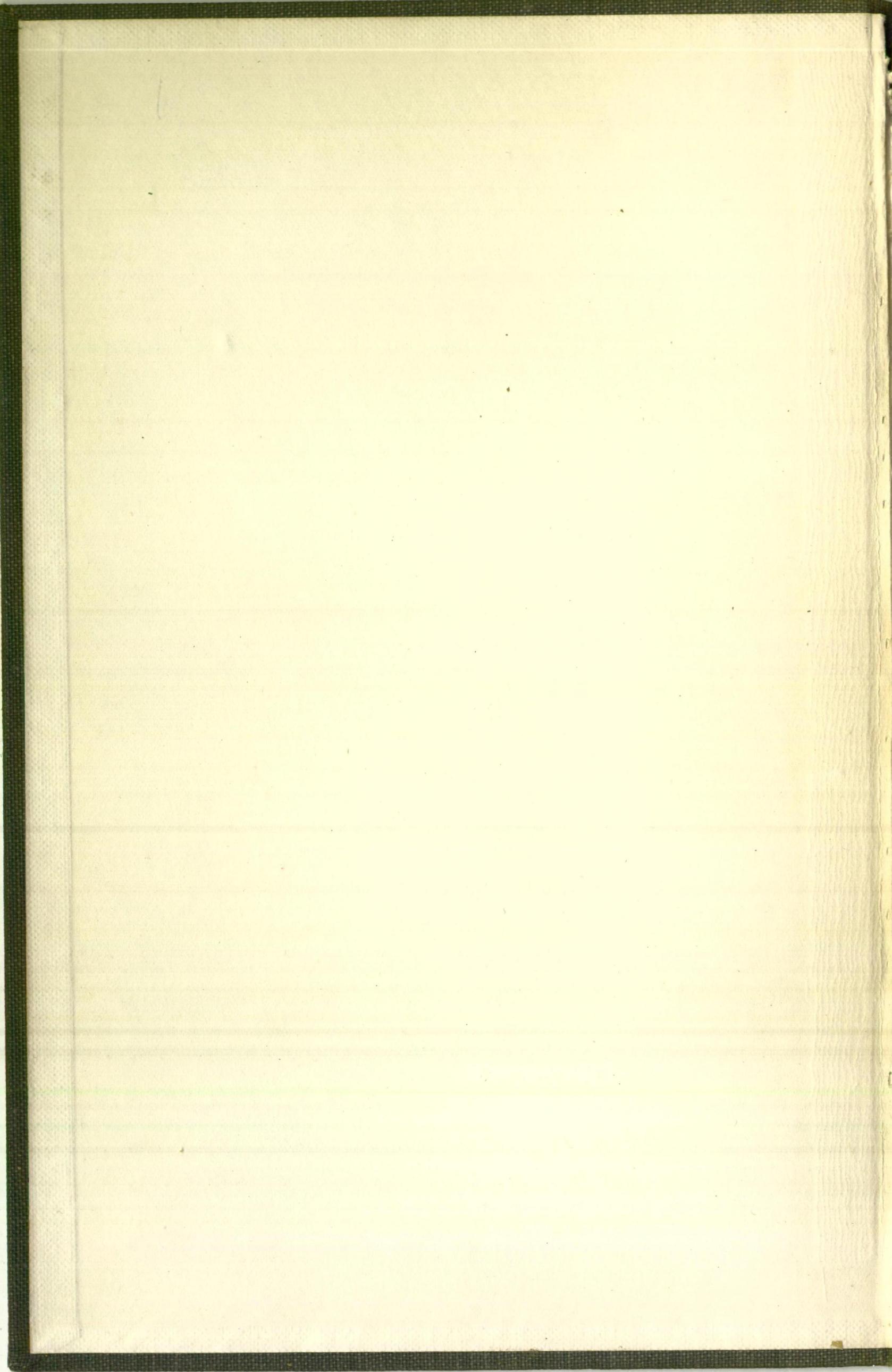

KONRAD NIELSEN
LÆREBOK I LAPPISK
II
TEKSTER

(98sd 34016)

LÆREBOK I LAPPISK

UTARBEIDET PÅ GRUNNLAG AV DIALEKTENE
I POLMAK, KARASJOK OG KAUTOKEINO

GRAMMATIKK TEKSTER OG GLOSSAR

AV

KONRAD NIELSEN

PROFESSOR I FINSK-UGRISKE SPROG
VED UNIVERSITETET I OSLO

UTGITT PÅ OFFENTLIG FORANSTALTNING

OSLO 1926

I KOMMISJON: A. W. BRØGGERS BOKTRYKKERIS FORLAG

98sd34018

LÆREBOK I LAPPISK

II.

TEKSTER

SAMEGIEL LOKKUSAK

AV

KONRAD NIELSEN

UTGITT PÅ OFFENTLIG FORANSTALTNING

OSLO 1926

I KOMMISJON: A. W. BRØGGERS BOKTRYKKERIS FORLAG

VA TTÄDTU
KÄÄNA BIBLIOTEK

qL

N

B.2, ex 1

A. W. BRØGGER'S BOKTRYKKERI A/S

UTGÅTT AV
RANA BIBLIOTEK

Innhold.

Forord	Side
	VII

I. Samtaler.

Øvelsesstykker	1	Handel. Lån. Økonomi	65
Reiseforberedelser og reise	9	Hest. Hestehandel; kurering av hester	73
Vær og årstider	16	Laksefiske	76
Mat	19	Godt og ondt om folk	85
Klær og sengklær	25	Frieri, forlovelse og gifting	90
Litt hjemmeprat. Gårdsarbeide; kreaturer	29	Sykdom. Død og begravelse	93
Barn. Slekt	38	Overtro	99
Besøk og reisenytt m. m.	42	Prest. Kirke. Høitid. Religiøse erfaringer	101
Fjell-lapper og ren. Kjøp av ren og renkjøtt	48	Kommunale forhold: skole-, skog-, vei- og postforhold	107

II. Om lappiske forhold, fortalt av forfatterens medarbeidere.

Om lappene og lappenes levevis	109	Elvelappenes fiskeri	142
Om lappenes gifting	113	Rypejakt i Karasjok	144
Om fjell-lappenes trolovelsesskikker	117	Stentrasten	146
Om lappenes behandling av sykdommer	121	Bosekop marked	146
Stedsbetegnelser	122	Om skyss	148
Om vekster og dyr	127	Om tinget	151
Om renmerker, øremerker på ren	129	Tyverisak	153
Slaktning	131	Om valget	155
Om gammelbygging	133	Litt om skolen	156
Til seters	134	De apostoliske lutheraneres eller såkalte læstadianeres opbyggelse ..	157
Høionna	140		

III. Folkeminner.

Jøiking	160	Om folk, jetter og stalloer	165
Ordsprog og »tidsfordriv«	162	Forskjellige slags overtro	174
Dyrefortellinger	162	Gamle månedsnavn og merkedager ..	176

VI

IV. Lappiske brev.

6 lappiske brev med transskribert skrivemåte.....	177	6 lappiske brev med original-ortografién	177
---	-----	--	-----

V. Utdrag av lappiske bøker og aviser.

Utdrag av Johan Turi's beretning om lappene	182	Avisartikkel av H. O. Heika	196
Av A. Larsen's «Bæivve-Alggo»....	192	Lappisk nasjonalsang av Isak Saba ..	198
Av Pedar Jalvi's «Muottalalmit»....	195	Tre dikt av Pedar Jalvi	199
Rettelser		Salme av H. O. H.	199
			200

OPRINNELIG LAPPISK er alt det lesestoff som her legges frem. De første av samtalene, øvelsesstykkeiene, hvor grammatikken måtte være bestemmende for hvad som kunde brukes, vil forhåbentlig ikke virke avstikkende. Oversatt fra norsk er de ikke, og egentlig heller ikke utenkt på norsk. De øvrige samtaler er for det meste sådanne som virkelig er blitt ført, eller satt sammen av brudstykker fra flere forskjellige virkelige samtaler. Meget av stoffet er sådant som er hørt og optegnet en vinter da jeg dels bodde i Polmak, hos NILS OLSEN — konen i huset, ELEN OLSEN, var min særlige sprogmester der —, og dels i Karasjok, men en god del av det jeg selv har hørt, skriver sig fra andre reiser. Nogen av samtalene er referert eller satt sammen av mine to særlige sprogmestre fra Karasjok og Kautokeino, SAMUEL I. NORVANG og JOHAN A. SPEIN OSKAL; enkelte samtaler har de selv komponert over oppgitt emne.

De medarbeidere som har skaffet mig stoffet til hele annen avdeling av tekstene (om lappene og lappiske forhold), er dels de nevnte sprogmestre, især Samuel Norvang, og dels forskjellige mer tilfeldige sprogmestre.

Prost J. BALKE har velvillig stillet sin samling av optegnelser fra Karasjok til disposisjon. En del av stoffet i tredje avdeling (folkeminner) og hele fjerde (lappiske brev) skriver sig fra denne samling.

Blandt folkeminnene vil man finne direkte og indirekte bidrag fra to fremtredende representanter for vore samer, som ikke lenger er i live: »gammelklokken« i Karasjok, bygdens mangeårige ordfører M. ISAKSEN, Matti Aikio's far, og stortingsmann lærer ISAK SABA. Etpar av de små dyrefortellingene som er optatt fra prost Balke's samling, har klokken Isaksen også fortalt mig.

Jeg takker mine medarbeidere og bidragsydere, — også de mange som ikke selv vet om at de har ydet noget bidrag til disse utsnitt av sproglivet. Og jeg takker for all den venlighet jeg har møtt under mitt arbeide med å lære og studere det levende sprog.

VIII

Ved den siste revisjon av manuskriptet er omfanget blitt inn-skrenket. Især gjelder dette siste avdeling, utdragene av den trykte litteratur. Også i disse utdrag er lærebokens skrivemåte anvendt, — med en liten prøve på den eiendommelige ortografi i en av bøkerne. Brevene er gjengitt både med lærebokens skrivemåte og med originalortografien (etter prost Balke's avskrift).

Først og fremst har jeg villet få frem sproget i dets daglige anvendelse. Derfor er hovedvekten lagt på samtalene. Men jeg har også bestrebt mig for, at disse tekster skulde gi så alsidig et bilde som mulig, både av folkets sprog og dets tankeverden.

Vettakollen i Aker, 18. januar 1926.

Konrad Nielsen.

I. Sārdnudāmek. — Samtaler.

Har'jitāllām-bittak. — Øvelsesstykker.

1. Gost du dallo lær?

Mu dallo lær guk'ken dāst ērit. Dāt lær vāre duokken. Dqbbē lær jøkkâ, jā mu dallo lær lākkâ dām jøgâ.

Māk læk ãra dālok dqbbē?

Dqbbē lær mu cæze dallo. Dāt lær cqrō âl'dě. Jā de lær mu ãge dallo. Dāt lær fāst dām cqrō bāldāst. Æra dālok māidai læk dqbbē lākkâ.

Gost du ække jā du ibme dāl læbā?

Soai læbā dābbē.

Gi dāll'lē lær māna lut'tē?

Manna lær māidai dābbē.

Gæn gæccēn si læk dābbē?

Dāk læk ãge māgâ gæccēn.

Gost sū dallo lær?

Dāt lær lākkâ dāno. Dqbbē dāt dallo jā mu siesa dallo læbā bāldålāgāi. Dqbbē læk ãra dālok māidai, stqbok¹ jā goatte. Duššē dāt qk'tā goatte lær dqbbē.

Mi lær dām cqrō nāmmā, gost du cæze dallo lær?

Soakkēcqrro. Dqbbē læk soakkē-muorâk dām cqrō âl'dě, muttō cqrō birrā læk duššē bæzek. Gq duššē dām cqrō âl'dě læk soagek, de dām dittii lær Soakkēcqrro nāmmā.

Måggar muorrā dāt lær?

Dāt, dāt lær suppe, jā dāk muorâk dqbbē dievā âld'e læk māidai subek. Qk'tā duobmā lær māidai dqbbē.

Nâ-bâ dieva duokken, dāk muorâk?

Dqbbē læk soagek, skābek jā subek.

Gæn dallo dqbbē lær, dām dieva duokken?

Dāt lær mu spili dallo.

Mi lær du spili nāmmā?

Sū nāmmā lær An'dârâs. Dām An'dârâsâ lut'tē læk mu siesa mānak, gq siessa lær ērit. Dāl sqn jies lær mu siesa gæccēn.

¹ Kt viesok (av viesso). — Skrivemåten er også i notene normalisert, sml. § 1.

1 — Lærebook i lappisk II.

2. Mâid dqn dâjâk? Mâid dqn dâgâk, mайд dqn qzâk?

Qzâm ruðâ.

Gukka-gq dqn qrok dast?

It'tažii.

Jâ de gqsâ dqn mânak?

Dqkkö bâjas fâst.

Vai nū. Gukka-gq dqbbë qrok?

Dqbbë gâl qrom gukka, gæse raggjai.

Jqs gidâ qrok dqbbë bâggjen, de gâl dqn qrok gæse mайдai dqbbë.

Gâl væggja.

Nâ, mайд dqn dâgâk dqbbë nu gukka?

Lqgâm jâ hâlâm¹ sämë-gielâ, jâ cälam mайдai.

Sämë-gielâ-hân hâlâk juo nu bûrist âttë . . .

Nû dâjâk dqn, muttö . . .

Dâjâm, jâ nû dât læ-ge. Duodâ mqn dâjâm. Nâ, mайд dqn cälak?

Sämë-gielâ. Jâ cälam rutta-lqgo mайдai, vai dieðam mäsâ rutta männa.

X Lqgo gâl doalâm mqn-ge² . . . Vai it'ten juo mânak. Dé dqn ânak rægâ.

Rækkâ gâl læ, jâ æra mайдai. Goas dqn mânak vulus?

Mänâm goas bæsâm. Ärak læk juo dqbbë vuollen. Muttö diedak: gq læ dallo, de læ vætto mайдai, vaikö læ-ge dußsë qk'tâ gussâ. Däl dât skippa, dât gussâ. Mqn bâlâm âttë dât jabma.

Nâ, mi læ?

Jieš dietta. Skippa dât.

Dât gâl læ bâha. Mi däl læ sivvân?

Mâst mqn dieðam! Gq gussâ-hær'ra boatta, de mqn jæram; gâl væggja, âttë dât dietta. Jâ jqs râde dietta, de gâl dât dâggja. Mqn gâl ânam âttë dât læ hui cæp'pe.

Nû ânam mqn-ge², âttë cæp'pe dât læ.

Dât læ nû, âttë jqs fâl læ vêjulâs, de mqn njuovâm dâm gusâ dâm jâge, jâ de hâgâm fâst æra gusâ. Dieðam gâl dâggar sâje gqst gusâk læk. Dqbbë gâl boatta fâst, jâ buorrë, jqs nû læ, âttë mqn njuovâm dâm gusâ mi däl læ.

Muttö jqs dât jabma?

Dâllë gâl læ bâha, bæn'tâ³ hæde dâkka.

Maid dqn däl?

Gusâ bâcçet. Nâ-bâ dqn?

Mqn qrom dast. Gâl væggja, âttë bâžam vel njälâ, dâs'sa-gq dqn fâst boadak. Ålmâ boadak vel dei'kë?

Gi dietta!

Mqn gâl dieðam mайд dieðam.

Mqn dußsë nâ dâjâm, âttë: gi dietta!

Gulâm mqn mайд dâjâk.

¹ Kt humâm (el. sardnom). ² Kt mogn-nâi. ³ Kt vuoi'gâ.

3. Gq dâl bâssebæt'te dâm guole, de mi borrhâp, qw'dâl-gq iggjâ boatta.

Bâssi moai gâl. Muttö gôst?

Goadest. Muttö vuost dâm bâssâbæt'te diedost-ge joqâst.

Gost El'li læ?

Stqbost. Dqbbé ëalla.

Mâid ëalla?

Ruttâ-logo. Moai bâlli âttë rudâk nôkkik.

Jâ de dâkkâbæt'te ruttâ-logo, vai rudâk buorëbut bissuk giedâst.
Doai âdnebæt'te qllo rudâ.

Âdni gâl viekkâ¹ qllo, dâllë gq jotti; muttö gq moai dâlost orru, de mânnna buorëbut.

Mû mielâst qrro, âttë dâllë-ge, gq dâlost qrrobæt'te . . .

Gqsâ dqn mânak?

Mqn mânam stqppui dolâ biggjât², muttö vuost mânam cäze jukkât.

Gæ, dqbbé boatta Las'si. Gost dât boatta?

Dât boatta vis'sâ vârest, lâvö lut'të. Dqbbé lâvost mânak qrruk cädâg. Gq bqrât sittik³, de mânnik dallui. Dâlost dâk bqrrik jâ jukkik, jâ de fâst mânnik varrai, lâvvui dqkkö. Nû dâk joftik: dâlost lâvvui, jâ lâvost dâllui. Ijâ gâl qrruk stqbost. Muttomiin mqn dâjâm: mânnë dî cädâg joftebëttit? Goas boatta dâggar dille, âttë dî rafest qrrobëttit? Dâk lqkkik âttë si dâkkik nugö mqn sidâm⁴, muttö liika dât nû mânnna gq mqn dâl dâjâm. »Dâm hâvë bissop dâbbé gukka«, dâggjik, muttö de fâst dâkkik sæmmâ lakkai⁵ gq qw'dâl. Mqn bâlâm âttë dâk jâbmik, gq nu joftik.

Mâid dâl halla⁶?

Dât jærra gosa moai mânni.

Nû mis, dâl gulâm mqn-ge⁷: »gqsâ doai mânnâbæt'te?« jærra. Sqn mайдай mânnna jokkii, dâggja, de mi gqlmâs mânnâp larrölâgâi.

4. Âlmâ dqn boadak muinâ buodo biggjât?

Duinâ mqn iloin mânam vaikö gqsâ. Mqn gulâm dûst nu qllo sâmë-gielâ, jâ dât læ munji nu awkalâš.

Miggiidi læ fâst nu suottâs, âttë dqn qrok min gæccen. Dqn bqrâk min bqrâmušaid jâ dudâk min dillai. Jâ joqdak min-guim juokkë sâjest. Gq æra stqboidi boadam, de gulâm cädâg jærâldâgâid du birrà.

Mâggar jærâldâgâid?

Mq duinâ mânnna, jâ mq dât læ, âttë dqn duđâk sâmii dillai. Mqn fâst lqgâm, âttë dât læ gul juo nu duttâvâs min dillai jâ nu duttâvâs min-guim, jâ læ degö dâlo-mannan. De dâm fâst sittik⁸ diettet, âttë goas dqn boadak gul sin dâloldi. Mu makkâ lqkka âttë

¹ Kt miha. ² Kt helst dâkkât. ³ Kr, P ai'guk. ⁴ Kr, P dattom. ⁵ Kt lâggji.

⁶ Kt hubma (el. sar'dno). ⁷ Kt mqn-nâi. ⁸ Kr, P dat'tuk.

sū dālost-ge³ læ sāggje; dqbbē læ guoros lādnjā. Māid sqn dākka
gul dāinā lānjāin?

Gqst læ du buodđō-sāggje?

Dāt læ dqbbē dāi dāloī buottā vuollēlist Gæssējqgāi.

Gæn buodđō-sāggje læ Gæssējqgāi gāskāst?

Dāt læ mu mānai.

Mān'nē Gæssējqgāin læ nu qllo ēacce?

Dāt boatta jienāst jā jāsāin dqbbē vāriin. Jāsāi vuol'dē læ
lække, jā dām lāgest læ ēādāg ēacce. Dām dittii¹ boatta Gæssē-
jqgāidi nu qllo ēacce.

Gqggō moai dāl sukki?

Moai sukki vuost mu mānai buodđō-sājiidi, jā de fidni² māgā
dālost, vai gulli, goas si biggjik buodo. De moai sukki mū buodđō-
sāggjai. Dqbbē ēqroin moai qcci muorāid.

Dqbbē læ vis'sā qllo rasse-ge³.

Læ. Dāt læ min gusāi dābalāš qrrom-sāggje gæssēg.

5. Læ-gq dūst buorrē miesse?

Læ (gâl).

Bijāk-gq dām?

Bijām (gâl), jqs nū læ, attē dūst læ gaw'pē-miellâ.

Bijāk dqn gâl, dām mqn juo diedam. Gqst dūst læ ællo dāl?

Dqbbē læ, lākkâ jqgâ.

Bæsâm-gq døkkō?

Bæsâk gâl, jqs dūst læ hallo, muttō gq ællo boatta goadē lusâ,
de dqn bæsâk dābbē miese qccât.

Gâl mūst læ hallo gâl dqbbē fidnât. Jqgō dqn boadak mu
miel'dē?

Boadam dieđost-ge, gq juo siđâk⁴.

Dāst-gq dî lēppit juokkē jâge?

Dāst (mî lâp).

Gâl'lé māna dūst læk dâl dābbē?

Dâl mūst læ duššé qk'tâ manna dābbē.

Vai nû, guovta doai læp'pe.

Guovta fâl.

Dūst læ qllo dâkkâmuš dâl'lé, jâ vis'sâ sūst-ge³ [dâst-ge] læ qllo.

Læ dât gâl.

Gqst di gæssēg lēppit?

Gæssēg mî lâp lâkkâ mærâ.

Læ-gq dūst goatte dqbbē vai lavvo?

Muttomiin mūst læ goatte, jâ muttomiin duššé lavvo.

Læ-gq dūst ællo dâl'lé dqbbē lâkkâ?

Læ (gâl).

¹ Kt helst dâinâ. ² Kt almindeligst mânni. ³ Kt -nâi. ⁴ Kr, P dattok.

Gqsâ dâst jqđak? Maddas-gq¹?
 Nâ-â².
 Guovta-gq doai læp'pe dâ'l -ge³?
 Guovta f l dâ'l -ge³ led'ni.
 Dqn l k nuorr  ain.
 L m mqn d l d ggar gq juo l m-ge.
 Gqst  ra m nak l k d ust?
 Gq b s m d m diettet, de g l d j m.
 D bb  l  d ust buorr  dille.
 L  d t g l. L -gq d ust rutta f rost⁴?
 L .
 D ust l  vis's  qollo rutta.
 M st l  d m m d  att   lam.

6. Gqsâ dqn d l va zak?
 Mqn m n m b pp  luss .
 Gqst qrro bap'p  d l?
 D t qrro oabba g cc n.
 Gukka-gq s add k dqbb  qrrot?
 Gaddam⁵ att  viekk  gukka g l.
 M n'n  dqn fin k b pp  lut't ?
 D t datt ⁶ m  dqkk .
 M n'n ?
 J  buok dqn dattok⁷ diettet!
 D  de⁸ va z'zeb  bap'p  j  luk'kar. Âlm  dqn  uovok sqd'nu miel'd ?
 G l mon sattam qk't -ge³ m nn t.
 M id d  d kk b ttit dqbb ?
 Vuost mi b rr p, j  de jukk p k fi, j  de l kka bap'p  v ha .
 Matt'a-gq bap'p  b rist s m -giel ?
 De mat'ta, hui b rist vel mat'ta-ge.
 Mattak-gq dqn d r -giel ?
  ib s un'nan, mutt  g l mqn oapp m.
 Jakkam mqn g l. Gq vi s lit fin k⁹ b pp  lut't , de g l dqn oapp k.
 Diedak-gq, boatta-gq ag'gja d l ruok't t?
 Aggja birr  du s  d m diedam, att  d t l  a c'c i v k'ken d l m cc est. Vis's  d t boatta a c e f rost. Sqd'nust l  qollo d kk mu  dqbb . It'ten m n m n m m c'c i. Qd'n  m st l   ra d kk mu .
 M n  d l dqkk , vai b s k f st  ra fid'nui!
 Baz  d l d r'v n!
 M n  d l d r'v n! —
 Ak'ko ai!¹⁰ Or  d l d st j  g cc m n  m na, d m b dd  gq mqn k fi vuos s m goadest!

¹ Kt *lulas-gq* el. *luk's -gq*. ² Kt *n *. ³ Kt *-n i*. ⁴ Kt *miel'd *. ⁵ Kt *doavom*.
⁶ Kt *sitta*. ⁷ Kt *sid k*. ⁸ Kt *juo*. ⁹ P ogs   lak, Kt alm. *m ndk*. ¹⁰ Kt *ak'ko, gul *!

Mân'ně dqn goađest vuoššâk?

Boatta nu qllo suovvâ, jqs stqbost vuoššâm. Pierâ, viegâ dqkkö ja ēuolâ munnji væha muoraid! Gæsâ dqn ćoaggak jqlnâid?

Æd'nai. Læ-gq jqlnâin buorrë hâd'de dâm jâge?

Mâst mqn hâdde diedam! Gaddam¹ âtté dât læ dâbalâš hâd'de. Jærâ oabbast! Dât dietta hâddiid.

Gqst oab'ba dâl læ?

Dât læ bâppâ dâlost. Dât goarro bap'pii nak'kë-sâkkâ. Bap'pâ lkka hui ćæp'pen goarrot.

Mâid dqn dâl?²

Mqn mânâm dqlâ biggjât. Vuoššâm kâfi, já de vuoššâm mâle já bâsam luosâ, — bæssa ač'ce guole bqrrât já mâle gâz'zât, gq mæcest boatta, já viel'ljâ mайдai oaž'žo biebmo, gq bâjest boatta.

7. Buorë³ bæive!

Ibm l âdde!

B urist, b urist!

B urist, b urist!

Læ-gq ised ruovtost⁴?

L   d  t g  l, mutt   guos'se l   su lut't  .

G  l mqn dqwd  m su guosse. D  t l   mu boad'nja. Âlm   dqwd  k dqn mu boadnja?

Im mqn g  l dqwd  .

Mâid d  k b  r'g  b   dqbb  ?

Im mqn died   ei'sige. Mânâ sisâ já j  r  !

Sisâ mqn aigom-ge. Oaž'žom-gq? Âddak-gq lqbe?

D  g   nu b  urist, mânâ f  l!

Vuordak-gq, d  s'sa-gq mqn boadam f  st qlgus?

Vuord   g  l im, mutt   d  st mqn qrom g  l. Mqn g  lg  m d  m muold   goai'vot buok.

Sattak-gq dqn d  ggar b  rgo b  r'g  t?

Sattam-b   diet't  l  s-ge.

Mutt   dqn goaivok m  ndu⁵ jottelit.

D  t l  , vai g  erg  m f  st   ra b  r'gui. D  bb   l   nu qllo b  r'go d  l.

Nu-b   diedost-ge, gq d  lo g  l'ga doall  t. Sat'ta-gq ised jieš b  r'g  t?

Sat'ta g  l v  ha  . Mutt   d  t l   nu buoc'ce. D  t buocca   d  d  g, i l  k goas'sege d  rv  s. Daw'ja l   nu h  eggjo âtt   il'la d  t sat'ta važ'jet-ge. J   d  t b  lla âtt   su ak'ka m  ndai š  d'da buoc'cen, gq oaž'žo b  r   qllo b  rgo. B  lla âtt   soai   b  a   l   guukka. Mutt   g  l mqn doaivom⁶ âtt   buok m  nna b  urist. D  t g  l l   b  ha, âtt   bardnek j   nieid   a  i l  k ruovtost. Dqwd  b  et-te-gq doai b  rdniid j   nieid  ?

¹ Kt doaivom. ² Kt helst: m  id dqn d  l. ³ P buor  . ⁴ P alm. baikest, Kt dâlost eller (ogs   om fastboende) siidâst. ⁵ Kt b  r   el. ila. ⁶ Kr alm. gaddam.

Bārdniid ðem dqwdâ, muttō nieidâ gâl dqwdâm mōn; im dieðe boadnja, dqw'da-gq dât dâm nieidâ-ge.

Bārdniid im dqwdâ mōn-ge. Gâl-â-hân¹ dqn ædne dqwdâk? Dqwdâm. Dât læ hui buorrë bâr'gât.

Nū læ. Jâ bârgâm mōn-ge² nu bûrist gq sattam. Duottâ dât lâ-ge², âtté oažžom balka. Mqn duoččâm, vai bâsâm âd'det æd'nai-ge² væhaš. Diedak âtté ac'če læ boares jâ hæggjo. Mu oab'ba læ sqd'nu lut'té væk'ken. Muttō im aigö sât sar'dnot. Mânâ dâl sisâ!

8. Mi sâkkân cæze dâlost?

Dærvâsvuottâ. Sikké cæcce jieš jâ ibme jâ mânak éllik dær'vân. Mq døa i ællebætte?

Dær'vân gâl élli moai-ge². Muttō vielljâ bar'dne jâ niei'dâ dâl-ge² buoccâbâ. Dâm nii'dii boatta juokkë jâge daw'dâ, jâ dâm bar-dnai-ge viekkâ daw'ja.

Muttom mânak cådâg bûccik. Sivvân dâk lqkkik, gq dâk mânak cådâg stqbost qrruk. Buorren lqkkik, gq bessik mânak ql'gon viekkât.

Dâm mōn-ge² ânam duottân: stoppö-mânak cådâg bûccik. Buorrë læ mänai dærvâsvüttii, gq vîkkik jâ stqkkik [stullik] ql'gon. Mü mânak, dâggâvidé gq ger'gik, de vul'gik qlgus, jâ dqkkö bâccik, qrruk dqbbé nu gukka gq qžžuk, dâs'sa-gq mqn râwkâm [gqččom] dâid sisâ bâr'gui dâhjé bæw'dai. Jâ gq fâst luoitam, de vîkkik qlgus, bæn'tâ rut'tik muttomiin. Jqs dâk gølluk-ge² muttomiin nû, âtté círruk, nâ mайд dât dâkka? Vüggjik hêrgiin jâ cüi'gik, nû dal'veg, jâ gæsség fâst spâbbâstâllik³ jâ râssik juokkë lakkai. Bâr'gik ql'gon mайдai diedost-ge: og'guk gûliid, râppuk sùiniid, cüllik muorâid, geç'cik sâwzâid, jâ læk sattost mайдai. — Vuol'gebætte-gq vûdnii dâm jâge?

Æm daidé vuol'get. Moai vul'gi fâr'gâ mágâ siidii. Dqbbé mqn-nust læk vêrdik buok gqđii.

De dqd'nust læ ðeran juokke goadest. Læk-go buore(k) güssiidi, dâk vêrdik?

Hir'bmâd! Nû gus'su, gq dâidâ gqđiidi bøtti: gqi'kë-biergo, kâfi, gakko, laibe, vuosta, buok bûriid qžžu, muttomiin sal'te-guole-ge, luosâ. Jâ gq fâst vul'gi dqbbé, de cüžžuk buokkâk jâ geç'cik, dâs'sa-gq dâst jaw'ki vuow'dai.

9. Mi dûst læ lii'dnë-çuolmâst?

Ruttâ.

Mайд dqn dâinâ aigök?

Mqn aigöm gâbmâgiid oas'tet.

Mâggar gâbmâgiid?

¹ P vis'sâ-hân (også Kr) eller âmâ, Kt ðlmâ-hâl. ² Kt mōn-nâi, æd'nai-nâi, moai-nâi, dâl-lâi (av dâl-nâi), men læ-ge, gølluk-ge, se § 181,4. ³ Kt spâbbâ cab'mik.

Dâggar dâbalâš āzékiid.

Vai nū. Gqst dqn dâggariid gâwnâk?

Dûst mqn jurdâšâm.

Dât gâl læ væggjémæt'tom dâl, dât jurdâ. Mûst æi læk dâm hâvě gâbmâgâk, æi-ge gâbmâsâk-ge. Muttö Jâlve ãmedist væggjik læt gâbmâgâk vuow'det. Dât râkkâdâ hui qlo gâbmâgiid já ãera nak'kë-bik'tâsiid. Mqn vuolgam qd'në dqkkö. Boadë dqn mu farrui!

Im mqn gärgâ qd'në juo.

Fâr'gâ-hân rak'kânâk, já de viekkâlâk.

Im mqn gâl rak'kân nu hoappost¹, im-ge mqn diedë, oažžom-gq isedist lqbe qd'në vuol'get.

Dqn sattak isedii mайд oas'tet, mайд dât dârbâšâ: galsokiid, gâpperâ, boakkâna dâhjë ãra bier'gâsiid, vaikö fâdnâsâ.

I dât munni gâl qskeld dâggariid doaimâtit.

Nâ, de gæc'çâl mudöi lqbe oažžot!

Jqs dqn mui'tâlâk isedii, âttë mqn bâsâm dudnji guoi'bmen, jqs qd'në šâd'da vuolgâ, já moai goabbâšâgâk gæc'çâled'enî dâm sojâtit dâsâ, de gâl væggja miedetit. Læk-gq dqn oappes dqkkö? Diedak-gq gæino?

Æm moai oap'pasâ gâl dârbâš val'det, jqs nû læ, âttë moai vul'gi qvtâ fârost. Oažžom mqn ar'vâlit du isediin.

Gitiôs ãednâg, ãednâg gii'to! Dqn gâl sardnotâk sú, dâm âlâ mqn læm visses.

De mi gølmâs ar'vâlæp.

Vis'sâ dâm šâd'da jærrât ised, âttë: »Mân'në doai ar'vâlæp'pe qd'në juo vuol'get? Mân'në lqkkâbæt'te nu vaddesin it'tažii vuor'det? Dâggarâk dâk læk nissunâk: gq rak'kânik gosâge, de æi âstâ vuor'det væha-ge. Jqs mânedit gâl'gik, de dât qrro sín mielâst bæn'tâ likkötisvuottâ(n).«

10. Gqst du ed'nu bqc'cuk dâl læk?

Dâk læk sul'lust. Njârgâst, dâhjë qbbânâssii nânnamist, i læk šât qk'tâge.

Gâl-â-hân vârâs biergo fid'nim, jqs dqkkö boadam sul'lui?

Dqbbe gâl fid'nik dqn vaikö mайд. Dât gâl læ duottâ, âttë bâggjë-ql'bmuk² æi lâvi gæsë-aigë qlost biergo vuow'det³, muttö dudnji gâl vuow'da ãno, dât læ juo visses. Nû lii'kujik dâk ql'-bmuk dâsâ, gq guossek bqtik. Dqbbe cök'kajik joaw'délâssân dâhjë vællajik, vëlutâllik. Muttomâk cùžžuk šilljost dâhjë bal'gâ âl'dë. Bqc'cui lut'te gâl lâvijik fidnât muttomiin, muttö æi guodõtit lâvi. Dâggar râfe læ siidâst, âttë qlmuš bæn'tâ⁴ suor'gân(â) já bâl'la, gq bædnâgâk ciellâgqtik. Guossek guk'ken juo qi'dnuijik, já bædnâ-

¹ Kt bedre: *jøttelit*. ² Kt *sâmek*. ³ Kt bedre: *gæsë-aigë æi balljö vuowdë-ge biergo*. ⁴ Kt *jur*.

gák diedost-ge fak'tijik jâ cillik. Isedâk šig'got vig'gik, muttö i dât qollo gâl vækket. — Čqk'ka räfest fâl! Âlë njui'ki bâjas! Gâl mqn bir'gim, vaikö dqn ēqk'kak diebbé. Mqn gâl gillam ēuož'žot-ge bâr'gât dâm bârgo.

Gillak diedost-ge, muttö âlë mû dittii vai'vâšuvâ!

Âlë gill'i dâggjât! Im lii'ku dâsâ, gq ql'bmuk nâw'dik vai'ven, i-ge læk mikkege. Muttö dâl mûst læ æra dâkkâmuššân . . .

Čur'vi nieidâid væk'ken! Gæ, dqbbé dâk ēqk'kabâ gud'du âl'dé. Lopped dâidâ njal'gaid, jqs vækketâebâ . . . Mâid vas'tedæbâ?

Lqkkâbâ âttë i sqd'nust læk dille. Äbä sattë boattet, vaikö loppedâm-ge sqd'nuidi balka.

Mui'tâl âttë mqn cajetâm sqd'nuidi cab'baid, jqs bii'gugâ dû dâm mâdë! Mâid lqkkâbâ?

Dâk cür'vibâ âttë dqn oažžök mu ren'gut gul.

Gâl-â-hâl¹ moai bir'gijed'ni vækketâgâ-ge.

Muttö âlë gâppérâtta vuolgë!

Gâpperiin dâhjë gâppérâtta, dât gâl dâkka qvtâ dâl bæiva-dâkkân.

Rak'kânæbme jâ mâtkuštæbme. — Reiseforberedelser og reise.

1. Buorë² bæive!

Ibmél âdde!

Bûrist!

Bûrist, bûrist!

Gosâ dâl vul'gik?

Im vuol'gam gosâge.

Mâid dâl bârgâdâk?

Im dâl bârgâd mîidege. Mêrrii dâl gægâm [hoagâm] vuol'get.

Gægâk-gq dqn dqkkö hæstâin?

Hoagâm gâl, muttö mqn im šâddâ âidö dal'lan³ vuol'get, gq muorâk læk vuost gæsëtit, jâ suoinest læ mîid fidnât⁴. I bir'gi sùinii dâfost-ge, dâm bqddâ gq hæstâ jaw'ka dqbbé.

Vuolgë dâl dän-ge⁵ qd'në! Suottâs læ qvtâ fârost jøttet.

Im mqn gâl bæsâ âidö⁶ qd'në vuol'get. Muttö qrö it'tažii! — bæsâm mqn vel suoinest finâdit. Muorâi dâfost gâl vâjam bir'git dâm bqddâ.

Im diedë mq gâl'ga. Im juo âstâ it'tažii qrrot. Muttö vai've læ juo qk'tö-ge gâl vuol'get. Diedak-gq, vul'gik-gq ærak [jiežak]?

Vul'gik gâl, muttö æi dâk vuolgë qw'dâl dñm bæivë. Mi læp littudâm dâl'lë vuol'get. Mqn aigom ar'vâlit, âttë æp-gq mi it'ten vuolgë.

¹ P gâl-dât-hân (også Kr), Kt alm. gâl-hâl el. (også P) gâl-hân. ² P buorrë. ³ Kt âitö jur dâl vuost. ⁴ P også æltet, Kt helst mânndat. ⁵ Kt -nâi. ⁶ Kt âitö jur.

Gâlgâk mis ar'vâlit. Dâllé gâl mânge¹ qrom it'tažii. Gâl dât læ juo vai've dât-ge¹, âttë qk'tö vuol'get.

Muttö dât i læk visses, vul'gik-gq dâk it'ten.

Gâl mqn oažžom vuor'det it'tažii; moai gâl gqst'i guovta-ge¹.

Goas'tâm-hân² led'ni qw'dâl-ge¹; gaddam³ goas'tât vel dâl-ge¹.

Qž'žuk gâl vuol'get dâhjé vuolgékæt'ta qrrot, — ãm bêrušt qvtâstge.

Æm moai dâl gqbardâllât gâl aigö qvtâge.

De gâlgâk dâl suoinest fidnât qd'në, vai bëssi it'ten vuol'get. Arrâd-gq moai vul'gi it'ten?

Nâ moai vul'gi gâskâbæi-aigë. Æm moai gærgâ arrâd, gq mqn im šâddâ qd'në rak'kânit, gq suoinest gâlgâm fidnât. Muttö gâl moai bqtty ækkëd miel'dë gâs'kâ-stoppui dâl dâggar šiegâ sii'von, jâ qrru dâst ijâ.

Nû fâl. Suottâs læ jqttet, gq dâggar šiegâ dal'ke læ.

... Buorë ided!

Ibmél âdde!

Jqgö læk gær'gâm?

Mqn læm ãeskâ al'gam rak'kânit.

Dâl'lé dqn ik gærgâ qd'në, gq ãeskâ læk rak'kânit al'gam.

Im gærgâ qd'në! Mi dât læ nu qllo rak'kânit? Suoi'dnë-bittaid bal'kistâm rëkkii, jâ nieste biggjâlâm, de mqn læm mânnâm. — Jqgö lëppit kâfid mâlim?

Læp mi gâl mâlim. Gæ dâ læ(k). Læ-gq dâm mâdë⁴.

De læ. Im aigö gâl jâge jaw'kât. Jqgö sqk'kâr(â) lëppit biggjâm?

Sqk'kâr(â) gâl ãep læk vel biggjâm, muttö ãera gâl læ juo buok.

Guok'të laibe biggjim. Gaddäk-gq⁵ dâst læt dâm mâdë⁴?

De læ. Im mqn læk goas'sege âdnam æmbö gq guok'të laibe dâm gâskâst. Bijâidek-gq kqppâ?

De bijâimek. Buok læ juo lâwkâst; âidö sqkkâr jâ saltek æi læk vel. Âl'let [allët, allit] fâl sqk'kârtâgâ dâgât mû mat'kai!

Biergo gâl gâlgâk jies val'det. Mi ãep mattë dâm biggjât.

Dâm mqn gâl bijâm jies, muttö ēppit-gq dî guole læk biggjâm munjni?

Guole mqn im læk gâl biggjâm. I mist læk šât qllo guolle. Muttö gâl mqn biggjâlâm gâl vëha.

I dât nu qllo dârbâš-ge. Vuolgë dâl, gai'bme, sâniid nakkëtit sek'kii!

Gâl'lé sâkkâ mqn cqggâm?

Cqggâ gq'l'bma sâkkâ! — Dqñ-gq læk juo garves?

Mqn dât gâl leggjim juo jik'të garves.

Oaž'žobëttit kâfi lei'kit⁶ dâm âl'bmai, vai âs'ta mu vuor'det. Aigök-gq kâfi jukkât?⁷

¹ Kt -nâi, event. med assimilasjon av n etter konsonant. ² Kt goas'tâm goit [goit]. ³ Kt doaivom (også P). ⁴ Kt mærë. ⁵ Kt doaivök-gq (også P). ⁶ Kt njoarrât.

⁷ Kr, P også: aigök-gq kâfi

Giitōs ædnâg! Goas-bât kâfi i jugâ? Âmmâ dâl dâm-ge de jukka cådåg.¹

Æmed: Dâ, boadé dâl jukkåt! Muttö mqn bâlâm åtté dât læ gâlmâs. Tak'kâ, tak'kâ, dât i læk gâlmâs, âidö² muddag læ.

Vel-gq jugåk?

Gâl-â-hâl³ nubbe cålme [câlbmai] vel jugestâ.

Njqr'rist nubbe koppâ vel dâsâ.

Æmed: Dâ, jugest vel dâm!

Tak'kâ! Gq mqn dâm læm jugestâm, de mqn vuog'gjam.

Vuog'gja fâl mû dittii! Dqkkö-hân mqn-ge boadam. Ollo-gq dqn læk val'dam biergo?

Mqn læm val'dam értigâ jâ mielgâ.

Mqn dâl daidam fâst val'det cæppat(â) jâ gurte. Gaddák-gq dâst læt dâm mâdå?

De vaikö mq! Æm gärtâ⁴ dâl gâl nu gâl'lii⁵ maledit. Gq njællje [njælljâ] gærdé maledest'ni, de læ buorré. Nâ de gâl'gi dâl gær'gât fâr'gâ.

I læk vuost nu hoap'po. Tii'bmo⁶ læ æskâ qvce. Gq dâl mqn-ge gærgâm, de dâl'lan⁷ vuog'gjajed'ni.

Gâl mqn boadam dâggö, gq vuolgam.

Boadé fâl, muttö ik dârbâs âidö⁸ dal'lan⁹ boattet.

... Degö dqn boadak-ge?

Nâ im-bâ mqn læm vel gâl'gât boattet?

Qž'zuk dqn gâl boattet, muttö mqn im læk vel aibâs gærgos.

Nâ mi læ vel?

Gäbmâgâk læk vel sui'dnistit, jâ bqrâdit vela. Åddést sâiniid dâs'sa hes'tii, jâ bal'kist vel râno âlâ, âmâs gâl'bmut.

Râno gâl i dârbâs dâl dâggar bivvâlin. Ruow'dë-gäbmâgâk müst gâl læk gæccâst, læk-gq bisson lakkai¹⁰.

Aigök-gq¹¹ dqn kâfi?

Gii'tö ædnâg! De dâl de im aigö¹¹. Dâl læm jukkåm nu mëndu¹² qllo kâfi ruovtost¹³.

Sui'dnistekkit munjni gäbmâgiid, dâssa(-gq) mqn bqrâdâm, vai gærgâm vuol'get.

Nub'be dâl læ ruow'dë-gäbmâgiid boattam gæc'câmist, jâ de jærra: Jøgö læk gær'gâm?

De mqn dâl de læm gær'gâm. Hæs'tâ vel læ gæsëstit¹⁴. Muttö im gaw'dnâm dâm luokka¹⁵.

Nâ mi-bât dâ læ?

¹ Kt ålmâ (dâ)t dâm jukka ålö. ² Kt jur. ³ Se første note på s. 9. ⁴ Kt helst (Kr, P også) sâddâ. ⁵ Kt nüvt gâllé gærdé [ger]. ⁶ Kt dii'bmo, Kr tii'bmâ. ⁷ Kt alm. (Kr, P også) dâggâvidé. ⁸ Kt jur. ⁹ Kt dâggâvidé. ¹⁰ Kt alm. b. lâggji. ¹¹ Kt sidâk-gq siðâ. ¹² Kt bæré el. ila. ¹³ P alm. baikest, Kt dâlost el. siidâst. ¹⁴ Kt len'gi(sti)t. ¹⁵ Kt luoggâ.

Die dât mis lâ. De moai dâl de vul'gi. Bac'cet [bac'cët, bâccit] dâl dær'vân!

Nâ de mân'ne dær'vân!

Vuog'gja dâl!

Vuog'gja dâl dqn qw'dii. Dû hæs'tâ læ nu jøttel vaz'zet.

Nâ, qvtâ-hâl dai'da dâkkât râbâs sâlkâst, goabbâ bæl'dë læ.

Ik dârbâs gârrâsit vuoggjet dâbbë vuost algost. Muttö gq moai dqkkö bøtti jâwrii âlâ, dqbbë moai gâl qâ'ju vuoggjalâd' dât vâha. Moai bøtti ârrâ ækkëd dâl gâs'kâ-stoppui. Mqñ im gad'dam nâ ârrâd gær'gât vuol'get. Jâ dâl læ, gus'tõ, jâwriin sii'vo degö hæg'gâ. Val'dik-gq dqn guorbme?

Im fâl val'dam ãera gq sùiniid. Nâ-bâ dqn?

Í mûst-ge læk ãera gq suoinek.

Nâ mi-bâ(t) dâl'lé! De qâ'ju jam'mâ njqlge luoitâšit.

2. Ai'go-gq uccâ gaimaš it'ten mu fârrui? Vuoggjet vuol'get, mèccii mietta? Âmmâ moai vuog'gjajed'ni? Læ-gq dûst miellâ?

Læ gâl miellâ. Æm-gq moai qd'në juo vuolgë?

Vuol'go fâl. Moai fer'tijed'ni vuost bqrâdit, vai êlli. Moai âlmâke jaw'ki gukka.

Æm moai âstâ sât bqrâdit; gâl moai êlli dâm moad'dë tiimâ¹. Dâl læ buorémus vuol'get.

Nâ, viežžâ dâl hæstâ, dâssa mqñ rægâ jqr'gâlâm jâ læipoid² bijâm rægâ âlâ! Valdë dâjd hæstâ-lêngkiid³ vel qlgus!

... Im mqñ sat'tam njal'bmë-rûwdiid biggjât.

Gâl mqñ jieš bijâm, gq gæséstâm.

De vuog'gjaigâ.

Fâdstöd⁴ dqn dâm šlârvâ, gq i višâ⁵ njqlgastit. De nû, âddë fâl sæl'gai! ... Âlë sât fâdö! Jieš oainak, dât âlgii juo ruot'tât.

Divtë ruot'tât, âlë doalâ! Dât læ nu suottâs, gq hir'bmâdit mânna.

Doalâm mqñ gâl. Dille læ doalvastit; dât hæs'tâ læ hui vâlle doal'vei. Dâggö mqñ fer'tim doallât⁶ vaz'zet, vai hap'pited'ni ærranit duom luod'dâ-raigë. Dâggö læ fak'kâ jqrgetit.

Bijâ fâl læn'det⁶, vai buvteted'ni vuost dqkkö! — bëssi jqr'gâlit ruok'töt.

Gâl dâl læ juo mânqed. Moai gâlgâšeimë gqc'ciid juk'sât⁷ ruovtost, âmâme oad'ðe ql'bmuid sâd'dât vuor'jât.

3. Vel-gq gaddak⁸ min bæssât Kit'tili? jerrim mqñ qvtâ vuorâs âl'bmast, — dât læmâs poas'tâ-âlmai, jâ læ âges jøttam Hetta jâ Muoniq gâskâ, jâ læ jøttam Kit'tilist-ge.

¹ Kt *diimo*. ² Kt *sarjaid*. ³ Kt *-længâid*. ⁴ Kt *huskâst*. ⁵ Kt *gil'li*. ⁶ Kt *gir'det*. ⁷ Kt *g. jok'sât el. gqc'ciidi ql'lit*. ⁸ Kt *doaivok* (også P).

De vaikō mā! Dāl bæssa vuost; gâskâ-mud'dui māi māno lāvi dābbē sii'vo bis'tet.

Nâ mā dâllē, gq juo qw'dâl biledâ siivo gq gâskâ-muddost māi māno?

Í de biled de qw'dâl gâl. Roak'kâ oaž'žo vuoggjet giddâ vit'tâ-nubbé-logad bæive raggjai, muttō dâm râjest gâl oaž'žo bâlâdišgoattet.

Mā dqn gaddâk¹ min buorémusât goas'tât, hêrgiiguim vai hæstâin?

Hæstâin-bâi diet'tâlâs-ge. Mâdii-raigë læ sâggâ buorëb. Dâbbé goas'ta hæstâin câdâg². Í læk ai'ge, goas i goastâ, jâ Kit'tilii-ge læ hæstâin buorëb: dqkkö læ dal've-doalle, jâ dât âlmâke guod'da vela. Jq-bâ³ juo dâst Muoniqi i læk mikkege mi het'ti. Kruwnâ mâdii âl'de i sâddâ hætte goas'sege.

Vela-bâ dâm gâskâ dâst Muoniqi! Dâst mqn im bâlâ gâl, muttō Muoniqt Kit'tilii, dât dât læ gâžâldâk, mq dâm gâskâ gâl'ga.

Mqn gaddam, bæssa gâl vuost dqkkö-ge. Í dqkkö læk bâha, âidô qvtâ sâje, jâ gq dâm læ bæssâm, de al'gik fâst nânâ doalek, gq Kit'tilii lâkkânâ. Dâk stuorrâ baiked dqbbé, dain(â) læ(k) hæstâk, vüggjik câdâg dâid gâskâid. Muttö jqs éppt bæsâ Kit'tilii vuoggjet kruwnâ mâdii miel'de, dâm jqkkâ-rai vuolas Tqrniqi, dqkkö bæssa vaikö goas.

Gâl dât livcii dât-ge, muttō mi gâlgâšeimëk Kit'tilist fidnât. Mist livcii bâr'go dqbbé.

Mân'net [mân'nët, mânnit] dqbbé Tqrniqt dqlâ-vqwnâ mel Rqvaniemii, jâ dâst hæstâin Kit'tilii, de diedam âttë bæssa gâl.

Oai'dna-bâ dâm, mq dâkka. Mi gâlgâšeimëk Helsigii dâm māno loappâst juo boattet.

Muttö mqn diedam vel qvtâ râde: qr'rot [qr'röt, qrrut] muttom vâkko vela dâst, de bæssâbëttit fâdnâsiin Qwnasjqkkâ-rai vuolas.

Mâi-b(â) d)qn gaddâk nû fâr'gâ râppâsit Qwnasjogâ? Âmmâ dât Qwnasjaw're i suddâ qw'dâl jqnsukâ.

Qwnasjaw're, dât gâl i suddâ, muttö dâm dât gâl bæssa, dâm oaž'žo vuoggjet, gæsétâ hêrgiin fâdnâs jawre qivušii.

Æi-gq sât boadë æm'bo dâggar jawrek mâk het'tijik?

Æi boadë. Qk'tâ jaw're læ dâst lâkkâ, væha vuollélâžžâst, muttö dât sud'da qk'tân jogâin. De gq dâm jawre vülu-gæððai bæssa, de gâl mânnra, nu âttë vuovtâk vel njur'guk.

Gui'kii-gq dât læ, dât jqkkâ? Læ(k)-gq bâhas guoikâk?

Gâl dât læ gui'kii [guoi'kai], jâ muttomâk vel bâha(k)-ge. Æi dâk gâl dâm dittii bâha(k) læk æm'bo gq qk'tâ. Dât læ bâha. Dâm æi duostâ jiežâ kit'tilâžžâk luoi'tet fâdnâsiin.

Nâ mā joqtik dâm?

¹ Kt doaivök (også P). ² Kt ālō. ³ Kt juo-be.

Dâk gêssik fâdnâs(â) gadde miel'dë. Í dât læk'-ge guk'ke gæsset. Muttomiin gq mi mânâimek dâggö, nū êur'vuk miggiidi: »âl'let [all'lét, allit] Ibmel dittii mânâ duš'sât! Gâl mi gæssep fâdnâsiid, jiežâ éppit dârbâš«. Muttö i! Luoi'teleimék nū, i-ge læm hæðaš-ge. Gâl dâk juo hirbmastuvvi, gq bæn'tâ buolle gui'kii nakketeimék fâdnâsiin, dâi hir'bmâd vuos'soi sisâ.

Dâggö dât livcii suottâs mânñât, gulâm. Gukka-gq aggjanâ dâst Kit'tili jokkâ-raigë?

Jan'durâ. Gq ækkedist dâbbë vuol'ga, de læ nubbë ækkedist Kit'tilist.

Gâlliin fâdnâsiin mi fer'tišeimék vuol'get, vai buok galvo goas'tâdæp?

Gqlmâin fâdnâsiin gâl mânñâbëttit hui al'ket; oaž'žobëttit val'det buok vel dâid gerrisiid-ge.

Vuoi, vuoi, mân suottâs livcii fâdnâsiin mânñât! Mqn læm har'janâm fâdnâsiin jqttet, jâ dât qrro buok suot'tâsâmös [suot-tâsæmös].

4. Nâ, mi sakkân?

Mi læp jqttam mat'kamek dær'vân.

Qvtâst-gq jqdiidek buokkâk?

Mi leimék cådâg qvtâ fâro¹, nu âttë muttomoiin vel lâkkâlâgâi-ge. Qvta fârost gâl æp læm goas'sege.

Vai éppit læm qvtâ fârost. Éppit-gq di læm buokkâk fâdnâsiin?

Mi moaddes gâl leimék fâdnâsiin, muttö muttomâk leggji vazze.

Goabbâ lakkai dât buorëb læ jqttet, fâdnâsiin vai vazze?

Câze miel'dë diet'tâlâs-ge læ buorëb. Dâst i læk aidö oalgë âl'dë buok mi fârost læš, jâ bak'kân bæssa nuolâdit mайд qvtâ bai'dai, âmâs bivâstuvvât.

Í-bât vazzedëddiin bæsâ qvtâ bai'dai nuolâdit?

Mi áwkiid vazzedëddiin læ nuolâdit! De álmâke fer'ti fâst biggjât dâm gavte jiežâs har'dö âlâ, jâ vaz'zet lâvi hui vai've, jâ gq fâstës ænâ vela læ, gqst læ(k) pqwnâk, skierrek jâ jæggek . . . , nû lâvijik bâvçâgit juolgek nu hir'bmâdit, — il'la goas'ta šât gqsâge.

5. Mqn mайд læm vuol'gemin [-me].

Gæn sat'tui?

Im diedë jieš-ge. Gql'bmâ âmâs hærra mu biw'di. Loppedeggji dei'kë boattet sâgâidi. Bærë dâl de juo bqdijik!

Dâk gâl bqtlik, gq juo loppedâm læ(k). Sat'ta, âttë dâl læ(k) dqbbë coaggalmâsâst, jâ dâm mânost ellik² dâst.

Sat'ta nû-ge. Muttö bâlâm âttë æp mi soabâ dâi-guim balkâ âl'dë.

Æi dieđost-ge si læk nu gil'lel³ balka âd'det, âmâs tingâk, mák æi diedë dâbbë-dilalâšvuodâid.

¹ Kr sullâlâgâi, Kt sullâlâ. ² Kr, Kt (P ogsâ) fidnik, Kt alm. mânnik. ³ Kt buorek.

M̄qn im sattē álmâke nuvta vuol'get.

Gi-bât dâl dâl sâttiš dâm diwrâs aigě, dâl goas buok læ juo nu diwrâs! Í læk dietto, mâid fid'ni loge krûwnu¹ qwdâst, gq han'-dâlii mânnna.

Nû læ: ēqrbmâ sis'te sat'ta buok guod'det, mâid loge krûwnu qwdâst oaž'žo. Dât gâl qidnu, âtté ruttâ i læk dâl i mân-ge vârâ.

Gæ dâ de (d)âl vaz'žik dâk âmâs hærrak.

Gqsâ dâk mânnik?

Dei'ké dâk qrruk boattemin [-me].

Bqttusek fâl!

6. Bâggjé-dâlo gândâ² lqkkik jik'te lâbmâšuvvâm. Gæd'gai vûjii giedâs.

Diedam. Jieš mui'tâlii munnji.

Nâ mô dât dappatuvâi?

Lqgâi: i sqn læm gul mâi'dege vârâlâšvuodâid dâst âdnemin, gq dâggar vuollégis mittulâk læi.

Mqn qidnim dâm vuol'gemâ³, geč'čim gq vuog'gjai: soamës hâvë dus'tistâ ðednâmi nubbiin jülgii. Juol'gë-pæl âl'de ðûžžudâ gerrisist.

Dât lâ-ge nu vuog'gje dât gan'dâ.

Gqsâ dât dâl læi vuol'gam? Im šâd'dâm dâst ēur'vit: gqsâ dqn mânâk?

Vielljâ guos'sai juowlâidi.

Læk-gq dqn goas'sege læmâš dâm vielljâ bakest?

Í læk vel jâkke dâs'sa, gq mqn læm dqbbë fidnâm. Jâ dâl dain(â) bêiviin læm fâst gækkâm [hoakkâm] dqkkö.

Goas dûst šâd'da vuolgâ?

Im diedë. Mqn fer'tim vuor'det, dâs'sa-gq Mat'ti boatta.

Im mqn gaddë gukka gâl vuordetit dâl mânötæppen.

Jâ dâl dai'da læt luod'dâ-ge dâm mâdaš.

De-hân dâl i doalâ (læmëst). Ql'bmuq mui'tâleggji juo dû vuol'gam, muttö æi diettam gqsâ. Ok'tâ mûst järâi, âtté læk-gq vuol'gemin. »Gækka dât gâl«, lqkkim, »bâppâ guos'sai!« Dâde buorëbut mqn im diettam, gqsâ dqn leggjik mânoi⁴.

Gâlgâšii viež'žâmin fidnât dâid biergoid mâid læ loppedâm Jus'sa, qw'dâl-gq jieš vuol'ga.

Vuol'gemin-bât læ? Gqsâ dât mânnna?

Dât mânnna Qcijqkkii, mânnna Ânarii.

Dâllë gâl læ buorëmus qw'dâl viež'žât. Âmmâ dât šâd'da gukka jaw'kât hir'bmâd.

Šâd'da diedost-ge, gq Ânarii mânnna. . . . Jus'sa læ jâbalâš, gq sui'ta dqkkö koastedit dâm bardnes skuwl'lii.

¹ Kr kruwnâ, Kt ruwno. ² Kt luntâ (el. bardne). ³ Kt vuol'geme. ⁴ Kr, Kt

(P ogsâ) gqsâ joðoi dqn leggjik.

Âmmâ (d)âl lâ.

Jâ mi dâm doalla (læm st j bal    )? B rist d t l e t nim d l man g  j ge d i sattoidisguim.

D i-guim-b  diedost-ge. I s st l k b i'k -ge¹  ra mikkege. — G l-d t-h n² dqkk  g lg dik  erak-ge,  narii.

Du  (-g ) g lg dik! D t l e visses, dqkk  m nnik . . . guk's  (j ) guoll -muorr .

Dalkek j  aigek. — V r og  r stider.

1. Hei sur'g d, mq d g i d l h ej s³ dalke!

Gi l s d l stiw'rid m (n) d id d lkiid!

N  d t g l qrro m  miel st-ge, att  d t d t l e jie  oav stis b r'g min. De   d a d l-ge dalk ! Nu  r'va hir'bm dit, j  gul'lu bieg'g  jucc min dqbb  v riin. Ai'go b r'g  boattet d l nj zo  l .

N  diet't l s-ge. R akk di g d ii juo.

Vai  lg ii juo r akk dit! Buorr , g  d l juo boada ii, qw'd l-g  m ndu s agg  nj zod( ).

Muot'ta juo.

Vai n , juo. De l e v r l s att  c s'ka g rr  dalke-ge.

L e g l. D veld⁴ l e juo bieg'g .

N  log -ge Jqwn   no, — g rr  d lkiid sp vii.

N , m st d t d d i?

D t d l g l v rr  dietta, boar s qlmu . D wd i aimost, att  g rr  dal'ke l e boattemin. Ai'bmui g  c i j  log : ri d id⁵ gul ai'go.

D t l e v rul svuott , att  juokk  m n st⁶ b ttik qvt  aig  h ej s dalkek, — d k bis'tik gukka d h j  oan k s .

Bis'tik m id bis'tik. Nu b rg d  d l, att' i qbb  q dnu-ge d t mail'b me. D vv -dalke r akk d ii-ge.

J  jik't  l ei nu s ieg  dalke r akk d m , j  d t  l bm nak'ke⁷ du   s ieg  d lkiid oai'dna.

Hei-hei, mq  aw'g lii d l muot't g ( )! D l i l k dudn ji buorr  goas't t. D t l e d gg  dal'ke mi d ew'da luodd id.

D ew'da, d ew'da, mutt  i d t v kk t, g  vuol'get fer'ti.

 li'i uvva h est  h ej s s i'u ⁸. D t hir'bm d b rg s dal'ke l e buok biled m  luodd id. L em s  l m st m id boatto.⁹ J  d gg  bieg'g  mat'kai vuol'get!

Vuos't -bieg'g  g l l e sull  buott , mutt  de i s t. I-ge l k d l s t nu g r s bieg'g  g  es'k  l ei.

Ai'go g l f st biegg stit ij  vuollai. J  muot'temin  in l e.

¹ Kt b s'k -ge. ² Kr alm. g l- -h l, se  llers f rste note p  s. 9. ³ P helst fuon s.

⁴ P ogs  nowranist. ⁵ Kt g rr  biegg id. ⁶ Kt ogs  m no. ⁷ Kr  lm nak'ke, Kt al'-v nak'ke. ⁸ Kt s i'u n. ⁹ Kt  l m st m id l e l em s boatto.

Muot'ta (d)âl dâid äigiid mäid de müttsiš, jâ de njäzod(â). Hæjös siivo räkkâd(â) juow'lâ-mar'kâniidâ, dât læ juo visses.

Nū læi nãvëtlut'te qollo muottâ, mäsa¹ im qbbâ gærgâ-ge goai'vomist.

Imâš, mail'bme gq buok læ bqr'gân. De læ(k) hæjös dalkek!

Däl dæd'del(â) juo dâm qddâ muot'tâg(â), — sud'dâdâ, jqs gukkeb âDNA njäzo.

De räkkâd(â) munnji bæn'tâ caccë-jqdadâgâ.

Jogö bæn'tâ? Ålë juo dâjâ!

Nâ, jos læ-ge væha dobabâk, i-hân dât læk nu qollo bâhab gq sâvadâk-ge², nugö duw'lë de læi sâvadâttam³, dâllë gq mqn mar'kânist cœuigâdim. Dqkkö müttsi nu qollo, jâ nû læi sâvadâttam, nu nû åtté . . .

Muttö qwdëb bæivë fâst læi jqdadâk, i-gq nû?

Dâllë gâl læi, — jqdadâk jâ räkkâ-guoddadâk.

Læi-gq ruow'dai [ruow'dë-rëkkii] sii'vo?

Ruow'dai gâl læi sii'vo degö vuoggjâ. Muttö däl! Hei-hei dâm siivo, hæggjo⁴. Hei-hei dâm dalke, gârâs⁵!

Hei-hei, mq (dât) bieggâstii fâstâin!

2. Mâggar dal'ke däl læ? Læ-gq bqr'gâ?⁶

I ei'sige. Däl læ fier'to⁷. Câbbâ dal'ke de bqdii.

Idëdist gq mqn fidnim ql'gon, de læi mäsa âr've, cqddomin læi, jâ de gq dâst fir'tii, de buolâstii fâst. Muttö de qvtâ gâskâ nû qroi degö muot'tat ai'gomin dâhjëge fâst âr'vat.

I dâst boattam gâl mikkege. Mqn jik'te juo dqw'dim åtté buolâsttit ai'go: gâllum iccâlâssi⁸, dusshii qwdâst].

I dât læk mikkege rivtës buollâsiid. Dât læ nu hir'bmâd smides⁹, dât dal've. Mqn im qbbâ muitë-ge dâggar dalve. Câdâg læ(k) bivvâlâk. Buolâs i qbbâ læk-ge. Bieg'gâ læ dussë, mi cœas'kodâs'ta¹⁰.

Gâl qd'në læ qbbâ cœaskes ql'gon. Vârë (d)âl gæsse!

I de buolâstâm dâm männgui. Mqn gaddam, die bqtik fâst bivvâlâk loap'pâ-gæccai. Däl æi boadë sât buollâsâk dâm dalvë.

Nû-gq gaddak?

Im mqn duom gâl logâ, jos muttom bæi'vai bqdîs-ge væha buolâs. Gâl dât doaggja fâst bivvâlii(dâ). Jâ gq ai'ge mânquniš-goatta, de fâst bqtik njäzok njäzoi bâggjëlii.

Gq læ muttom hâvë buolâs jâ muttom hâvë¹¹ bivvâl, i bâstë buollâssi(dâ), — dâwdâ ai'ge læ dâggar: bivvâlis, njieccâ ai'bmo. Muttö däl gâl ai'go gâl buolâsttit. Ik-gq dqn oaidnam, bæi'veg mq ai'tâlâstii¹²?

Qi'dnim mqn gâl, muttö mäid mqn dâst . . .

¹ Kt mäestâ. ² Kt gírrâd-ge. ³ Kt dâkkâm gírrâdâ. ⁴ Kt læ hæggjo. ⁵ Kt læ gârâs. ⁶ P også: âl'bme-gq læ? ⁷ Også: qr'ro dal'ke. ⁸ Kt iccâlis. ⁹ Kt mäizâs.

¹⁰ Kt cœas'kodæs'ta. ¹¹ Også: nubbë hâvë fâst. ¹² Kt ai'tâlâstii.

Gâl dât læ nânâ mær'kâ die, boarës ql'bmui dieddoi miel'de, jâ gâl mqn læm jieš-ge boattam dâm ar'vadussii, âttë nū dât âitõ læk-ge¹, mq boarës ql'bmuk mui'tâlik.

Gâl væggja; im mqn sín tiidâid lâvi nu dut'kât.

Dât i læk mikkege tiidâid, dât læ čiel'gâ duottâ, mайд juokkě-hâs sat'ta jiežâs čâlmiiguim oai'dnet jâ jiežâs jîrbmiin ar'vedit, âttë dâm sivâst dât læk. Gâl dât däl buolâstít gâl ai'go, dât læ juo sikkâr. Mqn qrom dqw'dâmin juo, degö dâggars gukkës jâvötis buollâshâk livči boadost. Mqn gaddam âttë dâm mânno gâl čâw'ga. Væggja, âttë gukkës gârrâ giđdâ læ qwdâst.

Mайд mqn dâll'le juol'gai bijâm, jqs riek'tâ buollâs sâd'da? Æi dák gäbmâgâk sât dqk'ki buollâs aigë.

Duw'lé gâl âdnik dqi buollâsii dieid gäbmâgiid.

Âdnim mqn gâl, muttö de gâllu-ge¹ mûst juolgek juo nû, âttë uccëst gâlnâ æi².

Mайд dqn duššiiguim bikkulâddâk! Bivâldâstii³ juo.

Nû mqn-ge qrrum dqw'dâmin es'kë, gq uvsâ lækkâstii duot gan'dâ⁴. Lâdâs mânost-gq (dâ) t bqdii, dât mânemus njacco?

I. Æskâ it'ažist⁵ vâk'ko læ lâdâs.

3. De däl algii skab'mâluvvât.

De däl däl de qrro ai'gomin al'get.

Ai'ge mânna nu jottelit âtt' i qbbâ áicâ-ge. Mqn gâl im áicâ, goas nogetæs vâk'ko.

Vaikë gâl dât däl juo, gus'tö, lqsemus vâkkok⁶ bqtty giedâi gâs'kii: i qbbâ čüwgud-ge qlost⁷. Duo læ, skâbmâst, dilalâmös [dilalâžžâmus] ai'ge ql'bmuin, gq æi oainë bâr'gât-ge mài'dege.

Skâbmâ-vuodost⁸ gâl i læk dât-ge bai'ke sâew'dnjâdâb gq ærak-ge, vâejë læt.

Skâbmâ-aigë i læk aw'ke⁹ ql'bmust, i mâsâge, i gudige baikëst.

Buok sâddâi iggjân mail'bme. Dqlâin-ge vârlâmös¹⁰ ai'ge jâgest bqdii giedâi gâs'kii. Gq juowlâi aigë i gâlgâs bæggetit dqlâ-vâhag, de gâl æra aigë i. Ruottâ-bæivë, dâll'le gâl bæggetâ juo qost fâl juo¹¹ . . .

Juowlâi sis'të vel læ(k) buok sâew'dnjâdâmös [-æmös] bæivek: i qbbâ čüwgud-ge. Qddâ-jâge aigë juo dqw'dustâ ai'bmo sârâsmâm¹², jâ loap'paš-aigë juo bûrist dqw'du.

Muttö de bis'ta vel gukka, qw'dâl-gq al'ga giđdâluvvât¹³.

Vuostâs giđdâ-bæi've læ Mâtti-bæi've¹⁴, 24 febbruar. Dâll'le gâs'kâ-dal've nqkka. De al'ga giđdâ-dal've, jâ dât bis'ta giđdâ dâs'-sa-gq muottâ duodâst sud'dâgoatta, — dâll'le læ giđdâ.

¹ Også Kt. ² Kt bare: mæstâ gal'dnik. ³ Kt -estii. ⁴ Kt lun'tâ. ⁵ Kr, P også it'tast. ⁶ Kt -k'k-. ⁷ Kt balljö. ⁸ Kt skab'mâ-guowdaš. ⁹ Kr, P også gaw'dne.

¹⁰ Kt vârlâžžâmus. ¹¹ Kt qost fâl de el. juos'ta. ¹² Kr, Kt čüwgudâm. ¹³ Kt giđdâ dqw'dut. ¹⁴ Kt Mâttus-bæi've.

Qlmuš-ge degō ðelaskâ giðâ-bælläi, gq ai'ge cūwgudišgoatta. Jâ dâid fidnoidis mäid skab'mân læ bâr'gâm, gq dâid gæc'ea, de bæn'tâ bâl'la dâin(â), — nu hæjok¹ dâk læ(k) sâd'dâm. Æi læk goggöge nû, gq livcii gâl'gâm. Gq vuost al'ga rivtës lakkai gæssot², de i gâl bistë gukka, qw'dâl-gq qlles gæsse læ. Mist mânna dâllë bæivaš birrâ, jâ nû læ cnuow'gâd: ik'ko sat'ta bâr'gât vaikë mäid. Il'la nqk'ka qlmuš, jâ jqs vel vællan-ge³, de il'la nâkkarâk bøttik, gq læ nu cnuow'gâd.

Guovt' aigë bæivaš itta min njar'gii gæssëg.

Gâl dât læ cabbâ ai'ge, dât gæssë-aige. Muttö gæssëg i bal'li stqbost-ge bâr'gât dâggar cällem-bârgo, cnuokâi dittii. Jqs uk'sâ vœhaš-ge râppâsâs'ta⁴, nu dievvâ sâd'da stoppo, nû âttë, jâ juccâ⁵ vel læ, — degō jokkâ de šavva. I qbbâ jakkë-ge qlmuš, mäggar dille læ. Dâl i dit'tu mikkege dâggarâžžâid, gq dal've læ. Rivtës cnuokâi'ge al'ga miccâmar-aigest mânas jâ bis'ta Jägab(-bæivë) raggjäi, lqkkik bâggjë-ql'bmuk⁶. Aw'gus mäno algost bøttik muokkerâk⁷, muttö dâi ai'ge i bistë æmbö⁸ gq moad'dë vâkko, i-ge ql'lasii vel dâm-ge muttomiin. Fâr'gâ al'ga câk'câluvvât⁹, jâ qktqbbër loappast dâhjë nqvém'bër algost juo dal'vâgoatta. Câk'câ-dal've bis'ta juowlâi raggjäi, jâ de boatta gâs'kâ-dal've.

..... Mäggar qd'në læ dal'ke?

Dât læ hir'bmâd nuoskës fâstës dal'ke. Njäzodii juo. År'va nû âttë, — degö gæssëg!

Vai nû læ hæjös¹⁰ dal'ke.

Dât læ visses dât, âttë dâl læ hæggjo¹¹. Mäid gäbmâgiid aigök dqn qd'në biggjât?

Dai'da buorëmus læt, âttë gusâ-gäbmâgiid¹² valdam.

Äinâs! Gq juo læ(k) dâggarâk. ... Dâl læ(k) mu sâwzâk-ge ql'gon.

Gâl-hân dâl dqk'ki dâidâ-ge, gq nû læ bivvâl.

Suottâs læ dâidâ.

Jogö læ guod'dam dâl dât cœawjëk-tin'gâ¹³ dûst?

I læk. I dât guoddë qw'dâl-gq gâs'kâ-dalvë.

Borrâmušâk. — Mat.

1. Mq (d)âl gâl'gi qd'në, stei'kit vai vuos'sât biergo? Müst livcii qk'tâ njuovcâ mäidai, jâ âddâmâk.

Dâl'lë gâl læ buorëmus vuos'sât. Dqn diedak: mqn læm dâm libmii-ge nu vai'bmel.

¹ P også fuonek. ² Kt gæsse sâd'dâgoattet. ³ Kt vel'lidâ-nâi el. vel'lidâ-ge.

⁴ Kt râppâsâs'ta. ⁵ Kt hurra. ⁶ Kt sâmek. ⁷ Kr, P også muokkarâk. ⁸ P œm'bo.

⁹ Kt câk'câ dôw'dut. ¹⁰ P helst fuonës. ¹¹ P helst fuodne. ¹² Kt riettëhiid

¹³ Kt c.-din'gâ eller (helst) c.-saw'zâ.

Nū læm mqn-ge, gq buorrē læ liebmā.

Ik gâlgâ qollo biggjât sâltiid, âmâs liebmâ billâšuvvât, bærë sâggâ sal'tot.

Dâm dqn ik dârbâš bâllât gâl. Mqn lâvim nû, goas buorrë dille læ, — nû âtté lâsetêmiin¹ vuos'sât; dâl'lë boatta liebmâ æm'bo².

Gâlgâm-gq mqn du vækkëtit?

Mqn gâl jies biergoid biggjâlâm, gq dqn cäge bijâk jâ dqlâ.

.... De dâl de læ garves dât mâles. Muttö dibmâm dâk leggji liika væhaš dâk biergok, vaikë æi læm duol'dâm gukka. Hær'ra siw'dned, mq dâl læ njalges dât liebmâ! Dâl gâl jugâm mqn-ge.

Ik gâlgâ bâkkâsnâgâ jukkât, âmâd buolâšit³!

Í dât læk nu vârlâš. Mu njuovcâ læ nu har'janâm, dât gâl gier'da væha bak'kâsâ. Jukkât-gq dqn-ge aigok liemâ vai gâz'zât?

Jukkât-bâ diedost-ge, nugö ãera-ge sabmélâš.

Vai nû sab'mai dqn læk!

Mân'në læ nu cappâd dât njuovcâ?

Læš⁴ bivvâl val'dam.

Mq dâl mânâš dâi njuok'câmii-guim mâid duw'lë sad'dijim. Dâk vis'sâ billâšuvvik dâl bivvâlin.

Í dât dâgâ væha lieg'gânæbme mâi'dege dâl dalvë-aigë.

Mân'në duom bier'gö-stukkâ ik læk vuos'sâm?

Dât i dqk'ki dudnji, dât læ cæbë-bier'go⁵. Ik-gq dqn diedë: cæbë-bier'go i læk nu buorrë gq ãera bier'go bq'cu-cust?

Nâ-bâ dât?

Diet dât læ coar-bælle. Dâst aigom it'ten dudnji biergo cekkudit⁶. Gq de stei'kim dâm biergo, de oainak âd'nujuvvumin dâm âs'sas bânnu mân birrâ jik'të de jérrik. Dâl'lë im âdnam dâm, gq guole leggjim stei'kimin. Im lâvi ânet dâm ãera-gq biergö aige. Bærë mqn dâl diedâsim, gqst fid'nišim fâst bq'cu-çielge! Dât livcii hui dârbâš, dâl gq dqn læk dâst.

Í-gq Er'ki siwjug suitë?

Dât læ juo pârtâs [vuoros] vækkëtâm. Gâl mqn fer'tim gæc'-câlit ãera sâjest. Í-hân sitt'a(g) nû vânes mattë læt dâm baikest, âtté i fid'nâšuvâši⁷. Muttö vâlljest⁸ i læk gâl dâm aigë, dât læ juo visses.

Æp'pe-gq doai gândâin dâl aigö bqrrât?

Æm moai dâl vuost. Mqn aigöm gum'pusiid⁹ râkkâdit. Áslâk ai!¹⁰ Gqi'vist dâl munnnji gumpös-vârâ!

Ik-gq dqn bâicâ lei'kistit buvtë¹¹ bâggjël rui'tö-râwdâ¹²? Vai've læ goai'vot.

¹ Kt lásätâllâmiin. ² Kr, Kt œmbö. ³ P ogsâ: âmâs buolâšit ik. Andre supinum-uttrykksmåter se i § 168. ⁴ Kt dlmâ læ. ⁵ Kt cæbët-. ⁶ Kt cappât. ⁷ Kt bedre: oaž'žâšuvâši. ⁸ Kt vâlljet. ⁹ Kt gup'pariid. ¹⁰ Kt Áslâk, gulâ! ¹¹ Kt sattë el. qlat. ¹² Kt battë-râwdâ.

.... Ik-gq dqn laibe bqrrâm-ge?

Mqn bqrrim dâm skâlkâ.

Skâlkâ mqn biggjim-ge. Jurdâsim: boagost dâl dâinâ dqbbë, skal'kušâ¹ dâinâ.

Nubbë hâvë gâlgâk mайдай gakko-ge âd'det munnji.

Āinâs. Mqn im diettam âttë dqn læk har'janâm sâme-gakko bqrrât. De aigom it'ten gakkoid ēar'vot, id'elist juo, jâ goadest dqbbë gqi'kâdit. Í buvtë² āera lakkai nu bûrist gqi'kâdit gakko gq dolâ-bai'tâgist, ārrân-dqlâst.

Ēppit-gq dî jiežâ lávi gakko bqrrât?

Āp mi qlost³ gâl lávi, dâl sât. Ac'cë rqk'ke, dât gâl bqrâi āenâs bærë⁴ gakko. Muttö dâl mqn lâvim ēâdâg⁵ lai'bot, finâ laibe jâ kroavâ⁶ laibe. Mqn læm dâm dalvëst nu har'janâm finâ lai'bai, — mæs'tâ hilgudâm dâl dâm kroavâ laibe.

Gæst dqn læk lai'bot oap'pâm?

Væha ain gæst-ge⁷, muttö algost dât gâl læi lænsmân āmed⁸, gutti sâttii⁹ mu gæc'câlišgoattet. Heihei, mq mânâi boas'tot man'gii¹⁰ dâl'lë algost. Qk'tii mqn muitam, jes'tér-poattâl bæsâi, — rišetii nu sur'gâdit, lqk'tii mânâi Muttö mûst livči hærtâk biggjât luvvât, — bæsâm hær'tâ-mâle vuos'sât, dâs'sa-gq Mat'ti boatta. Oai'dna dâl, læ-gq mui'tam munnji sik'tâ-jaf'foid jâ sur'bmiid¹¹ buk'tet. Mist læ āibâs vânet dâl sur'bmek.

Dâm vuojâ læ buorëmus val'det juo ērit.

Duottâ læ. Í dqk'ki dâst lieg'gâsist qrrot dât faw'ro¹². Ik gâlgâ biekktot dâinâ id'elist, gq gulâžâk mû girdnu hui'domin¹³. Mqn fer'tim vuojâ râkkâdâs'tet¹⁴.

Jieš-gq dqn læk râkkâdâm dâm vuojâ mайдай, майд дâl de bqrrim?

Im. Dât læ mânje râkkâdâm vuoggjâ. Dât dietta, goas mûst i læk vuoggjâ-vâllje, jâ de gq hui'do, de guodda ain munnji.

Vuosta gâl ik lâvi jieš râkkâdit?

Im ei'sige. Āivë oaste mqn dâm gâl fid'nim¹⁵.

Gukka dâl læ bis'tam dât vuos'ta.

Læ gâl. Dâst gâl læi dâm njælljâ krûwnu¹⁶ qw'dii âdno¹⁷. Jâ diet du bqk'sâ-mättâ, i dât læk hq'pelis¹⁸ bqrrâmuš gâl dât-ge. Mû njal'bme âitõ¹⁹ i læk har'janâm, dâm dât gâl boal'da ak'kurat degð dqlâ.

Ik-gq læm qw'dâl dâm borrâm?

Im fâl. Dâst mqn dušše smâkkijim, mайд dqn lež'žik âddéstâm²⁰.

¹ Ikke Kt. ² Kt sattë. ³ Kt qlo. ⁴ Kt āndâs ãivë. ⁵ Kt âlð. ⁶ Kt roavvâ.

⁷ Kt gæs-sâi (av gæst-nâi). ⁸ Kt œm'me. ⁹ Kt oažžoi. ¹⁰ Kt māngâ gærdë [ger].

¹¹ Kr riwniid, Kt riewnâid. ¹² Kt ēab'bun. ¹³ Kt gir'dnone. ¹⁴ Kt râkkâdæs'tet.

¹⁵ Kt oažžom. ¹⁶ Kt njællje ruwno. ¹⁷ Kt aw'ke. ¹⁸ Kt høbes (pred. høppe -b-). ¹⁹ Kt gâl. ²⁰ Kt dñen de âddéstik.

.... Æd'ne, aē'če juo boatta.

Vai boatta juo. Biggjálit læ dásâ tæggjâ-čāze¹ duol'dât.

Nu daw'ja-gq lāvibēttit tæjâ jukkât, gq nū læ(k) nqkkâgoattam dâk tæjâk?

Æi dâk nu daw'ja âd'nu, muttō liika dâk gukkës ai'gai [g. aige sisâ] gollik. Muttō bâhab gâl læ sâggâ dqbbé siesa dâlost: tæjâk dâin(â) æi læk goas'sege, æi kâfik-ge qlost², jâ dâl dâin(â) læ mielkëtisvuottâ.

Mq manna-dallo mielketâgâ bir'gi?

Dâk âdnik ql'bmuin mielke, juokkë guowllost. Muttō ānâs³ æi oažžö āera gq skummâ-mielke⁴ dâk mânak, jqs dâm-ge qžžuk.

.... De moai dâl al'giâddâmiid čies'kât.

Dâ, lud'dist munngji dâm davte! Âddâm mqn gâl jieš roggâm erit. Mi dât læ, vuorgo vai dab'bâ?

Í goab'bage. Ik-bât⁵ oainë? Njieccâkâs dât læ. Muttō gæ die læ ēuožžâmâs⁶. Dât læ buok âd'dimus⁷ dak'te.

Nâ mайд dqn dâl læk bâr'gâmin dieinâ dâvtiin?

Mqn læm sopppâmin dâm davte. Nû mi lávip: qw'dâl-gq lud'dip, de vuost sopppâp erit dâm biergo mi davtë âl'dë⁸ læ. Sqbosin mi gqççudæp dâm biergo. Gq læ visut sop'pujuvvum dât sqbos erit, de āskâ čies'ka.

Muttō hoappost dâk gik'si-ge dâk âddâmâk.

Qrostâm âdâ læ ále⁹ râshb vuos'sâm âlâ¹⁰; gq big'gustâ âdâ, de i gill'a¹¹ qollo duol'dât. Gq āskâ læ njuv'vujuvvum, gq áibâs vârâs læ, de læ nânnusâb [-seb] duol'dât.

Muttō i-gq læs¹² liika uc'can vuos'sâ¹³ diet âdâ?

Gâl væggja. Gq mi dâl dqw'dâp âttë dât læ uc'can vuos'sâ, de gâl mi lâsetæp vel dásâ qvtâ minúvtâ duol'dâm-aige.

Dât i ájet gukka duol'dât.

Dât gâl læ duottâ; âdâ læ qbbâñâssii-ge dâggarâs, dât i gâlgâ gukka duol'dât.

Hei, de læ gier'rëmâs dât âdâ!

Nû-dât-hân lávi-ge boarës bqc'cu âdâ. Muttō duw'lë leimëk mi njuovvâm nuorrâ bqc'cu. Dâst leggji nu dâvtâskâsâ(k) dâk âddâmâk, gq il'la læi qbbâ rai'ge-ge.

2. Mi dâl bâžii¹⁴ dudnji, gq ik bqrâ? Ik læk biergo qbbâ muosatâm-ge.

Mûst i læk nael'ge i al'gâ-ge¹⁵.

Bqrâstit¹⁶ dqn âlmâke fer'tik. Vai've læ, gq ik'ko boadak raw'kât.

¹ Kr tæjâ-čâze, Kt dæggjâ-čâze. ² Kt æi-ge gâfik-ge diedoi. ³ Kt ānâs aigë [ānâsâ] qžžuk duššë sk.-m. ⁴ Kt skum'mâ-m. ⁵ Kt ik-b(â) døn. ⁶ Kt ēuožžomâs. ⁷ Kt ger'rimâsâmus. ⁸ Kt davtest. ⁹ Kr čâdâg, Kt âlõ. ¹⁰ Kr, Kt vuos'tai. ¹¹ Kt gierdâ. ¹² Kt leš el. læžžâ, men helst læk. ¹³ Kt liikâ bûrist un'nan vuš'sujuvvum. ¹⁴ Kt bedre: čug'gi. ¹⁵ Kt væha-ge. ¹⁶ Kt børràlit.

Dâm dqn ik dârbâs bâllât gâl. Bir'gim mqn idëdii hui al'ket.

Ik daidë har'janâm min bib'mui, gq nû mëndu uc'can bqrâk: nu âidö degö lqd'de de ëug'gistâk.

Bqrrâmušâst gâl i læk lai'tamuš, muttö gq im læk dâl bqrrâmlânjâst . . .

Vis'sâ læk dq'l'kâm juo bqç'cu-biergost, nugö mqn dâllë algost, gq dâsâ, dâm bai'kai, leggjim boattam: nû dq'l'kim biergost, âtt' im bqrrâm im al'gâ-ge¹; dußsë dâm guollai læi nu hirbmos hâlu², dâsâ gq leggjim nu har'janâm mannavuodâst juo.

Nâ ik-gq dqn guolest lâvi dq'l'kât?

Dqlkâm guolest mäidai diedost-ge, gq dußsë guolle læ, muttö gq sækka biergoin læ, dâllë gâl im dq'lkâ.

Muttö mäid lqkkik es'kë: nubbë hâvë aigöm mqn dâm bqrrât buok qwdemus'ta³, äistân⁴ dâm min bâppâ gul?

Dât læ qbbâ gukkës mui'tâlus dât, mq bap'pâ mûst oappâi bâs'sum ëuomâ bqrrât.

Nâ, ik-gq dqn âstâ dâl mui'tâlit?

Âstâmist gâl âstâm, muttö im diedë, višâžâk-gq⁵ dqn gul'dâlit.

Suottâs-hân læ gullât.

Dâllë gq bap'pâ vuost-âlgöst læi min lut'të, de læi aç'ee gqd'dam guwža⁶, — dqn diedak die dâid buoidës cabbâ gûliid. Jâ mqn dâst stei'kijim bap'pii, jâ dât lii'kui hui bûrist dâsâ.

Mân'në-bât i lii'kuši!

Muttö de læi fuomašâm, gq min ql'bmuk bqrri bâs'sum guwža, jâ aigoi sgn-ge dâm gæc'câlit. Jâ de biwdii mû sudnji-ge bâsset guwža nubbë hâvë. . . . De gq mqn leggjim bâssam dâsâ guwža, jâ gq dât læi bqrrâm, jâ mqn bqt'tim erit val'det bqrrâmušâid bæwdest, de fuomašim âttë i læm bqrrâm ëuomâ. »Hei, mânen guodak dqn dâm dâsâ? mân'në ik bqrâ buoidës ëuomâ?« jærrâlim mqn; »dât-hân læ buok njal'gasâmös⁷, bâs'sum ëuobmâ.« — De bqrâi; jâ de dâjâi nâ, âttë: »nubbë hâvë aigöm mqn dâm bqrrât buok qwdemus'ta.« Nû læi njalgâk su mielâst dât bâs'sum ëuobmâ. Nugö duottâ læ-ge.

3. Dqn-gq aigök dâl kâfi vuos'sât?

Nû mqn jurdâsim.

Bijâ cäge vâlljest! Âidö duol'dâm-mune gâlgâk guoddet. Die dâm giewne⁸ sisâ æi dqk'ki sât big'gjut kâfik: hir'bmâd qlo læ(k) ruggâk⁹.

De mqn valdam nubbe. Muttö dâsâ mqn im ar'ved kâfiid ·big-gjât, mqn læm nu âmâs dâsâ. Jâ dâk kâfik læk uc'can buolë¹⁰.

¹ Kr âlgâ-ge, Kt væha-ge. ² Kr hâlo, Kt hallo. ³ Kt qwdemus. ⁴ Kt äistön.

⁵ Kt gil'lizâk-gq, ⁶ Kt ukj. ⁷ Kt (P ogsâ) njal'gamus. ⁸ P giedme. ⁹ Kr kruggâk, Kt rugâk. ¹⁰ Kt un'nan buollam.

Luoitē! mqn bijām. Fārotit¹ gālgāk dām kāfi; mqn aigōm viegâdit gusâ lut'tē. . . . Læk-gq val'dam², Sāmmul, njune dām kāfist?

Im de læk. Lei'kist dāl dqn njune dām giewnest! — dāt læ āeskâ vuš'sujuvvum.

Buorrē, gq ik læk mēndu sāggâ hōpputallâm. Buok hējomus³ dāt kaf'fi mi mēndu hoappost de vuš'sujuvvu. Muttō kaf'finâgâ⁴ læ dāt kqp'pâ.

Mqn leggjim dāinâ gæc'câlâm⁵ dām kāfi.

Kaf'fi livčii juo lei'kijuvvum⁶. . . . Jugâ dāl dām kāfi! Gâlmetâk [gâl'bmutâk] dâsâ.

Gulâ, im bæssâm ēri. Manna læi nqk'kâm mu âs'kai.

Jā, ik bæssâm ēri!

. . . Mat'ti, dâbbë læ kaf'fi vel.

Mqn val'dim juo.

Ik aigō æm'bo-gq?⁷

Im dâl šât aigō. Dqn gâl ik lâvi sikkurâ⁸ âdnet.

Im ei'sige. Munnji buk'ta, gq mqn sikkur-kâfi jugâm, munnji buk'ta dâwdâ, vaimô vuolläi. Mqn im gil'la, gq im læk har'janâm. Adnik dâk gâl dâbbë-ge sikkur, muttomâk . . .

Muttō gutti læ gârrâ kaf'fi-juk'ke, dât læ ac'čad! Jâ nū gâl'ga læt gârâs dât kaf'fi.

Dâm dât gâl i fuolâ, laivës⁹ kâfi, sqn gâl. Dâm dât guoddâ dâsâ, jâ jieš vaz'zelâ ēri, lqkkâ: i sūst læk gul caccë-gqi'ko. Muttō Lémët læ dâggarâs, dâst læ alö caccë-gqi'ko, gq kâfi læ vuos'sâmin. Gq moai dâinâ led'ni bârgoi sis'te, jâ dât gâl'ga vuos'sât, de mûst læ juo dâggjâmuš dâm kaf'fii, gq dât læ nu lai've.

4. Dâl ai'gobæt'te, gust'ō, dâid mâđoid gqd'dâlit¹⁰.

Gâl moai dâid uccâ mâđužiid gâl gqddësted'ni.

Bærë dâl i mânâš¹¹ dqd'nuin nugõ Lâssiin: qp'pit¹² læmâš jik'te jukkâm, ækkëdist.

De-hân dâl i doalâ sū gâl. . . . Muttō æm moai læk dâggarâk.

Mqn gâl dâinâ hâjâin juo jukkâluvâm¹³. . . . Mqn im læk viinâ âlâ¹⁴ mikkege bûriid, muttō im mqn gâl liika câlëtivci jieçcâm ēri dâst, im mâggar-ge. Dâstgõ dât læ muttoniin nu mēndu dârbâs-lâs; dât læ dâlkâs. . . . Mûst i guoddë vai'bmo buok dâm jukkât. Fer'tim lei'kit ēri dqkkõ qlgus.

Âlë juo ei'sige! Valdë vuolâ¹⁵ âlâ!

Vai læ dqd'nust vuollâ-ge¹⁶. Jukkâm læm mqn-ge vuolâ qk'tii, nu âttë jukkâm¹⁷ læm sâd'dâm. Jâ dât læi vuostâs havvë, jâ mqn

¹ Kt vârotit, Kr (P ogsâ) pas'sit. ² Kr lei'kim. ³ P ogsâ fuonëmus. ⁴ Kr, P ogsâ kaf'fin, Kt gaf'finâ. ⁵ Kt mai'stam. ⁶ Kt njor'rujuvvum. ⁷ Kt ik-gq aigō æm'bo. ⁸ Kt sigôrâ. ⁹ Kt almëtis. ¹⁰ Kt ukj., sml. Kt ruotélâžžâi vârâ golgâtit. ¹¹ Kt mânâši. ¹² Kt fâst lœ. ¹³ Kt sâdddâm garrëmiidâ. ¹⁴ Kt vii'dnai. ¹⁵ Kt vuollâgâ. ¹⁶ Kt vuolâ-nâi. ¹⁷ Kt garrëmiiddâ.

diedost-ge jērrim, áttē: »dâkka-gq duot bâha?« »Í ei'sige,« lögâi dât qlmuš. Jâ gq leggjim jukkâm, de mqn im goatstâ im gosâge. . . . Mqn læm giessâm bappar¹ sisâ dâm poattâlâ².

Mâid arbmoid qk'tâ poattâl gil'la³! Guok'te gâl'gik dâm rei'sui, uccemus'ta.

Muttö gq juo i læk æm'bo!

Bik'tâsâk jâ gawnek — Klær og sengklær.

1. Vuoi dâid gâbmâgiid, cáb'ba(k)⁴. Hirbmastuvva dûst juokké-hâš, gq dâid câbbâ diwrâs gâbmâgiid oai'dna du juolgest.

Goorromist dâk gâl æi livcî fâste(k); duššé dât gq nu hirbmos gukke(k) læ(k).

Dât qlmuš gâl mat'ta gâbmâgiid goarrot. Dâ læ degð rievsâk-njunne nu cabbes.

Muttö gq æi qrô njuol'gâ juolgest, æi dâllé-ge sâggâ⁵, gq algost big'gjujik.

Gâl dâk buorranik, gq væha âd'nujik. Nâ, mайд dqn dâi gâbmâsii-guim aigök?

Nuvtukâk⁶ dâin(â) gâlgâseggji boattet.

Jâ de goarotâk dqbbé dâm cæppës goar'rusâd⁷?

Nâ-â⁸.

Jogð læ loppedâm?

Læ gâl.

Jâ nu mielâstis gâl?

Mielâstis fâl. Dât læi hâlust dâid goarrot, gq læi nu joaw'-délâsvuottâ.

Mайд râwkâi⁹ goarromist?

Dâm birrâ mqn im jærrâm mái'dege.

Jâ, ik jærrâm.

Muttö imâš, gq dâk qđdâ câzékâk æi boadë juo.

Âmmâ dâl bøttik. Æi sit'ta¹⁰ âlcisæsék valdë.

Âmmâ dâl lâgedik, gq juo læ(k) goarrot val'dam. Bærë dâl læ(k) dqkkö¹¹ doaimâtvvum dâk nakkek, dâk bier'gâsâk.

Gq i livcî doaimâtâm dqkkö goarotussii [goar'ro lusâ]¹² dâid gâbmâgiid, dât livcii diedetâm, dât qlmuš. Æi dâk dâl vuost dârbâshuvvu-ge. Gidâ-bællai, gq maïl'bme lieg'gânâd'dâgoatta, de sâd'dik gusâ-gâbmâgâk¹³ daw'ja âdnui. Muttö câzékâk æi âd'nu, qw'dâl-gq gæssogoatta¹⁴.

Í-gq livcî vuogâs laddë-gâbmâgiid mайд fid'nit¹⁵?

¹ Kt bapperâ. ² Kr pøttâl, Kt bøttâl. ³ Kt bøttâl dug'gju. ⁴ Kt læk cáb'bak.

⁵ Kt æi balljö dâl'lë-ge. ⁶ Kt nuvtâhâk. ⁷ Kt gor'rusâd. ⁸ Kt nû. ⁹ Kt sidâi.

¹⁰ Kt sui-ge dâl. ¹¹ Kt gq fâl dqkkö læk. ¹² Kt bare: goar'ro lusâ. ¹³ Kt riettêhâk.

¹⁴ Kt gæsse sâd'dâgoatta. ¹⁵ Kt laddë-sâbbâhiid mайд oas'tet.

Âlē ei'sige dâm dâgâ gâl! Dâk læ(k) nu diw'râs(âk). Jâ mân'në-bâ æi livcî! Dâid lâggâid gq êuoppâdâm, de bqtik guovtek vuodok. Læ-gq mânnâmin nak'ke!

Muttö dâk gäbmâgâk juo qbmu¹ [oamasmuvvi].

Dâk gâl juo oamasmuvvi [qbmu] viekkâ sâggâ. Muttö gâl dâk vel dqk'kijik dâm dittii.

Gul'lujik-go gqd'demin dâk duognâs-sawnek?

Æi fâl.

Jâ hui çab'bat dâk læ(k) njâl'lujuvvum dieggö. Dât gâl læ çæppës ql'bumu bâr'go. Gâlgâm-gq gæsset du gäbmâgiid?

Gii'to!

Dâ, nakkët dâid dâl juol'gai! Gâl dqn læk nuolös vuod'dâgii [jülgii]², nuolös [luovok] gäbmâgii, dâm bqddâ gq mqn duoid bijâm gqi'kât. Mqn læm nu duttâvâs, gq dâid gäbmâgiid qžžum goarotussii [qqr'rujubmai]³.

Aigök-gq dqn-ge gäbmâgiid nuollât?

Aigöm. Im dâl sattë stqbost važ'zet stæn'žatit⁴ dâi stenžiguim, nãvët-tinqâiguim. Qw'dâl mqn lâvijim ačce boarës gallokiid val'det, dâid nakkëtim qlgold, gq nãvëti vikkim. Jâ ačce nu sur'gâdit jærâtii: gqsâ šâd'dik gul su gallökâk?

Duottâ mis, gallökâk æi læk mûst. Dâk mайд livcî tin'gut.

Vuoggjem-gämân gâl læ(k) gallökâk hui buore(k), go buorrë⁵ tingâin læ qqr'rum⁶, jâ çæppës qlmuš læ gqrrum dâid. Muttö de dâk gâl'gik læt qvtâlâganâk dât guok'te gallo mât gallökâk qqr'rujuvvujik. Jqs [nub'be læ âs'sab gq nub'be, de dât nqkka sâggâ fârgâb⁷ dât mi âsétâb læ, vel guol'gâ-ge nqkka dâst sâggâ fârgâb⁷. Buoidës hærgest bqtik buok buorëmus gallökâk. Muttö jqs dât læ boares jâ ruoinâs, de læ nak'ke mайд nu hæggjo⁸, i dqk'ki mânenge. Jâ imâš, gq gâl'ga guol'gâ-ge læt dâllë nu hæggjo. Mâdë âs'sab nak'ke, dâdë nannusâb guol'gâ; gq nak'ke læ âsétæbmë, de læ guol'gâ nu râsshe att' i bistë maimdege. Diedam mqn, gutti ač'cai læm gqrrum gallokiid nu man'gii⁹. Sâr'va-gal'lo læ mайд buorrë, muttö i læk nu âs'sai gq buorrë hærgë-gal'lo.

2. Jâ, mqn diedam dâid suonâid. Dâk læ(k) bâggjë-ql'bmust¹⁰ boattam munnji gäbmâsii fârost.

Dâk æi læk vel sar'rum?

Æi ei'sige. Æskâ læ(k) gqi'kâduvvum. Dâl aigom vuost nii'bë-šibmariin dâid fâskâstít, vai njul'gik jâ dibmik, jâ de algam sârrât... Gæ, mq dibmi jâ njülgudeggji!

Jâ de mq râkkâdâk dâid garvesin?

¹ Kt bruker ikke dette ord. ² Kt alm. nuolös jülgii. ³ Kt qqr'rusubmai.

⁴ Kt stænžotit. ⁵ Kt bûriin. ⁶ Kt qqr'ruju(vvu)m. ⁷ Kt fârgâbut (el. qw'dâl).

⁸ P også fuodne, Kt hëtitut. ⁹ Kt mängâ gærdë. ¹⁰ Kt sabmëlâžžast.

Mqn sārām vuostāin suonāid, duššē giedâiguim sārām, jā de algam bādnet.

Bādnet, lqgâk. Mq?

Mq bānam-gq? Dāid gēžiid vuost njâskom bāniiguim, nu âttē dâk qk'tii lâk'tâšuvvik, dât guok'te gǣže mâk qk'tii gâl'gik big'gjut. Dâm njâskom-mânost¹ dât njuos'ka-ge suodnâ. Jâ de diedost-ge bqnjâm qk'tii dâid gēžiid. Čibbë ál'de dâid bqnjâm, sisâ guwlui jieččâm vuos'tai. Jâ de mäccâstâm, jâ de fâst gärdom. Dâl'lë mânna čibbë ál'de qlgus guwlui. Muttemiin muodo vuos'ta biggjâlâm jâ gärdom. Nierâ vuos'tai læ hui vuogâs gær'dot. Gq ger'dujuvvum læ gar'vasii, de rqt'tim giedâ câdâ, âmâs snar'kot². Gq i njul'gi nū giedâ câdâ, de šâd'da snarkeld. — De læ garves dât suodnâ, goarrom lakkai, gq giedâi câdâ læ rqt'tistuvvum. — Gq qllo læm bâdnam, de râkkâdâm dâin(â) suonâin spačča, — spaččim dâid suonâid.

Vai nū qllo râssâmuš læ dâi suonâiguim, qw'dâl-gq goarrom lakkai šâd'dik.

Læ dât gâl dâi-guim mâid bâr'go.

3. Galsökâk jâ sistekâk gâl læ(k) dûst?

Læ(k). Muttö mqn bâlâm âttë galsökâk læ(k) bærë gâllje(k).

Æi gâlgâ galsökâk læt gâllje(k) bâjeld; de šâd'dik râppeld, jâ bæssa muottâ sisâ.

Im læk vel mak'sam dudnji balka dâm duog'ñâm-bârgö qwdâst³.

Im valdë mqn dâst balka, im mâggar-ge.

Jâ nakke mâid læk biggjâm dâsâ.

Jqs vel biggjâlim-ge dâsâ dâid bittaid, dâk æi doalvö mû æi goabbös-ge⁴, æi gegefut⁵ æi-ge rig'god.

Muttö bal'ka dudnji gâl'ga liika.

Gâl dqn gærgâk âin mak'set dâm balka. Buorrë, gq dâinâ ger'gim juo ēri, dâinâ duog'ñâm-bârgoin. Í gul'u šât dât giekkâ, — giegâ njalme gârrum mqn giddâ. . . . Muttö luk'kâ-giekkâ læ âin guk'kâmin.

Læ-gq vaddes lukkâ goarrot?

Dâst læ vuokke, gumpist. Muttö gâl dât oaž'žâsuvva dâm dittii, jâ buorrë-ge, dâm mqn gâl dâjâm jies.

Erkist qidnui jik'te lad'de-luk'kâ. Gqst dât læi dâm fid'nim?

Im mqn gâl diedë. Nâ mâggar dâm uccâ gândâžist⁶ leggji bik'tâsâk?

Sis-bik'tâsâk gâl leggji buore(k), muttö bæs'kâ læi hæggjo jâ — æi-ge læm galsökâk. Jâ nu bâs'ke vel læi dât bæs'kâ-ratto: buok

¹ Kt sœmmäst gq njâs'kujuvvu. ² Kt âmâs i snar'kânâddâ el. âmâs snar'kâ-nâd'dat, se ellers § 168. ³ P ogsâ: dâm duog'ñâm-bârgöst. ⁴ Kt gôbbus-ge. ⁵ P ogsâ gæfâtutté. ⁶ Kt luntâžist el. bardnažist.

juo dog'gjustâd'di sūst gul gâzzâk, gq i jqdě dât bæs'kâ. »Gæ, mq doalla«, gul. — Gâllé nakke âdnik dqbbé din guowlost qllêssâdql'bmu bes'kii?

Âdnik dâk mâmđ miel'dě læ qlmuš: dâbalâš ql'bmui âd'nujik vit'tâ nakke, stuorab ql'bmui gut'tâ nakke; gq læ stuorrâ dâžâ, de gâl âdnik buok ucceusât ciežâ nakke.

Gâl dât bæs'kâ gar'ta nu diwrâs. Mqn im suitë gâl bæskâ oas'tet. Mqn gâl fer'tim bivvât gävtiin-ge.

I nakkalâž'žii boadë mikkege lieggâsvuodâst. Nû læ(k) gis-tak-ge sâggâ lieg'gâsâb [-sæbbök] gq fâccâk.

Oaw'do, læi nu aŋ'ger jik'te duot guos'se, gq viggâi mû oappâtit gis'taid goarrot. Ik-gq dqn gullâm? »Dât i læk duottâ«, lqgâi, »âttë dqn ik mattë gis'taid goarrot«, — nâ, de soai væk'kalâgâi: sqn čuop'pa gul jies bapparist min'stâr. . . . De nû de moai râsâime. Uccëst æm biledâm äibâs dâid gäbmâsiid.

4. Mî dâl sâddâi dudnji? Mâid dâl qzâk?

Mûst dog'gjui nallo. . . . Nâlost dât gâl læi sæmma, muttö dâm mqn bâllim nu sur'gâdit, âttë joqs dât gæc e e sâd'da nû âttë bik'tâs sisâ, dâhj e mânna lat'tai, nu âttë ql'bmuk dâm dul'bmik juol'gai.

Gî dâid uccâ gäbmâgâžâid læ gärrum, gq nû læ(k) gukke dâk ai'bm -gâskâk [sâggâstâk-gâskâk]?

Muttom niei'dâ-mânaš læ dâid dukkârât'tam [dukkârâd'dâm] gärrum.

Jâ her'vim læ, m  dâl læs her'vim! Dâggar gäbmâgâk gâl boadašeggji qvtâin gäbmâsiin mângâk.

De-hân dâl i doalâ.

Í-gq (dâ)t dû niei'dâ vel viggâ gäbmâgiid goarrot?

Gî duom h itukii¹ qskeldâ vuost aime âd'det? Čug'gi vel jiežâs-ge dâinâ äimiin.

. . . Mâid dât dûst dattoi duot bâggj -nissun²?

Í l em ras'kim guoddet m naidâsâs g m -tingâid, buok goarotâm vuow'dem-gal'ven, jâ de b dii m st, cacc gad-ql'bmust³ g bmâsiid biw'det! Im mqn dâm gâl b r'g m.

Dât gâl læ b en'tâ h ppâd. Cacc gad-qlmuš g bmâsiid bâggj -ql'bmui⁴ vuow'det, — dât i liv i qbb  hei'vim-ge.

Im de qbb  jurdâšâm-ge bâggj -ql'bmui g bmâsiid m s'set, jâ qs'tijuvvum gar'vasii, æmb -gq goarrot.

De d j k duodâ.

Duottâ dât l . Dât l e hir'bm d vai've g bmâsiid n s'ket jâ d id qs'tidit, m ng  m ng  g r'dai, gq rivot  lakkai g l'gik s d'dât. . . . M st l vijik buok qoppâl s'tet⁵ gied k, goas qollo l e n s'ket, nug  s w z -nakkek. . . . I-ge l k d l b s'tel d t jiek'ko.

¹ P h itugii. ² Kt s ame-niso. ³ Kt d l -as'sest. ⁴ Kt sabm l d ' ii. ⁵ Kt sk. . .

Gēst gai'bme læ dām rāno? I sui-ge læk jieš gqđđam?

I; oas'tam læ.

Dât læmâs¹ fiinâ radno.

Dât læ visses, dât i læk dum'sus radno. Muttom rānok læ(k) nu mēndu dum'sui. Čoak'kai mānnik, jā de šād'dik hui fāste(k). — Dât roaw'go gâl i šād'dâm mîst qd'ně sisâ.

Gâl mqn viežžâm.

Dât læ buorrë. Muttō de viežžâ dâid dülljiid-ge dâm mânost².

Gâl mqn dâid-ge. Mq sattak nu buttesin doallât dâm roawgo, — degō qdâs dât læ âin.

Dât læ boarës nissunqlmuš-dâbaš³ muttom, gutti læi bâssâlâm dâm roawgo, jâ nu læi viel'gâd, cæs'kâd, nū âttë. . . . Giedâ câdâ fer'ti gqi'kâdit roawgo jâ näkkiid, gq bâssâl: goggö âin dqw'da âttë gqi'kâm læ, dâggö fer'ti giedâin ruv'vistit. Buollâs câdâ sat'ta mайд gqi'kâdit, muttō gq bivâldâ, de fer'ti ruv'vidit, nu âttë i læk sâggâ gæp'pâdâb [-deb] dâm lakkai gqi'kâdit gq âivë giedâ câdâ gqi'kâdit.

**Væhas dâlo-sâgâk. Dâlo-bârgok; oamek. — Litt hjemmeprat.
Gârdsarbeide; kreaturer.**

1. Dârbâs(â)-gq dâm stqppui dqlâ?

Dârbâsâ gâl, sâggâ-ge⁴. Čoaskoi mqn'nust vis'te.

Hir'bmâdit! Mq bæn'tâ cäksiidim⁵. Fer'tim dqlâ biggjât, gq dâst gærgâm.

Säðašii⁶ gâl.

Buvtëst⁷, Mat'ti, mqn'nuidi gqi'kë-muorâid, vai lieg'gân(â) dât stoppo.

Gâl mqn buvtam.

Læ(k)-gq vâlljest⁸ dist gqi'kë-muorâk?

Gqi'kë-muorâk gâl bis'tik nu gukka gq dqn læžžâk dâst. De vaikö mân sâggâ⁹! Muorrâ-mânnno læ hir'bmâd qollo ucceb, gq hæ'i'ta duom liemâs-dile¹⁰.

. . . I-gq gârō dûst dât dqllâ buollet?

I dât, gus'tö, qrö riek'tâ viššâmin¹¹.

Bijâ bessiid lässen, de gâl dât buol'la.

De buol'lai! Obbâ bûrist juo buolla.

. . . Læ-gq qidnum mānnâmin qk'tâge dqkkö mæcce guw'lui?

I. Læ-gq Mat'ti qd'ně muorâid gæsétæm n?

Mæc'cai gâl vuol'ga qd'ně-ge⁴. Muttō im mqn died , m ggar s mæc'cai dât v lgi . Im mqn læk j err m, ai'go-gq suo'i'dnai vai muorâidi. Jik't  læi suo'i'dn -guorbme viežžâmin.

¹ Kt l e l em s. ² Kt s emmast. ³ Kt n. o.-l gas . ⁴ Kt -n i. ⁵ Kt goall -g ttim el. goal'lajim. ⁶ Kt alm. s  dalii. ⁷ Kt buk'tel. ⁸ Kt v lljet. ⁹ Kt al'ket.

¹⁰ Kt mosk -vuos s m . ¹¹ Kt garrome.

Duo de boatta ran'tigist¹.

Mat'ti ai! Aigök-gq māna fārrui has'tet?

Aigöm.

Gâlgák stqbost dqlvutâllât, qw'dâl-gq vuolgak. Mqn āigušim dâsâ bæskâ cān̄hatit [cqg'gât].

2. Qk'tâ hæggâlâs livcii vel bieb'mât.

De mis bænâ. Dât i læk qz̄'zum vel māi'dege. Oai'dna dâl, bqrra-gq māid mqn âddam dâsâ. Nū læ gumpi² snævvar mutto-miin dât bænâ, âtté i læk qbbâ³ cælkemist-ge.

Gæ, gq njælgâ gum'pusiid⁴ i gâlgâ bqrrât! Âlë fuolâ! Nâ, jieš dietta . . .

Njuos'kâ biergo dât gâl bqrâsii. Mqn âddëstim cuož'zâ-bitte dâsâ, jâ nu dqp'pistii. Gâl dât dâl juo bqrra dâid gum'pusiid, jâ liemâ vel cnuokka âlâ. Algöst gq bqdii, il'la dât bqrâi māi'dege. Il'la sat'tim dâsâ jqdetit māi'dege.

Dât bænâ nu buorranii⁵ dudnji. Vis'sâ ai'go dâsâ baccet du lusâ.

Dât læ qbbânâssii nu loggje, dât bænâ. Gan'dâ⁶ māi muttomoiin dâm dus'sistâ⁷, muttö i dât ânë mânenge, — i dât qbbâ hiv'vit-ge⁸ māna.

Vaikö dât mudöi læ nu skur'bâlâs⁹ dât bænâ.

Qk'tii gâl hâretii, muttö de i sât. Algost gâl læi qbbâ bâha ciellât dâlo ql'bmuid-ge; dâl i cielâ sât, gq dallon vâldii¹⁰.

De dâl vülgii sâggjasis, uw'dnâ-gûrrii dqkkö, goar'jot.

Dât vaivašii, gq mqn dâggö jqtâlâm.

De nâðoi dqkkö. Dâl gâl i likkâd gqsâge. Hei hei, mq vista-stuvva juo!¹¹ Âivë uw'dnâ-gûrrii vig'ga, i-ge višâ¹² bqrrât. Vuoi hær'ram! dât lai'be læ degö bâikâ âldës¹³; duššë hâv estâ [sus'telâ]. Dât bænâ gâl goi'ka dâvtii âlâ¹⁴, gq i bqrâ. Bæn'tâ daw'dâluvva bænâ, gq i bæsâ ql'gon ruot'tât.

Gâl dât dâl gâl bqrra dâm mâdë gq dârbâsâ, i-ge dât dâgâ bædnâgii māi'dege, vaikö i ruottâ-ge nu hir'bmâd qllo. Duw'lë dât fâstës ciiko læmâs gieibmâm-bârgost, — dât gik'tâlii¹⁵. Ik'ko mâid dqkkö mânâi, gq qlgus bæsâi. I-ge gârrum qllinge bqrrât. Muttö dâl læ nu buorrë šâd'dâm dât bænâ, nu âtté cælkemæt'tom.

.... De læ viež'zât dâl dâm bædnâgâ dqbbë vuollë-dâlost. Gæžös bæive læ dqbbë āsudâm¹⁶.

Vis'sâ læ gieibmâmin dâl fâst dqbbë dât ciiko. Dât dât læ, mi dqkkö gæssa.

¹ Kt muorrâ-čuoppâtâgâst. ² Kt ogsâ ruollâ. ³ Kt oabâ. ⁴ Kt gup'pariid.

⁵ Kt šâddâi nu buorrë. ⁶ Kt lun'tâ. ⁷ Kt dup'pistâ. ⁸ Kt meini-ge. ⁹ Kt snug'-gâlâs.

¹⁰ P ogsâ: gq dâddâi. ¹¹ Kt bænâ gâl bil'lâšuvva vistest qrrot. ¹² Kt gil'li.

¹³ Kt alm. âld. ¹⁴ Kt gâl raw'ža. ¹⁵ Kt cnuovötti dqkkö. ¹⁶ Kt qrudâm.

Oaw'do, i māšâ qrrot dât stak'kar, gq duot ēab'bi dâm bâr'ga
Cii'ko-bâ (d)ât læ, dât bænâ dqbbé?

Læ gâl.

Nâ, gqsâ-bât dâinâ ciikoin læ vuol'gâlâm¹ dât qlmuš, gq raw'ja-
bædnâg(â) i valdë?

Ammâ (d)âl læ viel'paid ai'gomin bieb'mât jâ dâinâ-ge tinit. Dât
læ dâggarâš, dât i guodë mâydege dâgâkæt'ta, jqs dâinâ ruttâ-
bitta. . . . Muttö valdë badde fârrui! — bæsâk giddâ biggjât min
bædnâg(â).

3. Ik-gq dqn aigö däl juo nqk'kât?

Im mqn diedë. Æi læk gul'lustâm [dqw'dustâm] qdna bæivëst
nâkkarâk, æi vel däl-ge gul'lust [dqw'dust], — nu hir'bmâdit qđdim
mânnâm ijâ.

Mqn im ras'kim du raw'kât [bqk'tet²]. Jurdâsim: dik'tet mqn
aigom du oadđet, dâs'sa-gq dqn jieš gqc'cak.

Moaddë gær gâl gul'lajim, muttö de fâst oad'dajim, jâ qđdim
qk'tân³ mânost giddâ ided raggjai. De gullim važ'zemin ql'bmuid
dqbbé stqbost, de râw'gi nâkkarâk.

Dai'dik nqk'kum juo nâkkariin.

Gâl væggja.

Ik dqn ik'ko gullâm mâydege, dâl'lë gq ač'ee bqdii siidâst?

Im ei'sige.

Dqn læmâš⁴ lqssâdit oadđemin dâl'lë.

Nû vis'sâ. Muttö gulâ mайд: ik gâlgâ goas'sege šât dik'tet mu
bæ'i'veg oadđet nu gukka, nugö qwdëb bæivë, giddâ dâs'sa-gq mâles
šâd'da. Im-hân mqn dârbâš nu gukka oadđet bæ'i'veg.

Dât dât gâl læ hir'bmâd buorrë, gq âlmai-riebok bêssik vuoi-
ñâstit. Mûst dât gâl læ sæmma: mqn vuoinñâstâstam⁵ jieš, goas. . .
Dieđak, mannă-qlmuš dât i sattë nu câdâ ijâ oadđet. Gq bæsâm
ækkedis ijâ nqkkâstit, de gâl mqn stan'dim hui bûrist goccet.
Muttö mânnâm ijâ, ided-bællai, mûst leggji nâkkarâk fâst rq'ti(stâ)m,
jâ nû mqn gaw'dnim⁶ jieččam idědist, qb'bân⁷ oadđemin. De gâl
nqkki mûst nâkkarâk dâm havvai.

Æi-gq dûst däl læk nâkkarâk?

Nâ, jqs læk-ge⁸ væha. . . .

It'ten dqn sæðašik gavce raggjai oadđet.

Sættemist gâl im sæðaši, muttö bâlâm âttë nistetâm⁹ oadđet
giddâ dâssazii.

4. Gq dqn dâl læk njuovvâm jâ sud'nim dieid bq'cu-jülgiid, ik-gq dâl'lë livçî nu buorrë âttë klip'pistâk¹⁰ mu vuovtâid?

¹ Kt vuol'gam. ² Kt bare så. ³ Kt qvtâ. ⁴ Kt læk læmâš. ⁵ Kt vuoinñâ-
stâstam. ⁶ P ogsâ fâttijim. ⁷ Kt qk'tân bik'tâsii-guim. ⁸ Kt -ge el. -nâi. ⁹ P ogsâ
hæipargâttam. ¹⁰ Kt bæs'kedâk.

Oažžom mqn gæc'câlit, gq juo rivtēs klip'pijæg'gje i læk dāst. Qk'tii leggjim mqn-ge vuorrastuvvâm dâm dâfost. Im diettam, mq gâlgâm sat'tet erit oažžot dâid fâstës gukkës vuovtâidâm. De læi boattam qk'tâ suobmélâš-gan'dâ. Dâm mqn dat'tum klip'pijæg'gjen. Ī lkkkâm bâr'gâm gâl qw'dâl jiežâs dâm bârgo. »Sâttë-sqn erit oažžok vuovtâid!« lkkkim mqn. Nū vâldii visut, nu nū âttë: bæn'tâ balljës-oai'ven šâd'dim. Visut qidnui oaív(ē)-âsse.

Ik dqn nū visut dârbâš mûst val'det.

Im mqn dâm gâl aigō bâr'gât ei'sige. Gâl mqn dâl dâm mâðaš gâl guoðam, âttë gqk'ea oaív(ē)-âse.

Unukâs læ oai'dnet, gq nu râja(g) læ klip'pijuvvum.

5. Gâl dât dâl fârgâ šâd'dik lâjok¹.

Nâ, i læk šâtâin æmbö (gq) qk'tâ vâk'ko.

Læ-gq buorrë suoi'dne dîn gieddest?²

Ī-ge læk buorrë.³

Mi dât læ sivvân, gq i læk buorrë?

Nâ, mqn doaivom âttë dât læ moai'tam⁴ dâid gukkelmâs coas'kemiid.

Gâl-hâl væggja moai'tam, gq læ nu jâl'gâd dât gied'de.

Mâggar-bât dîn gied'de læ? Læ-gq dât šâd'dâm bûrist?

Nâ, i-hâl nu bûrist læk, muttö luttak⁵ gâl læk šâd'dâm oabâ bûrist.

Nâ goas dî ai'gobëttit al'get lag'gjit?

Boat'te vâk'ko⁶ læ jurdâ. Nâ-bâi dî?

Nû dât læ mis-sâi [= mist-nâi] jurdâ. Muttö æp mi gâl giedde vuost algë vuoc'cân⁷ lag'gjit.

Nâ mайд?

Mæc'cë-lâjoid.

Mi gâl jurdâsæp giedde al'get juo vuoc'cân⁸ lag'gjit.

Gâlles dist læk dâl lag'gijæg'gjen?

Gqlmâs.

Læ-gq bâr'gö-qlmai⁹ qk'tâge?

Læ qk'tâ lad'dělâš, muttö i sqn¹⁰ læk vel boattam.

Goas dât gâlga boattet?

Mqn doaivom âttë boatta qd'në juo.

Qollo-gq dqn dâsâ mavsak balka?

Vit'tâ ruwno bæivest¹¹, jâ jieččâm biebmost¹².

Nâ gâl dât sqn¹⁰ væggja-ge (læt) buorrë lag'gjit.

¹ Kr, P al'ga laggjo. ² Kr, P læ-gq dîn gied'de (bûrist) šâd'dâm? ³ Kr, P i læk (bûrist) šâd'dâm. ⁴ Kr (P også) lai'tam. ⁵ Kr, P luk'tik. ⁶ Kr, P vâkkost. ⁷ Kr, P uten dette ord, men med ettertrykk på vuost. ⁸ Kr qwdëmus (også Kt), P qwdemus.

⁹ Kr, P ræn'gâ. ¹⁰ Kr (og P alm.) dât. ¹¹ Kr, P bæi'vai. ¹² Kr, P frii'jâ bieb'mo P også: mû doalô ãl'dë.

Im diedē fâl.

I-bât læk oappës qlmuš?

Læ dât gâl, muttö i læk mu lut'te læmâs qw'dâl.

Gâlle bæivest di lävibëttit giedde lag'gjít?

Vidâ bæivest gâs'kât¹, jâ golmâ bæivest dâhjëge njællje bæivest räggjât, jqs fiertok læk. Muttö jqs æi læk fiertok, de gâl mânnik² vel moad'dé-nâi vâk'ko.

Gâl mqn njâdam diggjiidi liš'said, vai di juo bæssâbëttit al'get lag'gjít.

Lægë nu buorrë! Muttö mqn fer'tim vuost dâkkât siibâ.

Gâl müst oažžok luoikâs siibâ.

Læ-gq qdâs?

I læk, muttö gâl dât dqk'ki. Buorrë dât læ.

..... Gi sâggja mu liš'sa?

Âddë Mätti³ sâggjet! Sqn læ hui cæp'pe . . . De vuolgë êuollât, muttö âlë doajë fâl!

I læk mû aš'se, jqs dqg'gju, jqs læ nu râssëe âttë mû i gierdâ.

Gâl-hâl muttomâk dâl ožžuk al'get qr'dnit stakka⁴, vuolös-rissiid⁵ biggjât, jâ muttomâk guoddâsit sâniid, jâ Niilâs oažžo al'get juo han'got⁶.

Nâ gi stakkâ âlâ gâl'ga mânnât?

Issak læ hui vuogâs stakkâ âlâ. Süst i læk deddë dâst-ge jieža appo⁷.

..... Buorë bæive!

Ibmél âdde!

Di lëppit gieddest juo gær'gâme.

Læp mi gâl goit dâinâ stakkain. Eppit-bât di læk vel gær'gâme?

Læp mi gâl. Dußsë ok'tâ stakka-vuolle⁸ læ vel lag'gjít.

Nâ-bâ nubbe dâlost?

Nâ, qvtâ stakka leggji juo han'gum⁹, jâ nubbe stak'kai leggji al'gam. Gârulâs'teme¹⁰ leggji jâ guoddâsâmë, gq mqn vul'gim dei'kë. Gâl dâk qd'në ger'gik.

Goas di vuol'gebëttit bâjas jogâ lag'gjít?

Duorâstâgâ.

Gâlles vuol'gebëttit?

Vidâs. Golmâs lag'gijæg'gjen jâ guovtes luogöstæg'gjen¹¹.

Mqn doaivom dâl âttë mi gær'gâp njællje vâk'kost¹² läjoin.

Mân'në?

Nâ mist æi læk dâl nu qollo gusâk dâl gq qw'dâl. Jâ mi læp dâl qlo bâr'gek.

Mâid de, gq läjoin gær'gâbëttit?

¹ Kr, P njæi'det. ² Kt også mânnna. ³ Kr, P divtë Mätti el. ⁴ âddë Mat'tii.

⁴ Kr, P stawra. ⁵ Kr vuoleldus-r, P vuoleldâs-r. ⁶ Kr, P staw'râdit. ⁷ Kr, P ëera aw'ke. ⁸ Kr, P staw'râ-sâggje. ⁹ Kr, P stawra . . . staw'râdâm. ¹⁰ Kr, P rappomin.

¹¹ Kr, P luokkö-rap'pon. ¹² Kr, P njælljä vâkkost.

3 - Lærebok i lappisk II.

Nâ de livcii væhaš biw'det gūliid, qw'dâl-gq gâl'bma. Jâ gâl-â-hâl læ bâr'go: jækkalâk bqr'det¹, jâ de muorâk bâjedit [ceg'git]. Jâ de gq dâin(â) læ gær'gâm, de dâs'to læ jieža-nâi.

Gqst dî lâvibëttit bqr'det jækkaliid²?

Skaidest dqbbë.

Gâl dai'da-ge buorrë jægel?

Í-ge læk buorrë. Bqc'cuk güttuk juokkë dalvë dâm skaide.

Doaivok-gq dâm câvçâ qllo rievsâkiid?

Gâl mqn doaivom. Mânnâm giđdâ læi buoradâk-giddâ; de lâvijik lqddek dâl'lë mqnnot³ bûrist.

Gâl dât nû væggja. Qllo mqn-nâi læm oai'dnam dâm jâge lqddë-çiwgâid. Oallë rievsâk-bæssadâgâk⁴ . . .

Sappan dâm jâge i qidnum qlo.

Í. Muttö dii'bma læi qlo sappan.

Dii'bma dât gâl læi.

. . . . Gâl'gik-gq bid'gijuvvut dâk suoinek?

Æi ei'sige. Lag'gjim-vidä sùiniid mi ãep bid'gi dâllanâgâ, muttö dâid mi vuost rappop jâ biggjâp hâsii⁵ dâhjë lâgokin⁶, jâ de moaddë bæivë gæžest bid'gijuvvu. Dât mi lâgokin læ, dât ainâs gâl'ga bid'gijuvvut; muttomâk juo nubbë bæivë fâst bid'gijik lâgokiid, jqs bæivâdâk læ. Bid'gip mi hâsiid mâida, muttö i qvtö [juokkë ále]. Dâllë mi bid'gistæp hâsiid, gq câbbâ dalke dâkka, jâ mi fuobmašæp áttë æi læk hâsik câdâ gqi'kas(âk). Í læk dâbbë dâggar ai'bmo gq væstân: har'vii læ dât mâddâ-pieg'gâ dâhjë gqi'kë væstâbieg'gâ, mi gqi'kâdâ sùiniid. Jqs dât dæivâtâ-ge nû áttë sâd'dât bûrist suo'dne, de mi awkiid dâst læ, gq gqikesin i oažžo suoine, gq lag'gjim-dâbe gâlgâshii dâkkât? Gâlgâsheggji hir'bmâd buolatâgâk jâ bæivâdâgâk, — bâsâšeimék âl'bmâ-lakkai jâgnâdit sùiniid.

Æi gâlgâ jâgnât suoinek, dusshë dâm mâdë gqi'kât, áttë æi sâddâ buolle [bak'kânit]. De æi cuow'kân, dâllë gq likkâtâl'lujuvvujik.

Dât læk duottâ. Dâk lâvijik buok moallânit ja'fon, gq mëndu jâgnâs(âk) sâd'dik.

. . . . Juo-gq dâvvë-sâmiid⁷ gulâk?

Gâl dâk dâl juo gullujik, muttö æi læk vel lâkkâ.

Qi'dnujik-gq bqc'cuk diein(â) duod'dâriin?

Nâ jur⁸ soamës.

Læk-gq buoidek dâm jâge bqc'cuk?

Æi læk vuost, muttö gâl-â-hâl dâl vel bui'duk. Æs'kâ-hâl dâl læk-ge buoi'dom-ai'ge.

Læk-gq vêrdi dâm mânñâm gëse bûrist guolastâm?

¹ Kr, P doappot. ² Kt forklart som râkkâdit gubâid. ³ Kr, P guod'det.

⁴ Kr -bëssušâk. ⁵ Kr hâsii, Kt assai. ⁶ Kt soat'ton. ⁷ Kr, P d.-bâggjëol'bmuid.

⁸ Kr, P âidô.

Nâ qw'dálâš¹ viero miel'dě.

Jā. Nâ m̄qvt lājoiguim læ mânnâm?

Oabâ būrist. Muttō leggji nu ârvek lājoi aigě, âttě šâd'di nu gukka muttom suoinek qrrot soat'ton², âttě væhaš billâšuvvi.

Jā. Gqst-bâ-hâl buok buorek læk qvtâ sâjest! Gâl mis-sâi leggji aldok giđdâg hui mies'sak³. Muttō mайд dâgâi? — de šâd'di gæssai nu bâkkâk, âttě qlo miesek bâtti⁴ de ērit.

Nâ leggji-gq suollâgâk bâhak?

Æi læm bâhabuk⁵ gq qw'dâl-ge, æi-ge buorëbuk⁵, de jur sæmmäläganâk⁵. Dii'bma njûvvi, jâ dâm jâge. Muttō muinâ æi gâl dai'dam dâm jâge mânnâm vuoi'tö-gâwpiai⁶ dâk suollâgâk.

Mân'ně?

Nâ jus si mûst qž'žu, de gâl si fâst jiežâ-nâi mâs'si.

6. Mайд bâr'gik dqn, dâm bqddâ gq mqn leggjim luk'kar guossest?

Mqn râssim hir'bmâdit: bâssim lat'te, bib'mim šibetiid, hui'dum girdnu, jâ dâl læm râssâm juo râssâmiin-ge ql'gon: læm lim'pim muk'kiid, cüollâm muorâ; muorâid gêssim nâvëtii, sâniid cog'gim sâkkâ sisâ, jâ dqm qb'bâs vel gâlâšim.

Maid dqn dqbbë-gis gâlâšik?

Liine læi bieg'gâ dq'l'vum dqkkö.

Mqn fer'tim qd'n'-ækkëd juo al'get pak'kit.

Mqn gâl gaddam âttë qvtâ bæivëst gâl pak'kik dqn, dâl giđdâ-bêiviin. . . . De dâl fer'tim bâr'gât dâm bârgo.

Goal mайд bârgoid?

Léibiin gas'ket dâm sis'të-bitta. Ill'a mûst vai'bmo dâm guod'da.

Mânen viggâk dqn gas'ket, gq vai'bmo i guoddë?

Maid-bâ mqn dâl diedam? I nâ-ge læk mikke, i gierdâ qbbâ aime-ge.

Dâllë-bâ dât nânusmâ, gq léibiin gas'kujuvvu?

Nânusmâ diedost-ge, gq dibma. I-ge gârâ sât nu bâhast, gq léibiin sâd'da gas'kut. Gq dâl aêcê gæcçëen finâk, ik-gq dâllë mu goi'kë-biergo dqbbë buvtëst⁷?

Oažžom gâl buk'tet. Gaddäk-gq aêcâd dâl sui'tet munnji væhaš sal'të-guole?

Gâl væggja.

Dât dai'da bûrist guolastâm dâm jâge?

Læs-bât dâl nu mëndu bûrist gâl.

Aêcçëstâd lqkkik hui njâlgâ gûliid. Âmmâ (dâ)l dât læ hui cæp'pe sal'tit?

¹ Kr, P *qwdiš*. ² Kr, P *lägokin*. ³ Kr (P også) *mies'sai*. ⁴ Kr, P *jaw'ki*.

⁵ Her kan også i Kr brukes pl.-form. ⁶ Kr, P *dâkkâm v.-gâwpiai*. ⁷ Kt *buk'tel*.

Lāē dāt gāl. Jā sal'tit dāt gāl mattam mān-ge. Ī dāt læk mikke goanstāid, gq bærē dām dietta, attē qk'tii cuoppāi gāl'ga big'gjut luossâ, gq sal'tijuvvu. Ī-ge gālgā mēndu gārrāsit ded'du juvvut, âmâs vuoggjâ ērit bâc̄casit, jā guolle sâd'da nu gqikes. Jā luossâ-guolle, mi læ vel nu kran'tu dām sal'tim âl'de.

Dâl'lanâgâ-gq dāt gāl'ga dæd'det, gq sal'ti?

Ī ei'sige gâlgâ dæd'det, qw'dâl-gq saltek sud'dik.

Gukka-gq aggjan luossâ, qw'dâl-gq gik'sa, gq nū læ sal'ti juvvum?

Gq saltek læ(k) sud'dâm, jā dæd'dâg vuol'de læ qrostâm oanékâssii, de oaž'žo bqrrât.

§558
Mān gq fidnim duom dâlost, de dâk ql'bmuk leggji spikkë luosâ bqrrâmin, jā rēnku âl'de dât guollé-garre. Læk-gq dān oai'dnam qvtâge rēnku âl'de bqrrâmin?

Dâm gâl læm oai'dnam dievvâ câlmii. Ī-hân læk qk'tâge sabmélâš-dallo, gøst i læk bqrrâm-reñ'ku.

Mû mielâst qroi dât-gis nu imâš oai'dnet, gq bqrrâmuš-garre vuollëgis rēnku âl'de, jā jiežâ gqmâlâssii birrâ rēnku degø rqkkâ-dâllâmin.

7. Dqn gâlgâk dâl sal'kit¹ dâm bæwde, de mqn bæsâm viekkâlit gussii bqrrâmušâ âd'det dâm bqddâ. Gq diedam attē gussâ læ næl'gomin, dâllé gâl i læk mûst qrrom-maššo!

Nu-bâ diedost-ge. Læk-gq bâc̄cemin-ge dâm mânost²?

Læm gâl. Muttö gussâ læ dâl sâggjânišgoattam³. Ī læk qbbâ bâzestit-ge, — goai'kâlit, vuoi'gâ duššé goai'kâlâstet læ.⁴

Duššé dât qk'tâ gussâ-gq dûst læ?

Nâ-â, jâ de gal'be.⁵ Oai'dna dâl, mâggar gusâ mqn lik'kutâm dâst oaž'žot.

Ārrâ-gusâ⁶ galbest gâl lâvi ārrâ-gussâ boattet⁷.

Nû-hân de lâvi. . . . Sâggâ, sâggâ buorëb qk'tâ guok'të gusâ gq i qk'tâge. Dâllé ãeskâ læ bâha, gq aibâs tâgâ⁸ læ qlmuš. Gæin(â) i læk šibet-dille, de læ oas'tet buok mi njalme guwlui gâl'ga. Âmmâ (d)âl dqbbé dîn guowllost læ(k) hir'bmâd stuorrâ dâlok?

Læ(k) dqbbé gâl muttomâk, mäin(â) læ(k) guok'të-nubbë-lqk gusâ jâ vel ãnëb, dai'dik guok'të-lqk gusâ muttom dâlost.

Vai guok'të-nubbë-lqkkai gusâk⁹ jâ vel guok'të-loge gusâk¹⁰? Vârë (d)âl mûst bælle dâhjé juo-bâ gq'l'bmâ njælljâ-ge gusâ!

¹ Kt *gur'rit*. ² Kt *sæmmäst*. ³ Kt *sâggjânuvvâgoattam*. ⁴ Kt i læk oabâ bâc̄camuš-ge, — duššé vœha goai'kâlæmôš. ⁵ Kt nû, jâ gal'be vel. ⁶ Kt *ārât-g*. ⁷ Kt *sâd'dât*. ⁸ Kt bare fullt ut: *gusâtâgâ*. ⁹ Kt *gusâ*. ¹⁰ Kt *guok'të-loge-nâi gusâ*.

Í dát dussh  gus i logost j  d lo st rrud g st  uo   . M id d t buok v kk t, g  i s tt  d lo doall t j   ibetiid dik  ot nug  g lg sh !

D t g l l e duott  d st. Die l e qw d -m rk  d ttii d t Las'si. C  d  aig  l e oas'tem-vuoj st¹ — muttomiin i l k miel'ke-ge m id² jukk t —, vaik  gus k l e(k), j  stuorr   edn m k. N u l e d t g v t s m ndu³ h eggjo d m d lost. Vel sabm l z j aid-ge l e b l'dam d t g v t s.

Vai vel d id-ge l k oai'dnam d st b l'lamin  rit.

D k  ei l k dussh k, d k l e(k) duod k.

D n g l ik gielest, mutt  m id d j z k l e'k v ttii⁴, j  de f st njul'gist k d lan. Jie  m n  awg t s'tim⁵ d .

G l d t sqn jie -ge, d t Las'si, l e h ll m d m birr , ma g ii d in -ge bikkum.

 mm ⁶ l e nissunii a ' e, g  l e d gg r s d t dallo.

L -b  diet't l s-ge. D t l e nu m ndu s tt d q k v uott  d in( ) nissuniin.⁷ Nj  l'lj  nissun d m d lost: guok't  stuorr  nieid , m nnje j  jie  d t ak'ko, j  vid d g c c ust k-nieid . Mutt  i d t f l qwd d m i'dege d t  edn gv uott .

... G st d l l e(k) s w z k d st?

V rest dqbb , m n gaddam.

D l g l g lluk dqkk  du saw'z -riebok.

 Ei d k goal , ul'l -ting k, g  i l e  m ndu buol s.

 dn -g  duot dallo-ge s w z idis d m v rest?

 . D st l e(k) s w z k dqbb  ql'bmui g c c ost, im died  riek't  g st.

M  s w z k bir'g jik v rest?

 r  lakkai g l d id  liv ii dqbb  hui buorr , mutt  die l e, g  gum'pi itta dqbb . Saw'z  l e d gg r s, d t i fit'ti⁸ b tt rit  rit. Liv ii juo b n t  v lle, mutt  g  l e nu j  l'l ! Gu z ja j  g c c a, j  de qp'pit⁹ s emm  lakkai, j  de b r t lla.

D st l e(k) g s't  vel g ic k-ge.

L e(k) d t moad d  h egg .

I-g  d i-g im l k q llo vai've?

L e g l muttomiin, erinoama it b kkain.

L e-g  d t nu b ha?

Ql'bmuidi g l i l k b ha; nu loggje, nu n u  tt ,  alm t s¹⁰ loggje.  . njuik , dussh  doarro ridd id¹¹. Died k, d gg r  f st s  oar'v -diw're, i  ra g  dussh  l qk'tist  b jas ver'raid¹², j  jie 

¹ Kt c. a. s st l e oas'tet vuoggj . ² Kt uten m id. ³ Kt b r . ⁴ Kt l e'k v t . ⁵ Kt j. m. narredes'tim. ⁶ Kt  lm -h l. ⁷ Kt d k l vijik b r g t nu s tt d q k  d k nissun . ⁸ Kt d ggj . ⁹ Kt f st . ¹⁰ Kt  l'bm -rogg n. ¹¹ Kt rindiid. ¹² Kt verrah .

čāgñálâ sisâ. De dâggâvidě sadne, âttě boadašim viež'žât, gq læ ql'bmui gied'dai boattam.

Dât gâl mat'ta læt vai've.

Im mqn dâm gâl imâst, gq ql'bmuk dâinâ bikkuk, hil'bis šibetiin, muttö dâsâ im lii'ku gâl, âttě dâllanâgâ gâlgik sâne biggjât dâggarâk, gæi šibetâk (læk) læmâs dâbbë mîn giddiin, æp-ge mî læk mâydege dâkkâm dâm dittii.

Mânak. Fuol'kevuottâ. — Barn. Slekt.

1. Goas ris'tii gâl'ga dât manna?

Boat'te sqdnâbæivë. Mqn dât gâlgâm dâm bâppâ qw'dii guod'det.

Vai nû, vai dqn dât gâlgâk dâsâ doal'le rist-æd'en.

Mû dât læ biwdâsâm gâl, jâ mqn læm loppedâm.

Mî dât nâmmâ læ dâm mânast?

I dâl læk vuost nâmmâ. Muttö dât ai'go ædnes¹ nâw'det.

Vai nû, akko nâmmâ dât gâl'ga-ge.

Dâm-dât-hân juo jieš lkka.

Jogö fad'dâriid læ qž'žum dâm mâdë?

Im mqn diedë, — de-hân qidnui viekkâmin; duo Lemit dâlost mайд finâi.

Âmmâ (dâ)l Lemit-guovtô akkâs² jâ dâm nieidâ.

.... Mq gâl'ga dâinâ mânain rássât, gq i æmbö hæitam ñižže njâmmâmist?

Dât i læk goan'stâ. Æmbö-gq mânâk jieš moaddë bæi'vai erit, jâ de gq boadak, de gâlgâk vuoidâstist ñižže dâhjë plækkâin dâhjë færâ mânâ nû, jâ væha bijâk vel bip'pâriid dâsâ, vai gaskëstik dâm njuok'čâmâ. De i fuolâ sât, vaikö mq fâlotivçik.

Jâ mайд? Dâinâ æi'da³ ñižžest?

Æi'da dât, nu âttë i dattö qbâbâ dâm nâmâ-ge gullât. Duom dâlo gândâ mайд gad'di ql'bmuk, attë dâm i sattë boq'kitit. Dât læi-ge hui gârâs ñižže goar'det. Gq ql'bmuk jérri, âttë: »ain-go njâmma Mat'ti?«, de viegâi nurkë duokkai. Nû hæppâñâddâi. Dât læi juo vidâ-jâkkasâs dâllë. Jâ nû dât lâvii: nubbë stoppu lai'distii ædne, dqbbe æskâ mui'tâlii mайд ai'go: »cizze« gul. — Muttö de læi æd'ne læmâs erit moad'dë bæivë, jâ de gq bqdii ruok'töt, de læi æi'dâm⁴ manna. Attë gqlmâ-jâkkasâs mânak ain njâmmik, dât læ juo bæn'tâ dâbalâs sâmii sis'të.

¹ Kt ædnes gai'bmen. ² Kt ãlmâ-hâl dâm akkaš-guovtô. ³ Kt vierro.

⁴ Kt virrum.

2. Mâid-bâ manna es'kë cieroi nu sâggâ? Mî dâst læi hætten?

Dât læi bar'tâsuvvâm: hævâttii caccë-ruito lat'tai. Nû dât lqgâi aç'ce gâl, âttë i dât hil'bâduodâst læm dâm dâkkâm. Dât læi viekkâmin nu hir'bmâdit, jâ de bqdii dâm ruito njæigâ.

Jâ dâl bar'tâsuvvva uk'sâ-gâs'kii manna.

Mâid dqn dqbbé jqdak! Boadé dâl juo erit ql'bmui qwdâst!

Boadé dei'kë dârvâtâllât¹! Læ-gq uccâ oabbaš? Læk-gq buorré dâsâ? . . . I diettam mâid gâlgâi hâllât, gq rângutâddâi.

Æd'ne vas'tedâ: Buokkâin gâdâstâ dâm uccâ oabbažis, i suovâ lakkâ boattet âmâs ql'bmuid. . . . Giedâs læ gærdnastut'tam manna, dainâ dât biekko. Buolâs læ val'dam. Gâl æd'ne dâm buoredâ: bôssolâs'ta hir'bmâdit, de buorranâ.

. . . Ålë likkâtâlâ mâydege! Diem niibe âlë ei'sige valdë! (De vâldii liika dât manna.) Ik gâlgâ éuop'pât giedâidâd! Ålë juo éuoppâd gâl!

. . . Dit'tu-gq manna?

Es'kë dâst qidnui duom dalo gândâin qvtâst.

Hei hei, dâm gândâst de læ dille dâl! Im mqn mattë ar'vedit, mânnë dât nû læ šâd'dâm. Gâs'kân bqrrâm² viekkâlii qlgus, i-ge šât dit'tu.

Gæ dâ de læ. Dâi stuorrâ sâbékii-guim dâl vuoidâdâ. Gæ, de râwgâi! (Cûr'vi mannasis:) Pierâ ai³, ik gâlgâ dqkkö mânnât siesa gæccâi! Qwlain gâlgâbæt'te dûkkurâd'dât dâst, dâm dærbmest. . . . Mu gan'dâ šæl'dâdišgâdii⁴ stuorabui sisâ. Dqkkö stuorab luokkaidi hâliidišgâdii, gq dqbbé qinii æra mânaid, dâid stuorabuid.

Dqkkö bæssa-ge, gust'ô, mâsa juokkë bæivë.

Ålë juo dâjâ! Gâl mqn dâl viggâm fak'tit, nu nû âttë. . .

. . . Gqsâ dqn dâl?

Mqn viežžâm aitest qddâ râno, jâ de cûr'vistâm vel mânâ-ge dâm mânost⁵ bqrrât.

De boatta juo, cûr'vikæt'ta-ge.

Çoaskašâ dâm qlgo.

Dietta-gq attë dqn læk akko gæccâi rak'kânæmën?

I ei'sige dâm diedë, âttë mqn aigom njâlgâ guw'lui⁶. Dqkkö gâl nû vig'ga, âttë fer'ti bæssât, bærë diettet boatta⁷.

Muttö dâl dât juo njuoskâi qlgus.

Vuoi sur'gâd dâm gândâ! Iđed-bqddâ juo qroi dâm ârvë qwdâst dqbbé. Çoaskasist, njuos'kâsist vis'sâ læ dâl, gq boatta. . . . Nuolâ dâl dâid njuos'kâ gâbmâgiid erit dqkkö! Mâid dqn duoi-guim æm'bo

¹ Kt buorastât'tet. ² Kt g. børâ. ³ Kt Bierâ høih el. Bierâ, gulâ! ⁴ Kt cîl'du-gôdii. ⁵ Kt sæmmâst. ⁶ Kt miellâ-guw'lui. ⁷ Kr, Kt d. šâd'da.

šloadâk¹! Buok læ(k) njuos'kâm dâk galsökâk, buvsâk jâ buok. . . . Dâ læ(k) liep'pâ-tingâk², gæ! Bijâ dâid uccâ njuorjökkâžžâid³ juol'gai! Gølluk hæjost juolgek, gq mëndu læ(k) birrâ jülgii⁴ gäbmâgâk. Bærë ucce(k) dâk gäbmâgâk.

. . . Dâl bqdii nêlgiiguim ruok'töt mu gan'dâ.

Manna læ uc'can bqrrâm qd'në, aibâs læ uc'can. Qvtâ lai'bë-vâjâtâgâ⁵ dât bqrâi, qw'dâl-gq vülgii qlgus. Vuos'sât gâlgâk vârâs guole, vai bæssa hæggjo bqrrât. Ækkëdii dât vai'ba nu mëndu sâggâ, âttë i vâjë qbbâ bqrrât-ge.

Dât i læk qllo bqrâdæg'gje⁶, dât læ nu uc'can bqr're⁷.

Dât læ visses, dât i læk qllobqrâdæi-manna⁸. Muttö dât bqrra sqk'kâr nu qllo âttë. . . .

Dât i læk bâniidi buorrë.

Mqn gaddam, dât fâr'gâ cierrogoatta bâniiguim.

(Mannai:) Mânnë bqrâ ik dâm biergo? Gâl'bmu duosâ dâm vüluš⁹ sisâ. Bârgâ dâl bqrrât, qw'dâl-gq gâl'bmu! Gulâ dâl! ik gâlgâ gâl'bmutit diesâ!

3. Maid rimsudâk¹⁰ dqn dâm mânast?

Rimsud gâl im, jqs vel viggâm muttomiin bâgâdâs'tet¹¹. I gâlgâ mâna sêđutâllât¹², miedetit buok dâsâ mайд dât dat'to. De dâst fâr'gâ rivtës šil'ljö-manna¹³ šâd'da. Qi'dnik-gq jik'të vuolle-dâlo gândâ, mq fërii? Cievçâstii ql'bmuid bâttii, gq gir'kost bøttik. Stuorrâ jier'bmë-gan'dâ nû mænnodit! Viekkâ jâ âin cievçâst.

Qi'dnim mqn gâl. Dât læi juo bæn'tâ hæppâd oai'dnet. Mui'-tâlâstašim gâl dâm ać'cái, gq juo šâddâsii vuok'kâsit. Dât i læk mu âlâ bikkum mài'dege, dât vuorâs, nu âttë duostâšim gâl. Muttö dieđak: æi lii'ku ql'bmuk dâsâ, gq lqkka nub'be, âttë sîn mânak æi læk bâgâduvvum.

Nâ, oainak jies de, mq mânna, gq mânas i bâgâd aigeld¹⁴.

Gâl dât bâgâdæbme-ge sat'ta mângâ lakkai dappatuvvât, i-ge læk buok bâgâdæbme sæmmâ buorrë.

Nâ, gqvçâ dâl dqn dâm uvsâ, vai æi'bmeda¹⁵ dqbbë qk'tö! Qd'në i læmâš ãera gq vai've dâinâ gândâin, gæžös bæive. Mqn im mattë ar'vedit, mi dâsâ læs sivvân. Ærâ aigë dât lävi-ge juo nu šiegâ, mâsa¹⁶ moai æm qbbâ gulâ-ge, âttë dâst dât læ.

Dât gâl læ visses, i dât mëndu ãevâs gâl lävi læt, dât manna.

Muttö die¹⁷ læ, gq nu bøttik, æm'bõ âttë æm'bo, lâssë âttë lâsse, dâk šil'ljö-mânak¹⁸ dei'kë.

¹ Kt cnuigâk. ² Kt l.-gäbmâgâk. ³ Kt njuorjö-gäbmâgâžžâid. ⁴ Kt juolge vuos'ta. ⁵ Kt, Kr l.-vâjâtâsâ. ⁶ Kt vuow'dai. ⁷ Kt børotæbmë. ⁸ Kt læ hui børotis manna. ⁹ Kt vuolažâ. ¹⁰ Kt rangok. ¹¹ Kt gow'sistit. ¹² Kt jiellâtâllât. ¹³ Kt iccebin'dan. ¹⁴ Kt aigë-bâlë. ¹⁵ Kt närrutâlla. ¹⁶ Kt mæstâ. ¹⁷ Kt dât dât
¹⁸ Kt hil'bis mânak el. huwdâtis mânak.

Gál dák šil'ljö-gāndák gál sui'tik, gus'tō, man'gâ. Dák mænnodik vaikö mäq. Í gâlgâši manna ei'sige dâi sisâ bæssât.

Gq bæive buvtašim¹ doallât, nu âtté i bæsâši qllinge qlgus, de væjašii vâjaldât'tet dâm buorë. Muttö de læ fâst dât, âtté dât æskâ dâllë læ riek'tâ duttâvâš, gq gir'det bæssa. Nû læ gq'ko dâm gir'demii. Vieggâdâm-halu lqkka læt âldës, jâ nû dât qbbâ² læ-ge. Il'la mqn ras'kim-ge giddâ doallât, fan'gân de. Muttö fer'ti-hân gæc'çâlit bâha vuos'tai var'jâlit mânas. Oai'dna dâl, mäggar ql'bmü mqn dâst lik'kutâm sâd'dât.

4. Gi dât læi, dât guos'se?

Dât læi Äslâk, viel'ljâ sūst, duo de.

Vai fuol'ke læi dât-ge. Í qrrum sulâstât'temin du boadnja.

Fuol'ke i ei'sige, muttö i qbbâ sqgâlâš-ge! Dât i jiednâd i mäi'dege, i goas'sege, vaikö çâlmiid éri rqggâšeggji.

Læ-gq nai'tâlâm qlmuš?

De-hân dâl i doalâ! Vit'tâ mâna læ(k), qk'tâ qllêssâd-niei'dâ³. Issak, gulâ! læ-gq dât nub'be niei'dâ dâst bæssâm?

Í; dâm jâge dât gâl'ga.

Ik-gq dqn dqwdâ dâm vuoppâ âldës, dâm Juhanâ?

Goal gudi Juhanâ?

Duom bæl jogâ de assa.

Dqwdâm mqn gâl. Vai dâm dât læ vivvâ. De læbâ lâccâmak⁴ dât Juhan jâ Er'ki ag'gja.

Nû læ. Jâ dâm vuodnamâ vis'sâ mäid dqwdâk.

Mânnë-bât i! Í-gq læk çæcce dât Juhan din bii'gai?

Í, i çæcce i-ge ække, æno dât læ dâsâ.

Læ-gq dâst vielljâk jâ oabbak?

Duššë vielljâ-bællë læ. Muttö dât læ vuost nuorrâ. Hui bârganis manna læ, gq livëi vânhemâk dâggarâk, gæk rivtës lakkai bârgâtivëi mâna jâ har'jitimëi bâr'gui. Jâ de læ bieb'mö-niei'dâ vel dâlost.

Fuol'ke-gq læ An'tii dât niei'dâ?

Dât læ Änti ædne oabba niei'dâ, — de læ An'tii dâm muddöst fuol'ke. Aé'ce dâst (læ) læmâš çiel'gâ Gârasjqk-qlmuš, dqbbë boattam.

Vuostâs oarbmaellë⁵ dât læ gus'tö An'tii.

Læ; An'ti læ dâsâ vuostâs vil-bællë⁶. Dák læbâ nâbbö dâllë oarbmeeliš jâ vil-beliš⁷, dât guovtës.

Mqñ dât gad'dim⁸, âtté jqs læbâ fûlkijâk, de læ nub'be vil-bællë⁹ dâsâ An'ti. Im diettam âtté nu lâgâš fûlkijâk læbâ.

¹ Kt nâgudivëim. ² Kt dât gâl. ³ Kt qllës-sâddug niei'dâ. ⁴ Kt lâccâmâžžâk.

⁵ Kt oam-bællë. ⁶ Kt vilj-bællë. ⁷ Kt oam-beližâk jâ vilj-beližâk. ⁸ Kt doi'vum.

⁹ Kr, P ogsâ: nubbe buolvâst vil-bællë.

Dât læ vel Ānti æd'nē rqkke nâmâst-ge, dât niei'dâ.

Gukka-gq dât (læ) læmâš dâsâ dâlo doallâmin?

Diima räjest. Dâlle gq dât bqdii dqkkö, de læi ak'kø rqk'ke vel ællemin, já dât oab'ba rqk'ke âldës, — gqlmâs dâk dqlly dqbbë dâlo. Nû læi mûst dât dallo degö ædne já açce dallo, já nu mëndu rakkes (læ) læmâš munnji dât siessa.

Vai siessa dât læi dudnji dât ak'ko?

Læi; aççë rqkke nuorâmus oab'ba læi.

Siessa dudnji, já dâm nii'dii goas'ke-gq?

Í, muttö muotta: dâm nieidâ æd'ne læi dâm akko boarrâsâb.

Gâllidæbme, mat'kë-sâgâk já ãera. — Besök og reisenytt m. m.

1. Guok'të ql'bmü gâwnâdik matkë âl'dë muttom dâlest.

Buorë bæive!

Ibmél âdde!

Gqst dqn dâl boadak?

Nâ mar'kânist.

Mî dqkkö dâl gul'lu sâkkân?

Í mikkege liigalâžžâid¹.

Mqvt ql'bmuk dqbbë? Dær'vân ëllik?

Dær'vân dqbbë ëllik dâl ql'bmuk. Væhaš soames gâl buocca.

Bqttik-gq dqn njuolga dei'kë?

Im-ge boattam.

Nâ, qoggö bôttik?

Mqn læm jur² bæive vuoggjam. Mqn qccim Mâtti siidâ dqbbë oar'jëlist.

Nâ, ik-gq dqn gaw'dnâm?

Im fâl gaw'dnâm, vaikö vüggjim jur² bæive mietta. Já hær'ge sil'lui, nu âttë i šât mânnâm qwdus³ qivii.

Nâ, aigök-gq gäfi jukkât?

Mân'nës i! Giitös ãdnâg, gâl-â-hâl vuoggjam ql'bmui dât læ buorrë. Mqn vuolgam nubbe stoppu.

Mânâ fâl!

Væha mânqâlâš:

Im mqn bæssâm.

Mân'në ik bæssâm?

Roakkest læi uk'sâ.

Sidâ⁴ luoi'tet!

Im mqn gill'i vig'gât dqkkö. Jies lqgâk, âttë dqbbë læk mâna-vuos'tai-nissunâk⁵.

¹ Kr, P erinoamažiid. ² Kr, P uten jur. ³ Kr qwdâs. ⁴ Kr, P dattö.

⁵ Kr, P også appëtis nissunâk, Kt også nuoles n.

Nâ gâl dqn væha vækkétâk, gq dar'bo læ.
 Mqn im gâl vækkét, im væha-ge. Muttö mânâ dqn, gq juo aigužâk!
 Ī-hâl hætte jærâ darbo.
 Dât gâl læ nū: hætte buok lágâid êuop'pa. Muttö hæi'to dâl
 érit dâid arvõtemiid hubmâmist¹!
 Hæi'to fâl!
 Mai'sto buorëb jugastâgâ!
 Vel-bât dû bqt'tâlist læ?
 Mû bqt'tâlist, jur² mû bqt'tâlist, dât i nqgâ, i-ge lävi nqkkât
 i goas'sege.
 I dât dûst lävi gâl nqkkât goas'sege.
 Oažžök jak'ket! I nogâ. Jâ maistë dâl!
 Skqli! Jâ giitös ædnâg dâlažjiin jâ qw'dâlâžžain!
 Gqlly! Ilulâš juowlâk jâ buorré qddâ jâkke!
 Tak'kâ! Sæmma sâvâm mqn-nâi.
 Buvte dâm bqt'tâlâ, vai mqn bâsâm âd'det jugastâgâ hær'gë-
 viežžai.
 Mânaid moai æm oappât vii'dnai³.
 Mqn dât gâl oappâtâm, jâ boarrâsæbboin læm mqn-nâi oap'pâm,
 jâ boarrâsæbboin dâl fer'tijik si-jâi⁴ oap'pât.
 Mqn dât im gâl âddë mânaidi væhaš-ge.
 Im diedë dû, maid dqn dâgâžâk. Muttö mqn gal aigõm dâl
 vuog'gjat.
 Gqsâ vuojak?
 Ruok'töt.
 Gqsâ læ dqkkö nu hoap'po?
 Ak'ka vuor'da.
 Ak'ka-hâl i daidë vuor'det, muttö âldad læ nu hoap'po akka
 lusâ . . . Im mqn læk gik'teme dû; vuolgë goas dattok!
 Nâ vuolgam diedost-ge. Im mqn dûst læk-ge dâm jærrâme.
 Nâ mânâ dâl, jâ âlë jiednâd mâi'dege!
 Mat'ké-jugastâgâ gâl gqit⁵ vel dârbâšâm oažžot.
 Mûst læ gâl dâ, muttö dât læ gâlmâs.
 Gâl mqn dâst, dâm dâlo giew(d)nest, njqr'rim lieg'gâsâ.
 Ised: Njqr'ri fâl!
 Nâ, ik-gq dqn sqk'kârâ bijâ?
 Bijâm diedost-ge. Giitös ædnâg dâl mû qwdâst, jâ bâccit dâl
 dær'vân!
 Væha⁶ gii'tamuš, jâ mânâ dâl dær'vân! Jâ doalvö dær-
 vuodâid ak'kasâd!
 Gii'tö ædnâg, gâl dât dâk læk gæp'pâsâk.

¹ Kr, P hâllâmist. ² Kr, P âidö. ³ Kr, P vii'dnii. ⁴ Kr, P si-ge el. dâk-ge.

⁵ Kr, P uten goit. ⁶ Kr, P uc'can.

2. Gqsâ arbmoi dqn læk vuol'gam däl?
 Mūst livëii ãeran¹ dâst, Sieidast, ællet².
 Mq dqn däggjâdik³ dei'kë?
 Í-hân dât læm mikkege vad'dasiid.
 Däggö-gq dqn båttik, cådå dái baikii?
 Nû fâl. Åmmâ dabbé læ suottâs åssât, gq læ krannjak nu
 qllo? Vis'sâ dqn lâvik daw'ja ãera stqboin fidnât.
 Mqkke mel⁴ viegâdâm. Mqkketâgâ im lâvi daw'ja finâdit.
 Boadé dâl mu fârrui!
 Daidam mqn du væha mieðoštít.
 Sieida raggjai-gq?
 Im ei'sige. Gq juo vülgijâm, de im viðâ⁵ gukkas mânnañ. Í-gq
 læk sattolâs dûst?
 Í de læk. Gâl moai gqs'ti jieççânâssii-ge⁶.
 Goas'tâmist gâl gqs'ti, mi dâsâ gulla. Muttö im juo âstâ gukkas
 êuvovvot, âidö oanëkâssii⁷. Oai'dna-hân dâm dâl vuost, gæn dâllui
 dqn šâddâk Álliknjärgâst.
 Gâl mûst i gärtâ⁸ dâm hâvë Álliknjärgâst fid'nujuvvut.
 Gâlgâk dußsé dâm dittii dqbbé fidnât, mû dærvuodâid cæl'ket.
 Loppedit im satté gâl. Muttö gq juo læs vêjulâs, de gâl mqn
 doaimâtâm du dærvuodâid dqkkö.
 . . . Jqgö læk hæstâ qz'žum?
 Læm. Du spilist mqn val'dim.
 Í dât læk râppâdis hæstâ gâl.
 Gâl-hân dâsâ dqk'ki.
 Gâl-hân diesâ dqk'ki, dâm mat'kai. Hæjös siivok, dâk rqttijik
 hæstâ. Vuogâs, gq i læk mëndu buorrë, mëndu diwrâs hæstâ
 dâggar sii'von.
 Mæstâ mqn bâlâm vuol'gemist nã sæw'dnjâdin.
 I læk bâggjel duod'dâr mat'ke, dædnö-raigë læk jöttemin, jâ
 gâl vârrâ sat'tolâs dâggjâdâ⁹ sæw'djnâdin-ge. Jotta-hân poas'tâ-ge
 jâ dâggjâdâ?

Oažžom dâl gæc'çâlit duos'tât jâ dâm sattolâž'žii luot'ttet. Dâl
 vuolgam, gq juo læm rak'kânâm jâ gærgos.
 De šâddâk vel dâllë juk'sât Sirbmast gqc'ciid.
 Gâlgâsim gâl, muttö i læk buorrë diettet. Duottâ mis, Lêmët
 makkâ gqççoi dudnji dærvuodâid. Dqbbé dât læi dât-ge dâm
 dâlost.

Gqsâ gumpii dât læi vuol'gam?
 Jieš dietta, dqbbé-hân dât læi.
 Nâ, mâid dât læi Lêmët, hæstâin-gq dqbbé mânnañin?

¹ P ogsâ mok'ke. ² Kr fidnât, Kt alm. mânnañ. ³ Kt dei'vik. ⁴ Kt ãeranâ
 miel'dë. ⁵ Kt gil'li. ⁶ Kt jieççânæmë-nâi. ⁷ Kt jur oanëhâž'žii. ⁸ Kt bare šâddâ.
⁹ Kt dæi'va.

bâggjel duod'dâr-mat'ke . (§ 330 a, 9)

Í; ēuoigâ dât jqđii. Livčii hērgiin boattam, lqgâi, muttō i qž¹-žum hærge giettâsis, nū læi mēnudâkkes. Dqn fâl ik læk gqs'tege jqttam dâi āigii?

Im ei'sige. Mi mū-gis jqđetivčii?

3. Vai dqn de viimâ jqw'dik! Nâ, de gâlgâk al'get mui'tâlit sâgâid. Åistân Hânâs Sâmmulâ: »de mqn im diede jærâdit mâi-dege; mui'tâl dâl jieš buok mайд diđižâk!«

Mi-bât dâl læs mui'tâlit? Dær'vân de læm¹ jqttam câdâg, im-ge læk mâi-dege hêdiid gill'am.

Nâ, buorrë dât læ juo vuost dât-ge, gq dær'vân læk jqttam. Guk'ken-gq fidnik?

Fidnim gâl giddâ mqqkest, muttō i val'gânânam² i mikkege.

Mânnë?

Im gaw'dnâm jiežâs baikest, dâm ql'bmü gæn lusâ leggjim vuol'gam. Æi-ge Ærak diettam mâi-dege. Mqn vur'dim, muttō i-dât-hân dât ittam³.

Gukka-gq vur'dik?

Vur'dim gâl mâsa vâkko. Muttö de fer'tijim vuol'get, gq nqk'-kujim niestest, jâ lâitâs dât juo šâd'dâgqđii qvtâg sâjest-ge qrrot joaw'dělâssân duojasii⁴.

Oaw'do, nu gukka jaw'kik [dât læ diet'tâlâs, dâllé mat'tik jaw'-kât], gq vâkko læk oađdam juo vuost dqbbé. Nâ, mайд Æra sâjest vel dâkkik? Åmmâ dqn læk-ge degö dqluš Mâttîs rqk'ke: gqsâ mânâk, dqkkö jâwkâk.

Im mqn dâl Ærâ sâjest gâl ájâtâllâm, gq juo vuost dqbbé lik'kim ērit. Im-hân dâl fârgâb(ut) mat'tam qbbâ joaw'dât-ge dâm gukkë⁵ gâskâst.

Jâ. Nâ, mäg ql'bmuk êllik dqbbé?

Dær'vân-lakkai dâk êllik gâl. Muttö gâl dâin(â) duonâin læ juo muttomiin hæjös dille.

Hæjot dai'dik boattet ai'gai?

Gâl dâk bøttik juo nu hæjot ai'gai. Dât læ dâm muddöst, aidö dâk firrik⁶ ain bæive bâggjél, muttomâk, i-ge dqbbé dâl juo læk bûrist æl'le qlmuš i qk'tâge. Åmmâ dqn diedak: gq nies'te-laibe im fid'nim ruđâin! Gâl dât diedos, gq i læk, de i læk. Mайд dât gâl'gik qlmuš-riebok vuow'det, gq i læk jiežâsek njal'bmai-ge? Gâl dâin(â) ql'bmuin dâl dat'to gâl livčii, muttö gq æi læk appék, de... Mайд-bâ (dâ)k dittik! Fer'tijik qrrot, degö æi qbbâ dâttu-ši-ge. Qvtâ nissunist læi qk'tâ gak'ko, æi ja'ffok æi cqrbmâ-dievvâ-ge. De aigoi bæle dâm gakkost munjni vuow'det. De mqn lqkkim, âttë: »âmmâ dâl dâm qvtâ gakko gâl dârbâšâk diw'dnâ jieš

¹ Kt dær'vân læm gøit [gøid]. ² Kt gal'gâšuvvâm. ³ Kt helst: i dât gâl dit'tum.

⁴ Kr, P ogsâ duojažâssii. ⁵ Kt gukkës. ⁶ Kt âttë dâk jur firrik.

mānaidâdguim bqrât. Âmmâ (d)âl juo mqn, luovös qlmuš, ælam muttom-ge lakkai. — Boad'nja dât gul læi mânñâm ja'fo dittii, muttö udietto dât, goas dât boatta, jâ fid'ni-gq mäi'dege. Dâk leggji gâl jiežâ nu dqrulâžžâ(k) jâ lqkki: »ač'ce dâl ja'foiguim boatta fâr'gâ«, vaikö i gâlgâm buk'tet æmbö gq budde. Dât qroi âdnemin jafffö-budde sæmmä gq mi gq'l'bmâ roagga¹. Jâ gq mist gâlgâsii læt dušše bud'de dâggar bærrâsii gq dâm nissunist læi, gut'tâ mâna, mist qrušii (læt) sâggâ bâhab hætte gq dâm nissunist dâinâ qvtain gakkoin. Mi æp ânaši balljö gak'kim vârân [mi il'la ânašeimëk qbbâ gak'kim vârân-ge] jafffö-budde, gq i læk æm'bo, jâ qrušeimëk âidö roap'panämén, gq jafffok læ(k) nqkkâm, vaikö dâm nissunii gâl qroi nü, âttë gq boad'nja buk'ta jafffö-budde, de læ(k) jaf'fok il'de gâll'le.

Nâ læi-gq fid'nim dât ised ja'ffoid, gq bqdii?

Im mqn diettam, læš-gq læm fid'nim. Im mqn fidnâm šât dqbbë æmbö mâlñel; mqn vuog'gajim ruok'töt. Guole dqbbë gâl fid'ni dâm mâdaš gq bqrâ, muttö i dât nü gâl fid'ni âttë vuor'kă-ællon.

Mq dâk éllik, dâk ql'bmuk dqbbë?

De (dâ)t dâl Diet dâl i læk dietto. Dâst-hân dâl² bâlkedik biebmo álcisæsék væhažii. Mqn im šâd'dâm gâl dâm fuobmâshit, mq dâk éližik vel dâm muddöst-ge.

Nâ læ-gq kiehmmân dqbbë?

Kiehmmân-lâgaš dât gâl læ, muttö i dâl dât-ge læk gâl qlost boad'dedâb³ gq dâk as'sek.

Qost dât galvo oaž'žo dât kiehmmân?

Dietta (dâ)l gâl ag'gjam, qost qâžžuš! Âmmâ (d)âl dâm gal'vö-bitte gâl væggja oaž'žot vaikö gqst, mi dâl dâm krambúwdâst de læ. Noaddasit⁴ dâl qâžžušii gâl buok, qbbâ dam kram-buwd-ælo⁵.

Krambúw'dâ-gq (dâ)t gâl læ?

Krambúw'dâ-lâgaš dât gâl læ mäi, muttö Jâkköb læ isedin dâm (h)il'doin. Jâkköb dât dâl doalla dâlos dqbbë dâm krambúwdâst. I dârbâš qbbâ lqk'kâdit-ge⁶, jâ mân hædest? Gâl-hân ised doalla dâlos!

4. Qost lâvik, Juhan, qrrot, Álâhâjost⁷ gq læk?

Jogânjalmest mqn lâvîm.

Âmmâ dâl oai'dnam læm dû man'gii dqbbë, muttö gq im læk dqw'dâm, de . . . Lâvik-gq juokkë jâge?

Gâl mqn mäestâ juokkë jâge læm dqbbë.

Mq dqn dqbbë lâvik jottet, hêrgiin vai hæstâin?

I müst læk hæs'tâ, mqn lâvîm hêrgiin vuoggjet.

Bqc'cuk-gq (dâ)t gâl læ(k) dûst?

¹ Kt gol'bmâ njæl'ljë sækka. ² Kt dâst-dât-hâl (dâl). ³ Kt (også Kr, P) jâba-lâžžâb. ⁴ Kt noadotit. ⁵ Kt ram-bür-vârâ. ⁶ Kt las'sit-ge. ⁷ P Álâtæjost.

Lāē(k) mūst dām mādě gq Ālāhājost vuojam, jā lāēm mqn muttem hærge vel oas'tam-nāi.

Læ-gq qvtāstge hæs'tâ dqbbě din guowllost?

Lāē dât gâl lænsmánnest jā soabmasist vel ærast.

Lāvijik-gq din guowllost ænâ-bârgo bâr'gât, nugō plôgit¹ jā gil'vet?

Æi dâk dâl dqbbě gâl gâlles ædnâmâ gâl râkkâd: dât soamës, gæin(â) juo læ hæs'tâ, nugō lænsmân jâ ærak-nâi.

Lænsmân mайд jieš bâr'ga?

Mîn lænsmân læ hui viššâlis bâr'gö-qlmai. Dât lâvi hui viššâl ædnâmâ râkkâdit, jâ dâst læ oabâ stuorâ bæl'do.

Mq̄ don lii'kuk dei'kě min mar'kâni?

Hui bûrist mqn dei'kě lii'kum gâl. Dât lâē-ge juo nu cabbes dât din mar'kân.

Dât læ visses: nu mâdotis cabbâk dât bai'ke, degö sâvvâluvvum!

5. Læ-gq dât tii'bmo mânnâmin²?

Læ gâl, muttö dât i mânâ riek'tâ, mëndu³ jqtteilit mânna.

Dû tii'bmo qwdedâ, jâ mû tii'bmo fâst mânedâ⁴. Gæccâ fâl!

Nû læ: mû tii'bmo læ qwdâst, jâ dû tii'bmo læ mânest. Mû tii'bmo læ qd'në sâggâ qwdâlist gq jik'të. Dât jutta qwdâst nu hir'bmâdit.

Jâ mû tii'bmo fâst mânest jutta. Qd'në læ vit'tâ minúvtâ⁵ mânjëlist gq qwdëb bæivë.

Oainak: dâl mû tii'bmo læ juo bâggjél vidâ⁶.

Jâ mû tiimo miel'dë i læk vel dievvâm vit'tâ. Dât læ æskâ njælljadâs(â)⁷ vai'lë⁸ vit'tâ.

Mû tii'bmo læ juo mâsa njælljadâs bâggjél vidâ⁹.

Nû mis læ: njælljadâs guðâdii juo. Mqn gaddam âttë loge minúvtâ vai'lë vit'tâ gâl'ga læt rivtës aïge. De læ vidâ minúvtâ¹⁰ fæi'lâ mû tiimost.

Æm'bo gâl vis'sâ vidâ minúvtâst læ.¹¹ Loge-hân juo¹² læ aïnâs¹³, gq juo vit'tâ-nubbë-lokkai i læs.

Gâl væggja. Daw'ja (læ) læmâs qlles tii'bmö-bælë érutus: mû tii'bmo dušsë bæl-guók'të¹⁴, gq æra ql'bmuin juo dievâi guok'të, jâ mû tii'bmo æskâ guok'të, dâllë gq rivtës aïge juo læ bæl-goálmad. Qk'tii mqn gâl'gim bâppâin gâwnâdit qw'dâl gâs'kâ-bæivë, jâ mû tii'bmo læi æskâ logadii mânâmin, gq mqn vul'gim ruovtost, jâ gq dqkkö boadam, de læ tii'bmo juo bâggjél guok'të-nubbë-loge¹⁵.

¹ Kt vel'tit. ² P også mânost. ³ Kt ila el. bærë. ⁴ P også mânun(ô).

⁵ Kt minúttâ el. minuhâ. ⁶ Kt også b. vit'tâ, P også b. vit'tâ el. b. vidâst. ⁷ Kt også goar'tela. ⁸ P også vaggjeg. ⁹ Kt, P også vit'tâ. ¹⁰ Kt vit'tâ minúttâ [minuhâ]. ¹¹ Kr œmbö vidâ minúvtâ gâl læ vis'sâ, Kt œ. gq vit'tâ minúttâ [minuhâ] ..., ellers som Kr. ¹² Kt goit [goit]. ¹³ Kt sik'kârit. ¹⁴ Kr, P også bæl-nub. ¹⁵ Kr, P også guovtë-nubbë-loge, Kt guok'të-nubbë-lokkai (også P).

Bâggjé-ql'bmuk jâ bqc'cuk. Boažo-oas'tem jâ bier'gö-oas'tem birrâ. — Fjell-lapper og ren. Kjøp av ren og renkjøtt.

1. Læk-gq dqn qw'dâl læmâš bâggjéql'bmu-goadest¹?

Im de læk.

Nâ de læ gæc'cât dâl dar'kelit juokkë tingâ, vai diedak nubbé havvai.

Muttö gq im diedë nâmâ-ge juokkë tingåst.

Gâl mqn mui'tâlâm dudnji.

Mui'tâl mis!

Vuost gq dqn sisâ mânâk, de læ uvsuk. Dâk mâk birrâ læk(k), dâk læk(k) loaw'dâgâk. Goatté-muorâin mqn im diedë nâmâ âidö juokke muoråst. Bælljek læk(k) dâk val'do-muorâk, jâ suo-muorrâ mi dâi câdâ mânna. Doarës-muorrâ fâst gâs'ko, dâs'tô læk(k) goatté-muorâk: vuost boaš'sö-câg'ge jâ uk'sâ-câg'ge, boaš'sö-goattémuorâk jâ gâs'kâ-goattémuorâk. Rai'ge bâjeld læ ræppen-rai'ge. Birrâ ræppen læ nâliš, boarës gavtest dâhjë hqrstâst gqr'rujuvvum. Guow'do læ ãrâ, guovtë bæl'de ãrrân loai'do, jâ de vel læ uk'sâ-gæc'ce jâ boaš'so.

2. Sir'dep-gq mi qd'në?

Í-â-hâl² qd'në sâddâ, gq læ gâs'kâ-bæi've juo, muttö idëdist ãrrâd. Qd'në (dât) gâl'ga rak'kânit garvesin.

Nâ, jqs bqc'cuk bættik ãrrâd livvâ-sâggjai, de gâl bæssa ãrrâd jqt'tat. Muttö jqs sqi'tik lap'put, jâ dâid gâl'ga qccât, de gqit³ i sâddâ sir'det.

De gâl i sâddâ. Muttö guovtës dât gâlgik vuol'get guodötít, jâ guodötít varrogâsât, vai æi lap'pu⁴.

Muttö gâlgâsii lâkkâ guodötít, vai ãrrâd ql'lilik bqc'cuk livvâ-sâggjai.

Dâvas guw'lui læ lâkkâ vârâs, dâm⁵jqk-gâdde vûlus.

Døkkö guw'lui gâl væggja læt vârâs, muttö juokkë ãra guw'lui fâl læ dq'lâshuvvâm⁵.

Læk-gq-sqn dâl bqc'cuk vai'lë?

Æi qrö læmë vai'lë. Mqn læm gæc'câdâm, im-ge mqn gqit³ qccâl.

Æi dât qrö læmë mû-ge mielâst vai'lë.

Mâid boažo-vâz'ze mui'tâlii sâkkân?

Í dât mui'tâlâm mâydege. Râfe dât lgai.

Gâfi dâl læ vuol'get goattai jukkât, vai bæssa al'get bqc'cet.

Nû læ buorëmus.

De al'gup mi-jâi⁶ bqc'cet! Duom goadë ql'bmuk al'gi juo.

Degö dâk al'gi-ge? Gâl dâk gqit⁷ læk doaimâlâžžâk, gq bqc'cuk æi hap'pitâm livudit-ge. Nâ mi gâl mайд fer'tip al'get. Ris'tin gâl'ga

¹ Kt sâme-goadest. ² Kr, P i dât dâl. ³ Kr, P gâl. ⁴ Kr, P âmâsek lap'put.

⁵ Kr, P duol'bmâshuvvâm. ⁶ Kr, P mi-ge. ⁷ Kr, P juo.

goadest qrrot mānai lut'tē. — De njul'gi suoppânnâ, Niilâs! Dā bōtti dāsâ man'gâ mēnudâkkës aldo. Mik'kel gâl'ga doalâdit, vai ač'ce bæssa njørustâllât.

De dâr'venii mēnudâkkës njâk'ce. Boadë bqççet!

Diem mqn im gil'li balljö bqççet. Dât lâvi nu čiek'câlâs.

Gâl mqn dql'lim væha mânq'-juolgést, vai lgoggjo. Dâinâ lâgiin dâk lâvijik loggjodit aldoid.

Njørustâlâ, Niilâs, dâid lqjës aldoid, mâk dâst læk lâkkâ.

Gâl mqn njørustâlâm. Viega qw'dii dâm abmelâ, — moai bêssi njoaröstit.

Dât gâl dâr'venii, muttö gâl i daidë Mil'kunâs dâr'venit. Dât læk juo nu mēnudâkkës, âttë i luoitë njoarostâm-mud'dui, vaikö mi livëii, muttö fer'ti njakkât lqjës hërgii duoge, jqs dâm gâl'ga bæssât njoaröstit.

Juo-gq Goal'la læ bqç'cu(ju)m, jâ Lied'bmë-čoar've¹?

Lied'bmë-čoar've gâl læ bqç'cum, muttö Goal'la i.

.... Juo-gq læk bqç'cum visut² aldok?

Gâl-â-hâl dâl læk bqç'cum miha-mud'dui³, muttö gâl-â-hâl livëi vel moad'dë mēnudâkkës aldo. Muttö dâid fer'ti dik'tet dâm hâvë, vai bqç'cuk bêssik vuol'get guottot.

Vuoggjel dâl væha, vai oallasik diem joggâs-gadde dâvas guwlui. — Ris'tin gâl'ga rak'kânit bqç'cudi, jâ âlmâ-hâl duom goadest vuol'ga nub'be. Gâl'gâbætté [-baet'te] varrogâsât guodötit, vai æi bæsâ⁴ lap'put, jâ árrâd vuojëtit, vai mi bæssâp sir'dat árrâ-bæivest.

Gâl-â-hâl fer'ti gæc'čâlit guodötit nu âttë æi lap'pu.

.... Malestæp-gq mi qd'në?

Nâ mot qd'në, malestæp diedost-ge. *Se III s. 305.*

Nâ bijâ (d)âl bâde⁵! — mqn viežžâm ðâze, jâ viežžâm biergo.

In'ga, vuosâ gäfi jâ bijâ buore dqlâ, vai batte dul'di!

Batte⁶ gâl læ juo væha duol'dâme.

Gqsâ-bât Niilâs læ mânñâm?

Duom goattai-hâl sqn læ mânñâm.

I-gq vel læk vai'bâm? Vaikö bqç'cuin læ lâmâs. Viega gqç'çot Nilâsâ ruok'töt, vai mi bæssâp bqrâdit jâ noq'kât. Mân mân-ned-sqn dâl læ juo?

Gæst-bâ læž'ža dii'bmo! Gâl-â-hâl gavcë ai'ge gqit læ juo.

Luoitë (d)âl dâm bâde, — mi bæssâp rqg'gât, bqrât jâ noq'kât. Mänak juo oadestuvvik. Juo-gq dât gaf'fi šâddâi?

Juo. Gâl dâm oaž'žo dâl jukkât.

Nâ, njoarâ⁷ (d)âl! De manna-riebok vuoitâtâlli nâkkariidâ. Bâjed dâid dei'kë sâggjai! — mqn bæsâm gqk'čât dâid.

¹ Kr, P lied'bmă-č. ² Kr, P buok. ³ Kr, P mæl'gâdii. ⁴ Kr, P ámâsek bæssât. ⁵ Kr, P ruito. ⁶ Kr, P rui'to. ⁷ Kr, P lei'ki.

4 — Lærebook i lappisk II.

Juo-b(â d)qn læk divvum sâje?

Juo. Jâ gâl mi (d)âl oaž'žop buokkâk vel'lidit.

Juo-bâ (dâ)k bædnâgâk læk āuogâtuvvum? *hér jœus. hea hænta ðœan sej*
In'ga læ āuogâtâm.

Iðed sâddái dâm sir'dam-bæivě.

Állit oadě šât! Lik'kit gäfi jukkât!

Nâ, gäfi-gq dqn læk juo vuos'sâm?

Læm.

Jâ mqn im læk gullâm væha-ge, gq (d)qn læk lik'kâm.

Mqn dâ(t)-hâl gâl læm ai'ga lik'kâm, jâ dâl dqn oaž'žök mänaid-dâi¹ bqc'tet bâjas.

Mänat, lik'kit bâjas! Æd'ne læ juo ai'ga lik'kâm jâ vuos'sâm gäfi. Nâ lik'kit dâl gäfi jukkât, jâ ql'gon viekkât gul'dâlæmě, gul-lujik-gq bqc'cuk ...

Dâm ditti dâk lâvijik gqc'côt qlgus mänaid bqc'cuid gul'dâlit, vai cissâdik dqbbë.

Juo-gq (dâ)k dâl buokkâk qž'žu gäfi?

Unâ-Bierâs i læk vel jukkâm.

Gqst dât læ?

Ql'gon bqc'cuid gul'dâlæmě.

Boadě, ban'në, gäfi jukkât! Gulâk-gq bielloid?

Im mqn bielloid gulâ.

Nâ mâid?

Bædnâgiid. Gul'lui visâtæmě.

Gullik-gq, gqst dât gul'lui?

Dâveld.

Nâ, qidnik-gq mâi'dege?

Im æra gq duom goadě aggja.

Mâid dât bârgâi?

Í mâi'dege. Muttö dât qidnui dei'kë boatteme.

De boatta dât ag'gja.

Mq-(dâ)t dqn diei qlo mänaguim satták jqtte?

Gâl-â-hâl diedost-ge læ vai've, muttö gâl dâi-guim mânna dâm ditti. Mqn bijâm hêrgii nälâ.

Nâ mäg (dâ)t dâinâ unnemusâin?

Dâinâ læ buok al'kemus. Dât læ giet'kâmist jâ hui vuogâs noaddé-bællen. Muttö dieinâ væha stuorabuin læ miha bâhab, mi læ dâm mâde stuorab âttë i soabâ³ giet'kâmii, jâ i-ge vuost læk dâm mâde stuores âttë jies ák'tö-hænâlis⁴ bisso hærgë näl'dë.

Nâ mävt dâgâk?

¹ Kr, P mänaid-ge. ² Kr, P Unnâ-Pierâs. ³ Kr hei'vi. ⁴ Kr, P ok'tö.

Nâ bælest-dât-hâl šâd'da gâl dât-tâi¹ mânnât, vaikõ šâd'da gâl ila² lqssâd hær'gai. Mqn gärâm bæs'së-giisa sisâ, jâ de šâd'da nub'ben bællen, jâ sæmmä-lqssusâš sækka bijâm nubbë bælläi, nub'ben bællen.

Nâ mäqt dâinâ njælljé-jåkkasâžžain?

Dât dât gâl jieš cök'ka hærgë näl'dë. Duššé badde bijâm birrâ, mâinâ cänâm giddâ spâgâidi, jâ jieš doalla giddâ spâkkâ-gëžiin, jâ gep'pis gurpažii vel bijâm, vai luntâš bæssa vuoinâstât'tet jülgiid dâi gurpažii näl'dë.

.... Nâ al'gup dâl gâikudit goade! Čoaw'dâl biššum-bâddiid boas-šost jâ uvsâst, jâ de valdë rai'dârâsâ jâ goarbmõ bâjas eoaw'det nälis-bâddiid jâ uvsuk-badde luovõs. Loaw'dâgiid doajé nū, åttë sôppik doawgosin, jâ goattë-muorâid giemârd qk'tii guovte gip'pui, qvtâ mâde goab'bai-nâi, jâ guok'te bælle goabba-nâi gip'pui, vai bæssa biggjât gippo goab'bâg bælläi hærge.

Dât gâl fârgâ šâd'da garves, muttö juo-gq ãera galvok læk noaddë-lâggji³?

Juo læk mæstâ gar'vasâk. De algë, Niilâs, njärustâllât noaddë-hërgiid!

3. Læk-gq døn læmâš, Mik'kel, boazö-lâvõ lut'te?

Læm mqn gâl læmâš.

Mi dqkkö sâkkân? Læk-gq râfe?

Gâl dât dâl læ læmâš râfe dâi mâñemuš ijâi. Qwdeb ijâi gâl leggji nawdek.

Dâkki-gq bâhast?

Goas-bâ-hâl si æi bâhast dâgâ! Gq juo bøttik.

Dai'di qqd'dam qlo bqc'cuid?

Æi-hâl qlo bæssâm qqd'det, gq qlmuš læi guodötæmë.

Gâl'lë qqd'di?

Guok'te bqc'eu.

Mâggariid?

Njîññélâs bqc'cuid, aldo jâ vuodnjâlâ.

Gæi dâk leggji?

Mín læi nub'be, jâ duom goade nub'be.

Æppit-gq dî læk gæc'câlâm biw'det dâid gumpiid?

Æp mi læk šâd'dâm, gq læk læmâš nu borgâk.

Æppit-gq lappâdâm? Læk-gq vai'lë?

Æp mi læk dâl æs'kâ gæc'câdâm. Gâl (d)ât mânnâm vâk'ko(st) mânni væhaš nubbë siidii.

Nâ, juo-gq lappit viežžâm?

Dâggâvidë mi viežžâimek.

¹ Kr. P dât-ge ² Kr, P mëndu. ³ Kr, P -lakkai.

Qlo-gq leggji mānnām?
 Gâl-â-hâl læi nubbē-lqk hæg'gâ¹.
 Qccâleidék-gq qvtâge?
 Gâl mi (d)âl moad'de qccâleiměk.
 Mâggar bqc'cuid?
 Moad'de rqno já qvtâ gaskekâ. Gâl-â-hâl dâk vëggji dqkkö
 jaw'kâm.

Nâ gâl-â-hâl fâl dâm-nâi² siidâst læk man'gâ dâggjarâ, mâk gâl
 njūvvik nubbë ql'bmü bqc'cu jur³ liikâ bûriin oamëdqwdoin gq
 jiežâsek bqc'cu.

Í dât læk buorrë mānnât dâggjât nu roatta.

Nâ gâl mqn fâl sîn dieðam, âttë æi sæstë gâl, vaikö boadašii
 nubbë ql'bmü ai'dnâ boazo. Gâl-â-hâl battai⁴ biggjâlik.

Gâl-â-hâl bqc'cui læk man'gâ sqrbme. Í dâm diedë, gqsâ dât
 ên mānna. Dât duš'sa nu māngâ lâggji⁵: naw'de bqrra, jøkkii
 dqg'gju, qbmui câl'ga, vârest fierra muottâ-ridost⁶. Já gæsë-aigë
 gaisain fir'rujik hui qlo muttemiin, gq læk gârrâ bakkâk.

Dât-hâl gâl læ duottâ. Nâ, mäggar guottom dâl læ?

Dâm raggjâi gâl læ lémâs vuost buorrë guottom, muttö gâl
 (d)ât dât mânemus bqr'gâ billestii guottomâ oabâ sâggâ, gq joawgâi
 mæstâ goalmadâsâ ãdnâmist. Gâl (d)ât giðâ-bællâi gâl væggja
 šâd-dât hêtut ãlad.

Juo-gq dqw'dujik bqc'cuk guoi'râme?

Æi vuost dqw'du, muttö gâl-â-hâl qđdâ-bei râjest lâvijik al'get
 mânas mānnât. Æladist-dât-hâl dât cusož'zo. Jqs læ hæjös guottom-
 jâkke, de al'gik ãrâbut mânas mānnât. Já jus læ buorrë guottom-
 jâkke, de bissuk buoi'den mietta dalve.

Har've-hâl dâggjar guottom-jâkke læ, âttë dalve bissuk bqc'cuk
 buoi'den. Já har've dâggjar bap'pâ, mi Guow'dâgæinost qrro bâggjel
 vit'tâ jâge. Í-ge oanéhâs aigë gæžest vel dât-ge.

4. Vârë (d)âl bâggjë-ql'bmuk⁷ boadašeggji lakkâ, vai vârâs biergo fid'nišeiměk!

Gullusist læ juo dât nuor'tâ-sii'dâ, fâr'gâ læ qla-muddost. Jik'të
 qk'tâ dâm siidâ isediin finâi min dâlost.

Nâ, mi læi ãranin? Mânen dât finâi?

Lémët vielljâ dattoi âlcis ræn'gân.

Lqppedii-gq?

Í; dât biettâdii, lqgâi: gâl dudnji boatta fâr'gâ ræn'gâ gæst læ
 buorëb dille gq süst.

Mui'tâlii-gq mài'dege sâgâid dât ised?

Qvtâ hærgje logâi bqr'rum [bqrâtâllâm] gum'pii.

¹ Kr, P hæggâ. ² Kr, P dâm-ge. ³ Kr, P âidö. ⁴ Kr, P rui'tui. ⁵ Kr, P māngâ lakkai. ⁶ Kr, P m.-uððâsist. ⁷ Kt sâmek.

Gāen mārkāst dāt lāi gqd'dum, dāt boago?

Jiežās mārkāst dāt lāi.

De bāsāi fāst vārās biergo bqrrāt dāt bārās.

Gumpi gqd'dem biergo æi bqrā gāl dāk ql'bmuk. Æi dāk dār-bās-ge. Gāl dāin(â) lāe cādāg māid njuovvāt.

Vāi nū lāe(k) jābalāžžā(k). Vis'sā lāmās dāi ql'bmui bqc'cuk dāt cqrā māid dii'bma qidnim lākkā gqđii.

Māk dāk leggji, sækklās bqc'cuk?

Dqbbē leggji hærgek, spailekāk, sār'vak, rqnok, aldok, vuodnjā-lāk, vārekāk, vuobersāk, gqddāsāk¹, goai'stāsāk², mākkānāk, nāmmā-lāppānāk [n.-lāppāgāk], stuorrā bqc'cuk jā smāvvā bqc'cuk — cār-bmākāk jā miesek māidai —, cābbā bqc'cuk jā hāejōs bqc'cuk, bæn'tā gqlgukāk muttomāk. Jurdāsim: vārē dāl munnji qk'tā oasaš dām cqrāgist! Čaccēgad-qlmuš³ gæst æi læk bqc'cuk, dāt i læk mikkege. Muttō gæst bqc'cuk lāe(k), vaikē i æm'bo gq moanāk hāggāk, — birrā-jākkai bqrrāmušā val'da dāi-guim dāllusis, biergoid vuow'da, jā buok bāccik álcis buorren dāk bqdđusāk jā diwrās gāmās-vær'ke jā duol'ljē-hivvudāk, buok bāccik álcisæsēk dāllui.

Duottā dāt gāl lāe dāt, muttō gāl dāi bqc'cuiguim-ge lāe oalle vällā⁴, jā vaddes lāe fid'nit dāggar bāggjēlii-luottētāt'te boazō-gæc'če, dām aigē goas i læk gāl'le qlmuš, mi nubbē ql'bmui bqc'cu dqk'ki aitārdit.

Bāggjē-ql'bmuk gāl aitō lāe(k) dām ai'gai nu hilbudām. Müst-ge leggji moad'dē boazō-hāggā, muttō nū pas'sii fāl dāt boazō-gæc'če, attē æi juo gālgāsi lāssanit.

Dāk dīn gieldā⁵ bāggjē-ql'bmuk, lāe(k)-gq dāk dal'veg-ge lākkā mar'kānā?

Æi ei'sige. Čāvčāsnāgā dāk gāl bqtik lākkā, dāk min gieldā bāggjē-ql'bmuk, muttō dalvē álā gāl fer'tijik gaídāt gukkas, gq lā guottom-vadnēvuottā. Jā mānqed dāk bqtik-ge muttomiin: áidō qw'dālās juowlai vāha dāk mānnik cādā aide, muttomāk.

Mäggar ql'bmuk dāk læk, dīn gieldā bāggjē-ql'bmuk?

Hui šiegā ql'bmuk ænās oasse gāl.

Æi-gq lāvi suoladit?

Æi ei'sige dāl sāt. Dāk læk kristälās ql'bmuk dāl mæs'tā buok-kāk. Nā-bā dīn bælē bāggjē-ql'bmuk, æi-gq dāk læk Ibmel mānak?

Dittik dāl jiežā, gān mānak lež'zik, muttomāk. Dām fāl diedam mān, attē suoladik nu qllo gq nāgādik, jā dāggar juk'kek læk muttomāk, attē cælkemæt'tom.

Hei sur'gād!

Gq gulāk, attē bædnāgāk sād'dik garrēmiidā⁶ muttomiin!

¹ Kt gqddudāsāk. ² Kt goasōhāsāk. ³ Kt dālō-as'se. ⁴ Kt stoakkā. ⁵ Kt, suokkānā. ⁶ Kr, P jukkām.

Âlē juo dâjâ!

Mqn gâl im læk jieš oai'dnam, muttō gullâm gâl læm.

Gæst læk gullâm?

Nâ maŋ'gâsist.

Qw'dâ-mäerkâ dittii, gæst?

Qvtâ dâl sattam dudnji nâmâtit nâmâ miel'dë. Dât læ dâggar qlmuš mайд dî vis'sâ buokkâk dqw'dâbëttit, Sâmmul ag'gja. . .

5. Duw'lë mun leggjim guossest sâme-siidâst!

Gq mun ql'lijim² sii'dii, de ruottâste³ bædnâgâk vâl'ven mu qwdâld. Jâ mu vuojan nu suor'gânii jâ ballâgqđii, attë ~~goose~~ mun nistetâm.

Hrûs-ö-hrûs, suolâ-bædnâgâk! Gq jur⁴ bqrrik, degð æi livði qw'dâl oai'dnam guosse.

Buorë bæive!

Ibmél âdde!

Nâ, buolâšin matkest.

Nâ de fâl. Muttô gâl-â-hâl dâl vuoggjet bivva.

Gâl-â-hâl bûrist gar'vudâm qlmuš bivva. Gqst dqn dâl boadak?

Jieccâmek dâlost.

Mi døkkö sâkkân?

Í mikkege ærrenoamažin⁵.

Nâ luoitë dâl hærgé lângâin!

Gâl dât dâl læ-ge juo væha njølgastâm, jâ dârbâhivëii guottot. Gqst dât livëii lâgâmusâst guottom?

Čânâ dâl vuost diesâ giddâ, jâ boadë goattai! Gâl mun bijâm luntâžiid doal'vot mæc'cai. Dâk dât buorëmusâst dittik, gqst læ lâgâmusâst guottom.

Jâ, dât dât gâl læ buorrë . . . Buorë bæive goattai!

Ibmél âdde!

Dærvuodâk mìn dâlo ql'bmuin.

Gitiös ædnâg! Mqt dî, dær'vân lêppit⁶?

Dær'vân mi læp⁷.

Nâ-bâi jieža qlbmuk?

Dær'vân mìn guowllost læk. Nâ mq-bât dâbbë ellik ql'bmuk?

Dær'vân dabbë-nâi læk.

Nâ læ-gq guos'sai gaffi?

Læ dât gâl.

Njoarâ⁸ dâl 'fârgâ, vai vuoggjam qlmuš bæssa jukkât . . . Ai'go-gq guos'se bqrrat?

Gii'tö ædnâg, mân'nës i!

¹ Kr, P bâggjë-siidâst. ² Kr, P bøttim. ³ Kr, P ruottâsteggi. ⁴ Kr, P bœn'tâ.

⁵ Kr, P . . . žiid. ⁶ Kr, P lêppit œllam (Kt også). ⁷ Kr, P læp œllam (Kt også).

⁸ Kr, P lei'ki.

Viežžâ gqi'kě-biergo luovest, vai dâm bqrра, dâs'sa-gq māles šâd'da . . . Mist i læm dâl lai'be i-ge garvës gak'ko. Nieidâk gâl'-gik al'get gak'kit dâggâvidë. I dât nū hei'vi qrrot. Boažö-váž'zek bættik, já birrâ-čuo'i'ge mайд fârgâ boatta.

Nâ juo-bât muorâk-ge læk iggjâ-nârë¹?

Muorâk-dât-hâl gâl læk.

Nâ mät di dâl lëppit bir'gim dâm câvçâ bqc'cuiguim?

Bûrist lâggji² mi læp bir'gim dâm raggjai, muttö gâl mi dâl muttem bqc'cu âin ribâtæp naw'dai já suollâgiidâ.

Læk-gq hil'bâdâk bqc'cuk?

Hui hil'bâdâk.

Mân'në nû?

Dâinâ-gq læ nu bqd'në-jiegñâ. Bædnâgâk nu vai'bik, il'la nâgu-dik čoakkest doallât.

Nâ læk-gq siidâk dîn lâkkâ?

Læk guok'të siidâ nu lâkkâ âttë i læk æmbö gq gq'l'bmâ njælljadâs gâs'kâ. Gâlgâk-gq³ dqn guk'këlii gq dâm raggjai?

Im mun gâlgâ³. Mun mânâm fâst njuolga ruok'töt, gq dâst vuolgam.

Ik sui-ge dqn qd'në vuolge?

Qd'në mun jurdâšâm vuol'get.

Gqsâ læ nu hoap'po?

Nâ mun gâlgâm gæsëtit sùiniid, qw'dâl-gq bqrâtik siidâk.

Nâ, juo-bât dîn dâlo lâkkâ læk siidâk?

Æi dâk dâl vuost læk. Muttö gi-bât sîn dietta, goas dâk joqtik!

Dâk lâvijik nu fak'kistâ boattet, âttë i dâid fuomaš-ge.

Al'ket-gq dqn dei'vik dei'kë?

Gâl mun dei'vim oabâ al'ket. Muttö mun gullâgøttim ai'ga bænâ-šai'kâsâ, miessë-ruow'gâsâ já biel'lö-râdâ já mänai riejâ. Já juoi'gâme gull'ui maida.

Nâ gâl qd'në læi-ge hui gul'lujæg'gje⁴, gq læi nu fier'to.

Nâ de fâl gul'luje(ggji) mæstâ miilâ duokkai.

Muttö dâl dqn ik dæivâ, gq šâddâi nu sæw'dnjâd.

Dæivâm mun gâl ruok'töt, vaikö mân sæw'dnjâd livçii.

Nâ gâl-â-hâl jur⁵ dæi'va, muttö ik dqn qlli⁶ dâllui gqc'ciidi dâl šât.

Hui al'ket dâl vuost jok'sa gqc'ciid.

Orö dâl ijâ, vai vækkëtâk mîn gârrât gerisiid idëdist. Mî ai'gop sir'dat it'ten.

Gâl-â-hâl livçii, gq âstâšii.

I sui-ge dûst læk nu hoap'po, âttë ik âstâ qvtâ jan'durâ já vel guok'të-nâi qrrot, gq juo læk vuol'gam qk'ti sâme-sii'dii guossastâllât⁷.

Æi dâk dâl oabâ vuost vuordë-ge dâlost dû.

¹ Kr, P -doarvë. ² Kr, P lakkai. ³ Kr, P bedre: mânâk-gq . . . mânâ.

⁴ Kr, P buorrë gullât. ⁵ Kr, P âidö. ⁶ Kr, P buvtët. ⁷ Kr, P guos'sai (også Kt).

Nâ gosâ mun hær'gam bijâm? Im mun ras'ki dâst væd'det.

Nâ ik sui-ge. Gâl dâm val'da iggjâ-gqc'ce, gq vuol'ga, jâ luoit'a ellui guottot.

Goas dât vuol'ga?

Dât vuol'ga fârgâ.

Gî dât vuol'ga?

Bierâ.

Valdë, Bierâ, mu hærgé ellui!

Nâ de fâl. Gâl mun dâm oažžom val'det.

Gâlgâk coakkest guodötít, vai idëdist læk coakkest. Bæssa arrâd vuoggjélet goadé lusâ. Gq sir'dame læ, fer'ti arrâd doaimâtit bqc'cuid goadé lusâ.

Nâ juo.

Æi-gq dâk vel luoit  dâm b de?

Nâ g l d l oažžo luoit t, vai b ss p bqrr t j  nqk'k t. J  id dist lik'k p arr d g rr t . . . N  b dn g k l k vel  uog t t.  uog t t d l f rg ! J  de div  s je, vai guos'se b ssa nqk'k t! D st l k n kkar k gus't .

G l m st l k d l oab  n kkar k.

N  g l d l l -ge juo nqk'k m-ai'ge.

D i'bmo gud  aig  likk i  med g fi vuos's t, j  b vt i min b jas g fi jukk t.

6. De mi  lgim k g rr t.

M n  bal'kot biergoid luovest v lus!

Mun vuolgam v k'ken.

D t l e buorr . F sk  diem geris  j  alg  g rr t d s ! Vuoc'c n bij  duorg id v lljet!

J , mutt  d m gerisist i l k vuott -rai'pe.

Sid ¹ goadest vuott -raipe!

G l'l  guorbme   dik luovv -galvoin?

G l'bm  guorbme.

Juo-gq birr - uoigek l k m nn m  uoig t juo?

Vi t m  juo gullujik.

N  g l d l l e  llo f rg  d st.

Oa    g rr t juo lit't -geris  j  gaw'dn -geris . N  visut oa    g rr t, vai i l k  mb  goatt -geris g rr t, gq  llo boatta. D  l e geris, vai g rr p  rr n -g dg iid. Bij  v lljet duorg id geris-v ddui, vai  ei cuw'ki² geris !

 elo njunos d  juo ruw'g l   illjui. G st d t m  law'  -gip'po³ l e? D l oa    al'get juo    udit h rg iid.

Ollo-gq l k geris ?

¹ Kr, P r wk . ² =  m sek cuw'kit. ³ Kr, P l.-ha 'k .

Vuordě! mun lögām: guok'tē gaw'dnē-gerisâ, gq'l'bmâ bier'gō-gerisâ, gq'l'bmâ vuoggjem-gerisâ, de læk juo gavce; qvcad gæd'gē-geris, lögad lqk-geris, qk'tâ-nubbē-lögad jâ guok'tē-nubbē-lögad lit'tē-geris jâ goattē-geris. Valdě gq'l'bmâ-nubbē-lqkkai härge! . . . Bøttit¹ jukkât gäfi, qw'däl mi goade gäikudæp, vai bæssa gärrât goade-nâi.

Härgek læk giddâ.

Nâ mi-bât däl'lë, æmbö al'get len'git . . . Boadě munnji len'git væk'ken dâm härge! Dât læ nu gârâs, degö i livcî goas'sege qw'däl bâr'gâm . . . Gärrit² däl dâm goade-nâi jøttelit, vai bæssa ēuowgâ bâlë jøttet. Åloin däl fer'ti qwdâst jøttet.

Nu mün-nâi doaivom; däl læ dâm märé gâssâg muottâ, âtté i goastâ raidoin qwdâst.

Ger'git³ däl vuol'get lai'distit!

Nâ de mi jøt'taimek.

Cqw, cqw, qw! Biru bær'gâlâgâ bænâ! Døkkö mânâk qd'në, hel'vetâ jâllâs oai've!

Jâ dâk rai'dö-härgek gq juo nü fielâdik, degö mi livcii hoap'pon, dâggja rai'dö-lai'dijæg'gje.

De bqnjâdii här'ge du raidost.

Dâi-guim i bæsâ gqsâge, gq bqnjâdik jâ muorâi duokkai mân-nik. Dik'ta mânnaat juo ælo jaw'kusii, vai æi fielâd⁴ nu sâggâ.

. . . Oainak-gq, ælo njunos læ juo dqm väre vuol'dë.

Gâl dât goit juo læ-ge. Jøttelit dât mânna.

Jâ, dâq qidnu dât jaw're, mân gad'dai dâk ai'guk bissanit, jâ mi ql'lip buore ēuowgâst goade dâkkât.

Nâ de fâl. Muttö gâl dât gier'da vel væha vuoggjet.

De bis'siteggji ælo. Mâid dâk däl ai'guk?

Nâ mun doaivom, âtté däl ai'guk ar'vâlit, gqsâ goade dâkkik. Gâl mi däl vis'sâ læp juo vuoggjam fârgâ miilâ.

Gâl mun doaivom mæstâ miilâ.

Ēppit-gq sât mânâ?

Gâl mi væhaš mânnaþ vel, muttö gqoggö livcii buorëmus bissanit?

Dâm jawre gad'dai læ buorëmus. Dâst læ muorrâ, jâ jawrest oaž'jo ēâze. Dâst mi læp læmâs muttemiin qw'däl-nâi.

Nâ buorëmus læ mânnaat dâsâ. Duo læ unâ duol'bâ dievaš vuc-gâs goattē-sâggje.

. . . Bøttit⁵ däl di-jâi dâi(-guim) raidoiguim, vai mi bæssâp luoit'alit!

Gudi gerisist læ goai'vo? Mun algam goai'vot goattē-sâje.

Duo læ, goattē-gerisist. Mün-gis algam muorâid ēuop'pât, nie-dâk-gis duorgâid ēuop'pât.

¹ Kr boat'tët, P boat'tet. ² Kr gar'rët, P gar'ret. ³ Kr gær'gët, P gær'get.

⁴ = åmâsek fielâdit. ⁵ Kr boat'tët, P boat'tet.

Boadě dâl! moai ceg'gije(d'ni) goade.
 Juo-bâ dqn læk biggjâm bêlljiid suo-mûrrii?
 Juo. Valdě boas̄'sö-câgge!
 Goal dât læ?
 Duo læ. Jâ cæggö jieža goattë-muorâid-dâi!
 Sielma dqn gqit¹ læk vâjaldut'tam bijâtágâ².
 Læm. Muttö gâl mun bijâm dâm-nâi.
 Al'git dâl dur'git, vai bæssa bal'kistit loaw'dâgiid!
 Nâ juo.
 Nâ nuolâ lit'të-gerisâ vuost qw'dâl, qw'dâl-gq loaw'dâgiid bijâk.
 Jâ muttem oaž'žo vuol'get viež'žat cäze.
 Nâ mi-bâ-hâl dâl'lë sât?
 Ārrân-gædgæk vel biggjâlit.
 Nâ mi-bâ-hâl dâl'lë, æmbö bal'kisted'nu³ loaw'dâgiid, vai bæssa
 dqlâ dâkkât jâ vuos̄'sât gäfi jâ bqrâdit, jâ al'get mälestit.
 Muttem fer'ti cœuoigâdit bqc'cui birrâ.
 Nâ gâl dât mün cœuoigâdâm, vai valdam vel vuojanâm giddâ,
 vai dâst bæsâm vuog'gjat fârgâ.
 Ik sui-ge qw'dâl vuog'gja, qw'dâl-gq mäles sâd'da?
 Im mun âstâ dâm sât vuor'det; sâd'da bærë mânqed. Gq dâl
 vuog'gjam, de ql'lim⁴ gavcë aigë dâllui.
 Nâ boadě dâl'lë bqrât jâ gäfi jukkât, vai gärgâk vuog'gjat.
 Gâl mün njoaröstâm du hærgé. Læ-gq dât ménudâges?
 Gâl dât væhaš lâvi gäidâdâllât, gq oai'dna suoppâna.
 De læ gus'tõ giddâ juo du hær'ge. Goal læ du vuoggjem-law'že?
 Die læ mu vuoggjem-geris vuol'dë. Jâ dâ læ mu sæk'kâ, vai
 gäraâstâk juo gerisii . . . De bâccit dâl dær'vân!
 Degö dqn læk-ge garves vuog'gjat?
 Nâ de i læk æmbö vuojan leq'git.
 Nâ mânâ dâl dær'vân, jâ doalvö dærvuodâid!

7. Skab'mâ-dalvëst qrruk sâmek râviin jâ vuob'mas ãdnâmiin.
 Dqbbë læ suojes, jâ câk'câ-dalvëst guottom.
 Gqst guodöтик giđđâ-dalvëst?
 De fer'tijik mânñât duod'dâriiidâ.
 Mi buorëbvuodâid dqbbë læ?
 Dqbbë læ buorëb guottom jâ jægel.
 Mân'në dât dqbbë læ buorëb guottom?
 Dqbbë læk dâggar ãdnâmâk mâk læk spoadnâsâk: cçrok, cçkkâk,
 câzâk jâ âin æm'bõ dâggarâk, mайд bieg'gâ gâi'ko jâ doalla spoanâsin.
 I-gq vuomest læk giđđâg guottom?

¹ Kr, P gâl. ² Kr, P biggjâmist. ³ = bal'kistæd'no. ⁴ Kr, P boadam el. buvtëtâm.

I læk, æra-gq vâðâin. Muttö dâk ciegârduvvik, jâ jus vel æi ciegârduvâši-ge, de dâin læ hêtit jægel.

Mân'në vuomest i læk giðdâ-dalvëst guottom æra-gq vâðâin?

Dâinâ-gq roavek jâ mârrâsâk læk muorrâ-suokkâdâk, jâ muottâ šâd'da muorrâ-ædnâmiidâ nu gâssâg âttë bqc'cuk æi nágud dâid guottot, jâ smâvvâ dievaid joaw'ga visut.

Gq cuonjodâ, de ferti jqtet vuobmai, gqst biew'lâ-âbek¹ læk.

Í-â-hâl dqbbé-ge lâvi buorëb ælag. Duod'dârist spoadnâ skoaw'dë-
guorâin læ' ælag jur² liika gq dâin guor'bâ bâlsain vuomest.

Nâ, muttö mi fer'tip fârgâ jqtat, qw'dâl guoddëd šâd'da, jâ jqtet
râs'ta Ænövuome.

Ænövuome gâl râs'ta, muttö i dât dâm ditti dârbâš qrrot
vuomest. Gâl dqbbé bæssa dâvvë-duod'dâriidâ.

Bæssa dât gâl, muttö dât aggjanâ rak'kânit mar'kânist, jâ i-â-
hâl dâidâ dâvvë-guor'bâduod'dâriidâ læk nu hoap'po.

I dât livëi nu hoap'po, muttö mайд dqn dâjâk, jqs dât njâzoidi
al'ga jâ soaw'len dâkka visut oabâ Ænövuome jâ vel duoddâr-vümiid-
dâi. Oažžök hui'ket jâ law'lot, muttö ik bæsâ gqsâge.

Im mun dâl aigö jur miccâmârâidi³ qrrot.

Í dâsâ dârbâš miccâmârâid, qw'dâl-gq læ visut soaw'len, gq dâm
guw'lui al'ga.

Nâ mайд dâl juo dâgâš jâ mайд i, muttö gâl dât moad'dë
jan'durâ goit aggjanâ rak'kânit: dal've-goatte guodđet jâ gæssë-
goatte val'det, jâ visut gæssë-bier'gâsâk cœag'get miel'dë. Jâ guovte
jan'dur njâzo ditti gâl mânâlli, muttö gq vii'dne læ, de gâl jan'durâk
mânnik.

. . . . Gukkas-gq mi dâl mânnâp guoddëtit?

Buorëmus læ mânnât dâva-bællai buok jøgâi.

Dqbbé lâvi dâi dâvvë-râssâi lâkkâ nu skarpes guodđtit, jus
cœas'kâ giðdâ læ.

Gâl dqbbé læ væha vuobme, gq jqtta nuortâ-bælë cæro.

Dqbbé šâd'da jqtet bâggjel râssâ, gq nû nuortâs gai'da.

Nû dât gâl dâkka. Muttö stell'i nû âttë buorek dalkek sôppik.

De gâl mânna, muttö âllâg jâ cæggos goit šâd'da nieggjât vûlus
vag'gai.

Fer'ti jqtet bâja-bælë qrdâ luk'sâ guw'lui⁴, dâssa-gq njuoidos
šâd'da.

. . . . Mâggar læ njar'gii jqtet?

Hui juov'vai jâ rappes.

Guk'ke-gq vuodnâ-bâdâst vel læ njar'gii?

Gâl dât gier'da jqtet.

Læ-gq muttem sâjii bâha bæssât?

¹ Kr, P ukj., sml. *jæg'ge* og *vâddâ*. ² Kr, P *âidö*. ³ Kr *jonsukii*. ⁴ Kr, P *maddas g*.

Læ hui bâha. Qvtâ sâje nû âtté bqc'cuk æi lâvi gâröstuvvât.
Mâggar gæi'dno dâggö læ?

Dât læ dußsé sæggâ rii'de, goggö šit'tik bqc'cuk mânnað dußsé
ruw'gâlêmiin, — i satté vuojëtit; jâ jiegñâ-varre bâja-bæl'de.

Læ-gq vâralâs?

Læ. Qk'ti luovvânii jiek'ke bâggjen dâm jiegñâ-vârest, mi læ
âivë jiegñân. Nû læi stuores, âtté dêwdii oabâ vuonâ, jâ vuodnâ
šâddâi visut çaccë-suovvân.

Doalvoi-gq bqc'cuid?

Gql'bmâ-çucđe. Muttö læi lik'ko, gq ql'bmuid i dq'l'vum. Lai'di-
stæg'gje læi mânnað juo mædda dâm baike, jâ vuojëtæg'gje i læm
vel ql'lim nu gukkas . . . Ik-gq dqn læk læmâs qw'dâl njärgâst?

Im læk. Mun læm âivë sul'lust jottam jâ âivë qw'dâl guoddëdâ
jottam.

Læ-gq faw'lai¹ dât nuorre, goggö dqn lâvik vuojâtit?

Dâggö læ oabâ gqw'dâg, goggö mi lâvip vuojâtit, muttö al'ket
dâk lâvijik nâgudit vuoggjât.

Læ-bâ (dâ)t sæggeb æra sâjë?

Livëii gâl, muttö dqbbë læk nu qlo las'sak gâddii lâkkâ jâ hui
rumshâs² gad'de, goggö gâlgâshii vuojâldât'tet³.

Gâl sul'lust læ al'ke qrrot?

Gâl dqbbë al'ke livëii, muttö dqbbë læ mânghâlagað vâhag
bqc'cui: bâhak fir'rut, jâ i læk frig'gjâ vel suollâgist-ge.

Mqt dqbbë lâvijik fir'rut?

Gaisaidi jâ âllâ hêngiidi gqr'gñuk, jâ dqbbë gâccâdik vûlus.

Lâvi-gq muottâ-ritto⁴ dqbbë bâha?

Mângâ gærdë læ dq'l'vum. Qk'ti doalvoi gql'bmâ-lqk hæggâ.

8. Gqsâ dqn dâl læk vuol'gam?

Boazö-gaw'pai mqn gâl livëim vuol'gam, gq dâl fid'nišim. Ik-gq
(dâ)t dqn lâvi biggjât bqc'cuid?

Lâvišim mqn gâl mài, muttö mûst i læk dâggar boazo mайд
vuowdam.

Mânnë dât dûst i læk dâggar boazo, jâ mâggar-bâ (dâ)t
gâlgâshii?

Nâ, dât gâlgâshii læt jqliin, jâ mûst juo i balljö gaw'dnu jqliin-
boazo⁵. Dâl læ(k) nu ruoi'dnâs(âk) mu bqc'cuk, jâ ik dqn fuolâ
ruoi'dnâ bqc'cust.

Nâ im mqn dâl juo mielâstâm ãibâs joletis bqc'cu gâl oastaši.

Æi dâk gâl aidö âddâmât'ta⁶ gâl læk. Væha jqlažiin dâk gâl
mài læ(k), muttö æi nû gq di dat'tobëttit. Âmmâ di dat'tobëttit læt
mângâ suorbmâst, qw'dâl-gq lqkkâbëttit oastëtât'le.

¹ Kr gqw'dâg. ² Kr râmskâs. ³ Kr vuoggjâlât'tet. ⁴ Kr udâs. ⁵ Kt jolle-boazö.

⁶ Kt jur âdâtis bqc'cuk.

Miggjiidi gâl diedost-ge livçii buorëb, vaikö cæggö-bælghest de livçii, muttö gäst-bâ-dât dâl¹ dâbbë dât! Gq dât dâl juo nii'bë-sibmarist-ge livçii, gâl mi (d)âl juo fer'tip dâsâ-ge duttât. Äp mi dâl nu mängâ suorbmâst gâl dattö, muttö diedost, âmmâ hâd'de-ge læ bqc'cu miel'dë: buoideb bqc'cust æm'bö, já ruoi'dnâsâb bqc'cust ucceb.

Mqn im vuowdë gâl halbebui gq guðâ-goalmädi hærgé jâ guðâ-nubbë-lqkkai rqno, vaikö livçi nu ruoi'dnâs(âk) áttë ëuožžág² [ëuožžot] æi bisö. I gannet dâm aigë halbebui vuow'det.

Dâsâ gâl juo im sattë oas'tet ruoi'dnâ bqc'cuid. Gâl dâin(â) juo æi læk æra gq davtek jâ nak'ke.

Nâ de jies̄ diedak. Mû radde i qlë gâl, mqn im sattë gâl halbebui vuow'det.

Mâggar-sqn duom stuorrâ siidâ bqc'cuk læ(k) dâl?

Im mqn diedë. Ruoi'dnâs dâk læ(k) dâk-ge dâl. Gâl-â-hâl aidö gaw'dnušii gâl buoidës boazo dâm siidâst. Bijâžik-bât dâk-ge âdâmusâid?

Buore dâk lâvijik gâl biggjât, gq juo læ(k) biggjâmin. Äi dâk givsedit gâl lâvi. Dâk lâvijik dâggjât, gq i læk dâggar boazo mi læ joqliin: »de juo dâm hâvë i gaw'dnu dâggar mi bqrâtâ.« Jâ gq juo læ joqliin-boazo, de dâggjik: »gâl dât dâm mâðaš gâl gaw'dnu, gq dudnji bijâm.« — Gqggö (dâ)k dâst lâvijik dqkkö vuoggjet?

Dâ de lâvijik vuoggjet dâm dievvâ-gâskâ jâ de dqm vâddâ-raigë, jâ dâm vâdâst njuol'gâ bâggjél dâi ædnâmii. De bqtтик aidö gqdii njæi'gâ. Daidak dqkkö ai'got?

Nû mqn jurdâšâm, gq juo duinâ æm [im] soappâm.

Gâl moai leimë væggjet vel soappât-ge, gq livçiime læm vuost bqc'cui lut'të.

Mq-bâ moai gâlgâime, gq æm soappâm juo vuost hâllât-ge dâm birrâ?

Gâl moai dâm dittii leimë soappât, gq vuost gaw'pë-sâggjai leimë boattet.

Nâ mânnë æm finâ bqc'cui lut'të, vai qidni, sôppi-gq?

Fid'no fâl! Vuol'go (d)âl vuost goattai kafi jukkât, vai elli ëuoigât. Cânâ (d)âm hærgad duom mûrrii jâ luoitë gæs'sain³ erit, vai livostâ⁴ dâm bqddâ gq jies̄ goadest læk . . . Nâ mq dñ aigök bqc'cuid goas'tâdit, gq luovös vuoj [-ë] læk?

Im-bâ mqn lai'di? Jâ âmmâ fiew'rö-hærgé-ge fid'ni dâst gqst bqc'cu.

Hærgé dñ gâl fid'nišik, muttö mûst i læk geris. Qk'tâ boarës luos'ko⁵ læ qbbânâssii dâl siidâst.

Nâ, i-bât dât læk dâm mâdë gq ëuovvo?

¹ Kt gäst-bâ-hâl. ² Kt bare: ëuožžot. ³ Kt nu alm. lëngðain (Kr, P lëngkiin).

⁴ Kt livvâdæs'ta. ⁵ Kt lissâ (luos'ko her bare om baat).

Gâl dât âidö dâm mâdaš gâl læ. Muttö i dât dâl räppâd gâl læk.
Gq dât juo dâm mâdë læ, de . . . de im mqn dâl dâdë æmbö dattö-ge.

De læbä boattam goattai.

Âmmâ dqn kâfi vuost jugestâk, vai bqrât sattak?

Gâl mqn dâl jugestâm gâl. Mûst læ nu gqi'ko, im-ge gaw'dnâm cäze-ge dâm gâskâst. Nû læ(k) gâl'bmum buok dâk joggâžâk nu giddâ, âttë i ei'sige fâtti cäze.

Hei âmmâ! mqn im mui'tam vuosta cäppâlit vuost qw'dâl.

Gâl dât læ sæmmä buorrë däl-ge. De muosser dâm jâge vuos'ta-kâfi jukkât!² Gâl dât juo læi njalgâk, gq âmiidâ³ vela!

Bqrâ (d)âid bqdniid⁴ erit!

. . . . Guk'ken-gq (dâ)k bqc'cuk læ(k) däl?

Däl dâk gâl læ(k) guk'ken, muttö gan'da "gâlgâi vuoggjélit lâgâbuidâ gâs'kâbæi-livâidi.

Nâ moai däl de gâl'gi gær'gât bqc'cui lusâ, vai ger'gi fâst dqbbë, qw'dâl-gq sêwnjudâ.

I mqn'nu læk värâ qw'dâl vuol'get, gq gan'dâ boatta, vai gulli dâst, gqst bqc'cuk læ(k).

Gqsâ (d)âl mqn gâlgâm cädnât dâm bqd'dii hær'gam? Âmmâ (dâ)t juo dârbâsâ væha boaimâstit.

Valdë dqkkö ciegar-râw'dii! Dqbbë læ guottom qvtâ hær'gai vaikö mä.

Suitak-gq munji sâbekiid luoi'kât? Mûst æi læk sâbekâk-ge färost.

Læ(k) gâl duo sâbek-bâlcâk⁵, gq juo goastâžâk dâi-guim.

Âmmâ (dâ)l dâm mâdë læ(k) sit'ta(g), gq væha goas'ta. Im dâl læžžâ-ge ai'gomin mäidege oagotit.

Gan'dâ dât dâl boatta juo. De moai däl gulli, gqst bqc'cuk læ(k).

De jærra bâggjë-qlmus gändast: Læ-gq rafe bqc'cuin?

Læ dât gâl. Qk'tii dâk leggji bâl'lastâm ik'ko. Im mqn diettam, læš-gq læm naw'de, vai jiežâ-gq ležžik duššiin bâllâm. Dâk qro-steggji⁷ dâllan, gq mqn huikadim. Dâk guottogqtti fâst dâllan, æi-ge sât likkâdâm.

Nâ gqst däl læ(k) bqc'cuk?

Däl gûddim livvii duom dieva duokkai dâm vâđdii.

Caccégad-qlmus⁷-gis jærra däl: Ijâst-gq (dâ)t læ læmâš, gan'dâ?

Ijâst dât læi . . . Dâllë dâk gâl æi læk guk'ken, gq duost læ(k) duom vâđâst.

De bqdliigâ bqc'cui lusâ.

¹ Kt hei gq. ² Sml. Kt: de bëssim vuoc'cân dâm jâge vuos'ta-gâfi jukkât.

³ Kt njâwkiidâ. ⁴ Min Kr-medarbeider bemerket hertil: Dât læ nu mæs'tâ degö cæw'las sadne dât, gq vuosta dâggjik bød'nen; bødnek læ erinoamažit kruggâk mâk kop'pii bâccil: jâ giew'dnai. Dâk fiinâ bødnek, mâk nû læ degö jaf'fok, dât læ loakk. — I Kt kalles allslags grugge rugdâk (pl.; sg. rukkâ-). ⁵ Kr s.-boalcâk. ⁶ Kt alm. bisane(gjji). ⁷ Kt dâlō-as'se.

Gâll'ě bqc'cu dqn aigōk oas'tet?

Im mqn diedě; âmmâ juo moad'dě gâl oastašim. Oai'dna dâl vuost, mō dât mânnâgoatta gaw'pe.

Fuolâk-gq duom nulpost?

Goal gudi nulpost?

Duo dqm ēuoivâg-nulpost, duo de ēuož'žo.

Qollo-b(â d)qn dâst märâk?

Nâ gut'tâ-goalmăd¹.

Gut'tâ-goalmăd! Duođast gut'tâ-goalmăd? Nâ de njælljâ-goalmăd².

Jieš mqn dâl lækâstim. Gâl (d)qn dâl oažžok viđâ-goalmădii.

Im dâl diest gâl âddě æmbö gq njælljâ-goalmăd. Ī-hân diet læk qbbâ qlléssâd(dug)-boazo-ge. Jâ vel nu ruoinâs! . . . Nâ, dq dqst dâllě, dqm coar'vě-pælëst, qollo-b(â d)qn dâst-gis märâk?

Vit'tâ-goalmăd³, jâ vuollëli dâm im bijâ.

Jâ-a, dâsâ mqn im dâjâ mäi'dege. Dât læ dâbalâš boazo.

Mqn njoaröstâm dâllě.

Njoaröst fâl! Âmmâ diet lai'ditâlla?

Dât gâl lai'ditâlla vaikö gq sâ, jâ lâidâs vel lâ-ge.

Nâ moai bâggat ed'ni dâllě dâm.

Dqp'pi (d)âl, âlmai, coar'vai, mqn dâl bâggat âm . . . Ik-gq (dq)n dâm nulpo valdě, mäid algöst de caj etim?

Im mqn dâl dâm gâl valdě dâm hâd'dai.

Nâ dqm jiewjâst, fuolâk-gq dâst?

Qollo-b(â d)qn dâst dattök?

Gut'tâ-goalmăd kruwnâ. Jiew'jâ-gäbmâsâk, dâk læ(k) diw'râs(âk).

Qr  juo jâs'kâ! Dât lâ-ge sâggâ ucceb gq dqt coar'vě-pælëst.

Nâ-â, gâl dqn dâl oažžok viđâ-goalmădii, gq juo vâldižâk.

Fer'tim dâm val'det. Ī dâl dât læk gâl mäi buorr  boazo. Dâm mäidai biggji law'žai. Gæc' o (d)âl rqnoid-gis! Im dâl vârres-bqc'cu sât oast .

Duo de læ rqdno, gq fuolâžâk, duo duot galb -njunne.

Diwrâs-gq (dâ)t dât-gis læ?

Dât dâl gâl læ diwrâs, gut'tâ-nubb -lqk kruwnâ.

Vai n ! Ī-gq (dâ)t viđâ-nubb -logest liv i juo nqk'kâ?

Vald  dqm ēuoivâg-rqno! Dâm oažžok viđâ-nubb -lqkkai.

Dâst im fuolâ gâl, im nuvta-ge, i-ge læk dât i fiewredâm-v r -ge.

Nâ, valdak-gq dâm galb -njune?

Viđâ-nubb -lqkkai mqn gâl valdam.

Nâ, m  d inâ aig k, law'žai biggj t vai gqd'det?

Dâm mqn gâl gqddam. Oastašim gâl vel nubbe rqno, vai juo guorbme s d'da.

Âmmâ mqn duo caj etim nubbe, — oast  dâm!

¹ Kt *g.-goalmadii*. ² Kt *njællj -goalmadii*. ³ Kt *v.-goalmadii*.

Âmmâ mqn juo lqkkim âtté dâst im fuolâ gâl, im nuvta-ge . . .
Nâ, duom mužěk-rqnost, qllô-bât dât mak'sa?

Vit'tâ-nubbë-lqkkai.

Njoaröst dâl dâm! Æm moai dâl gill'a sât qccât æra. Mq moai dâid gâl'gi goadé lusâ fiewredit, æl'len vai jab'men?

Gâl dât læ buorémus ruow'dadit¹ juo das'tan(â). Maid dâl dâin(â) sât givsedâ! Gâl-â-hâl dâid goastâdâ goadé lusâ law'žě-mqkkést.

Nâ, qllô-gq dâl gar'ta?

Njæ'l'ljâ-lqk kruwnâ pârrâ.

De sâd'da gak'cě-lqk kruwnâ qktii buok. Ik-gq bâle vuordé, dâs'sa-gq mar'kânii boaðak?

Gâl mqn dâl dâs'sa gâl vuordam.

Dâllé, dâm boazö-gawpe aigë leggji boazö-hâddek nugö dâst mui'tâluvvu. Muttö soaðe râjest læ jam'mâ boazö-hâd'de gqr'gnum, jâ dâl 1918, læ giddâ 40—50² kruwnâ raggjai rqdno, jâ 70—80³ jâ vel 100⁴ kruwnâ raggjai-ge hâr'ge. Mqn im læk gâl oas'tam nu diw'râsii, muttö gullâm gâl læm, âtté nû dât læ.

9. Æi-gq dûst læk, Niilâs, biergok vuow'det?

Læk mûst gâl væhaš. Olo-gq dqn âddak cōarbæl-gilust?

Gut'tâ-lqk ēwri gilust.

Dâsâ mqn im gâl bijâ.

Nâ, qlo-gq dqn sidâk?

Mqn sidâm ciežâlqge-vit'tâ ēwri gilust.

Nû qlo mqn im gâl âddë. Muttö jqs ciežâ-lqk ēwrii bijâk, de mqn oastam.

Qvtâ-hâl dâkka.

Viežâ (d)âl! — moai vik'kije(dni) dâggâvidë.

Dâ læ. Boadé gæc'cât, læk-gq dqkkalâžžâk, qw'dâl-gq al'gi vik'kit.

Gâl-hâl dqk'kijik. Bqrdë viekkâgii⁵! . . . Gut'tâ cōar-bâl læk, mайд mqn im fuolâ, gq læk nu cäp'pâdâk, jâ qk'tâ læ vail'le-cōarbælle. Dâm-gq mайд gâlgâm val'det?

Nâ, visut dqn val'det gâl fer'tik, nugö mun'nust læi sâgâst. Âlmâ mqn cäjétim biergoidâm visut, jâ jerrim dûst, læk-gq dqkkalâžžâk, qw'dâl-gq algiime vik'kit. Jâ dqn geç'cik biergoid jâ dâggjik: »gâl dâk dqk'kijik«.

Dâm mqn gâl dâggjim, muttö im mqn dâm dqi'vum, âtté dqn sidâk vel duoid-dâi⁶ val'det, jâ vel duom vail'le-cōarbâle-nâi.

Qvtâst dâk leggji visut dâk biergok, gq moai algiime vik'kit, jâ qvtâst dâk gâlgik vik'kijuvvut, jâ qvtâ hâd'dai mânna.

¹ Ogsâ (Kr alm.) giettâdit. ² Kr njælljâ vidâ-lqk, Kt njælljâ vit'tâ-lqk. ³ Kr ciežâ gak'ce-lqk, Kt ciežâ gâvce-lqk (ruwno). ⁴ Kr cüottë, Kt cüode. ⁵ Kr vek'tii. ⁶ Kr, P -ge.

Višâk dqn duom vai'le-čoarbäle-nâi sittât mu val'det, mâtst læ
ænâs dæk'ke biđ'dujuvvum¹!

Dqn dât goit višâk æs'kâ al'get ērit sir'rit nā bûriid biergoid²,
gq ænâs biergok læk juo vik'kijuvvum.

Mqn im aigö val'det, im-ge vik'ki.

Gq juo ik vik'ki, de mavsë gut'tâ ruwno binnast³. Gâl mqn
dudâm dâsâ-nâi.

Bællë-hâdde mqn mavsam. Jqs dâsâ bijâk, de mqn valdam.

Mqn im bijâ gâl. Im-ge mqn gill'i šât sâgâ doallât⁴ dâi ditti.
Mqn gâl suovâm bælestâm mânnât vaikë valde raggjai dâm aâsse.
Gâl mûst læk læmâs⁵ vittânâk, gq moai agoártâ dâgâime.

Nâ gâl mqn-nâi suovâm bælestâm valde raggjai. Gâl mqn
dâm goit⁶ diedam, âttë i val'de-ge goit⁷ mû dub'mi oas'tet dûst
vai'lë-čoarbäle.

I val'de goit⁷ gqêcô dû agoártâ vuost dâkkât, ik-ge deddë doalâ
sânad.

Dâm dât i gqêcô gâl, muttö im mqn læk-ge agoártâ dâkkâm
vai'lë-čoarbëlii âlâ.

Nâ, gâl dqn duost dâl bæsâk ëri. Muttö dâid jieža biergoid
dqn gâl fer'tik val'det.

Nâ, vik'kjæd'no⁸ dâl! Im mqn gill'i duinâ šât dig'gut.

Nâ gâl duinâ fâl gier'da-ge dig'gut.

Nâ gâl-hâl duinâ-nâi gier'da, nu guk'ke gq bæi've læ, dig'gut.

Æi mûst læk dâl šât æmbö biergok. Algë dâl jiežaiguim-gis
dig'gut.

Ik-gq dqn, Niilâs, oastë mûst jâfoid?

Gâl mqn oastam.

Olo-gq (d)qn valdak?

Gol'bmâ jâfö-sækkâ mqn jurdâshâm val'det. Qlo-gq (d)qn valdak
jâfö-sækkâst?

Vit'tâ-nubbë-lqk ruwno. Ik-gq (d)qn gâfiid valdë?

Livëi dât gâl væha dâid-dâi val'det, muttö im mqn vuost valdë,
qw'dâl-gq vuol'gëgoadam. Gâl mqn de valdam væhaš mâid-dâi⁹:
jâfoid, gâfiid, sqk'kârâ, duppakâ jâ nu vii'dasæbböt [-sâb'böt].

Gaw'pe. Luoi'kâm jâ lqnim. Ruttâ-âdnem birrâ. — Handel. Laan. Økonomi.

1. Ammâ læk hir'bmâd jottelit vuoggjam dâl cabbâ¹⁰ sii'von,
guorðs rægâin?

¹ Kr, P stei'kijuvvum. ² Kr, P ogsâ: buorrë biergoid, Kr dessuten ogsâ: buore biergoid. ³ Kr, P stukkâst. ⁴ Kr, P hâllât. ⁵ Kr, P alm. læmâs-læm. ⁶ Kr, P âlmâke. ⁷ Kr, P sløifes goit. ⁸ Kt alm. vik'kjed'nu. ⁹ Kr, P mâid-ge. ¹⁰ Kr buorrë, Kt buorren.

I mūst læm āibās guorōs rēkkâ bâjas jqđedēddiin¹. Sildiid² leggjim oas'tam moad'dě kāssâ.

Mайд dqn dâi-guim? Vuow'det-gq aigok dâid dâsâ?

Vuow'dem nāmmii mqn gâl leggjim dâid val'dam.

Diwrâs-gq læ ēuottë³?

Kruwnâ vittâ-lqk ēwri âd'dim jieš dqbbë, jâ kruwnâ ēieč'čâ-lqk ēwrii mqn dâid vuowdam fâst dâbbë.

Jâ-ā. Mâggarâk dâk læ(k)? Læ(k)-gq stuor'rak?

Nū⁴ stuor'rak. Hir'bmâd cabbâ sildek.

Jâ buoidek?

Nâ, æi-hân dâk læk gqas'sege nu mēndu⁵ buoide(k) dâk stuorrâ sildek, muttö cabb'a(k) dâk læ(k) hir'bmâd.

Læ(k)-gq guok'sâ-guolek?

Dâm mqn im diedě gâl. Âmmâ (d)âl⁶ sækkalâgâ guok'sâ-guolek jâ mædđem-guolek. Dai'da gai'bme oas'tet hâliidit?

Im mqn diedě . . . Gâc'čâm [hal'bum] dât læ sil'dě-hâd'de dâl Vârjâg bæl'dě mâida. Duwl'le mqn leggjim oas'tam dqbbë. Dâllé gâl læi guok'te kruwnâ ēuottë, jâ qw'dâl (læ) læmâš giddâ gqlmâ kruwnâ raggjai. Muttö dâl cui'guk fâst gep'pum⁷ hâdde.

Qollo-gq leggjik oas'tam?

Qs'tim mqn, mайд læžžâm⁸ oas'tam, moad'dě ēuodě⁹. Gaw'pugist mайд lqkkik dâl gâc'čâm sil'dě-hâdde.

Í-hân dqbbë læk dâl sil'de.

Im mqn diedě. Muttö hal'bum gâl cui'guk.

Jâ-ā . . . Mqn læm dâggarâš, âttë gq gaw'pe boatta mu guow'do, de lâvîm smav'vat gaw'pâsít vig'gât. Muttö i dât dattö goas'sege likkostuvvât munjni, nugõ gâlgâšii. Æra ql'bmuid gâl oainam rig'gomin gaw'pě-fidno bqk'te, muttö munjni fâl i mâñastuvâ. Mqn âlõ bærë¹⁰ ræs'tâluvâm . . . Im mqn dâl dâm sil'dě-bittast gâl maimdege.¹¹ Dâst¹² dât gâl læ sæmma, muttö . . . Í daidě mqn'nust gaw'pe šâd'dât.

Im mqn diedě . . . Qwdulâš¹³, gq dât sil'dě-hâd'de bærë gâc'čât gâl'ga dâm jâge, — gâc'čâ âttë gâc'ča. Nâ, i-hân dât læk-ge nu qwdulâš, gq juo leggji algost nu hir'bmâd diw'râs. Bæl-nub kruwnâ ēuottë, — læ-hân dâst-ge hâd'de.

Im diedě mqn ei'sige. Muttö i-gq dât nû lâvi, âttë cák'čâg læ diw'râsâb [-seb], jâ de âin gæp'po hâd'de skâbmâ-aigë giddâ gâs'kâ-dalv-ai'gai¹⁴, dâs'sa-gq nqkkâgoatta sil'de. De fâst goar'gño¹⁵.

¹ Kt vuojedēddiin. ² Kr, Kt sâlleddiid. ³ Kt ēuotte. ⁴ Kr, Kt hui. ⁵ Kt bærë.

⁶ Kt âlmâ-hâl. ⁷ Kr gâc'čâm, Kt hal'bum. ⁸ Kt helst lež'žim. ⁹ Kt ēuode. ¹⁰ Kt duššë. ¹¹ Kt i. m. d. dâi sâlledd-væhažii âlâ gâl maimdege (rêkkinâstë).

¹² Kt dât. ¹³ Kt alm. imâš. ¹⁴ Kt gâskâ-mud'dui dalve. ¹⁵ Kr, Kt diw'ro.

Im mqn dieđe, muttō i qrō dât dālaš sil'dě-hâd'de nu bærě allâg¹ mū mielâst . . . (Gq nub'be læ juo vuol'gemin:) Duodâk-gq leggji dâk māid es'kē de mui'tâlik? Dâm hâddest-gq dâk dâl lē(k), dâk sildek? Æi-gq dâst vuollan?

Nâ, sattam mqn vuoledâs'tet-ge². Mqn bijâm kruwnâ guđâ-lqk ēwrii ēuode³, gq juo ālgijâk oas'tet.

Daidam mqn dâllě val'det.

Mqn rav'vim vêrdim, âttě dât âd'da dâid qlgus. Gâl-hân valdak dâm moad'de kâssâ mi mûst læ. Dai'dik læt njælljâ vittâ-ēuode.

Buok mqn gâl valdam, gq juo al'gim. Vuogâs læ, gq vâlljest⁴ læ stæikâ-sil'de⁵.

De nū. Jâ de âddak ruđâid dqkkö dâm vêrdii. Gâl doai dâinâ cil'gibæt'te dâm aâsse . . . De bazě (d)âl dær'vân, jâ giitös āednâg mû oasě qwdâst!

I læk gii'tamuš. Mânâ (d)âl dær'vân! Jâ cække dærvuodâid du dâllusâd!

Āednâg gii'to, gâl mqn doaimâtâm . . . (reŋ'gii, gutti boatta stppui:) Læk-gq bieb'mâm mu hæstâ?

De läm. Bqrrâmušâ⁶ âd'dim dâsâ, jâ ēaze.

Tak'kâ, tak'kâ!

Ised: Gulâ māid! Ik-gq dqn sattaši dâbbë viegâdit dâm mavso val'demin, qw'dâl-gq vuolgak it'ten?

Oažžom mqn viegâdit. De farvël dâl dâm hâvě!

Farvël, färvël!

2. Mq dât biwdost mânâi?

Í dât mânâm. Mq-(dâ)t-bâ dâi dâlkii, gq i ēanâ sai'bmii⁷?

Hæggjo dai'da læt qqd'det dât jaw're?

Mq-bât dâl dâi sâradâgâi gâlgâs juo qqd'det-ge⁸, jâ vel læ(k) nu bieggâk, qlmuš i bâsâ balljö jawrë âlâ-ge.

Stuorrâ jaw're-gq læ dât?

Stuores gâl i qbbâ livcî-ge dât jaw're, muttō gâl-dât-hân dâk bieggâk fâttijik vaikö gqst.

Suitak-gq munni vuow'det gûliid?

Æi læk bân, duodnâm, vuow'dem-guolek. Dât læ duottâ. Ik dqn gâl mâi jakkë. Mqn im læk fid'nim balljö mâi'dege. Gâl dât læi nu hêituk dâl qqd'det dât jaw're.

Diedak-gq, læ-gq qvtâstge vuow'dem-guolek?

Im mqn fâl diede. Mâtti-Åslâgâst cui'gu duwlë vuow'dem-gûliid; jogö læš buok vuow'dam.

Mâggar guolek dât leggji dâst?

¹ Kr, Kt diwrâs. ² Kt vuoledâs'tet-nâi. ³ P ogsâ ēuotte. ⁴ Kt vâlljet. ⁵ Kr, Kt læ(k) steikim-sâlleddâk. ⁶ Kr, Kt sâiniid (ogsâ P). ⁷ Kt fier'bmoi. ⁸ Kt gâlgâsii gqd'det.

Dāst leggji luosâk, guwžak¹, ēuowžâk, dābmukâk, har'rik, did'dek, guggjurâk, rawdok, hāwgâk, vūskunâk jâ njägak . . . Muttō im mqn gâl diedē, læ-gq dâl sât dâst-ge mikkege. — Mqn āigušim vœhaš lii'dnë-vârâ oas'tet . . . Qollo-gq dâin(â) lâvi mëttér² mak'set dûst?

Dâin(â) læ māngâšlai hâd'de, mâggarâ valdak. Dâst mak'sa kruwnâ gq'l'bmâlqge-vit'tâ ēwri mëttér, jâ dâst fâst kruwnâ vit'tâ-nubbë-lqk ēwri.

Qollo-gq dâst?

Goal mâst? Diest mak'sa . . . Âlë [alë] vuost! mqn gæccâm. Kruwnâ gak'cë-lqk ēwri.

Hei sur'gâd, læ(k) diw'râs(âk)!

Diw'râs(âk)! Dâk æi læk diw'râs(âk), muttō mâk dâl de bqtik, dâk sâd'dik diw'râs(âk).

Gq mä³?

Bâggjél guovtë⁴ kruwnâ mëttér. Âmmâ dâl juokkë bæive goar'gno hâd'de oai've-gaw'pugist. Guok'të kruwnâ læ dâl hæjomus sqrtâ liinest mëttér dqbbë.

Ik-gq dqn Troandemist⁵ valdë galvo?

Im.

Boadak⁶ dâl ânkë dâst mittedit vit'tâ mëttér. Í dât âlmâke⁷ læk aw'ke vuoladâd'dât, — ik dqn âlmâke vuoled.

Q jâ, gâl dqn oažžok kruwnâ cieč'câlqge-vidâ ēwrii.

3. Hei heih, mân diw'râs(âk) dâl læ(k) sâd'dâm qwdiš ek'tui dâk kâfik-ge! Muitam, âttë moad'dë jâge dâst qw'dâl, de dqn bikkuk dâinâ gq ik oažžo halbeb kruwnâ gq'l'bmâ-lqk ēwri kilu, gq buorëbus kâfik gâl'gik. Jâ dâl . . . Dâl-dât-hân mak'sik kâfik fâr'gâ vit'ta kruwnâ kilu.

Dâl-dât-hân læ(k) fâst hal'bum kâfik.

Mä?

Gqlmâ kruwnâ gqlmâ-lqk ēwrii kilu. Muttô liika læ buorëmus qk'tânâgâ oas'tet nu qollo gq nâgâdâ jâ sat'ta. Sâggâ æm'bo mânna, gq bqdotti gâl'ga oas'tet.

Mi dâm litte sis'të læ?

Sqkkâr. Mqn leggjim bâbër-säkkâ sisâ dâm oas'tam, jâ de bâllim âttë bâbër-sæk'kâ bied'gân, jâ de biggjim dâm litte sisâ.

Mä sat'tik sit'ta(g) vâjaldât'tet jærrâmist dqbbë dâm pâkkâ mайд gan'dâ læi guođdam dqkkö! Nub'be vâldii ruđâ gitii, qstii jâ gûđii dqkkö, nub'bai rav'vijuvvui âttë raw'kât dâid dqbbë dâhjë, gq i læs aw'ke, de oas'tet, — jâ de vâjaldâttii dât-ge! Duš'sâdeggji mqn'nust vit'tâ-lqk ēwri alfârug dâi hir'bmâd mutoiguim!

¹ Kt ukj. ² Kt meddar. ³ Kt gø mân? ⁴ Kt guok'të. ⁵ Kt Roandemist. ⁶ Kt fer'tik. ⁷ Kt goid-ge el. goit-ge.

. . . Læ-gq hājā buk'tam dāt lam'pa?

Í læk. Muttō mānnē-bāt dqn duom lampa bājed ik? Uc'can læ ēuow'gā.

Gāl mqn bqdnjālām.

Bqdnjāl! Ålē fāl bāhast! Diet lam'pa læ hui vārālās buol'lat sisā.

Mānnē vel buol'lat-gis?

Im mqn diedē. De-hān lāvi. Jā nū læ: uccēst¹ buok i boaldē.

Gæ, gq i ēuowgā i vāhaš-ge! Mi læ dāt parafināid, gq lam'pa nā rássa²? Dqlāl læ mietta klāsā³ juo, i-ge vel ēuowgā.

Nu hir'bmusit lai'tik⁴ vel dāk nāvēt-lampak-ge dām hājōs parafinā, — nu sqg'guk dāk vālikāk attē . . .

Mi dāt læ sqrtāid?

Dāt læ dāt māst ruk'sis ruos'sā de læ vuodost.

Oaw'do, læ nā hæggjo!

Í-bāt dāt læk buorēb?

Í ei'sige, dāt læ hājob. Dāt māst álek ruos'sā de læ, dāt læ buorēmus sqr'tā.

De dāl juo læ muttem sqr'tā nu hæggjo: buok biledik lampain bāk'sāmiid⁵ jā vālikāid, æi-ge dāgā ãera gq suovāstik.

. . . Í dām Issak fānās-gawpest šād'dām gāl mikkege.

Í-bāt diedost-ge, gq juo i gill'am dām hādde mak'set.

Gullim mān mq vuoladād'da: i-gq livči gul vējulās vāha vuoledās'tet?

Māid dājāi dāsā nub'be?

Lqkka, attē gq sqn gāfēb ql'bmust læ val'dam dām hādde, de dūst fāl i vuoled gul, rig'gast, — qw'dāl gul diw'ri.

Diwrās dāt læ dāl fānās-hād'de-ge.

Diwrās-gq? Æm'bo gq diwrās. Duoī aīgii oažžoi buorrē fādnās *fraubutter*
njælljē-lqkkai, muttō de goargnoi hād'de, giddā viðā-lqge raggjai, jā *ti til'gera ontale*
vel guðā-lqkkai-ge, juo qw'dāl soade. Jā dāl i læk qbbā sāt *jp. dōi aīgii*
mærre-ge dam njælljē fiel'lō-bittast. *"for i hider."*

Dāl gāl fērti bæntā fādnāstāgā qrrot, qw'dāl gq al'get māngā-gārdās⁶ hādde ad'det.

Duššē-gq læ buorēb! Nā māngā gær'dai buorēb. Jā var'jāl, jqs vuoladād'dāt al'ga, — diw'ro vela.

Ik-gq dqn-ge jieš ðqk'ki fādnāsā?

Gāl mqn dāl áidō vāha boar're gāl ðqk'kišim, muttō mūst-ge i
læk riek'tā dille dāinā stoakkāgoattet.

. . . Ai'go-gq Han'sā dāl vuow'det dālos?

Im mqn diedē. Mqn jærrālim dāst duw'lē: »nā, qllo-gq læk
smiet'tām dāl dām baikest dāl hādde?« Í sqn dām álā gāl lām
smiet'tām gul māi'dege.

¹ Kt un'nan vai'lē attē . . . ² Kt lat'ti. ³ Kt lāsi. ⁴ Kt moi'tik. ⁵ Kt
çqd'dāgđ. ⁶ Kt māngā-gær'dasās.

Í-hân dâl qlmuš sit'ta(g) dâlos vuowdě dâl dâggar aigě. Nâ gqst fâst jieš qrro?

Nâ mânne-bât i, gq stuorrâ hâdde oažžo.

Im de vuowdaši, vaikö mâggar hâdde qžžusim. Jieččâm dâkkât râbâs ilme vuollai!

Rudâin-dât-hân gâl jieš oažžo vaikö cqrviid oai'vai.

4. Juw'dalâš læ buok gaw'pamus qlmuš, jâ dâk-hân læ(k) vis'sâ rig'ga(k)-ge muttomâk. Vuoi, biw'dö-sâjiin dâk maŋ'gâ ruðâ val'dik!

Mâid lâvijik ãnâš gaw'pâsit?

Dâk gaw'pâšik vaikö mâid, lummuriid jâ tiimâid¹ buok ãnémus'ta, jâ dâl de bâidiid, buvsâid, lii'dnë-vârâ jâ dâl dâggar šlam'bur-łqgâ², mâin(â) i læk qlost dietto, nugö stêvvël-bâddiid, badnë-kustâid, — mui'ta dât dâl vielpes buok mâid dâk gaw'pâšik!

Læ-gq diwrâs dât juw'dalâš?

Gâl dât algost gal raw'ka nu sur'gâd qollo, âttë dâggar gutti i læk oappes, i fitti nu qollo vûlus cãs'ket, gq gâlgâshii.

Mqñ cãskašim vûlus qvtâ-mâno bâle.

Bâle! I dâst læk vuost i mikkege. Dât gâl'ga guok'të dâhjë gq'l'bmâ oase vûlus njæi'det. Gâl juw'dalâš bqđ'dii i boadë i qk'tâge.

. . . . Qp'pit læ galvoid ccallam dqbbë væs'tân³ dât Jæn'sâ.

Dât læ nu ccallalâs, dât qlmuš.

Dât læ visses, dât læ oallë cãlan.

Muttö ik-gq bâicâ dqn aigö dqbbë oabmân⁴ [uwnâ] cãletit?

Äigušim mqñ gâl, muttö im mqñ dâl vuost diedë.

Mâggar oabmân [uwnâ] äigušik?

Mqñ'nust cæggö [kâkkâl-uw'dnâ, tâsë-uw'dnâ] gâlgâshii, jqs gievkân sâd'da. Diwrâs-gq⁵ gar'ta, gq ccalla dqbbë ruow'dë-tïngâid?

Dât læ, mâde mel gutti⁶ ccalla. Lænsmân i valdë ql'bmuin prøsæntâ-ge, gq dât ccalla.

Agæn'tâ gâl tînistâ dâinâ?

Uc'canâš. Dât læ, mq gæinâ⁷ soappa . . . Muttö dât Jæn'sâ! Imâš, mq bir'gi dât qlmuš! Daggjo, oas'ta vaikë mâid, jâ i-ge læk liika gæfe. I læk buorren gâl i qos'tege, i-ge gâl vael'ge-ge læk.

Vael'ge-gq vel gâlgâshii mânatis ql'bmust?

Mq-bât⁸ dât duola álmai, mun'nust de biwdâshii vaelge! Vaikö jieš mânatis qlmuš, i bir'gi i mân-ge lakkai. Jâ vel jołgâdii lqkkât dû vael'ge-gâmkâkin⁹.

¹ Kt lum'mâ-diimoid jâ ãera diimoid. ² Kt šlambâr-l. ³ Kt oar'jen. ⁴ Kt qmmânâ. ⁵ Kt diwrâsin-gq. ⁶ Kt guttige. ⁷ Kt mq ãin gæinâge. ⁸ Kt nâ-bâ.

⁹ Kt vael'ge-qlmužin.

Æm'bo dát gál læ mūst ql'bmui duokken gq mqn ql'bmuidi . . . Í læmâš ačče dālost væl'ge, im-ge gâlgâši mqn-ge nu likkötæbmě šâd'dât átté vælgě vuollai šâd'dât.

Gál dát læ-ge buok mâñemuš goan'stâ vælge vuollai dâkkât jiežâs. Mqn gál qw'dâl gæc'čâlâm uccebuin bir'git gq vêlgiin al'get ællet.

Mqn-hân¹ juo læm fer'tim cqr'gâ âdnegoattet bqrâmušâ. Jqs dâm aigě has'karit² al'ga, de gál bacca nælgě-njal'bmai.

Äp mi-ge bir'giši dâi jaffoiguim, jqs gâlgâšeiměk nū âdnet gq qw'dâl.

5. Heih, mânně râkkâdik nu mēndu râšiid dâid biipoid! — æi gierdâ jukkât.

Lävik-gq dqn qollo jukkât biipo?

Dâl mqn joaw'délâsvuodâst væha borgutâlâm, muttö im læk gârrâ duppak-âd'ne.

Düst gál dai'da vâlljest³ duppak?

Í dâl⁴ vâlljest gál læk mûst-ge. Mûst livčii læm duppak, muttö leggjim nu jâ'lâ átté lqnidim, jâ dâl i oažžö i mân-ge lakkai, jâ mä gâl'gik qlmuš-riebok mak'set, gq i læk mânâ (mak'set).

Bârgâ juo mû bii'pui-ge duppak[â]! Mqn læm juo duppaktâgâ qrrum fâr'gâ vâkko, jâ nûlæ bâr'gâm-miellâ-ge nqkkâm nu âibâs, i qrð miellâ i mâydege bârgoid bâr'gât.

Í-bât dâl læk han'dâlii boattam duppak?

Læi dát gál boadéstâm væha, muttö mqn leggjim dâllë cuk'čâ-biwdost⁵, jâ dâk hap'piteggji loavtëstit⁶ dâm gâskâst buok.

Mûst gál livčii læm nubbë-lqk marke, muttö buok lqnijim.

Gæsâ lqnijik?

Duosâ dâsâ, væha gæsâge⁷, mar'kë-bâlii miel'dë (dâl) de dol'vu.

6. Qžžušim-gq ised sâbëkiid luoikâs oanëkis aigažji?

Ik-gq dqn satté æra sâjest luoikâtít?

Læm mqn gál duom dâlo isedist luoikâtâllâm, muttö dát læi jieš dâid âdnemin.

Muttö gq Er'ki dâl i læk ruovtost [baikest]⁸. Mqn im dieđe dâsâ mâydege râdiid.

Gál dát livčii jieš luoikâs munjni dâm oanëkis mat'kai, gq bærë livčii dâl dâst.

Gq juo luoikâs jieš, de lui'kus! Mqn im duostâ gál luoikât su qvtâid sâbëkiid. Ik gâlgâ mû sivâtâllât! Jqs bar'tâšuvâk, de mqn sâddâm bæntâ gillamušâ vuollai.

Mâid bar'tâšuvvâmiid, mâid gillamušâid?

¹ Kt mqn goit. ² Kt haskerdit. ³ Kt vâlljet. ⁴ Kt i-â-hâl. ⁵ Kt lqd'dë-biwdost. ⁶ Kt loak'telit. ⁷ Kt gæsânâi. ⁸ Kt alm. siidâst.

Jqs doajak dâhj  lappak, de m  a   . De l  s gg  buor b, g  varrog s t qrom.

N , mutt  ik-g  munni  l ni guok't  marke k fidi?

 Ei l k d l l nim-k fik. I fid'ni d m m d  g  jie -ge jukka, j  m -b  vel l nit g lg s !

M -b  d -gis  it  l nit !

L nimist m n g l l ni im, g  liv ii m id l nim; mutt  go juo i l k, de i l k.

7. Gi l e d t ql'bmuid?

D t l e muttom g l'gul s , dei'k  riew'd m Suom  b el'd , anot  njalm -bitta¹. H erra-b iviid² l e d t-ge g erd  v set m, j  d l l e g itt i g c c ³.

M  d t n  l e g fum?

D t l i i g w'p - lmajin j  . . .

D t g w'pe,  mm  die l e buok fuonemus⁴ rak'k nus! Visut m n t  q bmud g s , de bacca gun i  l .

J  muttom g w'p - l'bmak f st n  r t'tijik [g ssik] rud , n  att  . . . J  n  l (k)  aw'lai⁵, — nug  duot, gutti i g rrum m n b p'pii igg -s je-ge  d det.

Rigges ql'bmuk g l q z uk vel d in -ge stoakk t, d in  gud'niin, — gud'ne d t l e, mi d m b r'ga.

G l d t sat'ta g l qlmu , g  juo al'ga, juokk  lakk i . . . M ng slai rig'gak l (k), nug  m ng slai g efek-ge.  Ei l k buok g f s ql'bmuk nu j skis-l ndug( k) g  duot qlmu : muttom k nu g efek, nu g efek, mutt   q dd -rai'ge j  njal'bm -rai'ge, nu att  jien in dew'dik buok b ikiid g s  b ttik.

D t l e visses, daw'ja d k m ennodik n , att  m st i l k h lu i al'g -ge d id v akk tit. Mutt  de mui'tam  d'nam s niid: »n el'g -qlmu  g  boatta, d n g lg k d s  b rr mu   d det«. D m d j i i boar s  d'ne munni  ma g ii.

. . . Sat't -c l'ken-g ⁶ d t l e An'd r s? D in -g  d t  let  jie s ?

L ensm n v g st d t  lla. L ensm n skap'pu⁷ d s  tiedn s⁸ nu q llo,  d d  g ese d in  goarg ⁹ . . . Si g l l k l ensm n b ebm -k s k buok alf rug¹⁰. D t juokka vel d m tien s-bit , nu att  buokk k q z uk. J  dal'veg m idai v rrul g  de d lvut d da d id jie s  miel'd . Jqs l ensm n i liv i, de g l d k s add seggji k ss   l  buok d k d lok.

¹ Kt b eb'm -bit . ² Kt h err s-b., Kr (P ogs ) h er'ras b. ³ Kr, Kt g ett -g c c . ⁴ Kr, Kt (P ogs ) h ejom . ⁵ Kt  aw'lak. ⁶ Kt ges'tigiivar. ⁷ Kt skaf'fu. ⁸ Kt din s . ⁹ Kt cuoi'b mo. ¹⁰ Kt buokk k.

**Hæs'tâ. Hæs'tâ-gaw'pe; hæstâid dâlkudâm birrâ. — Hest.
Hestehandel; kurering av hester.**

1. Vai læ dūst-ge hæs'tâ-miellâ?

Livcii dât gâl.

Ik dqn daidë bir'git fiewrotâgâ.

Dâm-tâgâ mqn gâl im qrö, im álgâ-ge¹, sât-ain. Gæst i læk fiew'ro, dât i fid'ni i qgs'tege mâi'dege. Muttö fiew'rö-qlmuš diedost-ge fid'ni juokkë sâjest. Bærë biggja râdii sisâ² hæstâs, de . . .

Muttö gâl dâinâ læk gqlok-ge. Qllo dât âdna hæs'tâ, gq buoi'de gâl'ga læt.

Dât gâl læ duottâ mâida, muttö bûrist gannetâ dâm dittii.

Duostâk-gq dqn duom varsa oas'tet?

Im diedë jieš-ge, duostâžâm-gq. Dai'da læt hir'bmâd vai've oaž'zot dâm buorrë³ dâbmui.

Dât læ visses, jqs dât gâl'ga læt gârrâ dâmost, de vai've gâl gar'ta qbbâ qllo. Dât mû hæs'tâ læ vel dâl-ge nu mëndu hil'bâd. Im qskeld dâm gukkas biggjât érit stqbo lut'te. Muttö muðði gâl læ buorrë hæs'tâ, já nû dqw'da isedis, já de læ vel dâggarâs, dât dat'to ain hâk'selit dâm vuog'gjes, is'kât, mân mielâst dât goas⁴ læ. Já nû læ višsâl; ik qbbâ jakké-ge, mân dât læ višsâl.

Jakkam mqn. Laikës hæstâin râssât læ-ge nu vai've nû âttë. . .

Dât læ dâggarâs, dât laikës šibet, spiddit⁵ ferti, já spid'dimiin-ge spid'dit, qw'dâl-gq njolgiidâ.

Dâid kâssâid-gq dqn dâl læk gæsétæmën?

Læm. Muttö im mqn diedë, goas'tâdæs-gq var'sa dâid guktuid⁶ qk'tân⁷ gæsset. Mqvt dâl læs jiegñâ?

Gad'dë-guorâ gâl guod'da hæstâ, muttö fawle i⁸.

. . . Jqwnâ læ varsas vuow'dam.

Læi-gq višsâlis šibet?

I dât nu mëndu višsâl gâl læm, lojes tin'gâ. Muttö dærvâs nu nû âttë. . .

Dât dât læ buok mâvsulâmös⁹, gq læ dærvâs šibet.

Falmek gâl læ(k) buollam¹⁰.

Diet'tâlâs, nu gârrâ ânost (læ) læmâs. Boares-gq (dâ)t læ?

Njællijad jâkkai [dal'vai].

Aidö muddag¹¹ âgest.

Gâl-hâñ læmâs¹² dâst hâd'de-ge.

Nâ, gql'bmâ-çuodë vis'sâ-ge.

Dâm dât gâl i buvtë ruok'töt, nugö duom skier'bmä tin'gâ mайд duw'lë qstii.

¹ Kr al'gâ-ge, Kt væha-ge. ² Kt længâi âlâ. ³ Kt buore. ⁴ Kt goas-ge.

⁵ Kr, P alm. vâddot, P ogsâ ruv'vit. ⁶ Kr, Kt goabbâsâgâid. ⁷ Kt qk'tânâ(gâ).

⁸ Kt i fawle. ⁹ Kt mâvsulâžâmüs. ¹⁰ Kt guor'bâm. ¹¹ Kt muddagis. ¹² Kt gâl-â-hâñ læmâs.

Í dât dâm gâl buvt , dât l e juo visses. R aves h  s't  d  st    d'a.

G  l-d  t-h  n   sl  k d  l   dn   b  c  c  n [b  han], g     med i vuow-dam d  m h  st  , d  ll   g   oas't   d  st l  i. D  l d  t skier'bmo nu s  gg  .

M  n  -juolgest d  k l  kkik l  t d  st vaddo?

N   cui'guk.

  i-ge l  m qw'd  l g  l b  v  st  m d  st juolgek?

   m   diedost g  l.

M   sat't   qlmu   l  t nu j  l'l  !

Oa  j  k g  l d  ggj  t! D  m vi  d   kr  wnu duokken    dd  i d  t g  w'pe joergetit. L  utii m  nn  t   med d  m oas't  . D  ll   l  i   sk   luodost¹ boattam h  s't  , j   l  i nu friskes att   d  st i dit'tum mikkege, j   d  l f  r'g   nu suoppatuss  n    d'a att   i fuol   qk't  ge.

2. Gukka-g   l  m  s d  st d  t h  s't  ?

   d  t d  l nu gukka. Diibma qs'tim.

M  st l  e d  l buorr   burrok².   m-g   moai l  not? D  n   ddak munnji d  m h  st  , j   oa  j  k m  st d  m b  rrrok  , j   galbe vel l  ssen.

Boares-g   l  e burrok?

B  ggj  l  s j  kkas  s.

   d  t d  ll   g  l vuost dqk'ki, g   nu nuorr   l  e.

Gul   m  : g  s  t  k d  l vuost d  id muor  id buok³ m  id d  rb  s  k, j   de moai l  noted'n  .

Vai've l  e fiewrot  g   bacbet.

  j  su  sim m  n g  l   r   s  jest-ge h  st  . D  bb   m  r  ast diedam qvt   ql'bm   g  est l  (k) guok't   varsa. Boar  s h  s't   d  st l  e m  idai, mutt   i d  t d  m g  l daid   vuow'd  t . . . J  s n  , att   m  n liv  im varsai m  nest, dqbb   l  e d  t M  tti dam'ma f  r'g   guod'demin. D  m m  n g  l liv  im h  i't  t, j  s n   att   moai m  kka [m  kk  s]    d'i l  notit.

M  n g  l l  m juo g  lm   g  erd   l  notam h  st  , im-ge l  k goas'sege    d'  m d  m g  tt  t. Mutt   im l  k-ge goas'sege val'dam burrok   h  st   s  ggjai . . . D  t l  e hir'bm  d buorr   h  s't  . M  ndu stuores g  l i l  k, mutt   sm  vv   d  lo fiew'ron   id   muddag. Vi  sh  l, n   att   . . .

J   juol'g  -d  rv  s?

  -h  n d  st l  k j  lgiin dit'tum mikkege. J  lgii   l'd   vel nu loggje.

3. M  id d  n l  k g  c'c  min?

Ql'bmuid  m m  n g  cc  st  d  m,   i-ge boad   vel.

I q  dnu vel h  s't  .

   f  l. Vaik   l  s jabmam dqkk   luodd     l  !

Muor  in-g   Mat'ti l  e, vai suoinest?

¹ Kt g  ss  -s  jest. ² Kt vuok'sa. ³ Kt. visut.

Muorâin. A'rvâlii: dâl gq jqdadâk læ, læš moaddë gær fidnâmin dqbbë muorâi lut'të. Dât dqkkö gæsétâ, dâm dær'bmai.

Jâ gan'dâ læ fârost?

Læ gâl. Dât nû læi mielâstis, gq fârrui bæsâi.

Gî dât duosâ læ gæsétæmën, duom dâllui, muorâid?

Im mqn diedë, gq i læš Änni-An'di; skier'bmä hæstâ dât qroi læmën, dât mi dâggö mânâi muorrâ-gürbmiin.

Skier'bmo-bât Änni-Ändi hæstâ?

Dât læ juo skir'bmum dalve, i læk goastâm i gosâge. Dâl dât læ dâm mâdë gq væha goas'ta mæcceste fidnât.

Mi læ šâd'dâm dâm hæstâ juol'gai?

Mqn im diedë gâl, mi læš šâd'dâm. De mây læ juo ised-rieppo gôlâtâm dal'kâsiidâ-ge.

Nâ gq dâm hæstâ-laddanâ i læk biw'dam dal'kot, mi duw'lë jqdii dâbbë.

Í dât gullâm dâm lad'delâš-čâbbi birrâ, qw'dâl-gq dât læi juo mânâm, i-ge juo viššâm mânqai-ge vuol'get.

Âmmâ dqbbë vuonâst livcii mайд hæstâ-doavter.

Gî?

Nâ dât Frânsâ-Juhan.

Dâm dât vis'sa i læk qbbâ diettam-ge. Dât-bât mайд sat'ta hæstâ buoredit?

Dât dât gâl vârrâ sat'ta, dât læ man'gâ hæstâ buoredâm. Gq dâm hæstâ-ge dalkoi, mi dâl læ âldes, mайд gad'di buokkâk âttë dât i læk ãera gq gqd'dem-gal'vo. Jâ dûrélægér mайд læi gqc'çum dâm gqd'det.

Mânnë-bâ dât dûrélægërii cajetâ, gq jies læ hæstâ-doavter?

Í dât hæstâ læm dâllë Juhan lut'të.

Nâ, gqst læi?

Dât læi qvtâ ãera âlbma lut'të, jâ dât aigoi diedost-ge gqd'det. Muttö de dæivâi Frânsâ-Juhan dqbbë fidnât, jâ dât dâllan gq gæc-čästii, de gildii: »âlë ei'sige gqddë!« Jâ logâi âttë gâl sön gæc'čâlâ dâst juolge ćzžudit. Muttö âlmai dâjâi âttë sön fer'ti gqd'det, gq dûrélægér læ gqc'çum. Frânsâ-Juhan ar'vâlišgödii, âttë: ik-gq sudnji vuowdë dâm hæstâ? gâl sön val'da jiežâs rëkkig âlâ. Jâ de ćstii dâm hæstâ viđâ-lqk kruw'dnui, vaikö læi dât hæstâ nû, i bisö balljö ćuožžâg. Jâ de ćïnkotii dâm hæstâ gâl'bmâ ăggjâg lusâ jâ ruv'vidii ăjâ-sammalii-guim, jâ giesâi dâid gâl'bmâ njuos'kâ sammaliid dâm hir'bmâd šlub'bö-juolgë birrâ, jâ dâst de ruv'vii jâ hâwdudii dâm juolge, jan'dur de qvtâg mânô râsâi dâst, muttö dâllanâgâ dât gier'dâgödii-ge dât juol'ge væha dqr'jit ădnâmii. Jâ de vel mânqel duolle tallë ruv'vii jâ hawdoi dâi ăjâ-sammalii-guim. Jâ dâl læ hæstâ sæmma dârvâs gq qw'dâl-ge.

De dât gâl læi, gulâm, sat'tet buoredit Änni-Ändi hæstâ-ge.

4. De læi âmâs hæs'tâ-gaw'pe: duw'lë læi dqbbë oas'tam hæstâ jâ læi mak'sam qvtâ oase juo. De skier'bmoqđii dât hæs'tâ, jâ dât doalvoi fâst dqkkö dâm. Ī qđ'žum šât ruđâidis gâl ruok'töt. Mânai dqkkö ãerä sâggjai jâ qstii dqbbë diw'râsâb hæstâ.

Âmmâ dâk dâl cui'guk juo buorranâm (læt) duom hæstâ.

Gi-bâ dât gâddii âttë dât i buorran! Dât i læm ãera gq jiezâs jâlludâk. Nub'be gâl i âdnam dâm bâhan, gq oažžoi hæstâs fâst ruok'töt, jâ rutta-länâ vel skæŋkâs! Aigoi buoredât'temin fidnât gaw'pugist, muttö i šâd'dâm-ge. Dât læi buorranišgoattam juo, hæs'tâ. Dâl læ gaw'pugist mайд vuoggjam dâinâ. Ī qbâ skierbmö-ge. Jâ de læi qđ'žum dqbbë buorrë dal'kâs, jâ de læi lqkkâm dât âlmai, âttë: »gâlgâk dâl gavce bæive čuožžotit, jâ de oažžök fâst vuoggjet dâinâ.«

Hei, gq mättii šiegâ hæstâ ruok'töt doal'vot, jâ mânâtii ruđâid ollo dâinâ. Dât nub'be diedost-ge læi vuow'dem-hâlust: bæsâšii vuow'det dâm laikës varsas, jâ buorrë hâd'dai, — dât dât dâjotii sū.

Dât dâjotii diedost-ge.

Gq mat'ta læt qlmuš nu doaw'ke!

Doaw'ke? Nu âttë cælkemættom! Čuottë krûwnu nû mânâtit dušše dittii!

Qw'dâl gâl leggjim mânât dâinâ hæstâin, vaikë skier'bmo-ge, — qw'dâl leggjim mânât gq ruđâid dqkkö guođdet.

Gûđii ruđâidis jâ bâzii fiewrotâgâ, jâ qstii diw'râsâb hæstâ, — læ dât-ge rëkkig!

Âmma-(d)âl dâst læ nu qllo. Lež'žik nu qllo dâst ruđâk, âttë čuottë krûwnu i læk mikkege.

Qollo gâl gaddam mqn-ge læt, gq nû râssa.

Jâ nû lqgâi miettas(â) (læm) degö lab'ba, — mайд nub'be ar'vâlii, dâsâ dudâi.

Luossâ-biw'do. — Laksefiske.

1. Buorë bæive!

Ibmël âdde!

Gqst dâl viegâk?

Im dâl viegâ gqs'tege, ruovtost.

Gqsâ dâl vul'gik?

Im dâl vuol'gam gqsâge. Jieš dabbë vâzzâšâm.

Mq ruovtost ql'bmuk êllik?

Dær'vân dâk êllik.

Ēppit biw'dui gægâ?

Gægâšeimëk gâl, muttö ãep diedë gqsâ, 'æi-ge čqg'gu dâm mâđë (ql'bmuk) âttë Jiešjókkii vuol'get. Dqbbë dât gâl vâjäšii læt muttom hæg'gâ.

Jqgō-sqn mis? Læ-gq fidnām qk'tāge Jiesjágāst?

Æi læk æmbö däl fidnām, mūttö duw'lë qw'däl dâm dulve lqkki vuot'tam dâin(â) guoikâin guole. Vuol'göp däl Jiesjókkii!

Nâ, qvtâ däl dai'da dâkkât; vuol'göp fâl! Muttö gæinâ-sqn mun gâlgâm qvtâ fâdnâsii?

Nâ jus gaw'dnuš skip'par¹ dâggar gutti višša² jâ âr'va vuol'get... Gâl dât i læk nu gâllas qk'tâge, âtté bqrât i dârbâš.

Qlok-gq mi šâd'dâp?

Gavces; njælljä fâdnâs dât sat'tik juo biw'det vaikë goggö.

Ollo-gq mi firbmiid gâl'gâp val'det?

Guok'te fierbme fânâs. Dâst læ nqk'kâ. Æmbö i qbbâ dârbâš-ge.

Goas dî gækkâbëttit goar'gnolit³?

Æp mi diedë vuost nu vis'sâ. Gâlgâsii fâr'gâ vuol'get, vai nqd'di⁴ biw'det, qw'däl-gq fâst dul'va. Dâl gâl juo livcii dâm mâdë âtté sattašii juo biw'det.

Nâ de gâl'gâp dâllë vuol'get dâm vâkkost. It'en mun im gærgâ gâl; muttö jqs dqm bæivë gær'gâp dâm muddöst-ge âtté goar'gnot⁵ Sadëjqk-njal'bmai.... Gâlgâk mâk fidnât⁶ dâi ãrai lut'te gullâmin, mqa dâk ar'vâlik.

Vuol'go dâl dqkkö!

Vuordëst⁷ dâl dâssa-gq mun dâm fierbme gærgâm cik'temist. I dât læk-ge šât ollo: dât rai'ge læ vela jâ duot uccâ raigaš. Dât i valdë šât nu qlo aige. Gâl mun juo bâr'gim dâinâ firbmiin, gq mâsa bæive. Dât læi-ge gâi'kum qvtâ sâje mâsa râsta⁸.

Gqst dqn dâm leggjik gâikudâm nu sâggâ?

Dât læi diima mânost⁹ skâjast. Im mun muitë, gqst læs gâi'-kanâm¹⁰ nu hir'bmâdit. Jâ vela dât qlo câl'bmë-oacce, mi læ¹¹ boat'kânâm.

Dât læ diet'tâlâs, boarës fierbmest, mi læ mân'gâlâgaš liemâi sis'të duol'dâm. Gâl dât fer'ti juo nqkkât. Muttö i dât læk qbbâ bâhast-ge suow'gânâm¹².

Suw'gânâm dât i læk gâl nu bâhast. Muttö mqn gaddam âttë dât læ ciccâ¹³ boal'dam. Dâi guoletis jâgii cic'eujuvvui¹⁴ fâl, i-ge læk gar'tâm¹⁵ cäzest fidnât¹⁶.

Oaw'do, læ nu râssë!

Duo, de mun dâddë ger'gim-ge! Nâ, moai de qž'žu vuol'get. Duom hql'gii vel doal'volâm dâm fierbme. Nâ boadë (d)âl!

De mun dâl boadam. Cäze dâl vel jugestâm. Jâ dqm bæivë dqn dâl ar'vâlâk vuol'get?

¹ Kt qlmai. ² Kt gil'li. ³ Kt hoakkâbëttit cœuoi'bmot. ⁴ Kt ql'li. ⁵ Kt cœuoi'-bmot. ⁶ Kt mât mânnot. ⁷ Kt vuor'del. ⁸ Kt mæstâ gâs'kât. ⁹ Kt râjest. ¹⁰ Kt gâi'kudâm. ¹¹ Kt dâk qlo c.-oazek mâk læk. ¹² Kt oabâ b.-ge suow'gâluvvâm. ¹³ Kt bar'ko. ¹⁴ Kt bar'kijuvvui. ¹⁵ Kt sâd'dâm (også Kr, P). ¹⁶ Kt âd'nut.

Dâllě mun ar'vâlâm. Mun im gärgâ gâl qw'dâl. Im læk vel gakkoid-ge čarvotâm, im kâfid boaldetâm im-ge mielke vuosshâtâm, i-ge læk garves i mikkege. Čuoimek mайд sëttik vuollât. Ik-gq dqn munnji suitë moad'dë ēuoibmas lqnit?

Æi müst daidë læt ēuoibmasâk æmbö gq mайд jieš ânam.

Dqn gâl daidak juo læt rak'kânâm?

Im dâl mün-ge vel læk gâl rak'kânâm nu stuor'rat. Laibotâm dâl gâl læm, já sälтиd gqi'vum sek'kii. De dât dâl læ buok mайд mün-ge læm rak'kânâm.

Æm-gq moai duinâ qvtâ fâdnâsii hei'vi?

Hei'vit gâl leimë ãrã lakkai, muttö mun læm juo ãrain littudâm, — ãra-gq gqlmâs vuol'cep qvtâ fâdnâsii.

Äp mi dâl juo gqlmâs-ge višâ¹ qvtâ fâdnâsii. Dât læ nu vai've guoi'kâ-jqgâst. Jâ gq mайд dege fid'ni, de šâd'da nu las'tâ.

Âmmâ dâl gaw'dnu dudnji-ge skip'par².

De-hân dâl i doalâ gaw'dnumist. Âmmâ moai dqbbë-ge gulli, mq dâk ar'vâlik. Jogg dâk læ(k) rak'kânâm?

Æi dâl dâk-ge læk gâl vel rak'kânâm. Äp mi diettam dâl vel rak'kânit-ge nu stuor'rat, gq æi læm juo dâm mädë ql'bmuk, gq biw'det nágâdâ.

Gâl dqbbë jaw'kâp bâggjél vâkko.

Bâggjél vâkko-bâ diet'tâlás-ge jaw'kâp, gq gâlgâžæp mâllis-ge biw'det.

2. De læbâ boattam nubbe stqppui. De dâl læ(k) gqlmâs hällâmin.

Dât almai gâl lqkka vuol'get, muttö i logâ jiežâs gær'gât qw'dâl gq dqm bæivé. Led'ni vuol'gam gullât, mq dqn ar'vâlák.

Jâ mайд ik gärgâ dqn itt'-ækkëd dâm muddöst åttë goar'gnolit.

Im mün gâl gärgâ it'ten, im qbbâ ar'vâlit-ge. Nâ de buorrë gq dqm bæi ækkëd gärgâm dâm muddöst åttë dâst-ge erit jaw'kât.

Muttö i-gq nü dqk'ki, åttë mi vuol'cep juo itt'-ækkëd já râkkâdæp biw'dusâ garvesin, dâssa-gq dqn boadak? Jâ gq dqn boadak, de biwdëstæp³ vuost dâm biw'dö-sâje, já gq de læp vuoinâstâm, de goar'gnop ain bâjas, vai bæssâp dqbbë fâst qvtâ mânost luoi'te-lit vûlus⁴.

Vuol'gët fâl! muttö eppit gâlgâ qw'dâl biw'det, gq mün boadam. Jâ jqs biwdižëppit, de munnji mайд oase âd'det. Bac'ce dâl dær'vân!

Nâ de mânâ dær'vân!

De ai'guk dâl vuol'get.

Nâ de gær'gât goar'gnolit! Bâr'delædnöp [-lêkkup] dâl fâdnâsâ já de vuol'göp! Allöp sât äjätâlâ, vai bæssâp gulold⁵ jqtter. Vai've læ, gq mëndu strænges⁶ šâd'da dâidâ gârrâ guoikâidi.

¹ Kt gi'li. ² Kt qlmai. ³ Kt biw'delæp. ⁴ Kr også: bød'nai. ⁵ Kt siivot.

⁶ Kt ila lôssâd.

Algē (d)âl stel'lit! Dqn læk cæp'pe bâr'det cielge miel'dě, — nu
ăttē fânâs i šâddâ njunasi. dâhjě mânasii¹.

Cæp'pe mun im læk gâl, muttö bârdam mun gâl. Gâl-â-hân
lâm divvo, gq oai'dna vuost, mäq dât læ.

Dâm dât i læk gâl koan'stâ divvot.

Buvtë dâl dei'kě dâm ruito² jâ kâfi-giewne³. Mun dâl juo vuost
dâid bijâm. Jâ de buvtë dâm litte.

Goabba litte?

Buvtë dâm gæp'pâsâb litte vuost. Dâm lqseb litte moai biggji
gâs'ko; âmmâ dqbbé læ(k) saltek?

Saltek dât læ(k).

Jâ de biggji nies'tě-sâkkâid dâm lit'tě-gûrri, — bêssi gok'cât,
âmâsek njuos'kât.

Nâ, goggö dâid?

Mâk-bât dâk læ(k)?

Dâk læ(k) dâk sâkkâk qst râggâs jâ gâmâ-suinek læ(k).

Dâid moai biggji qwdâ-bællâi.

Nâ, lqw'pâ vela!

Lqw'pâ sâggje læ qw'dâ-gæcčen. Ik-gq dqn vel dâm-ge diedě?

Diedam mun gâl, muttö mun jurdâsim, attë gâl dât bisso æra
sâjest-ge.

Gâl'lě cusoime dât dâl bâjeld gar'ti?

Bâjeld dât i qrö gar'tâmin qk'tâge cusoibme æra-gq duot guok'tě
mâi-guim goar'gno.

Roggâ cusoime bâjas, jq-bâ⁴ guok'tě-ge! Dât læ bâha guoikâst,
gq cusoibme dqg'gju, i-ge læk lii'gě-cusoibme bâjeld. — Alě juo dâm
stai'pârâsâ⁵ gâl valdě bâjeld! dâinâ i dâgâ i mâi'dege.

3. Hilljet dâl gâlgâk goar'gnöt, âmâsæp [âmâmek] ſieddâ-
luvvât vuost algost.

Âmmâ-hân læ vai've goar'gnöt dâidâ bâhas guoikâidi?

Vai've dât gâl læ, muttö Kârasjqkkâ læ vel vaiveb goar'gnöt;
dâst dâk njærek⁶ læ(k) nu gârrâs goar'gnöt, jâ cusoibme i bisan qbbâ
bqd'nai-ge. Dâm jqgâst læ(k) gâl bâhab guoikâk gq Kârasjqgâst,
muttö dâst læ(k) gæd'gě-suojek, mâi vuolë bæssa goar'gnöt, jâ dâst
sâvvunâk-ge; muttö Kârasjqgâst i læk i dâbbâl-ge⁶, qw'dâl-gq Rai'tě-
oavest bâjas.

Læk-gq guor'velâk⁷ dâm jqgâst?

De-hân dâl læ(k) juo guor'velâk-ge — jâ bqdnjě-čâzek⁸ jâ
buok mi juo gâlgâs.

*Her brukes pl.
skjent det bare
er to.*

¹ Kt *qw'dusii dehě mânusii* el. *qw'dâ-ded'ui dehě mânje-ded'ui*. ² Kt *bâde*.

³ P *kaf'fi-giewne*. ⁴ Kt *juo-be*. ⁵ Kt *stawra*. ⁶ Kt *ukj*. ⁷ Kt *goarvek*. ⁸ Kt *bønjo-čâzek*.

Muttō dqn dāt qrok lāmēn van'tā, gq cādāg lāe mānqē-gæcē luovos, jā fānās njuol'gā.

Gál mun dál væha van'tâ gál læm mún-ge. Muttó dabbé læ(k) mängás, gæk læ(k) vel vántâb(uk) gó mún.

Mun im' jakkē âttē læ vel qk'tâge gutti læ vāntâb gq dqn. — Gâl dât mây juo læi dât guoi'kâ bâha, muttô nû de mânaime, æm qbbâ guos'kâm-ge.

Bâha dât gâl oāz̄oi læm, muttō æm moai læk vel mânnâm dâm buok bâhamusâ mædda. Gâl (d)ât dâst i dit'tu, mo gævva.

Mâi-bâ (dâ)t læ(k) âin āera guoikâk vel bâhabuk gø dât?

Dobbē bōttik olo mâk læ(k) bâhabuk go dât.

Mi māi hævvânæp dâllë, gq ain gâlgâžik læt ver'rib(uk)
go dât.

Hævvân mi gâl æp, muttō ik gâlgâ nu gârrâsit câggâstít fâdnâs, âmâs šlængtit, ik-ge gâlgâ faw'lai cág'gât, gq mâñhë-gæccë læ giddâ. Ik-ge dârbâs gârrâsit goar'gnot; i mîst læk hoap'po gosâge, gâl mi nod'dip. I vârrâ sêwnjud.

Muttō dāt fānās læ nu lossād cāggādit.

Mânně i læk lossâd, gø oaiv' âl'de¹ læ.

Dât lā-ge buok qw'dâ-gæččen, dât gal'vo.

Dânnë dât læ nū, gq bâllim átté i gâlgâši mâ̄nasii šâd'dât. Dât fânâs læ nu lqssâd goar'gnöt, gq mâ̄nasii læ. Buok dâm jogâ dât gæssa fârrui, — buok gaessa (d)âm cäze mâ̄nest. Dât læ gæp'pâsâmös dâllë, gq væha læ oaiv' âl'dë. Muttö dâl læ mëndu njunasi. Gq moai dâm guoikâ oai'vai bqtta, duom dâb'bâlii, de moai cek'kijed'ni² gad'dai (fâdnâs), gqi'vu cäze jâ divvu dâm fâdnâs vuok'kâsâb'böt. . . Câggâ faw'lai, câggâ faw'lai, dqm njielö âlâ! — æm moai gqwdö dâggö. Dql'li diem gædgë vuollâi, dâssažii-gq mun mâ̄në-gæžë njul'gim! Nâ de (d)qn dâl câggâst!

Q hq! gâl dât juo njiwletii dâggö bâjas.

Nū-hān dāt dákka-ge, gq njul'gijuvvu fānās. Dāt lāe sāggā gæp'pásâb dâllē goar'gnot, gq cåggâ i gør'gñujuvvu. Goar'gñom i čuožžo kiew'râvuodâst, muttō vuogest: oažžo gâl lät vaikē mân kiew'râ goar'gnot, muttō gq i læk vuok'kai goar'gnot, de dât i mânâ bûrist.

Nâ, guk'ke vel læ dâm buok bâhamus gui'kii?

Dqkkö gâl læ vuost guk'ke. Muttö duom sâvvun bâja-gæccen boatta guoi'kâ mi mайд(ai) læ viekkâ bâha, muttem cäzii: gq dul've læ, de læ nu cieqâl, jâ vildos dât raw'dnje, attë æi bissan qbbâ cüoimek-ge bqd'nai; jâ gq fâst mëndu coakke læ, de câg'gik dâk gæd'gek faw'lai, giddâ guowdažii. — i dobbë-ge læk buorrë.

¹ Ikke Kt. ² Kt *rot'tijed'ni.*

4. Duo-gq dât dâl læ guoi'kâ?

Die dât læ.

Q sur'gâd, læ juo fâs'te!

Dâl dât i læk qbbâ fâs'te-ge, muttö duw'lë! Dâllë dât gâl læi mâsa degö fâs'te.

Mai fâsteb vela læi!

Duššë væha: dâllë-dât-hân læi nû, âttë buolla qbbâ dât jokkâ dâggö, i-ge qidnu ãera gq duššë soar'pâ. Dâllë i læk gâl buorrë nakkëtit fâdnâsiin dâm gui'kii.

Nâ mä dâllë lâvibëttit bâssât dâggö?

Dâllë fer'ti diedost-ge gai'dnoin gæsset; i dâllë stqvi cüimiiguim.

Gaddäk-gq dâl bâssât mun'nu dâm gui'kii, baddetâga?

Dâl gâl bëssi. Dâbbë vuoleld læ nu buorrë giddâ dqm guor'vel raggjai, jâ oai've-ge¹ læ fâst hui buorrë; i læk ãera gq dât qk'tâ guor'vel, mi læ bâha. Muttö gq moai njul'gisted'ni fâdnâs jâ de hoigâded'ni qvtâ mânost oai'vai, gâl dât dâllë mânnna bûrist.

Gost moai kâfistâllât gâlg'i?

Nâ gq (d)âl dâm guoikâ oai'vai de bqtte, de kâfistâlli dâst, jâ oaggâsted'ni vela. Dâggö læ hui buorrë oag'gom-sâggje dâm guoik(â)-oav'est, aidö njielost, jâ dqm bâjeb guoikâ-njuok'câmist² mâida . . . Gæ, gq æm gâlgâm gqw'dot gaddä-bælë dâi gëdgii! Dâr'vanii de.

Bâk'kistæd'no fâ! Dqkkö-hân dâl mânnna. De nû! Bâk'kijæd'no, bâk'kijæd'no! — Bâsâime moai dâl juo. De duw'del (faw'lai)! Âmm(â) oainäk, mânn bûrist mânnai?

De juo mânnai. Im juo gad'dam, âttë nu al'ket bëssi.

Cek'kijæd'nö (d)âl diem gargö-njunnaï³! — bëssi kâfi vuos'sât.

Cek'kist buorëbut, vai bisso! Jâ vuolgë goi'kë-muorâid cœag'get! Câskë vel goaŋko⁴!

Nub'be dâl muorâiguim boatta.

Gaddäk-gq læt dâm mâdë goi'kas dâid muorâid, âttë dqlâ qž'žu?

Muorâi dâföst gâl qž'žušeimë dqlâ, muttö gq bæsse ik buk'tam!

Im mun fuomašâm bæsse buk'tet; — gâl mun finâm log-gâstæmën.

Gq boatta bæsse log'gomist, de cœur'vi nub'be:

Æi-gö dûst læk riššâk? Mû riššâk læ(k) njuos'kâm. Cæbëliing-æžest leggji, jâ goargnödëddiin cœacce rišâi.

Riššâk dât gâl læ(k) müst-ge, jqs dâk-ge æi læžžâ njuos'kâm.

Æi dâk qrö laemën dâk gâl njuos'kâm. Cug'gi (d)âl goaŋko! Cug'gi fâl bissom lakkai, jâ hængâst dâm kâfi-giewne⁵!

Kâfi-giewne hængâstæg'je de al'ga jærrät dâm oag'gom-sâje birrâ.

Goggö dât dqp'pim-sâggje læ dâst?

Aidö njielost, dqm bælatâgâst, dqm rab'bâs âl'dë⁶.

¹ Kt nis'ke-nâi. ² Ikke Kt. ³ Kt cœuv-râ-nj. ⁴ Kt gei'ku-staggo ⁵ P kaf'fi-giedme. ⁶ Kt goggö gæd'ge dq bæddâ cœze.

Nâ-bâ dâm guoikâ vuol'dé?

Dqbbé dât gâl dop'pi, qoggó âin hei'vi; i dâst læk mikkege visses dop'pim-sâjjid.

Nâ, de dâk al'gebâ dâl hâllât dâm guovtô birrâ, gæk qwdâ-bæl læbâ.

Guk'ken-gq dâm guovtô gaddâk læt juo?

Im mun diedé. Dât guovtôs mây gâlgâigâ oag'got. Æbâ (d)âl soai-ge læk vuost mëndu guk'ken. Gâl dâk aggjanæigâ, jâ diedost-ge, gq oag'got gâlgâigâ, de kâfi mây læi vuos'shât.

. . . Hei, sqidâs, dâm kâfi!¹ Jâ mây qrrum biggjâmin kâffid, muttö im læk ålmâke dâm-mâdë sat'tam.

Dât dât gâl læ juo, gus'tö, nu lai've degö guž'žâ. Dâsâ gâl bøtti² kâffid biggjât, jâ biggjât qddâsist duol'dât. Dât i børât³ gâl nâ.

. . . Čâskë dâl guole, vai dei'kë gei'gik dâm guollë-litte, — bæsâm mün-ge børràt.

Gqst dqn læk dâm guole gqd'dam?

Dâm læm gqd'dam buodost.

Jâ dqn læmâshâm bûddum dâm jâge?

Leggjim mun gâl bûddum, muttö i dât dâl læm faw'dnad buodðo: saddö-nuorre, gâl dât dâl juo dât dit'tu.

Gâllë guolë gqd'dik dâm buodost?

Gqd'dim mun moad'dé guole. Mq dât gâlgâi gqd'dut æmbö, gq gqikâi dâlan. Jâ cäawdii⁴ vel dâm buodo. Im qž'žum qbbâ erit-ge gæsset dâid rissiid. Čuolo⁵ mun im læm qbbâ ris'sim-ge, — boarës firbmiid leggjim sup'pim dâm cüllui. Dâm doarrasâ im qž'žum, dât læ dqbbé sad'du vuol'dé, — vaikö vel sâkkutâddâžâm dâinâ! — Luoitë dâl dâm kâfi, vai ger'gi oaggâstít; i dât læk šât dille dâm duoldâtit.

Âmmâ-hâl dâl læ juo duol'dâm. Im gaddë læt gâlë gâž'žâ-ruito. Âmmâ dâm vuos'sha mâññel, gq æi læžžâ vüggjum dâk kâfik.

5. Nâ de gâl'gi (d)âl gær'gât oag'got. Dâl dâl børra⁶, gq læš mikkege.

Gq dâl dâm de jugestâm, de dâl'lan læm garves.

Nâ de vuol'go! . . . Hoigâd dâl, jâ de sukkâl!

Gqsâ mun sugâm?

Sugâ (d)âl vuost bâjas, dâssa-gq mun vuoggâid luomitam, jâ de al'gi æskâ sugâdit râstât-râs'ta⁷. Muttö vuoggâid æm mui'tam mql'sot! Gâlë (d)ât aitö dqk'ki dâi-guim-ge oag'got. Gâl dât læ dâm-mâdë bâl'vâ-dal'ke, âttë dqk'kijik dâk vuoggâk.

Í-bâ (d)ât vel dâgâ qvtâ, mâggar vuoggâk læ(k)? Bâl'vâ-dal'-ken-gq (d)ât gâl'gik ærälâgaš vuoggâk gq jâlâkâssân?

¹ Kt *Hei, almëtis gaf'fi!* ² Kt *fer'tije(d'ni)*. ³ Kt (Kr, P også) *jugât*. ⁴ Kt *dëwddii*. ⁵ Kt ukj. ⁶ Kt *dop'pi*. ⁷ P *râs'ta râs'ta*, Kt *râs'tâ (âttë) râs'ta*.

Nū dât gâl'gik. Bâl'vâ-dal'ken gâl'gik diedost-ge šel'gis vuoggâk, jâ jâlákâssân væi'kë-bâstik jâ dâggar duol'vâsil'kë-guolek. Mâdë miel'dë dal'ke læ, dâdë miel'dë vuoggâk-ge gâl'gik læt.

Nâ goas buorëmus læ bqrrât?

Qb'bâ-dal'ken diedost-ge læ buorëmus, jâ gq væha ârvâshâ de. Jâ dâllë læ hui buorrë dop'pit, gq væha de njâl'listâ¹.

»Njâl'listâ«, — mi-bâ (d)ât dât læ?

Ik diedë, mi læ: njâl'listâ? Gq væha lik'ka cacco, dulvâstâ de, de dâggjik: de dâl njâl'listii. Gqst læk gâl qrrum, gq ik diedë dâm? Gq mattak læt degö ãeskâ riddâst² lui'tum! Sugâ (d)âl râs'ta! Mêndu bâjas juo mânâime. Ik dârbâs sâggâ sukkât; i dât læk buorrë, gq sâggâ suk'kujuvvu, — væhažii sugâdâk, dâm mâdaš âttë âidö vâw'dât gâl æi gâlgâ vuoggâk. — De dop'pii! Doalâ bâjas fâdnâs, âmâsed'në [âmâme] guoi'kâ-rai ribâtit! Sugâ dqm bællai dqkkö! — De vûlgii guoi'kâ-raigë. Bârgâ sukkât gad'dai hoappost! Dâl gâl dâm hâvë jorgetii fâst bâjas. Doalâ (d)âl bâjas guw'lui! moai gæc'-ôaled'ni lai'dit bâggjeliidâ, — nágö dqbbë læs vuok'kâsâb gad'de.

Gæ, mq bqr'shi! Oallë stuorrâ guolle vel læ.

Sugâ (d)âl gad'dai! — bëssi moai gad'dai mânât. Divvol dâl fâdnâs mietta gaddë, vai mun qlâtâm law'kit gad'dai, — jqs de miedetâ dâm mud'dui lâkkâ gaddë, âttë qlâted'ni roakkâst. Lai'dist dâm fâdnâs bâggjeliidâ érit qwdâst!³ . . . Valdë (d)âl roakkâna! — bæsâk roakkâst; boattégqdii gad'dai . . . Hei, gq nu stulâk dâinâ fâdnâsiin! Ruottâstii fâst faw'lai. Lai'di dâl juo bâggjeliidâ dâm fâdnâs érit qwdâst! I dât duostâ boattet lâkkâ gaddë, gq dât fânâs læ dâst doarrings. I fâl qrö læmën nânusit, gq nû njui'ko. Varrogâsât dâl gâl'gi mænnodit, — jus de fid'nijed'ni. Viekkâ stuorrâ guolle vel livcii, gq (d)âl i bæsâži. Sik'kârit de gâlgâk roakkâst, gq (d)âl lâkkâna gad'dai. Boattégqdii dât gâl fâst gaddë guw'lui. Mânâ (d)âl giddâ caccë-raggjai jâ cusožžo jâs'kâ dâst! mun dâl sivvâdit rullim. Alë sârât dâm gar'gu! De dât dâl de boattâ njuol'gâ gad'dai. Gâlgâk dâl pas'sit. Alë fâl miette-çubmii gâl roakkâst! — dâllë i bâstë roakkâna; dât njâlpeta, jâ de gâl bæssa (dât guolle). Roakkâst dâl, qw'dâl-gq fâst jorget faw'lai qivii! Njâgât sivvâdit roakkâna dqkkö!

De roakkâstâ jâ oaž'zo dâm guole giddâ.

Gæc'co (d)âl, læmâsâm-gq³ nânusit. Njâp'pâsist dât læmâsâm-ge gus'tö. Gâl mun juo dqw'dim-ge, âttë i dât læm bqrrâm. Dât læmâs dušsë sierâtâd'dâmin⁴ vuoggâ, jâ de dâr'venii njâp'pâsii. Muttö de læi lik'ko: læi nu loggje dât guolle. Gq livcii læm hirrâsâb⁵, æm læm fid'nit dâllë, æm mân-ge lakkai . . . Alë fâl luoitë, qw'dâl moai dær'pâled'ni dâm oai'vai, vai jabma. Jus nâ lui'ti, de gâl bân-cârdâ fâst jokkii.

¹ Kt dul'vâlæs'ta. ² Kt rïndest. ³ P læmâs-gq, Kt lœ-gq læmâs. ⁴ Kt jord-tæmë. ⁵ Kt irrâseb.

6. Moai oq'žu dâl jorgetit vūlus,— i dāggō læk sât oag'gomus —, já sukki dqkkō guoikâ-oai'vai. Sugâ (d)âl būrist, âmâsek vâw'dât vuoggâk jor'gâlēddiin! De vâwdâi! Vuop'pa bâjas! — mun fer'tim rul'lit goabbâšiid arpoid; æm moai bir'gi ærâ lakkäi. Vuop'pa fâl bâjas, nu ædnâg gq nâgâdæžžâk! De dâl gâl bâsâi. Sukkâl dâl vûlus! — mun luoitam fâst. Sugâ dâm bâlë, vai vuoggâk šlæŋgetit, gq râs'ta al'gi sugâdit . . . Ok'tii vel fidni dqm bâl'dë, já de hei'ti.

De læbâ boattam stuorrâ guoikâ vuollai.

Cek'ki¹ dâl vuost gad'dai! Moai geč'ci, mä dât læ. Moai fer'ti-jed'ni guod'det muttom oase galvost guoikâ-oai'vai; i læk buorrë las'tâ-fâdnâsiin vuol'get dqkkö. Gq dâk lqssâ littek eri sâd'dik, dâllë moai gqw'du mæs'tâ duom gæd'gë-gâskâ. Muttö gq bessi dâm gæd'gë-gâskâ, de ik gâlgâ fâdnâs ribâtit vûlus šlæŋgetit, gq dqm raw'dnjai boatta. Gâlgâk fawlâ-bællâi biggjât čuoime já rq'tit nû mâid vêjîžâk . . . Bûrist-hân dât mânâi. Dqn læk gus'tö oallë van'tâ. Bâjed dâl fâdnâsii dâid littiid, dâssa mun biipo cakkitâm stuorrâ vaive âlâ.

Gaddâk-gq ællet mun'nu oag'got kâfistâlâkæt'ta?

Im de gaddë.

Muttö gq kâfi gâl'gi vuos'sât, de gar'ta juo gâs'k-iggjâ, i-ge sât bqrâ guolle.

Æm-bâ moai qrö ided-væi'gai? Moai æm qbbâ nqd'di-ge² dâl oag'got buok. Dâst læ(k) maŋ'gâ oag'gom-sâje, æi-ge dâst læk nu gar'že gq dqbbë vuollen. Jâ jaw're mâi læ uš'tet. Hqi'gâd dâl! Moai gqr'gñu goadë lusâ, — bessi kâfi vuos'sât. Jqgö oainak goade dâm âllâ miellë âl'de?

Oainam-bâ diet'tâlâs-ge. Äigâ dât lâ-ge gâl goatte.

Stuores-dât-hân lâ-ge: guok'të-nubbë-lqk âl'bma câkkik oad-det dâst.

Jqgö mânni râs'ta?

Æm moai mânâ daggö oag'gom-sâje rævvât³. Moai mânni væha bâggjélâžžâ râs'ta.

De læbâ boattam gad'dai, dqkkö goadë lusâ.

Guoddë dâl dâid sâkkâid goattai, âmâsek âr'vut! Âmmâ moai dâst led'ni nqkkâstæmën. Mun dâl boadâm vuol'get soarve viež'žât. Guoddâs dâl dâid bier'gâsiid goattai! Mattak-gq dqn lud'dit luosâ?

De im mattë. Mun im læk goas'sege lud'dim luosâ.

Gâl mun dâl jies' lu'dim, gq boadâm. Divtë dâl qrrot dâssažii!

De læ sôrviid viež'žâm já lud'dim vel dâm luosâ-ge nub'be, já nub'be fâst dqâl biggjâm.

Muttö bêstâk mun'nust i læk, mâsâ haŋ'kijed'ni⁴. Gaw'dnuš-gq daggö lâkkâ dâm-mâdë bêstâk âttë dâm moad'dë njælljâdâsâ han'ki? Âmmâ moai čielge gâl vuš'si? Gâl led'ni strêvim dâm mâdë.

¹ Kt rq'ti. ² Kt ql'li-ge. ³ Kt billesstit. ⁴ Kt gip'piped'ni.

Vuoš'so fâl! Mûst lǣ-ge nu hâlo vârâs guollai. Dâm jâgë im læk qbbâ muosatâm-ge vârâs guole.

Vuolgë (d)âl dq'i det dâm  ielge, jâ bijâ rui'tui!

Æm-hân dâl buok vuoš'sâ dâm  ielge?

Æm moai vuoš'sâ buok gâl. Im mun læk-ge  uop'pâm æmbö gq lâkke. Dâm nubbë lâkke ik gâlgâ val'det; dâm mun aigöm bêstâkkii biggjât jâ sal'tit littai.

Buorek jâ bâhak ql'bmui birrâ. — Godt og ondt om folk.

1. Dât lǣ visses, dât lǣ sab'mas qlmuš. Buok bârgoid jies bâr'ga, jâ nu bûrist vel matta-ge. I-ge læk  æw'lai, i væha-ge. Degö sabm l s, n u l e.

Dât dât l e-ge  esk  sab'mas qlmuš, mi n u l e deg  sabm l s.

B ttus vaik  m  fidnoid, d t b r'ga buok, j  aigu ii b r'g t buokk i qwd st, — hir'bm d vi s l is qlmuš.

J  b ggj lii-luott t t te.

D t l e visses, d s  sat'ta luot'tet. Jqs d t lopped , de l e juo q z juuvvum.

J  d t l vi nu st nd st [m tast¹]  dnet ting idis.

J  d s  vig'ga  raidi-ge oapp tit.

Varrog sv ttii j   qr'g dv ttii d t oapp t , mutt  h nesv ttii f l i. I f l, mutt  vi s l v ttii j  ibmel-b lul sh v ttii.

Vi s l  d t l e jies-ge hir'bm d. B r  d l i t ri² jie   s, gq n u r assa juokk slai b rgoiguim.

Im mqn jakk , gq juo d m raggj i i l k cuw'kim jie   s, vaik  d t l em s-ge  ges nu r akk l s³.

2. L e-gq vi s l is qlmuš d t  emed?

D t-gq? Oa   k diettet! D t lik'ka t i'bmo nj elllj  vit't  id dist, j  dug'g j  id d-b qdd id, d s'sa-gq n v t-a ge   d da, — du   e vuo  st  k fi  lc s. N u l e  ges r ass m, j  n u l e bir'g m d in  stuorr  manna-d loin.

N -b  d t ised?

Ised-gq? D t g l l e m u-l gan oad'd . D ed'del  d t g l q les jan'dur-ge qvt  manost, jqs f l i vuorj  qk't ge.

Vai n u. M st-ge b qdi ⁴ d t, gq muttem qlmu  l e nu q di ?

Gq juo l e  em'bo n ger muttem ql'bm st, m id-b  d t d s  d k ka?

D m mqn im jakk , att  qk't ge qlmu  jan'dur  oadd , nu att  i mqret⁵. Mutt  gq juo  ei fuol  lik'k t, gq mqretik⁶.

¹ Ukjendt i Kt; her kan sies: *buore ordnigist*. ² Kt * lii'ti* el. *h ls t t t *.

³ Kt *r dnjul s*. ⁴ Kt *m st b qdi -ge*. ⁵ Kt *gul'la-ge*. ⁶ Kt *gul'lajik*.

Mq̄n gâl im diedē, mq̄ læš. Duššē dâm læm oai'dnam, âttē muttem ql'bmuk læ(k) qđis jâ muttem ql'bmuk fâst mq̄'ras.

Dât i læk fidnâm dâbbé dât ised, vaikö læ nu lâgâš fuol'ke.

Dât læ câdâg dat'tujuvvum¹, jâ dat'tujumiin-ge dat'tujuvvum dei'ké dât qlmuš, — mi læp bqw'dim dâm dei'ké boattet nu sâggâ, muttö i dât læk sael'gâm².

Éppit di daidé læt nu oallé bûriš [bûrižâk] dâinâ.

Læp mi gâl. Duššē dât læ, âttē dâm râjest gq stûrrum læ jâ jieš tinit algam, de læp boattam suo(b)mašit, âttē dâst læ udnotis vai'bmo, — duššē dâm læp mi vaw'jam, gq álcis læ nu sâggâ buorëb gq æraidi.

Mânné dât nû læ soadaskâm³ vuow'dě-gæč'čiin⁴?

Im mq̄n diedē.

Í læm oallé buorré mû âlâ gâl mâidai, dât vuow'dě-gæč'če. Qk'tii maes'tâ bar'tâshuttii. Muttö im mq̄n dâl višâ mui'tâlit.

Gq oađdemist âin lik'ka, de dâsâ gâl læ gaw'dne, âttē ql'bmuid vâhagât'tet.

3. Í-gq læk hirbmos gâr'rus qlmuš dât?

Oažžök diettet! Í dârbâš læt balljö mikkege. Gq mânak-ge vikkik sâlgé-duogé, gq læ vaz'zemin, de cusožžastâ⁵ gâl dâllé jâ gârrodâ, jâ birrâ vel jorrâ.

Hir'bmâd læ fâs'te dâggar vierro.

Læ dât gâl, gq bæré sâggâ gârrodâ qlmuš. Muttö i læk al'ke aibâs gâroitâgâ. Fer'ti læt muttomiin gârrâsâb'buš, gq gâl'ga bir'git dâm gârrâ mailmest. Äi qbbâ suorgân-ge ql'bmust ql'bmuk, gq gârrod i⁶.

Dâbbé-sâd'do-gq dât læ dât qlmuš?

Í ei'sige. Dât læ Suomâ-qlmuš, čiel'gâ Suomâ-qlmuš, muttö dâsâ læ nai'tâlâm, duom dâlo nieidain.

Oaw'do, læ nu gâr'rui, gq laddé-sqkkâ læ! Âmmâ dât læ-ge juo sadnë-vâjâs: dât læ juo nu gâr'rui degö lad'délâš.

. . . Im mq̄n læk dâm gâl gullâm su birrâ, âttē livčii moad'dě æmed âdnam. Jâ diedak, ql'bmui bælljek lâvijik gullât. Dâk læ(k) juo nu cui'gulâsâ(k) ql'bmuk, die dieggar âššiid de. Muttö væha irgastâllât dât gâl vig'ga vel dâl-ge, nu die dâl de hil'bušâ muttomiin.

Nugö duw'lé: i suovâ vuol'get dû, — dat'to âttē dqn gâlgâk kâfi jukkât suinâ qvtâ bæwdest.

Âlë juo duššiid!

Oaivest gâl cui'gu dâllé-ge, viekkâ⁷ oaivest.

Dât gâl væggja. Diima dalve vel i bæg'gam jukkâm, æskâ dâl dâm dalvë lqkkik al'gam fâst jukkât.

¹ Kt sit'tujuvvum. ² Kt gær'gâm. ³ Kt, Kr riidaskâm (P ubr.) ⁴ Kt v.-geč'čiin.

⁵ Kt cusožžastâ. ⁶ Kt i gârrod. ⁷ Kt siěgâ.

»Mqñ læm dudnji būriid dâkkâm jâ vækkétâm dū mañ'gii, jâ dñn læk dâggarâš«, — nie de de mânedii dū bûrii dâgoidisguim. Dât læi dušše læi'kâ, dât.

Mâst-bât juo cæw'za-ge dâinâ juk'kes tingâin dât æmed¹! Hir'-bmâd kroavâ² qlmuš, gârâs nu hirbmos âtté cæl'këmættõm.

Dât læ visses, dât dâggja æm'bo gq qvtâ biru.

Í-gq dât lâvi gal'goinis soadaskit³?

Dâk dât gâl lâvibâ mëndu sâggâ soadaskit muttemjin. Duwlë læi qktii lænsmän lusâ mайд viekkâlâm guod'det⁴ dâm boadnjas. Dâk læbâ gâskâi⁵ nu bâhaš [bâhažâk] dâinâ boadnjain, — hir'bmâd gârrâ qlmuš dât nissun-ge.

Muttö dâm dâlost-hân bap'pâ qroi, dâllë gq mânemus'ta dâbbë læi⁶. Í-gq-sqn læmâš⁷ bap'pii unukâs oa'i'dnet dâggar hæjös skikkâ?

Bâppâ-hân dâk gâl dik'su jâ dql li degö ciçaš [ciçažâ], — im gaddë bâppâ gâl boattet diettet mái'dege, vaikë mäq livëii.

Imâš, gq dâm dâllui mânâi ássât⁸ bap'pâ. Í dât dæi'vâm višsâlis gir'kost-mân'nii sisâ dâm hâvë gâl.

Gaddam, âtté mqñ læm buok dâlõ-æmediid dâm baikest gir'kost oaid'nam. Muttö duom akko gâl im læk oai'dnam.

Soamës vuorö⁹ gâl læmâš sqn-ge.

Dât læ mëndu soamës. Jâ de vel nu hânes! Uccëst gqddë i¹⁰ jiežâs, gq oaž'zo ql'bmuin bqrrâmušâ, gq âldes i ras'ki bqrrât. Guossest gq læ¹¹, de bqrra âtté bqrra. Í hâlâ mái'dege; âidö oastë dâst fid'ni¹² sâne.

Æi læk buok ql'bmuk qvtâlâganâk.

Æi-bâ diedost-ge, gq juo i læk jâkke jâge viel'ljâ, í-ge bæi've bæive gai'bme.

4. Dât, gq dât nag'gistâ, de i læk gæn-ge mâttein¹³, — dât læ juo nu nag'gar.

Ja nû læ vel gavvel âtté . . . Í dâm âl'bma bqd'dii gâl boadë.

Munnji gâl âitö¹⁴ i læk buorrë, dât gâl læ juo visses. Bûriš [bûrižâk] moai leimë giddâ dâs'sa-gq dei'kë far'rii, jâ dâi bâi'kâ-firbmii gæželd sâddâi rii'do.

Gaddäm mqñ cág'gât vel cálmiidis, gq bâggjél-gæč'čâgoatta jâ sâne vuollai šâd'da.

Nu hir'bmâdit dât mânâi guð'ne âlâ, âtté mqñ nû jærrâlim: »vai dieggar ql'bmuk-gq læ(k) din guowlost?« Jâ mâtii dât gâl mânât-ge! Gq nû lat'tistim: »í-gq dist læk-ge ql'bmú-skik'kâ?« Jâ

¹ Kt môt dât qbâ cæw'za-ge dât œm'me dâinâ. ² Kt roavvâ. ³ Kt, Kr nag-gatâllât. ⁴ Kt guod'dalit. ⁵ Kt gâskutâgâi. ⁶ Kt læi dâbbë. ⁷ Kt dât læm. ⁸ Kt orrot.

⁹ Kt hâvë. ¹⁰ Kt dât læ jur un'nâni ál'dë, âtté dât i gqddë. ¹¹ Kt gq læ guossest.

¹² Kt fid'ni dâst. ¹³ Kt râdest. ¹⁴ Kt jur munnji gâl.

de dæd'delim vel ðainâ¹, átté: »mqn læm har'janâm ql'bm̄u-skikkâ oai'dnet« . . .

Hoappost dât gâl mânna bâggjél dât moarre, go sut'ta, — nū lqgâi ag'gja-ge —, muttō hir'bmâd bâha læ, dâllé gq suottost læ.

Jâ oainak, gq oap'pâm tin'gâ² læ, nū læ gēinulâš bælket, nu átté cælkemættom.

. . . Nu hir'bmâdit biledii nissun-qlmuš die dâm âl'bma. Nû læ laikum átté . . .

Í læk gæstege qbbâ dâm dæno âl'dě nu fuonës goatté-luog'go gq dâst læ. Bâl'dam læ ql'bmuid, mân dât læ mëndu fuodne.

Fuodne! Fuoneb vel gq gärâñâs-bæsse!

Jâ nu qollo mänak gq læ(k) dâm ql'bmust.

Mänak gâl læ(k), vit'tâ-loge-gq lež'žik.

Æi dâk gâl áidö vit'tâ-loge, muttō . . .

Jâ mäq sat'ta dât boarës bâggjé-ak'ko-ge dâi sis'té qrrot?

Dât ælla dâm ællemis, mайд sqn juo ælla. Qk'tii mqn læm oai'dnam dikkiid vel bqrrâmin. Âmmâ dâl læ bier'gon gad'dam.

Gq læ nu bâggjél-märalâš nuos'ke, dâllé læ qlmuš vel fuoneb [hæjob] gq šibet, gq mæcce naw'de. Munnji læ nu lqssâd gullât, gq cqr'gâduodâst æi bérust mäi'dege. — Dât læ visses, dâl gâl vuoi'gâ i læk mikkege aw'dnâsiid dât Pierâ. Jâ qk'tâ boarës muod'da læ, jâ davtek dâm muodda sis'té.

Í bier'go-ge.

Í fâl.

Læ-gq nû, átté laggjit læ kiew'râ dât qlmuš?

Moaddë gærdë dât cœulâstâ, de nqk'ka . . . Dât vielljâ sūst [âldës] læ sâggâ æralâgan qlmuš. Í læk dât-ge mikkege kiewrâs ql'bmuid, i-ge mikkege jofttelis ql'bmuid, muttō hir'bmâd læ vißsâl³.

5. Âmmâ dât læi juk'kes qlmuš?

Cælkemættom! Jugâi nu átté vel dâjoi-ge. Dqbbe cibbustâlâi dollâ-gaddest sat'tolâžžâi bâldâst . . . Jâ mäggar sërviid dâk dqlly! Dqkkö bætti dâk âmâs hærrak jâ . . .

Læi-gq dât nub'be mайд juk'ke?

Dât gâl læi jugotis qlmuš.

Læi-gq buorré qlmuš?

Dâst dât gâl læi mærre, dâm buorrévuodâst. Í-ge læm nu cæp'pe gq nub'be; hir'bmâd læi cæp'pe dât, gq læi âl'bmâ-aimost⁴, gq i læm oaivest. Í áidö nu sælgelis⁵ qlmuš gq dqn . . .

Âlë juo bil'ked!

¹ Kt lâsetim vel dâm. ² Kt qlmuš. ³ Kt h. vißsâl læ. ⁴ Kt cielgös ilmest.

⁵ Kt ger'gis.

Mânnë vel bil'kedivcim¹! Muttö dât læi nu vai'bmö-gârâs [gârrâ-vâimug]² dât qlmuš: gq æd'ne jämii dâst, de æi lkâkâm gâdnjâl(â) boattam câlmest. Muttö ãmed læi dâst qbbâ buorrë, vaikë gâl dât ânii mëndu qllo âldes dât-ge.

De læ muttom qlmuš dâggar: gq hoawrestišgoatta³, de i dâm naggo doajë i mikkege.

Jâ nub'be fâst degö bieggâi mel sqjâdæi oak'se, dâhjë nu jier'rai⁴, jierastuvva⁵ mæs'tâ juo dušshii âl'dë⁶.

. . . Jqgö leggji Ærkist gar'vas du cällâgâk?

Æi læm vel, muttö gâl dâk fâr'gâ sâd'dik. Dât læ-ge stuorrâ bâr'go buok dâid cället. Jqtteleit dât calla sqn. Câllemist læ stuorrâ vâllâ ql'bmuin nugö hâllâmist-ge. Hei sur'gâd, mq hâlai jqtteleit dât niei'dâ gutti es'kë finâi dâst!

Dât-gq! I hap'pit qlmuš gullât-ge, gq nu jqtteleit halla. Åin læ dât sæmmâ giellâ süst, i læk buorranâs'tam i væha-ge.

Gæn birrâ doai dâl læp'pe hâllâmin?

Dâm Ånni birrâ.

Vai i dât cîel'gâm, dât An'ni, sämë-gillii!

Diet'tâlâs, boarës qlmuš, gq uc'cevuodâ⁷ râjest læ hâllâgoattam duom lakkai. Qw'dâl læ biledâm⁸ gq cîl'gim gielâ dâm râjest gq mqn mâñemus'ta⁹ gullim su hâllâmin.

Muttö suomâ-giellâ dâst gâl læ hui cîelgâs. Dât læ mannavuodâst juo ândnam suomâ-gielâ, uc'cevuodâ râjest.

Jâ dât ak'ko, halla-gq dât-ge suomâ-gielâ?

Dâst gâl i læm dietto, dâm akko suomâ-gielâst. Muttö mânak diedost-ge læ(k) sâggâ cîel'gâsâb'bök [-sæbbök]. Dâk gâl dittik juo buok sadnë-vâggjâsiid, sikkë sämë-gillii jâ suomâ-gillii.

. . . Dâl læ gândâ qž'žum qk'tâ duom dâlo nieidâin.

Gæsâ dât dâm læ áwnâstâttam, dâm gândâ?

Dât áwnâstæg'gje gâl i læk buorrë diettet.

Gâl mqn dâm gâl dqwdâm dûst, âttë diedak, gq višâžâk mui'tâlit.

Im mqn dâl nu bærë gârrâsit sattë shi'tet. Ik-gq dqn muitë dâm mærrâgad-ql'bmü gutti dii'bma læi dqbbë ræn'gân?

Muitam gâl.

Nâ, dât æd'ne dâm nieidâst, dât dâllë algöst juo fârotii, lqgâi: »gq bærë gukka qvtâst qrrobætte«, lqgâi, »de gâl fâr'gâ dqd'nust goalmad boatta«, — jâ nû dât gævâi-ge.

6. Dât læ vuoi'gâ degö jukkâm ql'bmü bârgok buok. Muttö æi bæggotâm jukkâm gâl.

¹ Kt bil'-kedâm-gis. ² Kt g.-vâimug, Kr (også P) g.-vâimulâs. ³ Kt cæggâstišgoatta. ⁴ Kt jieres. ⁵ Kt jierasnuvva. ⁶ Kt ditti. ⁷ Kt un'nudâgâ. ⁸ Kt dât læ œmbö b. ⁹ Kt mâñemus.

Âmmâ (d)âl læs nū liika, âttē mō ruttâ læ boattam, nū gâl'ga mânna-t-ge.

Sattha. Jâ nū dât qbbâ¹ læ-ge. I dâinâ læk burist-siw'dnadus, mi Gaw'dna dât gâl raige, nū fâl. — Muttô mō dât, dât âlmai, læ dâid ruðâidis?

I suoladâm gâl læk ei'sige. Muttô nû bæggotik, âttē vii'dnâ-gawpe læ doallâm matkalâžžâidi, — læs-gq dâl duottâ.

Duottâ gâl i diedost-ge. Muttô liika mqn gâl fârotâm, âtt' i dât nû gâl . . . , âttē bivâstâk-galloin dâk gâl æi vâjé læt boattam . . Jâ dât læ mайд visses, âtt' i sqn gâl aš'sai² šâddâ læikâld, dâggar qlmuš.

. . . Dâl gâl læ(k) ãeratuvvâm dâk qlb'muk, dâm râjest gq gen'dujeggji, qs'kogqtti dâl mâkka si. Muttô qwdiš aigii! Gq bqtta, nû dâk sëbmi [sâvvi] dievvâ stqbo: dât juoi'ga, gutti juoi'ga; dât gârrod, gutti gârrod; dât hui'ka, gutti hui'ka. Dâk lat'tijik vuoi'gâ jiednâ-lqkkii jâ ræhjedik nû âttē bæn'tâ lqk'tânik.

Muttô dât An'dârâs, gutti nu gukka læ qrrum dâbbé din gieldâst, i sui-ge dât læm duoggarâš?

Gâl dât læi dât-ge algost nu bâggjél-gæcçâtâm jiežâs, gq i læm stâðesis³ qlmuš. I bâr'gâm ãera gq bil'kedii jâ irgastâddâi. I læm mikkege skëlmâid ei'sige, muttô dusshé mudðoi kliisar⁴, — nû dâllé gq nuorrâ læi. Dât i âdnam gâl dâm gieldâ⁵ ql'bmuid âllâ arvost. Mqn gaddam, sùst læi hâlu bæssât âin dei'kë cai'bmât boagostit dâbbé-ql'bmuid . . .

Læ-gq dât-ge ãeratuvvâm?

Dâl mqn im diedë, mâggâr dât læs. Añ'ger(â) cui'guk læt kristâlâšvüttii. Mqn im diedë gâl. Mqn mайд dei'vim dâllé dâm stqbost, dâllé gq duom nissunist an'dâgâssii ânoi, logâi: vâjašik gul dqn-ge gul sudnji an'dâgâssii gul âd'det; bûrist gâl dqn-ge gul muitak, mō mî dqliin læp râssâlâd'dâm⁶ jâ fêrim.

Ir'gedæbme, gihladæbme, soag'ñok jâ nai'tâlæbme. — Frieri, forlovelse og gifting.

1. Ik læk vel nai'tâlâm?

Im de læk.

Bârgâ dâl juo nai'tâlit fâr'gâ! Hâletâm-guoimetâgâ⁷, dât i læk mikkege.

Gâl væggja duottâ düst dât.

Gulâ, dâl mqn dâjâm dudnji duottâvuodâst: dât læ hirbmos qollo buorëb nai'tâlit gq nai'tâlkæt'ta qrrot, gq bærë lik'kusuvva⁸ dâggar

¹ Kt ðivë. ² Kt aššëe vuolläi. ³ Kt stâðes. ⁴ Kt ukj. ⁵ Kt suokkâñâ. ⁶ Kt râssâm. ⁷ Kt sar'dnom-g ⁸ Kr, Kt likkustuvva.

qlmuš māinā bir'gitālla. Buok dāk joaw'dělās jur'dāgāk, buok dāk mānnik ēri . . . Dāt nuorrāvuottā, luovosvuottā læ dāggar valdetis ælle: i sattē qlmuš dāllē stiw'rit jiežās nugō gālgāšii, i vaikō dām dat'to-ge jā bār'ga dām ālā.

Muttō i-hān dārbāš nu āibās nuorrān nai'talit.

Dāt gāl læ duottā dūst: i mēndu nuorrān, muttō i bærē boaresinge. Goalmad log^b sis'tē læ buok vuok'kāsāmōs nai'tálām-muddost. I gālgāši qk'tāge boaresin nai'talit: jieš cūrgudām, jā mānak nu smav'va degō cūrrukāk, jā dāid gāl'ga vel ai'ga sat'tet [buk'tet] boares vai'bām qlmuš-rieppo! . . . Ai'ga juo livčim 'hqih' cælkam, vaibetām.

2. Pierā i læk vel nai'tálām?

Nā, i læk. Gāegost gāl læ, muttō i læk vel sād'dām.

Ain-gq læ dāt Birit dām ql'bmū jur'dāgii sis'tē?

Dām gāl lqkkik ql'bmuk moar'sen læt dāst.

I dām diedē vuost, qw'dāl-gq oai'dna, sād'da-gq dām oabmen ākkasii¹. Dām rājest gq dāt bāssāi skuwlāst dāt niei'dā, — dāt dāllē juo oai'dnegqdii dām dāt Pierā, attē dāt læ mailmest.

Likkulāš, gq dāggar hirbmos jierbmālāš nissun pārrii sāddāšii, — dāt læ visses, dāt qz̄z̄ušii buorrē stiwrān(ā).

Dāl læ nu stāndāiduvvām dāt qlmuš: i jugā i-ge māi'dege.

Dāt læ gil'dum maŋ'gāsist liika, dām Sāmmul nieidā-guovtōst goabbāšiin, jā dām Kirstist guk'tii².

De læ har'janām dāllē!

Oažžök diettet! Nu van'tā dāidā aššiidi, — degō badde de njāmāstā! Muttō soag'nost dāt gāl læ dāl vuoggjam dām Bīritii, nu attē gāl dām hāvē gāl væggja sād'dāt duottān.

Vis'sā dāllē sād'dābā āibās fār'gā nai'talit-ge.

3. Nā, mi læi ciegosvuodāid māid i sat'tam mui'talit mū gullot? Dāt-gq, attē fār'gā dāl ai'go nai'talit?

Dāt. Dqwdāi gāl mūst, attē mōn diedām, muttō de i viššām³ vuost māi'dege jārrāt, — dānnē gqēcōi mu qlgus.

Jik'tē māid læi dābbē dāt niei'dā. I-gq dāllē læm dām birrā sākkā?

I ei'sige. »Ānnē, jieš mui'tál munnji« — nū mōn jur'delās'tim, muttō i-bā mui'tálām-ge, i jiednādām i māi'dege.

Nū-hān dāk lāvijik, attē njāmāžākkat⁴ dāt gāl'ga gul'lut, gq cāletik.

Hirbmos stuorrā gollin⁵ gāl qidnui giedāst, — gihle-suorbmās diedost-ge —, muttō im mōn gāl viššām jārrāt, attē: »goas aigōk dōn nai'talit?« Im-ge dākkām diet'ten-ge, attē mōn læm gullām

¹ Kt œllēm-ākkai. ² Kt guovtē gørdē. ³ Kt gil'lim. ⁴ Kt fak'kistāgā.

⁵ Kt gol'lē-suorbmās.

mâi'dege. Muttō rābmustum¹ mqn gâl dâm bâggjé-bardne, âttē dât læ buorré ãwnâs. Jâ de ar'válâstii muinâ, âttē: »gost dât gâl'ga dâl dât gaw'dnut, gq nū læ gul buorré?«

Muttō de qd'në gâl sâddâi dâm birrâ sâkkâ?

Nâ [nû]. Jâ dât læi vel ed'dum dû âlâ, es'kë gq hil'bušik. Lögâi: âttē sqn gâlgâi dâggarâžžaid gullât, gutti câk'âg ai'go nai'-tâlit, gul.

Nâ, mâggar dât læ, dât ir'ge âldës²? Læ-gq câbbâ qlmuš?

Hir'bmâd dât gâl i læk kæm'pâ, rqmebui bællai dât gâl sqn læ. I dât dâm dittii valdë-ge dât niei'dâ, gq hâmalâš læ, muttō gq læ ællo . . . Rig'ga gâl gäesašim mqn-ge, cùw'dë-gëžiin dop'pistivcim dqkkö bâppâ qw'dii.

Vai cùw'dë-gëžiin!

Nû fâl, — im mqn dâl nu mëndu câw'gâ višâši doallât. Æi dâk jâbalâžžâk-ge nu al'ket oažžö mайд hâliidik, juokkë aige. Il'lakkai³ duot niei'dâ-ge loppedii — nû dât jieš mui'tâlii munnji —, gq lögâi: âmâs læ gul. Vielljâs bijâi jærrât jiežas qwdâst, âttē a'i'go-gq val'det sú.

Dât In'ga, dât gâl i læm val'dam, lögâi: i sqn valdë dû; gq jiežâdek guowlo nieidâk æi læk fuollâm, de i fuolâ sqn-ge.

4. Jâ. nu qllo nai'tâlâd'dek! Qd'në mайд lqkkik cäletik muttomâ, — vaikë guovtes cäletežžik. Fâr'gâ dû nieidâk-ge . . .

Dâk læ(k) mæs'tâ⁴ nuorâk dâk gândâk gæidâ dâk gâlgâšeggji, — nû mqn lögâtlâm⁵.

Buorëb læ nuorrân nai'tâlit gq nu mëndu boaresin, nugö duot ag'gja-ge, — goan'tolii⁶ qđdâ akka viež'žât, vai bæssa mærrai juo⁷ doallât dâlo.

Âmmâ dâl boarës qlmuš ãeskâ lâvi-ge hqwriidit⁸!

Jâ guovtë sâjest nu gæc'câlii likkos. Nub'be gâl i fuollâm.

Muttō dât nub'be, dât gâl val'dii: sqn gul val'da dû, vaikö dqlâ sæinest buolasii!

Gæcçâ die læ, gq jieš-ge læi læs'kân jâ diđii mi læ. Mqn dâjâm dudnji: sqn gâl i bir'giši boadnjatâgâ nu gukkâ [gq] mærrâ-bqddâid⁹.

Jâ liika cui'guk gir'kost juo gâttâm: »gq im læžžâ juo jorgetâm! gq im læžžâ juo jorgetâm!«¹⁰

Qk'tâ dâin(â) ql'bmuin guðik duw'lë nai'tâleggji, læ dâl ræn'gân dqbbë duom dâlost.

Nû mqn gulâm dâst, mânjest, âttë ræn'gân dât dâl læ dqbbë, dât nai'tâlâm qlmuš. Qi'dnim mqn jieš-ge, âttë nû læ hir'bmâd

¹ Kt ram'pustim. ² Kt áld [süst] dât ir'ge. ³ Kt il'lë. ⁴ Kt ila. ⁵ Kt lögâm.

⁶ Kt skier'bmolii. ⁷ Kt boarasnum bæi'vai. ⁸ Kt hoaw'redit. ⁹ Kt fis'kõ-bqddâ-ge.

¹⁰ Kt gq juo im dâddë jorgetâm.

fâs'te, — bâr'gâm-vidâ, nâvët-vidâ¹ læi; dâst² dât læi nu mëndu duolvâs, gq nâvëtist læmâs râssâmin³.

Í sêdaši qlmuš guoimes lait'et, muttö dâm mqn gâl fer'tim liika dâggjâlit, âttë ãnëbuš balgës-çuow'gâ⁴ gâl læ mûst liika gq die dâm-ge ql'bmust.

De jakkam! Nü-hân dâggjik ãibâs doaw'kës ql'bmü dittii, âttë il'la læ qbbâ balgës-çuow'gâ-ge, — nü læ mëndu qk'tâ-gær'dan⁵.

Buoccovuottâ. Jabmem jâ haw'dadæbme. — Sykdom. Død og begravelse.

1. Buorë bæive, gai'bme!

Ibmél âdde!

Bûrist-hân.

Bûrist bûrist.

Mq(vt) dqn dâl ãelak?

Mün gâl ãlam dâl nu buozâ.

Goggö dûst læ daw'dâ?

Mûst læ daw'dâ juokkë sâjë. De læmâs vai'bmo nu næw're dâi guttâlii, im læk balljö sat'tam bqrrât. Jâ ãoaw'je læmâs nu bâvçâs jâ ãeran hui njar'bâd jâ fâs'te. Mun læmâs cõllusist, dâl juo fâr'gâ vâkko læm luçcum. Oai've mâid læ bâvçâstâm, nü bæn'tâ luod'do. Vuoisâtâgâk-ge læmâsâm, câdâg de rietta câdâ har'do.

Dqn gâlgâk doak'tar lut'te fidnât. Mün mâid leggjim duwlé buoccâm nu gârrâsit, muttö gq doak'tar lut'te fidnim jâ dât âddii dal'kâsâ, de mûst gâl mâniâ dâl'lanâga bâggjël, jâ dâl i læk dqw-dum i væhaš-ge.

Vai nü. Goggö-bât dûst-gis læi daw'dâ?

Mûst dât gâl læi vis'sâ mânenmuš-daw'dâ, jâ læi vel vuovâsvikke-ge, im-ge diedë vaikö læs vel læm gæppës-daw'dâ-ge. De-hân bâvçâstii râd'de jâ nü gqsâtii, muttö doavter gâl lqgâi âttë gæp'pak gâl læ(k) dær'vâs.

Í-gq dât ãerâ sâjë bâvçâstâm gq râd'de?

Bâvçâstii-bâ diedost-ge. Gurot bælë âlem læi hui bâvçâs, jâ muttomiiin læ nü degö niibiin de câlestæmën âidö âlem bqk'të. Muttemiiin sis'kelušâid câggâstâ bâjas, jâ nü læ muttemiiin degö ãvtâk de. Nü-dât-hân læi; uccëst goddë i, jâ de vel muttem buorrë badnë-vær'kâ vel lâssen. De ãeskâ višâ! Fer'tijim guok'te bâne vel gâikotit doak'tarii. Muttö dât dât gâl mâi mâsa qd'da, gq skuo-žoldâ dâinâ luovçâniin dâm badnë-sâje jâ gag'ga. Oainâ bid'gitii

¹ Kt bâr'gô-hâmiin, nâvët-hâmiin. ² Kt dâinâ. ³ Kt læi læmâs bâr'gâme.

⁴ Kt bal'ga-çuow'gâ. ⁵ Kt qvtâ-gær'dan.

nubbe bāne, jā dāk lākkek bācci dqkkō, jā dāid de gālgāshii ērit oaž'žot.

Vai nū Dāt-dāt-hān lē-ge qllēs gæččālus, dāt badnē-vær'kā. Jā gq dāt læ riek'tā gārās, de dāst i bal'li i bqrrāt i-ge oadđet. Ik dqn lāem áidō sāngā buorren gāl?

Im dāl áidō sāngā buorren gāl lāem. Juol'gē-dābažii ál'dě mun gāl leggjim, muttō im mun sat'tam gāl bār'gāt im māi'dege.

Diedak-gq dqn, læ-gq doavter dāl dāst?

Dāst-hān juo es'kē vel qī'dnui. Dāl im diedě gāl. Ī-hān dāl gq'sā læk šād'dām. Finā fāl doak'tar lut'tē aigě-bālē! Gi dām dietta, sat'ta dāt vel bāhanit-ge.

Muttō im-hān mun ad'ditālā dāinā doak'tariin. Ī dāt mattē væha-ge sāmě-gielā. Ik-gq dqn ástā munnji tul'kān?

Im diedě, gq mūst livčii fidnāt. Ivvar vielljā sāgāin qw'dāl vuol'ga. Muttō æm moai dāl dqbbē nu gukka daidě aggjanit.

Nā vuol'go dāl dqkkō!

. . . Jærra doavter, mi vigiid dūst læ.

De mūn im diedě, buorrē doavter, jieš-ge, mi læš vigiid. De-hān læ juokkē sājē nu bāvčās.

Jærra doavter, læ(k)-gq vuovtāk bāk'čās.

Æi dāl vuovtāk gāl læk.

Nā-bā dad've, læ-gq dāst bāvčās?

Im mun dām gāl diedě, ī-hān juo qrō gāl lāměn.

Nā-bā mānemužžāin, læ-gq dāin(ā) bāvčās?

Ī dāl dāin(ā) gāl læk.

Læ-gq oai've bāvčās?

Oai've gāl læ bāvčās.

Nā læ-gq cōddā jā cābe bāvčās?

Dāt gāl i læk.

Læ-gq rād'de bāvčās?

Ī dāl rāddest-ge læk gāl dqw'dum.

Læ-gq vaimost daw'dā?

Vaimost gāl læ.

Mq dāt læ?

Ī valdě vai'bmo bqrrāmušāid, jā nū læ, mæs'tā vuovsetit vig'ga, gq māi'dege bqrāstām.

Lāvi-gq vai'bmo jul'ket dāhjē dōrgiidād'dāt?

Ī dāt lāvi.

Ge'i'gi giedā! — mun vai'bmō-suonā gul'dālām.

. . . Lāvi-gq cōaw'je bāvčās?

Cōaw'je gāl lāvi hui bāvčās, nu hir'bmādit lāvi muttomiin bqdjnāt cōawje.

Nā gqggō vela læ bāvčās?

Nâ duw'lě gâc'cim vazzeden [vazzedēddiin], jâ bâvçâgii giettâ oalgest jâ gâr'dnjel, jâ læ câdâg bâvçâstâm dâm râjest. Juolge mайд leggjim bâvçâgât'tam, cibbe, bâggjé-vakka jâ cobarbæl-lâddâs, muttö dât i læk dqw'dum sât dâl. Juol'gë-lâbe mайд leggjim bâvçâgât'tam. Dât læi sâppudâm vela, jâ vaikö læs vel suodnâ-ge læm vâdnâlâm. Mûn-dât-hân mása dusshâm dâllé. Nis'ke læi gukka hui bâvçâs. Il'la gier'da oaiive likkâstât'tet.

Qrro-gq cõliin vikke?

Im mun diedë. Í-gq-sqn doavter dâm dqwdâ buorëbut? Æi cõalek gâl qrô bâvçâstæmën.

Ai'ga-gq læk dqn buoc'cam?

Âmmâ (d)âl bâggjél mâno læ dâs'sa gq læm dqw'dâgoattam.

Lâvik-gq qllo kâfi jukkât?

Im mun dâl kâfi lâvi gâl nu mëndu qllo jukkât. Gql'bmâ jâ njælljâ koppâ jugâm id(d)êdist gq likkâm, qw'dâl-gq bqrâdâm, jâ moad'dë koppâ vel mânqél bqrrâm.

Mайд bqrrâmušâid dqn lâvik ænâs bqrrât?

Mun lâvîm sal'të-guole jâ biergo.

Dâid dqn ik gâlgâsi bqrât, gq cõaw'je læ bâvçâs, ik-ge kâfi jukkât nu mëndu qlo. Ånak-gq dqn duppakâ?

Dâm mun gâl ânam. Njâmâm biipo jâ suoskâm duggo degö râse.

Mun âddam dudnji dal'kâsiid, mайд gâlgâk gâzzâstit gq'l'bmii¹ bæ'i vai bqrrâmbâsti-dievvâ mânqél bqrrâm. Jâ dâ læ vel nub'bë dâlkâs, mайд uccâbâsti-dievvâ gâlgâk gâzzâstit, dâllé gq cõaw'je hir'bmâdit al'ga bâvçâstit, muttö ik æra hâvë gâl gâlgâ dâm gâzzâstit, — aidö dâllé gq hui bâvçâs de læ cõaw'je. Jâ dâid bul'vuriid gâlgâk qw'dâl bqrrâm val'det, qvtâ daggar bappar âin hâvalâssii. Muttö muitë dâl, attë ik bqrâ sal'të-guole mëndu qlo, ik-ge biergo. Ik-ge gâlgâ kâfi jukkât ik-ge duppakâ âdnet bâggjél-mâralâžžât.

Ik-gq dqn vuoi'dâm-dal'kâs âddë?

Nâ i dât læk gâl nu dârbâslâs. Gâl dât buorranâ jies-âldës.

Muttö mûst læ gâmâ gâkkam juol'gë-suorbmâ. Dât læ hui bâvçâs. Læ-gq-sqn dât vârâlâs?

Í dât læk vârâlâs. Cânâ buttës liine dâsâ, dâs'sa-gq liike fâst dâkka.

Mun bâlâm, doavter, attë mûst læ cõaw'jë-havve, gq nû bâvçâstâ. Qroi-gq dû mielâst havve mu cõawjest?

Í ei'sige læk havve cõawjest. Muttö cõaw'je læ nu hëituk attë i nágâd sud'dâdit dâid krak'tis² bqrrâmušâid mайд dqn lâvik bqrrât.

2. Ik-gq dqn diettam, Mat'ti, mânâi-gq (j)ik'të dîn Sâmmul gaw'pugii?

¹ Kt golmâ gærde (også Kr, P). ² Kt gârrâ (el. bæk'telis).

Mânâi dât gâl, buoc'ce akkas dât doalvoi dqkkö. Qvtâ gâskâ dât læi degö buorranâm-guw'lui dât ak'ka, mut'tö dâl læ fâst al'gam hëggjunit¹.

Vai dqkkö fer'tii doal'vot mânažâssii! Dâst-ge læ qs'ko nu mëndu qlo, — i læk sât râdestis-ge. Jâ mi duot læ, dâm buovvât [gäkkât, hoakkât], mайд ãerain gulla: »nu gukka ælla, gq gâl'ga.« Oaw'do, i bérustâm doak'tarist mái'dege, i viššâm viežžât, vaikö dæivâi doavter âidö dâllé mædda vasset, gq döt oažžoi dâm dâwdâ. Gq livčii dâllé gärrum doak'tarâ viežžât, de vë̄jašii ai'ga juo buorranâm dât ak'kä-rieppo. Âmmâ i læm sqn buoc'ces qlmuš qw'dâl?

I.

De gq de bqdii daw'dâ, de dæd'delii qvtâ-mâno sen'gii.

Væha juolgažii âl'dë dât gâl læmâš muttem gâskâid.

Mq-bâ dât dâl læi, gq gaw'pugii vuolgâtii?

Dâl dât i læm gâl mëndu râppâd, jâ hir'bmâdit læ nqkkâm; i qbbâ dqw'du-ge, âttë dât qlmuš dât læ.

.... De dâl de mânâtâk âlcid čoas'kem(â). Dudnji boatta nuorvo, gq goalok. Jâ nuorvö-qlmuš i sattë mái'dege bâr'gât rivtës lakkai. Daw'ja mânna râd'dai-ge vad'do. Gq nuorvo nqkka [čiel'ga], de čiel'ga râd'de-ge, gq i læš nü, âttë vârâlâš guw'lui vuol'ga . . .

Düst læ âldad nuorvo.

Dâl i læk qbbâ sâggâ-ge; muttomiiin væha gqssâlât'ta. Es'kë gq gqssâlim, de mûst dâggö nu vuoisâtâk ret'tii. I sædâši vel dâm-ge (dâkkât) vârâtæmet. Mânañ lâvi dal'veg hui daw'ja dât nuorvö-daw'dâ.

Dâl i læk dâm dalvë læmâš nu sâggâ.

Dâm dalvëst i qbbâ læmâš-ge.

Dii'bma jâ qwdëb dalvë læi dât nuorvö-daw'dâ.

Duššë dal'veg-gq læi? Ik-gq dqn muitë, âmmâ dât læi gæse jâ čâvcâ mietta.

Nâ nü dât mis læi. Čâdâg dâk gullujeggji gossâmin, jâ qwdeb gidâ leggjim mün-ge qžžum dâm fâstës nuorvö-dâwdâ. Leggjim gâl'bmâ čâze gallam, jâ dâm im gier'dâm.

3. Ik-gq dqn gulâ sudnji sâgâid²? Læ-gq qbbâ jülgii âl'dë-ge?

I ei'sige. I buvtë³ rubmâsis likkâstât'tet. Muttö dât bis'ta dât hæg'gâ, gq bqrât sat'ta.

Buoc'ce ql'bmui læ buok sur'gâdâmös maïl'bme.

Læ-gq stur'rui⁴ bæl'dë-ge dât vad'do?

Læ diedost-ge.

Imâš, gq gâl'gik læt dâggar ql'bmuk mайдai skippâs(âk), — rudâid mайд sattašeggji bqrât, gq dqk'kišeggji bieb'mon. Jülušeggji diedost-ge dâk rudâk-ge bqrât, gq bærë dqk'kišeggji bieb'mon.

¹ P også: fuodnanit. ² P også: su sâgâid. ³ Kt sattë. ⁴ Kt hærrai.

. . . Duot kas'sâ-bor're, læ-gq nuos'ke stobo-dilest?

I ei'sige. Gâl dât læ har'janâm juo ðqr'gâdvüttii, bâggjël jâkké-bâlê(st) læ qrrum sikhûvsâst¹.

Gukk' aigě-gq dât læ die nū de, dâm dâlkudâm vuol'dē?

Âmmâ mən juo ləkkim . . .

Boares-go læ?

Boaresvuodâst dât gâl i læk boares, i ei'sige. Muttö die læ bâhamus, go buogoluvâi, — læš-gq læm nu ad'dim lakkai, dâm hâv  gq bap'p  dâm mui'tâlii.

I-hân dât læk nu värälâš, bærë sisâ æi mâñâ dâk ittâmâsâk². Gq riššâ gâžžâstât'ta milkiin, de câs'ka qlgus dâid it'tumiid²; æi bæsâ sisâ mænnât dâk ittâmâsâk.

Māngās dāl læ(k) mielājtāgā ūdād' dām dābhē dām dalvē

Mi-son dát-gis læ? Dál-go dát-gis daw'dân ai'go al'get?

Oai've-daw'dâ læ bâhab vel gq ðera daw'dâ. Duot nie'dâ i dqk'ki dâl sât mânenge. Mëccjin dâjudâ.

Hei, go māttij nuorrâ olmuš nū šād'dât!

Duodnâ-rieppo i sattë hæggâs-ge aigai: goallo jâ næl'go

Imâs, go i gâl'gâm cîel'gât!

Jà diib'ma bârgâi nugõ ãera-ge nieidâ-qlmuš, gâmâ-sûniid
çuonnâi nu viissâlit.

Dât lögäi læt nu fuone [hǣjo] juolge âldës, âttë äibâs. Čajétii vel munnjii: fâstës hayve læi

Vârălâș dât-ge go vârrâ-mirkutussân șâd'da

Jâ ruiobbek leggii jâ huok hâha-lokkâ

Munnji lœ nu soaigos gallut dâggariid, rumâš vel mûst soaigetâ, bâvâstâ degõ bâhamus hadnë-vorlakâ

Vai nū boares dât læ æd'nad! Im de lîvēi jak'kam

Dât gâl læ duottâ, dât i sulâstätté al'dâris [âges], æd'ne. Dietta
dât gâl jieš-ge.

Dât læ imâš, gq muttem qlmuš læ nu qđđâ-iwnlâš. Gq i qbbâ orđ-ge dât læ boarđs qlmuš!

Já dát duola ak'ko qroi hui boares müttui, vaikð jieš læ nuorrá olmuš ~~æ~~ndne báldast.

Gâl læi Ivvar ag'gja dii'bma âin hui hæw'skai [hæwskalâš],
muttô dâl de orro nuendâtâllâmin.

Ar'válii muinâ dii'bma dát ag'gja — dál de læ hæggái á'l'dé —, átté sqn gul ai'go dál nai'tálit, já dqn gálgák gul cabbâ bik'tásiid goarrot sudnji. Sqn ai'go uccâ vistaš vel räkkádit álcis; i sqn gul višâ [gil'li] dái qollo mānai sis'té qrrot . . . De lat'tistim mqn, átté: i-gq ag'gja diedé, átté dát læ boarës ql'bmui tii'dâ dát, átté gq boarës olmuš dâggarâžžáid hoak'tegoatta [hoakkâgoatta], de i ælë

¹ Kt sikhūvsist. ² Kt ittalumek = ittalumiid.

7 – Lærebok i lappisk II.

dât gukka. Dâm dât gâl i âdnam oallë vuogâsin, dâm mqn gâl dqw'dim. Dußsé dâm dâjâi muinâ, âtté: gæccâ gul Vul'li aggja, mq boarasmii dât, jâ liika elii gul gukka.

Nû dât læ, gq boarës qlmuš mëndu sâggâ hoak têgoatta mailma-lâžžâid, dâi sisâ cieg'ga . . .

4. Vai jabmam dât læ boarës æd'nad!

Jiev'-ækkëd dât jâmii.

Leggji-gq câdâg nu mëndu gârrâ bak'êasâk?

Læi gâl muttom gâskâi væha qrrom-maššo. Jâ mui'tâlii buok qost mi¹ læ, — mæccest qoggö mi jægél-limpoid² læ, jâ vistiin mi qost³ læ, mi mâñ⁴ cikkii læ dæd' deluvvum, jâ mi mâñ⁴ sâkkâ sis'té læ. Diedak âtté mqn leggjim nu âmâs dâl, gutti moad'dë jâge leggjim éri dâlost.

Gukka-gq câgâi?

Ak'kurat birrâm-bæivé⁵, dâst mâññel gq daw'dâ fâst qđdâsist bâdii. Mqn im læm qbbâ baikest-ge [ruovtost-ge, dâlost-ge] dâllë, leggjim bâgjel vârë mânnâm, jâ gq mqn bâttim, de læi âidö vai've-hæg'gâ⁶ . . . Gqlmâ njælljâ gærdë degö humâi⁷, — dât dqwdâi âtté mqn læm boattam. Bâssâlim sût vel câlmiid jâ lak'tâdim njalme. Æi læm duos'tâm njalme lak'tâdit, gq bâlli âtté boak'êan(â). — De moaddë hâvë vuost vuoinetii, gq hætii skâhrrâmist⁸, nugö læi qbbâ dâm birrâm-bæivé skâhrrâm, jâ mqn ar'vedim: de dâl i læk æm'bo gukka. Jâ de i læm-ge: dât skârketii, jâ de rqttii hæggâs.

Dât diet'tâlâs-ge vülgii, gq juo rak'kânâm læi vuol'get.

Dât gûdii nu aw'dem⁹ jâ guorosin dâm dâlo. Dât læ nu al-fârug [âlbâs] aw'dem dâl, dât dallo.

Daidak dqn-ge dâl érit ai'got?

Im mqn gâl nu gukka vuolgë, gq boarës aç'ce læ ællemin, — gq éližâm aç'ce mâññeliidâ.

Buorrë, gq dqn dâl bâttik ruok'töt.

Vuol'get fer'tim jâ qrrot dâm guorös baikest [dâlost], aç'ce dittii fer'tim dâm bâr'gât . . . Qollo læ mq'l'sâšuvvâm dâm dalvëst, mânnâm vel dât oab'ba-ge érit, gq dqkkö nai'tâlii.

Dât læ visses . . . Jâ dât ed'nud, dât fâl i boattam buoc'ce oabbas gæc'cât.

I, vaikë diðii âtté dât hæggjo dattoi nu sâggâ jâ aibâšii dâm vielljâs. Algost gq gulâi âtté buoccâmin læ æd'ne, dâllë dât cieroi gul, lqgâi dât sadnë-doal'vo. Muttö boattam fâl i.

¹ Kt gost mi-ge. ² Kt gost guttige j.-lim'po. ³ Kt mi gost-ge. ⁴ Kt mi mân-ge. ⁵ Kt jan'durâ (også Kr, P). ⁶ Kt jur væha hæg'gâ. ⁷ Kt mulljârdii.

⁸ Kt skâr'kemist. ⁹ Kt aw'demin.

Mânnâm vâkkost mqn qidnim ædnad mâñemus'ta¹. Mqn dâkkim juo dâm mail'bmai juo dærvuodâid dâllé, dærvuodâid âge-bæ'i'vai. Nu læi väinâtâm [väikâtâm]² mû. Gq uk'sâ læk'kâsâ, de dâl'lan jærrâlâ: gai'bme-gq (dât) boatta, gul?

5. Müst livcii hâlu dâm gai'bme-akko miedoštít haw'dai. Âmmâ xi gærgâ qw'dâl gq gâs'kâ-vâkko.

Im gaddë.

Hawde gâl læ(k) gqç'cum êuollât mâñeb-ar'gii garvesin, muttö. . . . Æskâ jik'té algi gisto râkkâdit dât ag'gja.

Gq qDNA râjëst i bqdîs sadne, de

Nâ-â?

De im šât doaivô âtté dâk biggjik-ge sâne munnji, goas ai'guk haw'dai doal'vot.

.... Nu læi cabbâ dalke râkkâdâm Ibmél Ač'če jik'té, gq dât jab'me dq'l'vu(juvvu). Mângâ iw'dnai leggji bâlvâk, nu nû âtté. . . .

Nâ, mä dât niei'dâ âldës³ mænnodii? Cieroi-gq þir'bmâdit?

Cieroi gâl. Jâ nu hir'bmâdit ëur'vii qk'tii: hei hei, gul, su bâggjëli! Duot suobmélâs-ge dq'l'vui jik'té haw'dai.

Bâzii-gq dâst dallo? Jâ bâcci-gq mânak dâm ql'bmust?

Im mqn sū gâl diedë ei'sige, âmâs tinqâ⁴. Boat'té sqdnâbæivë mqn gaddam vit'kât bâppâ dâid jab'miid⁵.

Gâl væggja.

Tiidâk. — Overtro.

1. I-gq-sqn dât vuorâs diedaši boarës ql'bmui tiidâi birrâ mui'tâlit?

Dietta gâl, jâ mat'ta jies vel noaidës-goanstâid-ge, muttö i dât mui'tâl ql'bmuidi.

Dâm mqn gâl diedam: gq aibâs guovta livciiime, dâllé dât gâl gik'tušii⁶ al'get mui'tâlit.

Duot jqt-te-tinqâ, mi dabbë mânâi⁷ di'bma, dât gâl êuoigâi dqbbë, dâm aggja baikest, muttö i fâl qž'žum mâydege diettet.

Nâ vela-bâ dât, âmâs qlmuš, jqs dâl dât i qž'žum mâyde diedoid.

Varrogâsâ(k) dâk lež'žik dâggar aggjak gâl sâgâidâsâsek. Æi-ge qbbâ sattaši-ge mâyde, gq gâlgâšeggji mui'tâlit æraidi, mä si lävijik.

Gaddäk-bâ dqn dâm aggja sat'tet mâydege?

Gaddam mqn gâl.

Nâ de dâs'tö?

.... Müst væha jur'dâgâk guk'kogqtti, — mi læs dât dæddamii⁸, gq gir'kost i gâlgâ væggjet cök'kat nakkariin.

¹ Kt mä(ŋ)ñemus. ² Kr vainotâm el. (også Kt) väilâtâm. ³ Kt süst dât niei'dâ el. dât niei'dâ. ⁴ Kt ql'bm. ⁵ Også Kt denne ordstilling. ⁶ Kt gârušii. ⁷ Kr finâ. ⁸ Kr, Kt dæd'demiid.

Nâkkarâk, dâk gâl bqtik ql'bmui âlma noaidetâgâ, gq i læk gâllas oađđam.

Jqs mqn višâsim mui'tâlit dudnji, âttë dât mû aigoi jâmiš-muoldâiguim¹ liŋgostit.

Mâid dqn?

Nâ, mâid dâl dittim? Bâttâr² fer'tijim viekkâlit.

2. Gæ dâ læ guoddâtâk. Dqn jérrik es'kë, mâggar tin'gâ læ dât guoddâtâk. De dâl oainak jieš. Dâ læ jalõbæw'r'-guoddâtâk.

Læ-gq hui boares dât guoddâtâk?

Læ. Hir'bmâd boares læ. Dâggö læ aibâs nqkkâm juo. Jâ dât læ væha dâlkâs mâida, dât guoddâtâk.

Mâid lqgâk? Dâlkâs-gq?

Dâlkâs, dâlkâs. Mqn læm jieš âdnam dâm, jâ dik'tam ãeraid mâi(d) ânet, jâ ălô læ dâst læmâs aw'ke. De bqdii qvtâ gærdë qk'tâ bâggjë-nissun³ dei'kë. Dât buvtii mânas dei'kë, aigoi joqtâmur lut'të ællet⁴ dâinâ, gq dâst læi nappe       k      nu hir'bmâdit. Joqtâmur g      dîli, mutt      de lqg     : i sqn gâl matt      dâsâ m      dege, gq n      læ f     ; g      gul dâggâvid      doal'vot doak'tar lusâ, — i sqn gâl ei'sige duostâ dâm dâlkudišgoattet. De       mû lut'të dât nissun. Dât læi oapp      qlmus munnji. Jâ de mui'tâlii munnji dâid b      dis, âtt      dât nappe læi nu hirbmos stuores jâ f     , jâ nu       ouow'gai vel, âtt      lakk      rai'gan     . Jâ mqn dâggjim dâinâ n     , âtt     : »gâl mqn dieðâsim dudnji qvtâ r      m      oa      dâkkât, dâssazii-gq doak'tar lusâ b      s     . Jâ de lui'kim mqn dâsâ dâm guoddâtâgâ jâ mui'tâlim mq dâm gâl'ga ânet: dât gâl'ga gis'sut liine sisâ, jâ de big'gjut dâm bqtan      n      ab     . Nâ, dât n      dâg     , jâ vikke dât nu f      buorranii, âtt      i qbbâ s      dâm-ge doak'tar lusâ doal'vot dâm mânas. Jâ dât n      gii'tâlii mû, dât nissun. Mu boad'nja finâi dqbb      vie      z      min dâm guoddâtâgâ. Dât læi dâll      juo qrrum guukka dqbb     . Jâ dât nissun n      c      lâlii munnji gii'tusiid. Mqn dieðost-ge im liv      an'sa      m      dege gii'tusiid. Du      dât læi, âtt      mqn fuo(b)ma      tam leggjim n     , gq       rak leggji mû oappâtâm qw'dâl. I-gq læk       wdulâs? Doavter, diet't      lâs, i jakka     , mutt      n      dât gqit-ge l     .... Mqn læm m      dâidai jieš âdnam dâm guoddâtâgâ dâlk     sin, jie      uccâ bardna     . Dât (l     ) læmâs hui d     ervâs gan'dâ, mutt      dâst læi s     m      vad'do gq duost-ge: nappe n      læi      k     . De mqn dâkkim n     , gq boar      æd'ne læi gq     cum: biggjim dâm guoddâtâgâ ab     , jâ buorranii dât gâl. Gâl dât læ visses, dâlkâs dât gâl læ, dât guoddâtâk.

¹ Kr jâmiš-sad'duiguim. ² Kt bâttâr     miin. ³ Kt sâme-niso. ⁴ Kr fidnât, Kt m     nnât. ⁵ Kt f      læ. ⁶ Kt rai'gan     me. ⁷ Kr, Kt r     de.

**Bap'pâ. Gir'ko. Bâsek. Čoaggälmâsâk. Dqw'dâmušâk. —
Prest. Kirke. Høitid. Religiøse erfaringer.**

1. Gir'kost-gq dqn dâl boadak?

Nâ-â¹.

Mâid dâl sar'dnedii bap'pâ?

Ik-bât dqn læm gir'kost?

Im mqn gâl læm. Mqn qđdim nu gukka, im lik'kâm dâm mud-döst âtté gir'kui.

Bæive evangeliumpist de doalâdii, jâ gq de gærgâi, de gulâtii vel nai'tusii qvtâ pârâ jâ rqkkâdâlai dâm guovtô qwdâst, âtté Ibmel gâlgâsii âd'det dâm guk'tui burist-siw'dnadusâ jâ likko naitösvuodâ dilest. Jâ de gulâtii vela, âtté boatte sqdnâbæivé tii'bmâ [tii'bmo, dii'bmo] guok'te mâlñel gir'ko ai'go bap'pâ čoaggälmâs-stqbost mui-tâlit ql'bmuidi bii'bâl birrâ, mq biibâl læ sâd'dâm ëal'lut jâ pren'ti-juvvut, âtté gæin(â) læ hâlu, bëssik gullât. Jâ gulâtii vela, âtté luk'kar ai'go boatte gâs'kâ-vâkko tii'bmâ gut'tâ doallât biibâl-lqkkâm skuwlâ-stqbost.

Nâ, vel-gq æra gulâtii?

Í dâl æra sât gulâtâm. Logâi vel Hærra burist-siw'dnadusâ, jâ de njiejâi sar'dnë-stuolost bqd'nai [vulus]. Luk'kar lawloi sâlmâ sardne mâlñel. Jâ de lawloi gas'tâ-sâlmâ, jâ gq dâm læi gær'gâm law'lomist, de gud'di dievvâ mânaid bâppâ qw'dii. Muttomâk, dâk leggji juo gqs-i viek'kek, jâ nu bar'guk nû âtté . . . Bâppâst oainâ(k) bâllik.

Mi-bâ boarës mânaid val'da [doalla] bâllâmist?

Vit'tâ mâna leggji ristâst. Muttö dât vidâd, dât il'la idii. Dât æd'ne læi rippâin, i-ge fuo(b)mašâm, qw'dâl-gq bap'pâ jærrâgqđii: »gqst dât qk'tâ manna læ?« Í-ge vel fuo(b)mašâm jieš, muttö ærak cåw'geleggji. Nâ, dât dâl gâl mài viekkâlii. Muttö diedost, manna dât ruovtost læi dqbbë. Gâl dât aggjanii. Bap'pâ mài vûrdii jâ vûrdii. Í-hân² dât ittam [dit'tum]. De fer'tii al'get. Nâ, joawdai dât ânkë, qw'dâl-gq bap'pâ äibâs gærgâi. Jâ fer'tijeggji dâk ærak-ge qrrot dâst, dâm bqddâ gq bap'pâ dâm mâna ristâshii.

Gâstâšuvvum-gq dât læi juo qw'dâl?

Buok mânak, dâk leggji juo ruovtost [siidâst] gâstâšuvvum.

Vai nû. Gâl dist (læ) læmâs qd'në bar'te gir'kost.

Alé-hân [âlë-hân]³ dâm vel . . . De mânâi dâinâ mânainis ruok'tot-gis. De al'tarii-gis [al'târii-gis] i joaw'dâm. Qp'pit⁴ fer'tii vuor'det bap'pâ. Bâdii dât almâke mâlñâssii.

Dât læ visses, âtté qd'në (læ) læmâs dist bar'te gir'kost, gq læ vuor'det jâ vuor'det. Vel-gq gævâi mqk'tëge?

Í dâl sât gævvâm mqk'tëge. Dâl lawloimek, bap'pâ logâi kqléktâ [kqlâevtâ] jâ Hærra burist-siw'dnadusâ, jâ luk'kar loappâtâm-

¹ Kt nû. ² Kt muttö i-â-hâl. ³ Kt alë-hon (=alë dqn). ⁴ Kt fast.

røkkusâ jâ Ač'če-muinâ. Gir'kō qwdâst mist gâl læi vel čoaggälmâs.
Lænsmän gulâtii aksiuwnâ¹.

Mâid aksiuwnâid?

Boazõ-aksiuwnâ.

Gæn bqc'cuk dâl gâl'gik vuw'dujuvvut?

Dâk Suomâ-bqc'cuk, mâk duoidâ njar'gâ-siidâidi leggji ittam.

Goassažii dât gulâtii dâm aksiuwnâ?

Vit'tâ-nubbë-lqgad bæ'i-vai dâm mânost.

Gâl'lë bqc'cu?

Âmmâ dâl læ(k) goalmad lqkkai.

Vai nû qollo! Mâk dâk læ(k)? Stuorrâ bqc'cuk?

Nâ-hân dâl dâst læ(k) stuorrâ² ja smâvvâ bqc'cuk.

Nu-bâ diedost-ge.

2. Vuoi, gq 'mîn bap'pâ vuol'ga érit! Í-gq-sqn dâst hâlu læk juo dâl nqkkâm vuol'gemist, gq dietta âtté dâl sqn šâd'da vuol'get? Vai læš-gq nu hirbmos visut dq'l'kâm mîn gieldâst³ qrromist?

Sat'ta nû læt, âtté dq'l'kâm læ.

Im mqn gâl dâjâ guok'télâšvuodâin, im hæðest-ge, im qvtâge sadnë-gæžje: dât læ juo visses, âtté dât læmâš mist buorrë bap'pâ.

Dât dât gâl juo læ degö mânñâm, gq dærvuot-sardne⁴ ai'go doallât.

Læš-gq dâl nu fâmulâš dærvuot-sar'dne gq dærvâtâm-sar'dne læi? Dât læi nu fâmulâš âtté cæl'kemæt'tom. Im mqn gaddë sū dâst mânqel læt goas'sege sar'dnedâm nu fâmulâžžât.

Gi dâl bqdîš miggjidi bap'pân?

Âmmâ dâl boatta muttom nuorrâ tñ'gâ.

Æi qrô ql'bmuk jak'kemin, âtté boatta bap'pâ, gq buokkâk cæletik al'tarii.

Dqñ gâl ik sael'gâm⁵.

Dâllë gâl'ga læt qlmuš æra lakkâi, gq al'tarii sat'ta.

Nâ mq? Duššë gäidâk âtté gäidâk⁶.

.... Âmmâ-(d)âl ælla vel dabbë bap'pâ, qw'dâl-gq alfârug vuol'ga.

Dâm ællemist⁷ dât gâl qvtâ dâkka. Dâl dât juo mânâi, gûđii mîn de.

Jâ buok val'da miel'dë, sængâid jâ buok?

Val'da-bâ diet'tálâs-ge.

Dât læ imâš, gq æi gâlgâ gar'demii guodđet stqwlâid⁸ jâ sængâid De-hân læ qk'tâ-nubbë-lqgad kas'sâ!⁹

Oažžök diettet!

¹ Kt biggigâ. ² Kt nâ gâl-â-hâl læk juo stuorâ ³ Kt suokkânist. ⁴ Kt fârvâl-sardne. ⁵ Kt gær'gâm. ⁶ Kt bæssâdâlâk jâ bæssâdâlâk. ⁷ Kr fidnâmist, Kt fidnâmii. ⁸ Kt, Kr stuoloid. ⁹ Kt gâl dât gol'bmâ gâssâ šâd'dik miel'dë!

Jâ âdna vække.

Oažžök jak'ket, — vættö-dilalâžžâk, nu qollo gq dâin(â) læ smâvvâ mânak.

Mq-sqn bap'pâ gusâidisguim ai'go râssât? Biggja-gq tam'pii dâid?

Im diedë mайд dâgâš. I-gq-sqn dâid vüwdiš, qw'dâl-gq vuol'ga? Vai've læ dâid fiewredit dâm gukkes matke. Mânnâm giđâ juo, gq raw'de fälai bap'pii guigo, de læi lqkkâm bap'pâ, âttë i sqn sattë oas'tet dâl šât mäidege, sqn ai'go gul vuol'get, jâ nü-hân âitö mânâi-ge.

Dâl i læk æmbö râdestis, dâl dât juo fer'ti vuol'get. Duwlë, gq gaw'pugist finâi bap'pâ, de bqdii aibâs gielâtâgâ¹ ruok'töt, nü læi gqsâtâgâst. Mqn lqkkim dâllë bâppain jiežâinis: »ik læm dqn² dqkkö vuol'gam gielâd vuow'det«. Gq leggjim diettet, âttë dâllë dât bijâi qccâm-girje pq'stii, de mqn livčim dâggjâm nâ, âttë: »ik læm dqn dqkkö vuol'gam gieldâd vuow'det«.

Gq i gâlgâm lqge jâgë âlâ bæssât! Dâm mqn juo dâjâsim jiežâs vuos'ta juo. — Âmmâ i læk lii'kum miggiidi.

Il'la mqn gaddam âstât fidnât bâppâ dâst³ min dâlost, dâl gq mânemuš hâvë ælla dabbë . . . De læ dât luk'kar guos'sot, de læ(k) dâk æra dâžâk guos'sot,⁴ nu-bâ diedost-ge.

Im mqn gâl vuoi'gâ diedë, âstâš-gq. Dâllë gâl âstâsii, gq i livči mânemuš hâvë fidnâmin.

Jærrâlâ dâžâ-guos'se: Fidnât jâ ællet, læ-gq dât qk'tâ jâ sæmma? Kârasjogâst dâk dâggjik dusšë: fidnât.

I dât læk-ge min sadne, dât fidnât, dât læ Gârasjok-ql'bmui sadne, muttö mi læp val'datâm⁵ dâin(â), gq hilgudit vig'gâp dâm ællet sâne dâinâ oai'veliin. I dât læk-ge mikkege vuok'kâsiid, dât ællet. Muttö qk'tâ gâl læ oai'vel.

. . . Dâl læ bap'pâ qddâ guowllost. Dâl sqn læ gæccâdæmën dqbbë dâm guowllos.

Gâl dât læ visses, mi læp mâs'sam viekkâ buorrë davver(â) âldamek.

Âmmâ dâl læ vuost âmâs dqbbë, dâs'sa-gq val'da duom guowllo bai'kenis, jâ dât bai'ke fâst æi'da⁶.

Jâ Suomâbæl-ql'bmuin-ge dâl læ vuol'gam bap'pâ.

Dât gâl læi âldësek rabmë-bap'pâ⁷.

Dâst gâl i læm rus'tum [ruostâs] râd'de: gq mes'sistâlai⁸, de læi degö æŋ'gâl⁹, de čuojâtii.

¹ Kt jienâtâgâ. ² Kt ik-hân dqn læm. ³ Kt bâppâ dâst fidnât. ⁴ Kt de læ mânât luk'karâ guossest, de læ dâi æra dâžžâi guossest mânât. ⁵ Kt val'dam. ⁶ Kt vâjal-duvva. ⁷ Kt râmalmaš bap'pâ. ⁸ Kt mes'sii. ⁹ Kt eŋ'gël.

Nâ-bâ duot jqt'te-bap'pâ gutti dâbbě læi, — æmedis i bæssâm
dei'kě mieldes val'det —, gqst dât däl læ?

Âmmâ dâl vuoggja dqbbě guossest, gal'gustâllâmin¹.

Mâid dqn diem gqvâst nu gæððâdâk?

Jieš mqn gæððâcâm. Dâm mqn gâl oainam dâm gqvâst, âttë din
bäppâst dât æmed, dât i læk cæppattâgâ.

Dât gâl læ duottâ dûst.

3. Læ-gq din bap'pâ buorrë sar'dnë-âlmai?

Dâllë dât gâl læi, algost gq bqdii, hui cæp'pe sar'dnedit, cællâg
gq cîl'gii-ge giddâ âlme uvsâ duokkai. Dusshë râbâs fâl i qžžum
diedost-ge. Jâ gir'ko-ge lâvii dâllë læt nu dievvâ, jâ ql'bmuk nu
višsâl(âk) leggji gir'kost fidnât.

Í-bât dâl læk sât cæp'pe sar'dnedit?

Dâl mqn im diedë gâl . . . Álgii yieldâ ql'bmuid stoalotit gir'kost,
jâ diedost-ge ql'bmuk æi lii'ku dâsâ.

Mânnë dât nûl algii râssât?

Dâm mqn fâl im diedë, mânnë læs. Âmmâ (dâ)l læ lqkkâmin
jiežâs nu qllës-oap'pâm âlmajin jâ cællâg-ad'dijæg'gjen, âttë sù
vær'dasâs i læk sât qk'tâge . . .

. . . Val'da [riŋ'gi²] gâl sisâ dât min biel'lö-dappe-ge³ bâsiid.

Goas dâk lâvijik dabbě lqkkât bâse al'get?

Šiep'pon aigest⁴, gq i læk diletisuottâ, dâllë gâl lâvijik guðâ
aigë ruot'tâbæi-ækkëd val'det bâse sisâ.

4. Dât læ qddâ ãsâtus âldësek, âttë gukkës-bær'jâdâgâ gâl'ga læt dârøgiel-gir'ko dâst.

Ēppit daidë lii'kut dâsâ?

Mâid-bâ min lii'kumist⁵? Nû-hân dâk ãsâtæg'gjek dâm ãsâtik,
mâid jiežâ dattuk, dâk oai'vamužžâk. Mqn gâl im dâjâši mâi'dege
æra lakkâi⁶. Mutto dâsâ mi læp hui bâhak, gq dâm stuorrâ bâse
vuos'tai gâl'gik maťkai fâst vuol'get ql'bmuk, — coag'gânik dâllë
juokkë guowllost, hui guk'ken mайд bqtik.

Æi-hân dâk vuol'get dârbâs, vaikö i læk-ge sâmëgiel-gir'ko.
Æi-gq mâna gir'kost sabmélâžžâk, jqs ibmel-bal'vâlus dq'ljuvvu
dârø-gillii?

Mâid dâk gir'kost, gielâtis tingâk? Sâggâ qw'dâl dâk šilljost
qrruk. Åidö harves fidnik⁷ gir'kost, mâk⁸ dârø-gielâ ad'dijik⁹ jâ . . .
Livcii nûl, âttë dulkâ cædâ dât dârøgiel-sar'dne, dâllë gâl. Mânâsim
mqn-ge dâllë. Bæssa dârø-gielâ mайд væha oap'pât dâm dul'kumist.

¹ Kt akkainis qvtâst. ² Så Kt. ³ Kt biel'lö-lägaš-šâi. ⁴ Kr ſietton; i Kt er
begge uttrykk ukjent. ⁵ Kt lii'kum. ⁶ Kt æra dâfost. ⁷ Kt soamës fidna. ⁸ mi.
⁹ ibmerdâ.

5. Gq mat'ta lət ql'bmui gâskâst nu stuorrâ ērutus, nugð dāt guovtōs-ge¹, dāt de vaz'zebâ: nubbe birrâ æi hâlâ ql'bmuk māi'dege ðer-ä-gq buore, attē dât læ vuogîlâš qlmuš jâ duottâ Ibmel manna, jâ dânen cajetâ jiežâs sikkë gæssëg jâ dal'veg. Nub'be fâst dal'veg, coaggalmâs-aigë, gâl læ an'ger jâ æll'jar² coaggalmâsâin joqtet, muttö gæssëg læ degð ðera-ge surotæbmë.

Dât læ visses. Dâm mqn gâl dâjâm diggjiidi, attē gæssëg, gq luossâ-gawpest læ, de i mattë qlmuš ar'vedit, attē dâst livcii qsko cionâm-ge. Snoalla jâ šlei'dušâ, nu qlo gq njalmest qlgus cakka, bâhabut gq gattâmaet'tom.

Mq dât nû sat'ta læ dâinâ ql'bmuin?

Âmmâ dâl muttomiin nub'be Ibmel læ dâst, gutti suovva dâm bâr'gât: šlei'dušit jâ snoallât. Muttö dât læ vel nu gavvel, nû attē fil'lit sat'ta ql'bmuid, hui al'ket.

Mqn im dudâši qbbâ dâm gavvelvüttii-ge. Nû læ munni fâs'te, âl'bmâ rqbme duoggar mænno. Guok'telâš qlmuš i læk buorëb gq biru.

Buorëb gâl âitö i ei'sige, muttö mânqâ gær vær'rab vel.

Duw'lé gq dqbbë gâwnâdim dâinâ cabbii³ mar'kânist, mqn im dâkkâm qbbâ dqw'den-ge. De ânii fuodnen⁴, jærrâlii: »ik-gq læk oai'dnam mû coaggalmâsâin?« »Mâid dât vækkët, gq dqwdâ im?« lqkkim mqn.

Jâ munni gâskâi⁵ nû boatta, mqn im vuolgë qbbâ coaggalmâssii-ge, gq dqkkö dâggarâk coag'gânik. Äp boadë mi gqsâge Ibmel sâniin, gq sadne i oažžö fâmo min vaimo bâggjël jâ min ællem-gærde bâggjël.

Nû lqgâi muinâ duot hoam'ma-gan'dâ, gq coaggalmâsâst bqdii: »læžža-gq dain nu illo, attē slubbârdik juokkë lâggji, — amâs gielâ hubmik?«

Vela-bâ dât, gutti i qskö māi'dege! Muttö im mqn dqkkö dâjâ, mailme guw'lui, mailme gežiidi. Sâne mânqai gâl viggâm mân-ge, jâ diedam attē Ql'bmu-bardnest læ val'de suddoid an'dâgâssii cæl'ket. Muttö i dât læk dušsë dâst, attē dâm gulla dqbbë. I dât læk dât Ibmel dat'to, attē mi gâl'gâp dâs'to sud'dodit vel bâhabut.

De læ vel dât, attē dâk bis'tik nu hirbmos gukka, dâk coaggalmâsâk, giddâ iggiji, jâ bæi'v'e bæive mânest. »Væigë-bællai buorëbuš suwlædišgoatta sar'dne«, nû lqgâi muinâ qk'tâ bil'kar.

Dât gâl læ visses, æi læk buok ql'bmudi dærvâslâžžâ(k) dâk hirbmos gukkes coaggalmâsâk. Likkulâš dât gutti dærvâs læ jâ gil'la, likkötæbmë dât gutti oaivest-ge læ fuodne⁶. Dâggar qlmuš sat'ta mq'i'vâšuvvât aibâs, gq dain(â) gukkës coaggalmâsâin cök'ka, — nugð dât duom dâlo ðamed qk'tii, gq coaggalmâsâst bqdii min stoppui.

¹ Kt dqm guovtōs(t)-sâi. ² Kt viissâl. ³ Kt cab'buniin. ⁴ Kt bâhan. ⁵ gâskutâgâi. ⁶ Kt, Kr hëituk.

Dât mânâi boarës ædne lusâ, giedâs gei'gii ædne njunë qw'dii jâ āuorvoi: »dqn mânâk hel'vetii, dqn mânâk hel'veti!« De oainam, mq važ'judik¹ vârâk boarës ædnest, bâlâm âttë noagö dât dâl jâmalgâ. Jâ de njui'kijim čuožžâg², jâ hq'i'gâdim guosse qlgus, qvtâge sâne jiednâdkætta. Í dât-ge jiednâdâm mâydege, mânâi ačce lusâ ran'tigii³. Mqn-ge viekkâlim qlgus, geč'cim mайд dâl ai'go. Áččiin dât dâjâi duššé nâ: »mайд-bâ læžžâm dqbbé lat'tim, gq gai'bme qlgus gqččoi; i læk qw'dâl dâm dâkkâm munnji«. Í dât dâst mânqél gâl sât duom lakkai.

6. Buorë bæive, vielljâžâm!

Ibmél âdde!

Vuoi læi juo buorrë, gq Ibmel dâm vielljâ sad'dii mu lusâ. Mun leggjim juo nu vaivest jâ doarost jiesh-jiežâinâm. Jâ nû qrro muttomiin, âttë mûn dâl im læk gâl qbbâ qs'komin-ge, gq læm juo nu birulâš, jâ im-ge oainë āera gq bâha jieččâm lut'té. De mây viggâm Ibmel birrâ jurdâsit, muttö nû læ, âttë im satté qbbâ jurdâsit-ge, jâ nû qrro, âttë mi-bâ āera Ibmel mânai (læ qs'kot), guđik læ(k) buorëb gq mûn, jâ gæk æi læk nâ mëndu bâha jâ suddulâžžâ gq mûn læm. Mûn læm juo buok bâhamus buokkâin. Í mû-lagan læk i qk'tâge. Nû læm, il'la duostâm Ibmel mânai qbbâ qil'dnusii-ge boattet. Jurdâšâm, âttë: âmmâ (d)âl juo mû æi ânë gâl qbbâ Ibmel mannan-ge, gutti læm âidö dâggar.

Gâl dqn oažžök læt visses dâm âlâ, âttë dqn dât âidö læk-ge Ibmel manna, gæst dâggar ælle dqw'do læ. Âidö dûst dât læ(k)-ge rivtës Ibmel mâna dqw'dâmušâk. Dqn læk ælle siello, jâ du sis'të læ čuow'gâ, gq dqn oainak buok lüniid jâ gâwjâid mât du sis'të giđđodik⁴. Dqn diedak jiesh, âttë jab'me, i dât gulâ i-ge oainë mâydege, muttö ælle, dât gulla jâ oai'dna, jâ mâtë sârrâdâb kristâlâš-vuodâ čuow'gâ læ ql'bmü sis'të, dâdë buorëbut oai'dna dâid mât giđđodik ql'bmü sis'të. Muttö gutti i oainë mâydege billâšumiid jiežâs sis'të, dât læ jabmam, jâ dqn diedak âttë jab'me i oainë i-ge gulâ mâydege. Dâsâ dâkka qvtâ, jqgö qlmuš câs'ka dâhjë huikadâ. Jab'me læ jab'me, i dât diedë mâydege. Âidö dâst de gâlgâk ar'vedit, âttë dqn læk rivtës Ibmel manna, gq dûst læ dâggar ælle dqw'do. Jâ gâlgâk qs'kot jâ læt vissasmât'tum dâm âlâ, âttë dqn læk qs'komín jâ læk ælle kristâlâš jâ rivtës Ibmel manna.

Vuoi vuoi, gii'to, gq Ibmel dâm vielljâ sad'dii mu lusâ! Bârgâ, vielljâžâm, munnji suddoid an'dâgâssii âd'det!

Suddok læk(k) an'dâgâssii âd'dujuvvum Ibmel Bardne qlgus-qql'gâm vârâst jâ nâmâst. Muot'tâg viel'gâdvüttii læ bâs'sujuvvum du vârrâ-ruk'sis suddok. Agalâš ællem jâ aw'dogâsvuodâ juvsâk, gq dâm šiegâ qsko soade soadâk, jâ bisok biš'vâž'žân giddâ loappâ

¹ Kt ruottâdik. ² Kt čuož'žot. ³ Kt muorrâ-čuoppâtâkkii. ⁴ Kt ukj.

raggjai dâst mât ællem jâ hæggâ læk qž'žum. . . . Nâ nū dât læ. De læi juo suottâs gullât dâggar qvtâ-gær'dasâs æl'le dqwdo.

Hei gq bæn'tâ¹ gæppoi dâl rumâš-ge, gq érit bæsâi dâin(â) qllo jâ fâstes suddoin, mâk leggji nugö duol'vâ-bivtâs. Vela dâm lündulâš rubmâšâ-ge lqssodik. Jâ nû qrro, âtté vai've de læ ællet dâm mailmest.

Âmmâ mat'ta, gq nû gâl'ga bâllât, mайд dâl qd'në dâk lqkkik. Jiežâs dqw'do juo dub'mi nu ãednâg gq gær'ga, jâ dâllë qrro buok qbbâ siw'dnadus dub'mimin. Muttô gq siello friil'jâvüttii bæssa, dâllë qrro qbbâ siw'dnadus evaŋgiljqmâ sar'dnedæmën. Jâ nu suottâs de læ dâllë ællet. Gq qlmuš bq'cui lusâ boatta jâ oai'dna mâñ dqrvulâžžât miesse ruot'a ædne lusâ, jâ oai'dna mq æd'ne-ge qcca, de boatta mui'tui, mâñ dqrvulâžžât mi'-ge oaž'žop boattet Ibmel lusâ, jâ mq Ibmel vuos'tai-val'da min jâ qcca min, gq mi gai'dâp su lut'te érit. Dâk læ(k) buok dâggarâk sar'dnedæg'gjek miggjidi, bærë mi jiežâ ad'dišeimëk, mq Ibmel miggjidi sar'dnedâ siw'dnadusâ bqk'të-ge.

Jâ, muttô læk-gq dqn dâggar kristâlâš gq mûn muttemiin: nû suuttâm, nu ãednâg gq nâgâdâm, bælkam jâ ribâtâm vel gârrodit-ge. Jâ fâst læm jieš nu vaivest dâinâ mânqñël. Jurdâšâm: gq im de nâgâd mûn væha-ge soattât suddo vuos'tai! gq mattam mun læt degö bakken! jâ liika fer'tim mûn-ge qs'kot jieččâm Ibmel mannan, vaikë læm dâggarâš.

Ibmel manna-dât-hân dqn læk-ge, gq dqwdâk "suddo sud'don. Dqwdâdëddiin dqn læk juo aw'dogâs. Dât i læk bâha, gq qlmuš suddoid oai'dna jâ dqw'da âldëstis, muttô dât dât læ bâha, gq buorren de dqw'da jiežâs jâ jieš buorrëvüttii nû fättitâd'da, âtté i qktâge šât qrö mânenge, æi-ge læk gâlles, gæid kristâlâž'žân nâgâdâ guod'det [âdnet]. Jieš diedost-ge gar'ta bâssen, jâ ærak hæggjon jâ suddulâž'-žân, i-ge qk'tâge læk sú vær'dasâš. De dât qlmuš gâl læ šâd'dâm vardnotis dillai. Dâm dilest gq læ qlmuš, jâ jus dâst i bæsâ aigë-balë, gâl dât læ gaggjomæt'tom rai'gai cägñâm. Nâ nû dât læ.

**Gieldâ dilalâšvuodâk: skuw'lâ-, vuow'dë-,
gæi'dnö- jápoas'tâ-aâsek. — Kommunale forhold: skole-,
skog-, vei- og postforhold.**

1. Vuoi dâm aigë gq vel dâid skuwlâid-ge râkkâdeggji nû, âtté mânak æi ad'di æmbö mâydege mайд dqbbë oappâtež'žik, gq bærë dârö-gielâ læ, jâ mât mânak dâm gâl'gik ad'dit? Jâ sâmë-gielâ äibâs juo loak'tegqtti.

Dârbâšik-dât-hân mânak dârö-gielâ-ge oap'pât.

Dârbâšik gâl, muttô gq sâmë-gielâ loak'tegqtti! Dât gâl, âtté dâm âlâ bâr'ga, âtté dârö-gielâ gâl'gik oap'pât mânak, jâ âtté dârö-

¹ Kt vuoi'gâ.

giellâ bisso skuwlâst , muttö dâm âlâ bâr'gât, âttë sâmë-gielâ nu visut hæi'tet, âttë dât i qbbâ âd'nut-ge

Dât læ aibâs ãera aš'se. Im mân-ge dâttuši âttë sâmë-gielâ gâlgâšii aibâs hei'tujuvvut.

2. Dâl læ nu gârâs dât vuow'dë-lakkâ: gqst uccemus gaddašii, dâst qwdemus [qwdémus] bar'tâšuvva.

Nû læ(k) dâm ai'gai juokkë dâfost lâgâk. Jqs lâgâk æi livëi gârrâm, âmmâ dâllë livëii hui skikkâtisvuottâ. Nû læ(k) dâk ql'bmuk værranâm dâm ai'gai juokkë dâfost. Duot âlmai-ge die, es'kë dâst de finâi, læ al'gam bq'cuid riew'dâdâd'dât.

Mâid, duottâ?

Nû-hân dâl juo hällik dqwdos [oappës] ql'bmuk, âttë riew'dâdâs'ta dât. Dât lë-ge qw'dâl caccë-laibe bqrrâm dâggar bârgo dittii.

Vai nû. Mqn im læm fit'tit jurdâšit. Nu sii'võ-qlmuš qrro oai'dnet.

Sii'vui gâl oaž'žo, muttö dâggarin dâk âlmâke bæggötik.

Vai qlmuš læ bëttulâš! Dâsâ i gâlgâ oaggjot, vaikö mân sii'võ-qlmuš qrušii câlmii qwdâst; muttö gq sælgë duokkai bæssa, de læ bqrâ-spíri, naw'de.

3. I-gq læk vai've dist, gq i læk kruwnâ-gæi'dno¹ din mar'kâni?

Duššé-gq læ!² Gulâ mайд dâjâm: uccëst roap'pan i³ gæfës qlmuš dâm fâstës dëdnui, giđdâg gq nqk'kujik ql'bmuk jaf'foin jâ buok ãerain, nu âttë dqqkko fer'tijikrien'dot⁴ giehmmän lusâ, vaikë mân hægjo læš⁵ sii'vo. — Dât læ visses, kruwnâ-gæi'dno livëii dâbbë ânulâš, muttö ill'a mqn jakkam šâd'dât.

Bâha, gq im bæssâm dâl dædnö-jottemâ⁶ oai'dnet. Âmmâ læ hui suottâs gæc'cât, gq dædno luod'dâna jâ jienâk gq'l'gik?

Im læk mân-ge oai'dnam dqlus râjëst Dâggar viekkâmuš šâd'da dædnö-gad'dai⁷. Vaikë mi juokkë jâge oai'dnep dâm, de læ liika suottâs gæc'cât, dâllë gq nû âttë rivtës lakkai jotta⁸, qk'tân⁹ mânost. Dât læ vârâlâš mайдai, dâttânâgâ¹⁰ dædnö-jottem¹¹, muttom bâikiidi, gqst vuollëgis mielle læ.

4. Dât læ nu daw'jum miggiidi poas'tâ dâm râjest. Dâl læ guovtë gærdë vâkkost.

Dâsâ dât poas't-âlmai bûrist lii'ku, diedost-ge.

Mânnë-bâ i lii'kuši?

Muttö gâl-hâl dât gq'lâtâ-ge dâinâ poastâinis: daw'ja fer'ti nubbe hæstâ val'det jâ rængâ bal'katit.

¹ Kt ruwnâ-luod'dâ. ² Kt duššé vœha vai've. ³ Kt goas-i roap'panâ. ⁴ Kt rien-det. ⁵ Kt livëii. ⁶ Kt bâl'doid el. jiegñâ-gol'gâmâ. ⁷ Kr miel'lë-râw'dii. ⁸ Kt gq'l'gik jienâk. ⁹ Kt qvtâ. ¹⁰ Kt dât sæmnâ. ¹¹ Kt, Kr jiegñâ-gol'gâm.

Gqlâtâ diedost-ge, muttö gâl dât tini-ge.

Jâ, dqn læk mây poastâ qâ'žum qd'në: girje [prævâ] jâ aviisâid. Nâ. Dâid aviisâid mqn im mavsë.

Ik-gq? Nû-gq bqtik jiežâ?

Iccâlâssii dâk æi boadë gâl. Dât læ dât goll'ë-hær'ra mak'sam dâid, dii'bma de qroi dabbë muttom vâkko. . . .

. . . Mi dâl Vérrii gul'lu? Aviisâin i qidnu mikkege.

Í gul'lu faw'dnadit mikkege. Læ qk'tâ njoam'mo daw'dâ dâl dqbbë.

Mi dât læ njoam'mo dâwdâid?

Im mqn šâd'dâm dâm qbbâ gullât-ge, mi dât læš dâwdâid. De-hân lqkki, nu fak'kâ buoc'cajik ql'bmuk.

Hei! Nâ lqkki-gq vârälâžžâ?

Æi dâk qrrum lqkkâmin nu vârälâžžâ gâl.

II. Sâmii dilalâšvuodâi birrâ, mui'tâluvvum dâm girje ñalle mel-bâr'giin. — Om lappiske forhold, fortalt av forfatterens medarbeidere.

Sâmii jâ sâmii ællem-lâge birrâ. — Om lappene og lappenes levevis.

»Mqvt dqn oaivedâk sâmii birrâ?«

»Buokkâk dittik, âttë sâmek læ(k) qk'tâ jâlos jâ rpk'kis qlmuš-çær'dâ, guðik læ(k) jâlo(k) vuos'tai-çuožžâstít jâ roak'kâd(âk) qwdâs-mânnât, muttö mайдai«

»Muttö gulâ mайд mun læm gullâm dâin(â) gæk dqbbë læ(k) jqttam: âttë sâmek læ(k) argës ql'bmuk.«

»Gâl dâk qâ'žuk gâl qrrot nû, âttë dâk læ(k) arge(k), gq i læk duottâvuottâ. Æi dâk duššiguim gâl râmpâstâlâ. Muttö gq duottâvuottâ šâd'da, gâl dâk dâllë gâl æi læk arge(k). Nugö dât qidnui ñiç'ñid juwnii-ge, âttë dâk æi læm suor'gânâm æi væha-ge, jâ gq'bmâ-nubbë-lqgad aw'gus dâk leggji degö qk'tâ siello jâ qk'tâ hæg'gâ. — Lâvek, dâk gâl leggji bâlost, — joqö dât dâl soatte šâd'da.«

»Mâk-bât dâk lâvek læ(k)?«

»Dâid oar'jë-sabmélâžžâid gqççudæp mi lavven, mайн(â) læ juo mâsa¹ æra giellâ gq mist. Il'la mi qbbâ ad'ditâllâp-ge² dâi-guim.«

»Maid lqgâk: oar'jë-sabmélâžžâk? gqst dâk âssik?«

»Dietta dâl gâl bænâ sin âssâm-sâje! Dqbbë-hân dât læ gâl, Álâtâivuonâst oarjas. — Lâvek, dâk gâl læ(k) arge(k), muttö ñiel'gâ sabmélâžžâk æi læk arge(k). Jâlo(k) dâk læ(k) jâ roak'kâd(âk), muttö

¹ Kt mæstâ. ² Kt gulâtâllâp-ge.

mâidai lojes jâ râfalâš ql'bmuk, guðik æi hâliid mân-ge rii'dui, muttö bâk'kijik râfalâšvuodâ sisâ nu buorëmusât gq sat'tik. Sîn uc'can dieðoinæsek læ(k) sî dâddéke jier'bmai¹ jâ æletik sîn hæggâsek dâm sew'dnjis Sâmëædnâmist. Si læ(k) mâidai vißsâl(âk) sîn bârgoïdâsâsek, an'ger(âk) jâ doab'mel(âk) likkâdit. Sist i læk mikkege oappâid, mân bok'tê sî gæp'pâdâb'böt² mattašeggji mailmest aigai boattet.

Si fer'tijik ided râjest giddâ ækkéd raggjai vißsâlvuodâin doai-mâtit sîn fidnosek dâm coas'kâ jâ gâl'bmâ Sâmëædnâmist.

Sabmélâš læ buorrë, cabbâ, vißsâlis jâ cæppës qlmuš-æær'dâ, jâ uc'ce sâddost.«

»Lægë nu buorrë âttë mui'tálâk dâl juo munni jî væhaš sâmii ællem-lâge birrâ!«

»Si ässik sîn jiežâsek dâkkâm viesoi sis'te jâ âdnik sîn jiežâsek râkkâdâm bik'tasiid jâ bqrrik sierrâlagaš bqrrâmušâ gq ærak.

Si cùp'pik bëziid, gæsëtik jâ lât'tijik dâid ruok'töt. Dâst'ò pel'-kijik sî jâ sâhajik fielloid. Sist i læk mikkege fapríkkâid, mi râkkâdivçii mài'dege garvesin. Dâst cek'kuk sî stqboid, jieš-gúttig alcisis.

Si râkkâdik mâidai lâw'dnjë-gqđiid³. Vuost biggjik muorâid cæg'got nu law'gâ gq sat'tik, jâ de bëssiid, mайдâl biggjik æskâ lâwnjiid⁴. Bâjeld gûddik raige, mайдâl adnik sikkë uw'dnân jâ klâssân.

Bik'tasiid râkkâdik sî nâ: Si bib'mik sâwzâid jâ bæs'kedik dâin(â) ulloid, mайдâl si bâdnik lai'gen, jâ gqđđik gag'gasâ jâ fâccâid dâm laigest. Dâm gag'gasist gqrruk bik'tasiid, nugö gavte jâ buvsâid. Muttomiin râkkâdik mâidai baide gag'gasist, mайдâl si gâl ænëmusât adnik liinest. Si qs'tik liine jâ gqrruk bâidiid, cæbë-liine qs'tik mâidai. Jâ gâpperâ gqrruk si lað'dest, jâ liinest biggjik skoadðâsâ. Dal'veg adnik si cæw'ra-nakke vier'gen. Si adnik mâidai æra nak'kë-bik'-tasiid, nugö bæskâ, gis'taid, galsokiid jâ gâbmâgiid, mайдâl si adnik bqc'cu-, gusâ- jâ njuorjö-nakke. Dâddéke gusâ- jâ njuorjö-nakke ad'nujuvvu dußsë gâbmâgiidâ. Si æi ânë suokkoid gâbmâgii sis'te, muttö adnik sâiniid, mайдâl cùp'pik siedgâi sis'te jæggest. Boakkanâ jâ vuod'dâgiid râkkâdik si laigest jâ arpost.

Buok bivtâs-râkkâdæbme læ dâi cæppës jâ vißsâlis nissunii bâr'go.

Si bib'mik mâidai gusâid jâ hæstâid. Gæin(â) hæstâ læ, si æletik sîn hæggâsek mängâslai vuoggjemiin jâ gæsëtëmiin.

Mâidai biw'dik si jogâid jâ jâwriid, gqst fid'nijik luosâ, dâbmukâ, cùowžâ, har'ri⁵, rawdo jâ hâwgâ.

Dât læ caccëgad-ql'bmui⁶ ælatus-lakke. —

¹ Kt jier'bmak. ² Kt gæp'pâdæbböt. ³ Kt dâr'fë-g. ⁴ Kt dârfiid. ⁵ Kt harre (nom. har're), P soavvelâ. ⁶ Kt dâlõ-as'sii.

Bâggjé-ql'bmuk¹ qrruk birrâ jâge sîn jiežâsek dâkkâm loawdâ-gôđii sis'të, mât læ(k) bâjeld mâsa sæmmä gâllje(k) gq vuoleld.«

»Æi-hân² dâk nû gâllje(k) læk bâjeld.«

»Æi dâk gâl âidö³ nû gâllje(k) læk bâjeld gq vuoleld, muttö aei dâk dâl juo qollo bâskö gâl bâjas, jâ dâin(â) i læk ãera dak'ke⁴ gq dât stuorrâ álbome.

Duod'dârist si jottâlik sîn bqç'cuidâsékguim.

Dâm haw'skes jâ êuw'gis giđâ, goas buok siw'dnadus virkus-mišgoatta⁵, jottik si dâvas mærrâ-gad'dai, jâ dâm sew'dnjis jâ lâitâsis cåvçâ, goas buok siw'dnadus qrro degö duš'sâmin [-me] jâ nqkkâmin [-me], dâllë si jottik maddas⁶.«

»Gqsâ dâllë jottik?«

»Nâ, dâk jottik maddas jqk(kâ)-gêžiidi⁷, jâ dqbbë duod'dâri vuol'dë si qrruk giddâ giđdi. Æi dâk diedost-ge qvtâ sâjest gâl qrö, muttö dâk sir'dik fâst nubbe sâjažii, gq guottom nqkka. Jâ fârost si dql-vudik qvtö [câdâg] sîn goadesek dâhjë loaw'dâgiidesek. Mærrâ-gaddest-ge duod'dârist qrruk sîn jiežâidâsék lâvoiñ, aei dâk qrö dâloin. Dqbbë sîn goadesek jâ lâvosek sis'të si dqllik sîn dâlosek, dqbbë si râkkâdik sîn bik'tâsiidesek, dqbbë si riegadât'tik sîn mânaidâsék.

Sîn borrhâmuš læ bqç'cu-bier'go, guolle, jaffo jâ riew'dne⁸, jâ sîn ai'dno jukkâmuš læ kaffi. Si vuš'sik biergo qvtâin stuorrâ ruitoin⁹ mi gæssa mâsa qvtâ bqç'cu visut.

Mærrâgad-ql'bmui¹⁰ buorëmus ãlatus-lakke læ mærrâ, mайд si biw'dik sikkë dal'veg jâ gæssëg. Si râkkâdik jiežâ buok biw'dö-bier'gâsiid. Dât læ gârrâ jâ vârälâš ãlatus-lakke. Si âssik lâw'dnjë-gôđii jâ uccâ hir'sâ-vistažii sis'të, mât læk râkkâduvvum gæd'gas jâ muorâtis ãdnam âlâ, gqst si lag'gijik suiniid dâin(â) gæd'gë-gâskâin. Dât gæd'gas ãnâ læ gâl sâggâ vârälâš billestit¹² sîn lišša.

Câk'câg, gq bâggjé-ql'bmuk læ(k) vela sîn lâkkâ, fidnik si bâggjé-siidâin¹³ jâ qs'tik nâkkiid jâ suonâid, mайд si lqnotik gâvtiin, gag'-gasiin, rânoin jâ dqrkâin.«

»Âdnik-gq mærrâgad-ql'bmuk jâ caccégad-ql'bmuk mайдai dqrkâ?«

»Mærrâgad-ql'bmuk gâl âdnik ãnâš bærë¹⁴ dqrkâ, muttö caccégad-ql'bmuk aei ânë gâl qlost¹⁵ dqrkâ. Âdnik dât gâl muttomâk dqrkâ, — baide jâ gavte gâskâst. Muttö bâggjé-ql'bmuk, dâk aei ânë gâl baide, gq dqr'kâ læ, — dâllë-hân¹⁶ juo aei ânë, gq jiežâsek bqç'cunak-dqr'kâ læ bâggjelist. Gâl dât soames gâl âdna baide-ge. Muttö dâdë miel'dë gq mun læm gullâm, i læk gukkë¹⁷ ai'ge das'sa¹⁸, gq baide læ(k) al'gam âdnet.«

¹ Kt sâmek el. boaz̑-sâmek el. jöt'te-sâmek. ² Kt aei sui-ge. ³ Kt jur. ⁴ Kr alm. roppe. ⁵ Kt virkusnuvvâgoatta = virkusmuuvvâ . . . ⁶ Kt luk'sâ. ⁷ Kt j.-gierrâ-giđâ. ⁸ Kt riew'dnâ, P sur'bme. ⁹ Kt stuorâ bâdiin. ¹⁰ Kt mærrâ-ql'bmui. ¹¹ Kt helst qrruk. ¹² Kt billesstit. ¹³ Kt sâme-siidâin. ¹⁴ Kt âivë. ¹⁵ Kt qolo. ¹⁶ Kt dâl'lë gâl. ¹⁷ Kt gukkës. ¹⁸ Kt ogsâ dâsâ.

»Nâ māid dâk bqrrik, mārrâ-ql'bmuk, ānēmusât?«

»Si bqrrik ānēmusât mārâ-guole jâ sāwzâ-biergo, jâ jukkik vel kâfi. Muttö kâfi jukkik sur'gâdit. *K. Irilec de sa foefâdelig ujet.*

Mun aigom vela mui'talit sāmii bqrrâm-lâge birrâ. Sist i læk frukqs'tâ¹ i-ge gâskâ-bæi've. Muttö si bqrrik dâllë, goas gutti næl'go.²

I(d)dëdist gq lik'kik, de jukkik kâfi, qvtâ dâhjë guok'te koppâ [goppo]. Dâs'tö si gar'vudik, jâ muttomâk gâl vel bâsâdik-ge.«

»Muttö, i-gq dât læk nû, âttë dâk qb'bân³ qđđik?«

»Muttomâk gâl nqkkâstik vel nû-ge, mq važ'zik, — bâggjë-ql'bmuin, dâin(â) juo mâsa læ⁴ dâbalâs nû oadđet.«

»Æi-gq dâk gâl qw'dâl bqrâ gq gar'vudâm læ(k)?«

»Muttomiin dâk gâl vel šâd'dik qw'dâl-ge bqrât, gq juo næl'ge læ. Si bqrrik i(d)dëdist guole dâhjë vuoggjâ-laibe, — gæin(â) i læk lai'be, dâk bqrrik gakko; dâhjë jqs mâles læ ækkëdist baccam, de bqrrik vuost dâm, jâ gq bqrrâmist læ(k) gær'gâm, de jukkik vel kâfi. De mânnik bâr'gui, jâ gq læ(k) nel'gum, de fâst bqrrik, vaikö i livci æmbö⁵ gq tii'bmâ [tii'bmo] dâm râjest gq læ(k) bqrâdâm. Nû dâk dâkkik gæž'ös bæive: bqrâstik⁶ jâ jukkik kâfi. Jâ gq ækkëd boatta, de mâlestik.«

»Í-gq dât læk nû, âttë mâlestæbme âd'nujuvvu âl'bmai⁷ bâr'gon?«

»Kârasjogâst dât i læk gâl nû. Im diedë, āra bâikiin mq læš [leš, læž'ža].«

»Nâ, mâid lâvijik mâlestit?«

»Dâk vuš'sik jogö biergo, mâle, suokkâdâ⁸ dâhjë guole, mâid bqrrik muttomâin juo duoldâdëddiin.

Sist æi læk gâl njâlgâ bqrrâmušâk, muttö vek'kis⁹ jâ bæk'telis bqrrâmušâk. Jukkâmušsân âdnik bærë kâfi, mâid vuš'sik man'gâ giewne bæivest jâ jukkik qvtö gq bqrâdik, jâ dâllë mâidai, gq gqi'ko læ. Dâk biggjik sâltiid kaffii nugö āra-ge mallasii. Gusâ-mielke dâk âdnik kâfist, muttö dâk mâidai lop'pitik, jâ dâs'tö val'dik lâvcâ érit jâ biggjik kirdnui [gir'dnui].«

»Æi-gq dâk lâvcâ ânë kâfist?«

»Âdnik gâl cîel'gâmiel-lâvcâ, muttö æi loap'pë-lâvcâ gâl ânë. — Loap'pë-mielke dâk gâž'zik gakkoin dâhjë lâibiin. Jâ jqs læ nu qollo âttë juollo vur'kit, de lei'kuk gâggâi sisâ jâ dik'tik dqbbë, dâs'sa-gq gusâk sâggjânik¹⁰. Dâllë dâk cîl'gijik misso érit, jâ mielke lei'kistik âin lit'tai, nu qollo gq âin gâž'zik. Lâvcâ, mâid kirdnui biggjik, hui'duk [fui'duk]¹¹ vuoggjân, jâ gq vuoggjâ læ šâd'dâm, de dq'i'dik dâm but'tasit câzest, jâ de sal'tijik. Dâllan gq læ(k) sal'tim, de bqrrik.

¹ Kt idđë(di)s mâles. ² Kt goas guttii-ge næl'ge šâd'da. ³ Kt qk'tân bik'tâsii-guim. ⁴ Kt læ juo mæstâ. ⁵ P œm'bo. ⁶ Kt bqrâlik. ⁷ Kt diewdoi el. diew'dö-ql'bmui el. ql'mai-ql'bmui. ⁸ Kt buwro. ⁹ Kt al'bmas (pred. al'bmai). ¹⁰ Kt sâggjâ-nuvvik. ¹¹ Kt gir'dnuk.

Bâggjë-ql'bmuk mайдай бâccik син aldoidæsëk. Dâk âdnik dâm mielke kaf'fii, jâ vus'tijik jâ cög'gik gâggâ sisâ. Vuosta dâk âdnik kâfist. Muttomiin mайдай râkkâdik vuojâ bqc'eu-mielkest, майд lqkkik hui njalgesin.«

Sâmii nai'tâlæme birrâ. — Om lappenes gifting.¹

»Jik'të dqn loppedik mui'tâlit munni, mân lakkai sâmek lâvijik nai'tâlit.«

»Dâm mun gâl dæwdam, dâm loppadusâ, muttö vuost mun dâl aigom mui'tâlit dudnji væhaš dâm birrâ, mq sâmek ir'gedit lâvijik: Sabmélâš-gândâk al'gik juo ir'gedit gut'tâ-nubbë-lqk jâge râjest. Muttö dâllë læ(k) vuost degö vier'câ-lab'bak, — dâk ir'gedik juokkë nii'dii gæn fâttijik qk'tö. Muttö ql'bmui oainëddiin dâk il'a dus'tik qbâb gæc'ëät-ge. Jâ dâk âdnik dâm ir'gedâm-vuoge giddâ dâssazii-gq gihladik, vaikö šâddâšeggji mân boaresin.«

»Nâ, mân lakkai dâk gihladik, sabmélâžžâk? Âd'da-gq bar'dne nii'dii suor'bmâs, jâ niei'dâ fâst bar'dnai, nugö ãerä ql'bmuk dâkkik, lqnutâllik?«

»Æi ei'sige nû gâl. Dâi gihladâm-lakke i læk nugö ãerä ql'bmui. Dâk æi lqnutâddâ suor'bmâsiid nugö ãerak. Muttö sin vierro læ, âttë bar'dne gâl'ga âd'det jogö qvtâ dâhjë guok'të suor'bmâs jâ muttom silke vel lässen. Jâ gq dâk dâm lakkai læ(k) loppadâd'dâm², de i diedë vel qk'tâge ãera gq soai jiežâ.«

»Muttö læ-gq dât vuogâs dâm lakkai?«

»Í gâl vuogâs gâl qrö. Dâm lakkai mat'tik ãera bardnek ir'gedit dâm moar'sai, jâ dâm dâl dâkkik-ge gâl mây.

Gq soai dâl nû læbâ qrrum muttom moad'dë jâge, de ar'vâliš-goattebâ ãeskâ nai'tâlit. Muttö soai ãebâ læk mui'tâlâm vela qk'tiige dâm sqd'nu ar'vâlusâskâ birrâ. De mærredæbâ soai dâs'tö bæive, goas soai gâl'gâbâ nai'tâlit. Muttö nieidâ ač'ce, gutti i diettam dâm mærreduvvum bæive, vülgii aidö qw'dâlâš mat'kai. Gâl dât sat'ta læt nû-ge, âttë ãebâ duos'tâm jiednâdit âcçiiin dâm birrâ, âmâs vuol'get. Jâ de i læm ruovtost³ ač'ce dâllë. De fer'tiigâ soai mânedit nai'tâlæme, dâssa-gq nieidâ ač'ce boatta ruok'töt.

Jâ gq nieidâ ač'ce læ boattam, de mærredæbâ soai qddâsist, jâ moad'dë bæive qw'dâl gâl'ga ir'ge qvtâin âl'bmain fidnât nieidâ jâ nieidâ vân'hëmii lut'të soag'ñö-lqbe jãerrâmin [-me]. Nieidâst-ge âldes gâl'ga jãerrât soag'ñö-lqbe, vaikö læbâ juo mærredâm nai'tâlâm-bæive. Jâ gq sön læ qž'žum soag'ñö-lqbe, de boatta ir'ge lâvvârdâgâ soag'-nost. Sön biw'da soag'ñö-âl'bmaid, qvtâ dâhjë guok'të, jâ de vuog'gja guvtiin dâhjë gqlmâin hãstâin døkkö gqst su moar'se qrro. Jâ gq

¹ Karasjok. ² P loppadât'tam. ³ P alm. baikest, Kt dâlost el. siidâst.

sqn vuol'ga, læ(k) sūst fārost guok'tē soag'ñō-âl'bma, ač'če jā æd'ne, vielljāk jā oabbak, māk āinās gâl'gik (læt). Gq sqn dâllē boatta dqkkō, de mānnik soag'ñō-âl'bma k, ač'če jā æd'ne qwdâ-bæl'dē stoppui, jā ir'ge boatta mānest.

De jer'rujuvvu vuost nieidâ vānhēmiin, miedetik-gq dâk dâsâ, jā læ-gq sist mikkege vuos'tai-cæl'kamušaid. Jā gq dâk læ(k) qž'žum miedatusâ dâin(â), de jērrik dâs'tō nieidâ vielljāin jā oabbain. Jā gq buokkâk læ(k) miedetâm, de gâl'gik vel giedâk âd'dâluvvut . . . «

»Muttō jqs guttige læ, gæst læ vuos'tai-cæl'kamuš, mq dâllē?«

»Jqs mun gâlgâsim dâm cîl'gigoattet, de ãem gærgâsi qd'në. Im mun sattē mui'talit buok mайд lâvijik hällât soag'ñō ânededdiin. Dâk hâllik vaikō mайд. Muttō diedost-ge, i dâllē læk nu gârrâsit vuos'tai-cæl'kamuš, gq qw'dâllæ(k) juo soag'ñō-lqbek âd'dujuvvum. Dâm dittii dâk gâl biggjik væha gâl vuos'tai, muttomâk, muttō mânjažâssii bôttik gâl qvtâ oai'velii muttom lakkai. Æi dâk diedost-ge bêrušt gâl nu qollo ql'gölist-fûlkiin. Gq bærë ač'če jâ æd'ne miedetæbâ, de mānnik buok ašsek bûrist . . . Jâ gq giedâk læk âd'dâluvvum, de vul'gik pâppâ lusâ cäletit. Nieidâ ač'če gæséstât'a mайдai su jiežâs hæstâ, jâ dâllē lâgeduvvujik bâldâlágâi bardne ač'če jâ nieidâ ač'če, jâ nubbe rëkkii bardne æd'ne jâ nieidâ ač'če . . . «

»Mâid logâk: rëkkii dâk mānnik, muttō mq gæssëg?«

»Gæssëg æi lâvi qbbâ nai'talit-ge, jâ gæssë-nai'talâme dâk lqkkik nû, âtté dâst æi læk riek'tâ ašsek, jâ dâst dâl i læk dietto, gutti gæssëg nai'tâl, mq dât cäletâ.«

»Dai'da dâst læt bærë hoap'po?«

»Nû-hân juo nâw'dik gâl ql'bmuk, âtté i dât læk dærvâs dât nieidâ, i læk qk'tô bqlkos sis'të¹. Jâ diet'tâlâs, dâst dâl i sâddâ buok aigii jer'rujuvvut vânhêmiin, mq dâi miellâ læ. De gullik dqn gæssëg, âtté dâllé æi læk vânhêmâk, mâk cøk'kanik² rëkkii. Dât rivtës nai'tâlâm-ai'ge, dât læ dušše dal'veg, goas râkkâ âd'nujuvvu. Jâ nugö mun mui'tâlim juo, âtté dâk cøk'kanik bâldâlágâi: bardne ač'če jâ nieidâ ač'če dâm vuostâs rëkkii, jâ de bardne æd'ne jâ nieidâ æd'ne dâm nub'bai. Ir'ge jâ moar'se diedost-ge qvtâ rëkkii, muttō dât dâkka qvtâ, gqggö vuoggjebâ, jaqö qwdâst dâhjé gâskâst, muttō æbâ buok mânemužžâst³ gâl gâlgâ læt . . . Jâ de vüggjik pâppâ gæccâi.«

»Dâk-gq (dâ)t mâi vüggjik hæstâin, gæk dâst qrruk pâppâ gar'dem lâkkâ?«⁴

»De vüggjik, gq rivtës soag'ñō-vierro gâl'ga læt. Muttō gâl muttomâk fer'tijik vaz'zet-ge, gæk æi suitë mëndu goar'gâdit nai'talit.«

»Nu diwrâs-gq læ hæs'tâ-sat'to, âtté gæfës ql'bmuin i læk radde dâsâ?«

¹ Kr ogsaa: qk'tô muoddastis. ² Kt alm. (Kr, P ogsaa) cøk'kidik. ³ Kt mânemusâst.

⁴ I Kautokeino brukes alltid ren.

»Jieš-áldes gâl hæs'tâ-sat'to i læk nu diwrâs, muttö gq hæstain vuoggja, de álmâke læ al'go dâsâ, áttë goar'gâdit nai'tâlit. Gutti hæstain vuoggja, dât fer'ti juo qr'dnig-lakkai nai'tâlit

Gq pâppâ gæccâi bøttik, de gâl'gik važ'zet giettâlágâi pâppâ kantúw'rii, dâk gæk juo qvtâ rêkkii læk ēcq'kanâm. Pap'pâ âd'da dâllé bæñkâ ir'gai jâ moar'sai jâ sqd'nu vânheïidâ, jâ mайдai soag'ñö-âlbmaidi. Jâ gq dât læ ñallam, de biw'da sqn soag'ñöâlbma-guovtô ñallet nâmâskâ gulátus(â)-prqtâkql'lii [-roattögql'lui], jâ gq dât læ dâk'kujuvvum, de jærra vela pap'pâ: 'goas nai'tâlit ai'gobæt'te?' — Dâbalâžžât fas'tedæbâ: 'nâ it'ten.¹ Gq si læk gær'gâm, de vuog'-gjajik fâst-âin dqkkö gqst bar'dne qrro, buok hæstâk lui'tujuvvujik jâ qž'žuk ruok'töt mânnât. Dqbbe jukkik kâfi jâ børrik buokkâk qvtâ sâjest; gq læ(k) gær'gâm bqrrâmist, de mânnik nieidâ vânhemâk jâ buok ærak ruovtoidâsek. Nieidâ gâl bacca su irges lusâ, dât guovtös vuol'gebâ dâs'tö qvtâ fârost vâžžâsit. Dât læ vuostâs havvë, áttë giettâlágâi važ'zebâ ql'bmui oainédëddiin. Jâ gq læbâ vâžžâsâm jâ gâl'lidâm [guossastâllâm] fûlkiid, de boattebâ fâst dqkkö irge vânhemii dallui, jâ væha mânñelâš, de doal'vo ir'ge moar'ses ruok'töt, nâmâlâssii nieidâ vânhemii lusâ, jâ de jieš-ge mânnna ruok'töt nqk'kât.

I(d)dëdist lik'kâbâ goabbâsâgâk árrâd, jâ de mânnna ir'ge fâst moar'-ses viež'žât. De vuol'gebâ biw'det ir'gë-rængâid jâ moar'së-biigaid. Dâk važ'zebâ giettâlágâi stqboi miel'dë jâ biw'debâ balvaid², jâ gq læbâ qž'žum gut'tâ-nubbë-lqkkai, de læbâ hui duttâvâžžâ(k).«

»Í-gq qbbâ dqk'ki-ge uccebuin nai'tâlit, gq nû qollo gâl'gik balvak³?«

»Dqk'ki dât gâl gûvtiin jâ njelljiin balvain-ge nai'tâlit, muttö i dâl duttâvâšvuottâ dâllé læk gâl.

Gq balvaid læbâ qž'žum, de al'gebâ rak'kânit garvesin. Goabbâsii vânhemâk dât lâgedik hæggjâ-bier'gâsiid: dâllé bâs'sujuvvu liemâs-rui'to⁴ nâvëtist jâ vuš'sujuvvu dâinâ bier'go; — gâl-â-hâl⁵ væha mälës-rui'to⁶ gâl læ, liemâs-rui'to, far'pâl jâ moad'dë far'pâl gæsse rui'to; gq dâm dievvâ læ-ge hoassâm⁷ biergo, soames dâllé gâl'lanâ! Luoikâtuuvvujik⁸ stuoramus giewnek mâk gaw'dnujik, jâ dâi-guim vuš'sujuvvu kaffi. Buok dâk lâgeduvvujik garvesin, dâs'sa-gq kir-kost bøttik.

Gq ql'bmuk læ(k) boattam âllâmæs'sö-ibmelbal'vâlusâst, de pârrâ læ garves kir'kui. Dâllé ñuoggja fâst kir'kô-biel'lo, jâ de mânnik njælljâ pârâ qwdâ-bællâi, naitös-pârrâ gâs'ko, jâ njælljâ pârâ mânbaellâi. Dâk ir'gë-rængâk jâ moar'së-biigak važ'zik giettâlágâi aidö⁹ nû gq ir'ge jâ moar'se-ge; i mattë oaž'žot mâi'dege märkâid, goal læ

¹ Dette var før den nu gjeldende lysningsbestemmelse; sml. nederst på s. 119.

² Kt miedðosteg'gjiid. ³ Kt miedðostæg'gjek. ⁴ Kt mos'kâ-batte. ⁵ P gâl-dât-hân.

⁶ Kt ñiegâ mälës-batte. ⁷ Kt hoar'vâm, P ñuop'pâm. ⁸ Kt luoikâs val'dujuvvujik

⁹ Kt jur.

pārrâ, jâ goal balvak. Dâk važ'zik kir'kui jâ āqk'kanâd'dik bâldâlâgâi nugõ læ(k) važ'zam.

Gq luk'kar læ law'lum sâlmâ, de āuož'želik buokkâk, jâ de mânnik ał'tarii. Dâk balvak guðik læ(k) qwdâ-bæl'dé, dâk mânnik ql'giš bællâi, pârrâ āuožžâstâ¹ guow'do, jâ dâk balvak mâk læ(k) mânna-bæl'dé, mânnik gurot bællâi.

Bardne jâ nieidâ vânhemâk mâid važ'zik giettâlâgâi kir'kui² nugõ lävvârdâgâ: bardne ač'če jâ nieidâ ač'če, bardne æd'ne jâ nieidâ æd'ne. Muttö si æi mânâ kqr-uvssâ sisâ.

Gq vihâtæbme læ doaimâtuvvum, de boatta pap'pa irge jâ moar'se lusâ jâ val'da sqd'nu gittii, goabbage hâveld. Mun im diedé gâl mâid dâllé læš bâr'gâmin, jogõ sqn læš likko sâvvâmin dâm guk'tui vai mâid-gq læš.

De vul'gik qlgus jâ mânnik irge vânhemii dâllui. Dqbbé dq'l-lujuvvujik hâjâk. Qwdémus'ta³ gâl'gik āqk'kanit bæw'dai balvak . . . «

»Í-gq (dâ)t pârrâ āqk'kan buok qwdémus'ta?«

»Doaw'ke-gq dqn læk, gq pârrâ gaddak [doaivok] āqk'kanit bqrrât qwdémus'ta! Im mun diedé, bqrrâdæš-gq pârrâ qbbâ dâm bæivest-ge. Í qrô læmën dâst nu qollo dille dâllé, âtté bqrrât. — Qwdémus'ta balvak gâl gâl'gik āqk'kanit, jâ mânqâl gâl oaž'žo bqrrât gutti dat'to. Dâk mânnik, ir'ge jâ moar'se jâ vânhemâk, muttomâk vazze, muttomâk hâstâiguim, jâ bqw'dijik hâeggjâ-gûssiid.«

»Æi-gq qw'dâl juo læk bqw'dim?«

»Diet gâl læ vel jâllâb gâžâldâk gq es'kë. Vai de vel qw'dâl bqw'dim! — Gq bqrrâmist kir'kost, de mânnik jieš-gúttig [jieš-gúdig] guw'lui jâ bqw'dijik hâeggjâ-gûssiid, — qwdémus'ta dâk gâl fûlkiid vuost bqw'dijik. Jâ gq læ bqrrâm qk'tâ oasse, de fidnik gæc'câmin liemâs-ruitost, vel-gq læk(b) biergok. Gq qidnik âtté biergok læk(b) âin, de âdestik âin bqw'dit. Muttö jqs læk(b) bqw'dim mēndu [bæré] qloid, jâ biergok nqkkik, de cùp'pik fâst lâse âin dâm liemâs-rui'tui.

Jâ gq bqrrâmist læk(b) gær'gâm, de al'ga âd'dâlæbmë.«

»Mq dâk âd'dik? Gittii-gq (dâ)t âd'dik rudâ?«

»Dâl dâk gâl âd'dik gittii, i-ge læk mikkege dâdë æmbö: gqst gutti⁴ gaw'dna irge dâhjë moar'se, dqbbé âd'da.

Dqluin gâl lâvijeggji ærâ lakkâi: Gq bqrrâmist læk(b) gær'gâm, de val'dujuvvujik erit bæwdek, dušsø qk'tâ bacca. Jâ de āqk'kanæbâ ir'ge jâ moar'se bâldâlâgâi dâm bæwdë duokkai jâ biw'debâ qvtâ âl'bma skæn'karin⁵. Dât āuožžâstâ irge ql'giš bællâi jâ āuor'vo: 'gæst læ hâlo, bqtus gud'në-jugastâgâ val'det!' De âd'dik dâllé qvtâ dâhjë guok'të kruwnâ jâ æmbö mâidai, gutti sui'ta, jâ gæst i læk roaŋ'kë-gâž'zâ⁶. Dâk biggjik bæw'dai skæn'kar njunë qw'dii. Skæn'kar

¹ Kt āuožžâhâ. I Kautokeino gaar bare brudeparet frem for alteret. ² Ikke i Kautokeino. ³ Kt qwdémus. ⁴ Kt guttige. ⁵ Kt gulâtæg'gjen. ⁶ o: gi i læk hânes (uttrykksmåten ukjent i Kt).

lei'ki qvtâ klâsâ dâhjë cærke¹ viinâ juokkëhâž'žii gutti âd'da. Jâ de val'da rudâ giettâsis jâ čuor'vo, ollo-gq dât læ âd'dam, jâ de cæl'ka vela: 'giitos ðednâg, ðednâg gii'to, irge jâ moar'se bælest!' Nū fâl.²

»Í-gq (dâ) t dâl-ge læk mikkege mériid dâst, ollo-gq âd'dik?«

»Nâ-â, i dât dâl-ge læk dâdë æmbö mærre gq qw'dâl-ge bqđo-qlbmuin. Muttö balvain dât gâl læ dât guok'të kruwnâ lêmâš juo qw'dâl-ge degö tak'stâ, — dâm ucceb æi gâlgâ âd'det. Muttö dât i dâgâ gâl mâi'dege, jqs æmbö âd'dik.

Âd'dâlämë mâññel lävijeggji qw'dâl-ge sâlmâ law'lot, jâ nû dâkkik dâl-ge. Muttomiin gâl vel rqkkâdusâ lqkkik.³ Jâ de vul'gik ruok'töt, mânnik gutti goas⁴ lqkka jiežâs gær'gâm.«

»Jâ ir'ge jâ moar'se vuol'gebâ jiežâskâ dâllui, nû-gq?«

»Í dâm duonâ-guovtöst læk vuost dallo. Dâk fer'tibâ qrrot irge vânhemii lut'të jâ doallât dâi-guim qvtâst dâlo muttom moad'dë jâge, — dâssažii-gq âlciskâ oaž'žobâ dâlo.«

Bâggjë-ql'bmui soag'noi birrâ. — Om fjell-lappenes trolovelsesskikker.⁵

Bâggjë-sabmélâžžâk âdnik ðera ir'gedâm- jâ sqg'ñustâd'dâm-vuoge gq dâlô-as'sek. Dâinâ šâd'da nû mâid, âttë æi læk goas'se oai'dnâlâm jâ liika mânnik soag'ñost, gq bærë læk gullâm âttë dqbbë læ qk'tâ rigges nieidâ. Í dârbâs dâdë æmbö, de vuol'ga soag'ñost. Jâ nieidâ- dâ-ge, gq âmâs bar'dne boatta soag'ñost, jâ gulla âttë dât læ rigges, de dâm fâl val'da mielâstis. Dât fâl i jer'ru, mâggar dât læ luondost, jâ mâggar dâbek dâst læk. Jq-bâ juo âitö gq vânhemâk læk oai'dnâlâm jâ dâk læk šiet'tâm, de gâl læ visses naitos. Muttö jus nieidâ vânhemâk læk vuos'ta, jâ nieidâ-guovtös bârdniin lâbâ šiet'tâm nai'tusâ, de dâst i vuolgë mikkege; i bar'dne-ge dâllë fuolâ, gq i oaž'žo mâi'dege qbmudâgâid dâhjë bqc'cuid.

Gq gir'kö-sâggjai bqtik, de gâl nai'tâlik degö caccégad-ql'bmuk-ge, lekkusek dâl siidâst sqg'ñustâd'dâm dâhjë æi.

Dâst duw'lë gâwnâdim mun qvtâin Guow'dâgæin-bâggjëbârdniin jâ biw'dim dâm mui'tâlit âlcisâm, mä bâggjë-bardnek lävijik ir'gedit jâ mäg'ñustâllât. Vig'gim mün-ge hoamma-gielâ 'hubmât'.

»Nâ de ir'gedik dqbbë mæccest dâhjë goadë lut'të, gqst sqi'tik nieidâ gaw'dnât qk'tö.«

»Mäg'ñustâllât dâk ir'gedik?«

»Dâk dqllik birrâ cæbëtâ jâ cummestik, jâ jus nieidâ loppedâ val'det, de lâlâšik vel cižžiid-dâi.«

¹ Kt ukj. ² Disse skikker er ennu i bruk i Kautokeino. I et fjellapp-bryllup i Karasjok i 1909 saa forf. dem anvendt. ³ Salmesang og andakt forekommer aldri i Kautokeinobrylluper, er det blitt meddelt. ⁴ Kt gutti goas-ge el. goas guttige.

⁵ Kautokeino.

»Goas dâk gihliid lâvijik âd'det?«

»Dâid âd'dik dâll'lë gq ir'gedik, goas soai'ta lët fârost suorbmâs, jâ sil'ke dât gâl gâl'ga vel jiežâs cæbëtis(t)-sâi. Muttö ãenâš gihliid âd'da dâll'lë, gq soag'ñost vuoggja.«

»Mq dâk dâll'lë fêrijik, gq soag'ñost vüggjik?«

»De algost vüggjik diedatusain, soag'ñö-lqbiid jærrâme. Dâll'lë vuol'ga bar'dne qk'tö, i-ge læk oabâ diw'gâ-ge, gq vuoggja dâm sii'dii qgst moar'se læ. De luo'i'ta hærges, câdna mûrrii jâ mânnna goattai. Dâll'lë dât gâl boatta degö ãera-nâi guos'se, i ruottât. Dußsö qk'tö jieš vuojestâ câbo aigë. Jâ dâll'lë de dâkkik litto, jqs de sôppik, guði lâvvârdâgâ dât gâl'ga bar'dne boattet soag'ñost.«

»Jqs nieidâ vânhemâk læk vuos'ta, mq dâll'lë?«

»Nub'be vânhem gâl oaž'žo vuos'ta, muttö jus goabbâšâgâk læk, dâll'lë dât i bâstë gâl, i-ge balljö gil'li-ge. Gqsâ vel dußsö røppain-ge! Gq i oaž'žo mài'de fârrui. Gâl-â-hâl dâll'lë læ juo sæmma, gq juo hæ'i'ta-ge. Gaw'dnu-hân gâl vel ãera nieidâ.

Dâm mun mis leggjim mui'tâlæmë, mq soag'ñost mânnik. Gq de boatta dât lit'tö-bæ'i've, de val'da bar'dne juo-bâ nubbe-ge vânhemâin, jqs goabbâšâgâk æi âstâ vuol'get, jâ qvtâ vel vier'rö-ql'bm soag'ñö-qlmajin, jâ val'da fârrui lii'g-gerisâ. Dâst læk børrâmušâk vaikö mâñ sqrtâst. Jieš câdna buorëmus vuojanâ mi juo gaw'dnuš.«

»Muttö jqs bardne vânhemâk læk vuos'ta, mq dâll'lë?«

»Dâm ditti dât gâl bar'dne dât gâl nai'tâl, vaikö vânhemâk læk vuos'ta. Dâll'lë val'da fârrui lâgâmuš fulke dâhjë câbo ql'bm gutti bærë vuol'ga. Dußsö dât âttë guok'të ql'bm gâl'gik lët fârost.

Gq vuoggja soag'ñost, de câdna diwgâ jiežâs vuojanii, jâ de jieš luovös-vuoje ruottâtâ. Lii'g-geris læ dâm soag'ñö-ql'bmâ mâñest. Jieš girdetâ giddâ goattë-uk'sii, jâ de ñur'vi: 'boadë dâl oam-bællë luo'i'tet!' De cusož'želâ nieidâ goadest jâ mânnna luo'i'tet irge vuojanâ jâ val'da irge giedâst dâm hærgé jâ câdna mûrrii. De mânnâbâ goattai farrölâgâi. Nieidâ mânnna qwdâ-bæl'dë jâ bar'dne mâñest, jâ de cök'kanæbâ bâldâlâgâi goattai.

Soag'ñö-ql'bmak mâid bøttik sisâ (dâk gâl læk jiežâ luo'i'tam jâ câdnâm hêrgiidæsék) jâ jérrik: 'oaž'žo-gq dâst gâfi vuos'sât?' De dâggjik goadest: 'dâst læ gâfi; jukkit vuost dâm, jâ vuos'sit mâññel!' Jâ de gq dâm gâfi læk jukkám, de gqi'vuk dâl'lanâgâ câze giew'dnai. Nub'be dâin soag'ñö-ql'bmâin gâl'ga dâm gâfi gqk'kit jâ irge gâfin vuos'sât. Gq gâfi læk vuos'sâme, de al'gik hubmât jâ mui'tâlit, mâñ'në si læk vuol'gam, jâ jérrik dâin nieidâ vânhemâin, âttë súv-vik-gq dâk. Gq soag'ñö-lqbiid læk âd'dam, de dâk diedost-ge dâggjik nü, âttë siggjiidi dât gâl dqk'ki, gq bærë nieidâ jieš dqk'kitæž'ža. Jâ de jérrik nieidâst, ai'go-gq val'det. Nâ, dât-dât-hân gâl ai'go, mi ai'ga læ juo soappâm irgiin.«

»Jiednâdâ-gq ir'ge mài'dege?«

»Ir'ge, dât i jiednâd gâl mâydege. Dußsé cök'ka jâ mojutâlla.«

»Æi-gq dâk diede, nieidâ vânhemâk, âtté nieidâ læ loppedâm val'det, gq dâggjik nû: gq juo nieidâ dök'kitæž'ža?«

»Dittik dâk gâl; muttö jiežâ dâk biggjik nieidâ duokkai, vai qrro nû, âtté si æi læk gâl jođatâllâme. — Gq gaffi læ garves, de bqrrik jâ jukkik. Bar'dne læ fârost buk'tam bærë bûriid bqrâmušâid. Dâl dât šâd'di goade ql'bmuk juo guos'sen, jâ dâk guossek fâst guossötæg'jen. Gq bqrâdâm læk, de biggjik mallasâ. Bardnest læ bier'go mайд fârost.«

»Nâ-bâ dâk gihlek, gqst dâk læk?«

»Dâk læk giisa sis'te. Dât læ juo gihlë-gii'sa, mân sis'te læk liinek, silkek, gq'lë-suor'bmâsâk jâ ruðâk.«

»Ruðâk-gq mайд gâlgik læt?«

»Gâlgik dieđost-ge, guovtë-ruw'dnusâžžâk.«

»Qollo-gq dât gâlgik ruðâk?«

»Im mun dieđe, muttö unneb ciežâ i oažžo læt. Muttö i dât fâst nû un'nan læk qvtâstge lâmâs, âtté dußsé ciežâ guovtë-ruw'dnusâžžâ.«

Goas vii'dne læ, dâl'lë læk soag'noi aigë oallë hæjâk, dâggar jugâlmâsâk, gq i læk dökkö lâggji.«

»Muttö mun lâm gullâm, âtté gq soag'host vuoggja bar'dne, jâ gq i boadë nieidâ dâhjë qk'tâge goadest luoi'tet bardne vuojanâ, de vuoggja bar'dne birrâ goade, jâ jus i boadë, de vuoggja nubbë gærdë. Jus i vel boadë, de vuoggja goalmad gærdë, jâ cievčâstâ vel goade, jâ de bisanæs'ta smak'kõ-mûrrii. Jus dâl'lë i idë qk'tâge qlgus, de gâl vuog'gja fâst sæmmâ gæino gqst læ boattam, i-ge mânâ qbâ goadest-ge. Jâ dâl'lë dât læ hæi'tam dâm nieidâ.«

»Mün im læk gâl dâm gullâm, muttö gâl dât dâm ditti sat'ta læt duottâ.«

»Lâvijik-gq vuojaniid lqnutâllât?«

»Lâvijik gâl. Nieidâ val'da irge vuojanâ dâl'lë juo, gq luoi'ta jâ cådna mûrrii, jâ njoarostuvvu fâst moar'est buorëmus vuojan ir'gai.«

»Dâl'lanâgâ-gq dâk vul'gik, gq mälestâm læk?«

»Æi sui-ge. Ijâ dâk qrruk dâst, jâ de æs'kâ idëdist vul'gik.«

»Gqsâ dâk nqk'kik?«

»Dâk nqk'kik gqsâ sqitik, gqoggö guorös sâggje læ. Ir'ge dât gâl nqk'ka moar'se bal'dii. Gâl dâk dâl'lë juo oadđebâ bâldâlâ jâ nieidâ vel divvolâ sâje dâsâ, âtté gâl'ga câkkât dât-tâi, jâ nû oadđebâ bâldâlâgâi degö nai'tâlâm ql'bmuk. Muttö en'dénâ bar'dne i dâđe æmbö ir'ged dâm hâvë. Æi lâvi rag'gâsâ cådnât.«

»Dâl'lanâgâ-gq dâk nai'tâlæbâ, gq dâl nû læk sog'hostâllâm?«

»I dât dâl'lanâgâ gâl sâddâ. Jâ dâl dâm aigë, goas læk dâm lâgâ râkkâdâm, âtté i bæsâ nai'tâlit, qw'dâl-gq gq'l'bmâ vâk'ko læ qrrum gulâtusâin . . .«

»Muttō jus dât ãra bardnek dâm gâskâst mânnik gâs'kii?«

»Miha buorrë bar'dne dât dâsâ gâl'ga, mi gâs'kii duos'ta boattet.«

»Í-bât dâbbë læk nū, áttë fuolkek, erinoamažit nieidâ bælë fuolkek, gq de fuomašik nai'tâlæmë, de al'gik câggâdit jâ dat'togoattet ãra bardne val'det jâ nū doaimâtit: fidnik dqbbë ãra bârdnii lut'te gullâme, í-gq dât riemâ dâm nii'dii? Jâ jus læ dâggar nieidâ, gutti læ dâjotæmëst, de gâl duš'sa dât al'gö-gulâtus. Læ vel dappatuvvâm nū, áttë bardne bælë fuolkek læk cág'gâm bardne nai'tâlæmëst dainâ mqr'siin, mânâ læi gulâtuvvum.«

»Gâl-â-hâl nû læ gâl. Muttō æi dât buok aigii gâl nágud ql'-gölist-fuolkek gâl cág'gât, gq vânhemiiid æi oažžo bællai.

Qk'ti læi qk'tâ âmâs naitos. Dât šâddâi nû, áttë qvtâ rig'ga nieidâst leggji guok'te irge, jâ mar'kân aige Bqssögoppest oai'dnâlii nieidâ goabbâšii irgiiguim, jâ goabbâšâk irgek hoagâigâ soag'ñost boattet. Nub'be ir'ge gâl šâddâi gullât áttë dqt nub'be ai'go soag'ñost, jâ diðii vel dâm-nâi, gudi aigë dât ai'go.

Mærreduvvum ai'ge bqdii, jâ soag'ñó-farro dât mây bqdii. Nieidâst i læm riek'tâ miellâ dâm irge val'det, muttō vürdii dâm nubbe, í-ge vuol'gam olqus irge vuojanâ luoi'tet lângâin. De mânâi nieidâ ač'če luoi'tet. Dât læi hui mielâstis dâm bar'dnai nieidâs, muttō nieidâ æd'ne dattoi dqm nubbe ir'gai. Dâst dât sâgâk bis'ti. Ač'če dat'to nieidâs val'det dâm irge, jâ æd'ne fâst giel'da. Nieidâ i duostâ juo giel'det-ge, — nágö de i boadë dât nub'be ir'ge, gq dâm litto bæi've mây liv'ci juo læm, í-ge duostâ val'det-ge, — nágö de boatta dât ir'ge gæn qw'dâl valdašii. Muttō gq dâl dâst leggji juo bæi'v -böddâ bar'tedâm, de ciellâgqtti bædnâgâk. Ql'bmuk čuožžâteggji olqus gæc'čât, gi dât vuoggja. De nieidâ vielljâ dqwdâi dâl'lanâgâ dâm hærge, áttë dât læ Las'si aggja sil'bâ-sii'do (Las'si ag'gja læi dâm nubbe irge ač'če, nâmmâlâssii dâm irge, mi vuor'dâgâsâst læi). Dâl ar'vedii nieidâ, áttë de boatta su vuordatâs-ir'ge, jâ gulâi-ge ql'gon dâggjâme duom qwdeb irge soag'ñó-ql'bma: 'q hqh, gaime bar'dne, ila mânqed de bqtik! Dât sadne mânâi gâl degö nii'be Las'si vuorrâs bardne vaimo éâdâ, muttô i dât vækkët, goattai dât gâl'ga mânñat, jurdâšii dât.

Jieža ql'bmuk leggji visut fâst goattai mânñam, gq Lässi-Niilâs bqdii jâ čqk'kidišgqđii uk'sâ-gürrii. De dâggja fâst dât sæmmâ qlmai: 'âlë diesâ čqk'kid! bârgâ nieidâ bal'dii! Dâsâ læi Lässi-Niilâs jégulâš, jâ dâm sæmmast njui'kii moar'se bal'dii bâggj l ql'bmui gæk leggji uvsâ bæl'd . Gq Niilâs čqk'kidii, de jærâi nieidâ ædnestis: 'læ-gq, æd'ne, ga'fi guos'sai? De gâl lieggetii Niilâsâ vai'bmo, jâ gq Niilâs læi gâfi jukkâm jâ bqrrâm, de bqnjâstii dâm nieidâ sqg'gai jâ álgii jærâdit, m  dât dâl læi dât aš'se, læ-gq sqn ila mânqed boattam. Dâm dât gâl gulâi dâl'lanâgâ, áttë buorrë ai'ge læi vuost. Nâ, i dât æmbö dârbâšâm-ge. Dât vuostâs ir'ge læi nubbe goadest dâm bqddâ,

jâ gq bqdii jâ gæccästii, âtté däl læi jieža ir'ge boattam nii'dii, jâ dât læi dainâ sqg'gai cälmii humädämë, de dât rq'tii däl'lanâgâ qlgus jâ mänâi goatté-gâs'kii, bal'kistii sâlkâ álâ vællot, jâ nû cierro degö unâ mänâs, gq i gâlgâm sqn oažžot dâm rig'ga nieidâ. Niilâs-guovtös mqr'siin¹ qdiigâ bâldâlâ ijâ, jâ dâst littuduvvui, goas Niilâs gâlgâi boattet soag'host. Dât sâddâi nû, jâ Niilâs nai'tâlii dainâ rig'ga nieidâin, jâ Bierâ, dât nub'be ir'ge, mайд nai'tâlii qvtain jieža rig'ga nieidâin.

Niilâs-guovtös Bierâakkain æbâællam gukka, jâmiigâ hui fârgâ. Jâ Bierâ bæsâi nai'tâlit boarës mqr'siinis fâst, jâ däl læ rigges bâggjë-sabmélâs. Jâ ællebâ hui buore naitös-dilest.«

Sâmii doak'tarussâm birrâ. — Om lappenes behandling av sykdommer.

Sabmélâžžâk buok sâjiin æi læk doak'tarii jâ abötékkâi lakkâ. De fer'tijik dâk jiežâ læt doak'tarâk jâ abötékkâk. Muttomiin dâk gâl sat'tik buoredik-ge, muttö æi buok aigii diet'tâlâs-ge.

Gq dâk gullik âtté qk'tâ qlmuš læ buoccâmin, de jérrik, goggö dât buocca. Jâ gq gullik, de mui'tâlik âtté süst dâhjë su boadnjast, vielljâst, aâcest, ædnest dâhjë mänast læi qk'tii dât daw'dâ (nissun-ql'bmuk dât ænâs dâid smâvvâ dâwdâid dâlkudik), — jâ dât dâgâi nû jâ nû, — jâ de mui'tâlâ, mäg sâq dâlkudii dâm, jâ âtté dât gâl sâddâi âdâb dâm râjest, jâ nu dârvâsmii, jâ gqé'eo: »gâlgâk gæc'-câlit nû, — nágö de læs aw'ke.«

Jâ nub'bë mui'tâl ærâ lakkai, âtté nû sâq dâgâi, dâllë gq sâq læi buoccâmin.

Dâi hediiguim fer'tijik gæc'-câluvvut buok-sqrtâg dal'kâsâk, mайд gutti mui'tâlâ, dâs'sa-gq dei'vik âl'mâke muttomiiin âdnet dâggar dal'kâs mâtaw'ke læ.

Muttomiin dâk gâl âdnik abötékkâ-dal'kâsiid-ge, mайд doak'tarist læ(k) qzžum. Muttö muttomiiin dâk râkkâdik jiežâ dal'kâsiid, nugö qw'dâ-märkâ dittii gaçce, duppakist, suokkâdist, ql'bmü-bâikâst, subest, sqk'kârist, jaf'foin, guolë-vuojâst jâ cižžë-mielkëst. Gaçce, duppakâ, suokkâdâ jâ ql'bmü-bâikâ âdnik dâk gæsetit, gq bqtânam læ giettâ, dâhjë buogo læ sâd'dâm goggö nû. Dâllë câdnik dâid âidö dâggö goggö bqtâsâmös læ, vai gessik dâm siejâ bâjas. — Æi dâk buok gâl ânë qk'tân, muttomâk âdnik qvtâ sqrtâ, jâ nubbek fâst æra sqrtâ.

Duppakâ âdnik maida snuvsâ, gq nuorvo læ. Dâk biggjik cqr'bmâ-vai'bmusii dâm duppakâ, jâ de lei'kistik cäze dâsâ, njuw'dik dâm cäkest, jâ de rq'tijik njunnë-raigë dâm snuvsâ.

¹ P, Kr moar'siis, sml. bind I, § 417, b.

Cui'guk gâl læmâš dâggar ql'bmuid-ge, guðik âlma dal'kâsii-tâgâ læ(k) buoredâm buk'ku. Jâ gq buogo læ sâd'dâm sisâ qivii, de dâm æmbö-gq jqr'gâlâs'tik qlgus qivii, jâ jan'dur gæžest boatta sieggjâ qlgus, vaikö mân ciegnâlâsâst livčii læm. Muttö gq sieggjâ i læk, gq ãeskâ læ al'gam buogo, de dâm gâl gqi'kâdik dâsâ, nu âttë i qidnu i mikkege. Dâk æi dâgâ ãera gq cuhllik jâ guoskâtik giedâin dâm buk'ku, jâ de læ gær'gâm: buogo, dât buorranâ.

Sube âdnik læs'mai. Dâk fâs'kuk dâm barko jâ biggjik ãac'cikæt ruk'sis lad'de sisâ, jâ de ãâdnik âidö dâggö qoggö læs'me læ. Dât gæssa qlgus dâst hui gukkës guolgâ, mайд lqkkik âttë dât læ læs'me, mi bqdii, jâ dâst gâl buorranâ, gq dâlan al'ga sube âdnet, gq dqw'dugoatta dât daw'dâ.

Kuoccâ-râsiid âdnik dâllë, gq guttige læ gôllum, jâ dâst læ boattam daw'dâ. De gâi'kuk dâk kuoccâ-râsiid jâ duoldâtik dâid ãærest jâ law'guk dâm ãærest dâm ql'bmü gutti buoccâmin læ. De sâd'da dât-ge dãrvâs.

Sqk'kâr âdnik dâk havvai. Dâllanâgâ gq êuoppâd qk'tâge, de gâl'ga vuost nakkëtit gâl'bmâ ãaccai dâm havvë-giedâ dâhjë bâssât gâl'bmâ ãæziin, jus ãerâ sâjest læ havve, âmâs ãacce mânnañ mânqel dâm havvai, — dâllë billâšuvva dât havve, sieggjo. Gq ãærest val'da erit, de gâl'ga vil'gis sqk'kâr fâs'kujuvvut jâ big'gjujuvvut dâm havvai. De ãâdnik vel liine dâm hâve âlâ.

Jaffoid jâ guolë-vuojâ âdnik buollamii. Gq buolla giettâ dâhjë qoggö nü, de gâl'ga dâllanâgâ nakkëtuvvut jaffoi sisâ dâhjë vuodâstuvvut guolë-vuojain. De mac'ca dâllanâgâ. Dâdë buorëb, mâdë hoappobut sâd'da dâlkuduvvut. Dât læ hui buorrë, dâm læm mün-ge âdnam mañ'gii.

Gq ãâl'bme læ vik'kaduvvâm, dâhjë rippâ læ biledâm ãâlme, de bâžestik ãiž'žë-mielkë dâm ãâl'bmai (i dât gâlgâ littë sist gâl fidnât), jâ dik'tik dâm qrrot ãâlmest, vai buttestâ ãâlme. Dât dâg'gjujuvvu maida, âttë dât læ buorrë.

Læ(k) vela mañ'gâ ãera dâlkâstâm-vuoge, nugö bippâr-viinâ âdnet, gq vai'bmo læ næw're. Jâ âdnik bip'pâriid, gq ãoaw'jë-bqnjâtâk læ. Muttö dâk æi læk nu visses dal'kâsâk gq dâk mайд mun dast qw-dâlist nâmâtim, im-ge mun sattë mui'tâlit nu ãiel'gâsit dâi birrâ.

Ædnâmii nâmâk. Sârdnudæbmë gøst qollo dâggar nâmâk âd'nujik. — Stedsbetegnelser. Samtale hvor mange sådanne forekommer.

Bâikii jâ ãednâmii nâmâk læ(k) muttomâk hui boarras(âk), jâ muttom nâmâk læ(k) mânnañ buolvâst bul'vii, jâ dâm lakkai læ sâd'dâm nu vaddes ad'dit dâm oai'velâ. Muttomiid i qbbâ diedë-ge sât, mâk dâk læ(k), mi oai'veliid dâin(â) (læ) læmâš, vaikö mañ'gii

gâl læ nû, âtté ãnâ oaž'žo nâmâ dâggarin gq dât læ, nugö qw'dâ-mäerkâ dittii qk'tâ âllâ viides duoddâr gqç'çujuvvu cærro, jâ jæg'ge mât læ(k) suoinek, i-ge læk fiel'bma æi-ge skierrek, dât gqç'çujuvvu suodnjo, jâ læk'ša fâst læ dâggar jæg'ge mât læ(k) skierrek, jâ cace fâl læ. Jâ dâggarâs uccâ jqr'bâ oaivaš âllâ ãdnâm âl'de gqç'çujuvvu cql'pe, oai'ven gqç'çujuvvu dâggar jqr'bâ ãnâ, i gâlgâ læt viides, muttö âllâg fâl dâm mâdë âtté qidnu. Oal'gen fâst gqç'çudik, gq læ ucceb varre stuorrâ vârest giddâ. Gq varre nqkkâgoatta jâ vuollanâ, de dât gqç'çujuvvu njunes dâhjë njunne, muttö gq qvtâ-mâno cqkkâluvvva jâ læ gukkës njoai'do, de dâm fâst dâggjik: sæiboš. Jâ gq læ ãibâs duol'bâ cabbâ ãnâ, de dâm gqç'çudik guolbâ.

Gq læ muorrâ-ãnâ, muttö i læk dâddë juo âl'bmâ-vuobme-ge, de mat'ta dâg'gjujuvvut, âtté dâggö læi vuomadâk, jâ gqst i læk vel rivtës muotke, dusshë al'go, de gqç'çujuvvu muotkadâkkân.

Vag'ge læ degö oanëkis aw'že (muorâk fâl vuodost) mäerâ-guowllost, — dqbbë læ Skuvvâmvar lakkâ juo qk'tâ vag'ge, mайд mun diedam.

Lâses læ, gq læ duol'bâ bak'te i-ge læk qlost âleb gq ãnâ. Jqs dâggar lâses læ varrë-râwdâst jâ gæi'ga bâggjél varrë-râwdâ, nu âtté guoros ãnâ læ vuol'dë, de gqç'çudik dâm raige bak'te-loabmen. Stael'le læ fâst sâggâ duol'bâ ãnâ varrë-vieltest. Dâggar ciegos mqk'ke, jogö dât læ vârest, jogâst dâhjë jawrest, de dâm gqç'çudik mqs'ke. Jogâst jâ jawrest læ mqs'ke câze vuol'dë, jâ gq qlmuš fâdnâsiin mânnna mqs'kai, de i bæsâ gqsâge, fer'ti jqr'gâlit sæmmâ gæino ruok'töt.

Gq læ dâggar viides ãnâ mât læ(k) jæggek jâ vuowdek jâ dievak jâ i-ge læk nû, âtté mikke sierrâ nâmâid soabâsii, de gqç'çudik dâm nuvta ãnân, q. d. Gämehisãnâ, Lâtëãnâ.

Râbmâ læ suk'kis dievvä-goar've dâhjë (suk'kis) varrë-goar've. Goar'ven gqç'çudik, goggö hui cæggos læ qvtâ sâje, i dâddë mëndu âllâg. Gq luok'ka læ, jâ de læ mqk'ke dâm luokkast, de gqç'çujuvvu dât (luok'kä)-gâvvân.

Rii'de gâlgâsii læt dâggar cæggö-rassëluok'ka, muttö æi mist læk sis-ãdnâmist dâggarâk. Riide mun im diedë, mäggar qbbâ læs de.

Câccâ læ dât gqi'kë-ãnâ mi læ guovtë jogâ gâskâst, gq jogâ guovtë guwlui rq'tijik, jâ cœul'bmâ fâst læ, gq i læk câccâ gâskâst, jâ de rq'tijik liika guovtë guwlui jogâk, qvtâ jawrest dâhjë qvtâ jæggest. Gq guok'te jægge læ(k) mâñjalâgâi jâ i-ge læk, aidö vâha gâskâ, de dâm gqç'çudik jæg'gë-boat'kâ.

»Muttö gulâ«, jærrâlâ muttom dâžžâ, »mi læ ērutas roave jâ märrâs(â) gâskâst? Muttom Guow'dâgæin-qlmuš læ munji dâm cîl'gim nâ: märrâs læ qk'tâ jâl'gis âllâ ãnâm jâ i-ge læk nu suokkâd gq roavve. Roavve læ vii'dasæb'bo jâ muorrâ-suokkâdæb'bo. Jâ roavest sat'tik læt bqgek jâ lægek jâ skur'çok, jâ rqvii sis'te læk muorrâ-

välljâk mайд gqççudik vâddân. Muttö vâdâk læk ænëmus jâ dawjemus çqroi jâ dievai gâskâst, balljës jâl'gâdâsâk mâk æi læk nu dibmasâk gq jæg'ge.«

»Mârâs i læk buollam, jâ dâm dittii læ(k) mârrâsist boarrasâb jâ qđdâsâb muorâk, jâ dât oaž'žo læt viides, suokkâd, jâ vel skurçok-ge. Roavve læ buollam ænâ, jâ dâsâ læ(k) šâd'dâm fâst qđdâ muorâk, jâ læ diedost-ge suokkâd. Viidesvuodâst i læk mikkege: vii'dudâk læ dâdë miel'dë gq buollam læ. Nü-(h)ân juo Kâras-jogâst læ.«

»Nâ-bâ dât mайд gaisai birrâ mui'tâlii, âttë dâk læk hui âllâ bak'te-vârek mærrâ-gadde lâkkâ, mâk læk hui hirbmos âllâgâk jâ ceg'gusâk, jâ dqbbë bis'tik birrâ jâge muottâ-jâsâk.«

»Dât gâl læ nü. Muttö æi læk buok gaisak nu äibâs lâkkâ mærrâ-gadde. Dqbbë læ qw'dâ-mærkâ dittii Râstigai'sa lâkkâ Dæno, Lævvâjogâ bok'te. Duoddâr-ædnâmist dâk cæg'gajik gaisak bâjas.«

»Es'kë dqn mui'tâlik, âttë vag'ge læ degö oanëkis aw'že. Mâggar-bâ dât aw'že læ? Buol'bmagist læm qž'žum dâm cîl'gitusâ, âttë aw'že læ hirbmos ciegnâlis rqg'ge, degö lække, muttö de læ(k) guovtë bæl'dë bavtek, — jokkâ gâl i læk buok awžiin.«

»Aw'že læ ciegnâlâsâst, bak'te-vârii gâskâst, jâ dâm vuodost læ âlô jokkâ, jâ aw'že sis'te sat'tik læt jawrek, vuowdek, rqđok, skurçok jâ buolžâk jâ man'gâ æra dâggarâ.«

»Nâ mi dât læ  erutus aw'že jâ rieppe gâskâst?«

»Rieppe mun im qbbâ diedë-ge, mi læž'ža.«

»Nâ-bâ skup'pe, diedak-gq dâm?«

»Im hæðest-ge.«

»Muttö gâl- -hâl lâgo diedak?«

»Gâl mun lâgo gâl diedam. Lâgok læ(k) min jottulâgâin vaikö mân qlo.«

»Nâ-bâ vuobme? dâm birrâ læm Buol'bmagist gullâm nâ, âttë: gâlgik læt duod'dârâk vuost birrâ, jâ de læ(k) jawrek jâ smâvvâ jogâk jâ jæggek, jâ vuollëgis muorâk — stuorrâ muorâk mâida —, suo'i'dn -nj rgâk; dât læ viekkâ viides ænâ. Lâgâmus vuobme dâm guowllost læ miilâ duokken Dænost.«

»Dât gâl sat'ta læt riek'tâ dqbbë, muttö i læk buok v umiin gâl jokkâ. Gaw'dnu dâggar vuobme-ge, qst læ hui stuorrâ jokkâ jâ vel dædno-ge. Nu-bâ læ Guow'dâg einost, Beskaddas r jest giddâ G laniito raggjai D novuobme d hj , nug  Guow'dâg ein-ql'bmuk dâm d aggjik:   n vuobme.

Jqs mun dâm s emm st mui'tâl m muttom qw'dâ-m rk id jog st-ge: stuorrâ g c t t k b aggj l bavte gq  ujvvu g r' , mutt  ucc  jâ äibâs vuoll gis g c t t k, m s  sat'ta f dn siin goar'g t, d t gq  ujvvu guor'vel, hir'bm d b has guoi'k  l e g ew s, j  mi i l ek nu b ha, d t l e guoi'k , j  de l e vela nj vve. G   ibâs doa  zes

læ, de dât læ sâvo, muttö jqs i gqlgâ i væha-ge, de dâllë læ fiel'bma, muttö jqs gqw'dâg læ jâ jqr'bâsii, de dâllë gqc'cujuvvu luobbâlin, jâ gqggö cieqâl læ, jâ i mëndu guk'ke dât ciegnâlâs, de dât læ goppe. Åibâs fiinâ gargö-bqd'ne gqc'cujuvvu ciew'râ-bqd'ne, jâ de læ saddö-bqd'ne mайд, jâ dâst læ(k) saddö-fierrâmâk.

Dâidâ nâmâidi bqtik fâst væk'kë-nâmâk, jqs nû læ, âttë qlmuš gâl'ga qvtâ-mâno diettet, mi qiviid, mi milliid jâ mi hoañkâid dât læ, nugö: Luossâoai've, Luççâmiel'le jâ Lqd'denjarhoañ'kâ. Muttö muttemâk dainâ væk'kë-nâmâin læ(k) nû, âttë qlmuš i diedë sât dâl, mайд dâk mak'sik, nugö Lailagor'ze læ juo sâd'dâm Lallagor'zen.

Dât i læk nu har've, dâhjë oaž'zo dâggjât âttë dât læ dâbalâš, âttë jaw're oaž'zo nâmâ dâm miel'dë, mâggar guolek dâst læ(k), dâhjë mâggar jaw're læ, nugö qw'dâ-märkâ dittii: Dâbmukjaw're, Har'rijaw're, Haw'gâjaw're, Gukkësjaw're, Mqk'këjaw're, Čoal'bmëjaw're. Jâ jogâk fâst qž'zuk nâmâ dâi jâwrii miel'dë, nugö Dâbmukjqkkâ j. n. v. Mâidai qž'zuk jawrek nâmâ dâm miel'dë, mâggar sâjest læ(k), nugö Diev(â)âljaw're, Roggejaw're, Duol'bâjaw're. Jâ læ nû-ge, âttë jawrek gqc'cuduvvujik vâre nâmâ miel'dë, nugö Gæt'këvarjaw're, jâ jqkkâ fâst Gæt'këvarjawrejqkkâ.

Gq mäddii râkkâduvvu dâggar ædnâmii miel'dë, gqggö qw'dâl i læk læmâš mäddii, de læ vuostâs al'get dâsâ nâmâid biggjât lassen dâidâ stuorab ædnâm-nâmâidi, vai al'keb læ bâgâdit, gq nub'be jærra, gqst dâk ql'bmuk bqtii du qwdâld. Mün mайд læm læmâš gas'tâ-vittânin, gq nammâ læ big'gjujuvvum: Stâbijqgâš. Dâst leggji muttem dâžâk kâfistâd'dâm jâ leggji bal'kum guorös stqbiid. Jâ nub'be læ Sirijqgâš. Dâst læi qk'tâ nissun gæn nammâ læi Siri, kâfi vuos'sâm. Bii'pôladdo: dâst leggji cök'kanâm biipo cakkkitit [câk'kitit].

Dâm dittii fer'tijik sabmélâžžâk biggjât nâmâid ædnâmiidâ, gq câdâg læ(k) jqttemin, vai bëssik bâgâdit hui dar'kelit, gqggö sqn læ jqtta, jâ nub'be-ge ad'di dâllë hui cîel'gâsit, gqggö dât læ jqtta.«

Vuolgë qccât sâwzâid!

Gqst mqn dieðam dâid dâl sât qccât, mâk nu ai'ga læk mânnâm? Man'gâ jan'dur ai'ge.

Dqn gâlgâk dâvas guw'lui câs'kelit dâid sidnö-gqbiiid jaw'rëgad-sad'duin, milliin jâ gievâ-jëggii¹ duokken. Dqbbë dât vuot'ta buorë-musât.

Muttö æi dât gievâ-jæg'gai¹ gqid² mânâ sâwzâk.

Vuoi, saw'zâ læ dâggar, gq dât mæccaiduvvva³, âttë dât mânna jëggii, jâwrii jâ jogâi râs'ta degö gqd'dë-sappan, jâ aïvë vuos'të-big'gii degö boazo, jâ sâd'da ar'ge degö gqd'de.

¹ Kr, P vüjutâk-j. ² Kr, P gâl. ³ Kr, P mæccastuvva.

Muttō ī-gq mānā vāriidi, gq bak'kā sād'da?

Ī saw'zâ bērušt bākkāst, muttō boazo læ dāggar, attē gq bak'kā sād'da, de bal'ga āuoikā jā gur'bma-lqdde bālost jā ruot'ta ālemus duoddār-vāriidi jā gaisaidi, gqst dāk læk. Muttō gq gālodā, de dæd'delā vuobmai, gqst vuowdek, rqđok, roavek, jqgāk, jawrek jā awžek læk.

Muttō gqsâ dqn doaivök mānnām dāid sāwžāid?

Nuortās-dāvas dāidā gukkēs ācqroidi jā dāi miel'de nuor'tā-jāwrii duokkāi jā mqskutāllām dāidā jaw'rē-njārgāidi.

Im mqn nū gukkas vuolgē qccât, muttō mqn gæc'čālām qccât dām skaides, vuollen gqst dāt guok'tē jqgā qk'tii boattebā, dāhjē dāi luob'bālii duokkēn, māk læk bāja-bæl'de, qw'dāl jogāk bāttik qk'tii, dāhjē-ge dām dqbbēt jqgā dērbmiin.

Nā, qzâ fāl dqbbē vuost! Dqbbē dāk lāvijik-ge hui guottot, dām goattē-sājē giddiin. Jā læk dāggō hui suoggjē-rāmāt-tāi¹, māin lāvijik bis'solāk. De gālgāk mānnāt ḥallā buolžāin jā ācqkkāin var'dame.

Nā juo, dām mqn gāl dāgām.

Dāl lqkkik sāwžāid qc'ciid boattam.

Læk-gq gaw'dnām sāwžāid?

Læk.

Mqn vuolgam sāgāidi.

Mānā!

Nā, gqst gaw'dnik sāwžāid?

Nā gāl dqn gulāk sāgāid. Dāk æi lāem mānnām oabā dām guw'lui-ge, gqsâ mi doaivoimek.

Nā gqsâ?

Vuost mānni āivē oarjas, lula-gāžē² Dāvveluokka bājas, jā de dqbbē dāi lqk'tā-rāigii jā stellii, dās'sagq bātti jālgāk.

Nā māt dqn vuottak?

Rassē-bāikiin vuot'ta hui al'ket.

Jā gqsâ de mānni?

De dāi jālgāi rās'ta āivē oarjas.

Nā gqsâ dqbbē de?

De jorgete(ggji) njuol'gā luk'sā³.

Gqggō bēssi mædda dām riide, mi oaivōš-ādnāmist viekka⁴ oarjas?

Ārvād dqbbel, oar'jel.

Nā goabbā gāžē hoaŋkā?

Dqm gāžē vel dām-nāi, jā de šlub'bō-ādnāmii⁵, jā de dām harje miel'de luk'sā, mi vuol'ga šlub'bō-ādnāmist⁶.

¹ Kr, P-ge. ² Kr, P maddā-g. ³ Kr, P maddas. ⁴ Kr, P mānna. ⁵ Kr, P klub'bui.

⁶ Kr, P klubbst.

Nâ, lqk'tâne(ggji)-gq dâm njoas'kai?

Lqk'tâne(ggji) fâl.

Vuoi hir'bmâd, môt mânni!

Í dát dást læk vel. Muttó de dám njoaske miel'dě lkq'tâne(ggji) varrai.

Jâ mi dâid doalvoi nû?

Nâ guobbâr-vistâ diedost-ge.

Nâ juo-gq jqk'sik dâst?

Im vel. Dák mānni vel bâggj l qvt  l  ge j  r  s'ta qvt  l  m  e¹, d  s'sa-g  q   b  tti diem giell  sii mi d  m b  l v  re de l  .

Mâid dâk dâst leggji dâkkâme?

Dâk leggji livvâdæm , mutt  d k l k d m giell sist gukka
g ttum j  j rr m, d in -g  vuosta-b l d  l e g w dis [g w d ] v jut k-
j g ge, mi m nna goas-  birr  d m giell s .

Muttō dât læi imâš, gq nu gukkas luk'sâ mânni, vaikö læi dâvvě-bieg'gâ.

I dât læm jur njuol'gâ dâvadâk. Dât læi dâm vuostâš bæive
ørjiš-dâvadâk, jâ dâs'tô jqrâtii oarjas, jâ dâm guok'te mânëmus jan'-
durâ læi ørjiš-luladâk. Jâ dâinâ dâk mânni dqkkö.

Gâl-â-hâl nû vêjii lêm. Nâ, goggõ døn de bôttik sâwzâiguim?

Mon vuojētim ruovtō-luoddā.

Mân'ně ik gâr'vam bâja-bælě læmše²?

Gâr'vim diedost-ge. Muttö vuost fer'tijim vuojětit ruovtö-luoddâ dâm bælläi gielläsâ, jâ de mqn gâr'vim bâja-bælë lämše, døkkö dâm cäccii³, jâ de varrë-njunnai, jâ de varrai, jâ vâre miel'dë døkkö nuortâ-gæccäi dâm vâre, jâ de luoi'tadim⁴ dâm sei'bušâ miel'dë vûlus sâmii jqttem-géinudâgâidi, jâ de dâi njuolgö-çqroi miel'dë dei'kë guw'lui.

Nâ gâl dâl dâi ârvii leggji dul'vâm joggâk?

Gâl dâk leggji dul'vâm qbâ sâggâ. Dâm dabbemuš jogâ im bæssâm njâve, qoggö lâvijik gallet. Fer'tijim guoikâ gallet.

Âlmâ dât lāvi nu juov'vai guovtě bālě?

Mqñ mānnim dām bājeb guoikā njāve, bāja-gāžē fielma.

Nū gukkas gār'vik! Dqbbe dāt lāvi-ge buorrē . . . Jā goabba bælē
dái jāwrii?

Mqñ bqt̥tim muot̥kē-raigē⁵ [guovte jawrē gâskâ].

Nâ gqsâ dqn däl gūđđik sāwžāid?

Dām gurā dōm bællái, dām čqro-čielge dām gæččái.

Þáddoi já spirii birrâ. — Om vekster og dyr.

Sāmēädñāmii æi šaddā nu qollo-sqrtāg šaddok gq oar'jé-ædnāmiiidā, muttō dāddēke æi suitē sabmēlāžžāk nāmā buok sāddoidi.

¹ Kr, P *rás'ta* *qvtâ lēge* já *bâggjél dâi rap'pai*. ² Kr, P *rap'pai*. ³ Kr P *čæppatii*, Kr *čævahii*; Kt-forklaring: *čâccâ* *lae* *guovte vâre gâskâst*; *âllâg dât lae*, *mutto vuol-lêgeb qo dâk vârek*. ⁴ Kr, P *lui'tim*. ⁵ Kr, P *muotke*.

Gied'dai šād'dik gied'dē-suoinek, rassē-suoinek, juomok, gukkak, gq'l'lē-rāsek, pāppā-krāvāk jā ālek-krævtāk. Mæc'cē-niitoidi šād'dik mæc'cē-suoinek, sidno, lās'tā-suoinek, giilō-suoinek, luk'tek, miek'tā-suoinek, fad'nok, ql'bm̄-bqrrāmrāsek, bqc'cē-suoinek, el'vi-suoinek, ēuodnjag-rāsek, qortikâk, hqrbmak, bēdnāg-suoinek jā kuoccā-rāsek.

Muorāin gāl lāe nāmmā buok sqrtāin: bæcce, guossâ, soakke, sied'gâ, šalljâ, duobmâ, læi'be, suppe, skappe, lāgiš, skier're, ræt'ka, jierék-muorâk; jierék-muorjek šād'dik jierék-muorâidi.

Ādnām šāddoin mat'ta mui'táluvyyt: luobmanâk, joqâk, juogokâk, sárredâk, muorjek, bēdnāg-joqâk, gārānâs-muorjek, vādokâk. Luobmanâk, vādokâk jā bēdnāg-joqâk šād'dik lāstâidi, joqâk, juogokâk, sárredâk, muorjek jā gārānâs-muorjek šād'dik dāgnâsiidâ. —

Spirik læ(k) gāl māngâ sqrtâst juo, stuorabuk jā uccebuk; ærrëb viessö-śibetii jā bqc'cui nāmâtuvvu vuost æl'gâ, mi læ vis'sâ dât stuoramus buok Sāmēādnām goikē-ādnām æl'liin. Jā de læ gqd'de. Jā bqrâ-spiriin læ guow'žâ, gum'pi, gæt'ke, nætte, maggjeg, riebân, njallâ, cæwres, buoidâ, oar're, jā de njoammel, dât suoīdnē-billar. Mâk ādnām sis'te qrruk, nāmmâlâssii sappan, dâk læ(k): muoldâk, ruk'sis-sæl'ge, gqd'dē-sappan. Dāst fer'tim vela nāmâtit cub'bu.

Gâl mūst livcii mui'tálit væhaš gūlii jā āera caccē-ællii birrâ, diwrii jā mādoi birrâ. Vuost joqâ jā jawre gūlii birrâ. Dāggarâk læ(k): luossâ, did'de, guggjur, dābmuk, guw'ža, āuow'žâ, har'ri, raw'do, vâlâs, haw'gâ, vûskun, njakka. Dâk guolek gqddik joqâin jā jāwriin, sai'vâ-čaccai biggjik mæddémiides. Muttö mâk æi finâ joqâst æi-ge jāwriin, (læk) mārâ-guolek: dqr'ske (ucceb dqr'ske læ rudnug), sai'de (smâvebuk: sai'dē-murtok), dik'so (smâvebuk: dik'sö-murtok), baldes, flindâr, hakka, makrél, sâlled. Mun im diedë im mân-ge mud'ui dâid gūliid jā dâi gūlii nâmâid, mâk mārâst læ(k). Mârâst læ(k) mайдai āera caccē-æll'lek. Stuoramusk læ(k) fâles, mqrsâ jā njuor'jo.

De aigom mun diwriin nâmâtit viek'sa, boaro [bqr'ru], čurrukâ, uwlo, čuoikâ, muokkar, čuoikâ-ædne, bæi'vě-lqdde, givsâ, jā mādoein fâst suovsâ jā lâs'tâ-mâdo, jā de njoam'moin gær'bmâšâ (dæžâlâggges gâl ruot'ta). Bqc'cust læ gur'bma jâ sâwlâ. Gq boaro luč'ci njunnë-raigë, de šâd'dik saw'lâgâk.

Gq mun lâm boattam dâm raggjai, de aigom vela mui'tálit lqddii nâmâid. Sāmēādnâmist gaw'dnu: njuk'čâ, čuonje, fiettâg, suor'sa, snärtâl, coad'ge, čik'sâ, goal'se (gusâ-goal'se, vuok'tâ-goal'se), hâñ'ha, njuorgo, — dâk matt'lik vuoggjât. Dâggarâk mâk æi mattë vuoggjât, læ(k): čuk'ča, goap'pel, rievsâk, girun, bižos, čoawžo, guškin, rastes, cizaš (fis'kis-cizaš, rievsâk-cizaš), lii'dnë-ellaš, beš'tur, gad'dë-buvviš, guoi'k(â)-gährek, čai'hne, guovsâk, gâzzâpâš, ruoššâ-skiri, vuorcës, gâr'ja, gârânâs, jâ de gâz'žâ-lqddek: čiek'ča, rievsâk-fal'le, cizaš-fal'le, vuon'ca-fal'le, boaimaš, iggjâ-lqd'de, skuol'fe.

**Boazō-mārkāi, bqc'cui bælljē-mārkāi, birrā. — Om renmerker,
øremeker på ren.**

Båggjē-ql'bmuk ádnik bqc'cu-bælljest mārkā, vai dqw'dik, goal gān boazo læ. Jqs dát gâl'ga læt lágâ miel'dě, de fer'tijik oas'tet lænsmân prqttâkql'lii mārkā, jâ dát mak'sa vit'tâ kruwnâ, dát mær'kâ.

Ádnik gâl dálö-ql'bmuk-ge mārkâ sāwzâin, muttö dák æi oasté mārkâ prqttâkql'lii, i-ge dâin(â) læk-ge nū átté dâggjât á'l'bmâ-mær'kâ, dâin(â) æi læk æmbö gq qk'tâ guok'te dâhjé gq'bmâ nii'bë-sâne.

Båggjē-ql'bmuin biggjik nu qlo nii'bë-sâniid gq væha-ge cäkkik bælljai. Qvtâ bælljai mer'kijik dâm lakkai: râs'ta¹, jâ râsta sisâ qk'tâ dâhjé guok'te lud'distâgâ, qwdâld bit'ta²—dâhjé cækkes—jâ sârgâstâk³, mайд muttomiuin gqççudik c'u og gesin⁴; nubbé bælljai mer'kijuvvú qw'dâ-mârkâ dittii: guober⁵, jâ bit'ta qwdâld mâñeld. Dât bit'ta læ dâbalâžžât nu stuores, átté buok bællje dâm lakkai sâd'da c'u oppâduvvut. Æra bqc'cust læ qw'dâ-mârkâ dittii mær'kâ nâ: vuost læ gæigö-pæl'lje; lud'distâk bælljé-gæžest jâ rai'ge lud'distâk-vuodost. Jqs dâm gæigö-pælljai big'gjujik bittak jâ sar'gak ucceusât gq'bmâ bâggjal(âgâi), de dâg'gjujuvvu dât rai'dâlâs-bælljen. Nubbe bælljest fâst sat'ta læ skiw'dnje⁶, jâ skiwnje sisâ lud'distâk. Jâ fâst æra bqc'cust læ njâw'ke⁶ (Guow'-dâgæin-ql'bmuk gqççudik dâm: qwdâbæl-skîw'dnje). Skiw'dnjé-jâ njâw'kë-bælljai big'gjujuvvu vela cæk'kak dâhjé sar'gak qwdâld mâñeld. Læ(k) vel æra sqrtâk nugö gieš'kâ⁷—dât læ qwdâld—, jâ hoan'kâ⁸—dât fâst læ mâñeld—, gieš'kâ-dâhjé hoan'kâ-gæçce râs'ta, gieš'kâ dâhjé hoan'kâ sisâ lud'distâk.

Gqst riew'dâdæg'gje ql'bmuk læ(k), dqbbé gâl fer'ti ádnet nu qlo nii'bë-sâniid gq vêjulâs, âmâs nu al'ke læt riew'dâdit. Dâde bâhabut dât dappe bæg'ga gârrâsit bâggjē-ql'bmui gâskâst.—

De læk cqrâstâllâme guok'te Guow'dâgæin-sabmélâžžâ, idatâllâme bqc'cuid.

»Itti-gq bqc'cuk mānnâm ijâ min cqrâgii?«

»Itti gâl.«

»Læk-gq min bqc'cuk?«

»Æi læk min, muttö hui âmâs mārkâk, oalle rai'dârâs-bælljek, jâ muttomâk gieš'kâ-bælljek.«

»Nâ, mui'tâl mis, mq dât læk sânek dâin rai'dârâs-bælljâgiin!«

»Gurot bællje læ gæi'got.«

»Vai i læk oaneduvvum.«

Í fâl, âibâs qlles læ; cækkes jâ guok'te sârgâldâgâ qwdâld, sar'gak bâja-bæl'de cæk'ka. Mâñeld:cækkes jâ sârgâldâk, sarges cæk'ka vuol'de.«

¹ Kt gâs'kât, resp. gâs'kât jâ lud'distâk etc.; lud'distâk er snitt i ørets lengderetning. ² En storre »bit« kalles i Kr stuorrâ bit'ta el. gap'palâk, en mindre tildels cækkes; Kt for alle tre: cækkes. ³ Kr ogsâ sarges; Kt sârgâldâk el. sarges.

⁴ Minste sort. ⁵ Se G. 1. ⁶ Se G. 6. ⁷ Se G. 3. ⁸ Se G. 2. og 3. I Kt kalles ogsâ dette snitt i almindelighet gieš'kâ.

9 — Lærebok i lappisk II.

»Í-gq lud'distâk læk bælljé-gæžest?«

»Í læk.«

»Nâ mā dât læ ql'giš bællje?«

»Guober, jâ cækkës qwdâld mâñeld.« (G. 1.)

»Nâ ik-go dqn dqwdâ dâm mærkâ?«

»Im. Nâ-bâi dqn?«

»Dât læ muttom lulišâ mær'kâ.«

»Vai Suomâ-sabmélâžžâ.«

»Nū fâl. Nâ, mā dât læk sânek dâin giš'kuniin [gies'kâ-bælljâgiin]?«

»Muttem læ mâñeld-gieškâg, goabbâsiin bælljiin mâñeld, jâ cækkës sârgâldâk qwdâld gurot bælljest.«

»Goab'ba læ vuollëlist, sârgâldâk vai cækkes?«

»Sârgâldâk cæk'ka näl'dë. (G. 2.)

Jâ muttomist læ gurot bælljést gies'kâ mâñeld, gieškâ sisâ lud'distâk, jâ cækkës qwdâld mâñeld. Ol'giš bælljést læ gies'kâ qwdâld, gies'kâ-gæčče gâs'kât, jâ de sârgâldâk mâñeld.« (G. 3.)

Í-gq læk lud'distâk dâm gieškâst mâst gieš'kâ-gæčče læ gâs'kât?«

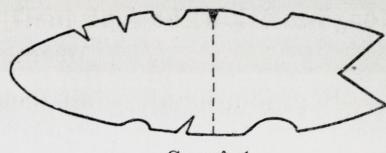
»Í læk lud'distâk dâm gâs'kât-gieš'kâ-gæžest. Gq livcii læm, de mqn leggjim mui'tâlit: gies'kâ-gæčče gâs'kât, jâ lud'distâk.«

»Gæ, dâ læ gqid qk'tâ boaqjö, mâst læ oalle gukkës vâdnjâ ql'giš bælljést qwdâld, jâ lud'distâk, gurot bællje gâs'kât jâ lud'distâk, jâ rai'ge lud'distâk-vuodost. (G. 4.)

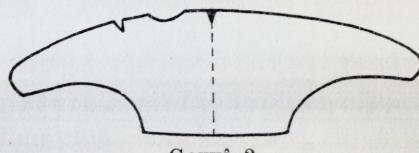
Læk-gq æmbö ittam?«

»Læk. Guok'té bælljé-lâkke. Nubbest læ ql'giš bællje gâs'kât, jâ guok'té lud'distâgâ, jâ gurot bælljést guober, jâ vâdnjâ-cæk'kak qwdâld mâñeld.« (G. 5.)

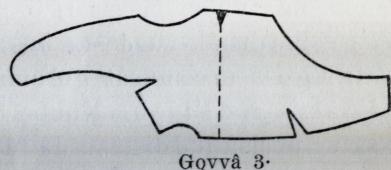
»Nâ, mā læk sânek dâm nubbe bælljé-lâkkest?«

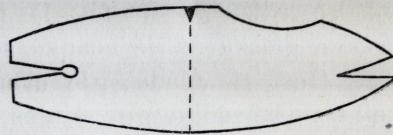
Gqvva 1.

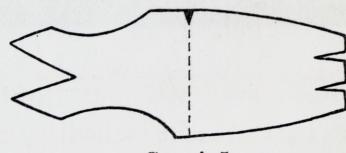
Gqvva 2.

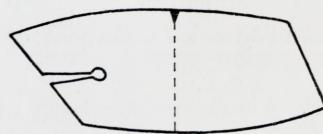
Gqvva 3.

Gqvva 4.

Gqvva 5.

Gqvva 6.

»Dâst læ skiw'dnje ol'giš bælljëst qwdâld, jâ gurot bælljëst mâñeld jâ lud'distâk jâ rai'ge,— skiw'nje sisâ lud'distâk-vuodost rai'ge, gurot bælljëst.« (G. 6.)

»Læ-gq hubâk?«

»Gâl dât læ miha hubâkin mer'kijuvvum, bælljek nu oanëkâžâk. Gâl dât væggja riew'dâduvvum.«

»Gæn dât læ mær'kâ, mâst vânjâ-gieškâk læk qwdâld goabbâsiin belliin?« (G. 7.)

»Æi-gq æmbö sânek læk?«

»Æi læk. Mâneld i læk mikkege.«

»Dât læ dâm ran'na-siidâ boarës bardne mær'kâ. Gâl dâst læ ãera mær'kâ-nái, qvtâ hærgest mайд læ oas'tam Suomâ-bæl'dë: ol'giš bælljëst gämââldâs-skiw'dnje (dât læ dâggar âttë læ skiw'dnje qwdâld mâñeld) jâ cækkës qwdâld mâñeld; gurot bællje gâs'kât, jâ »suovän-gan'dä«, sârgâldâk qwdâld jâ cækkës mâñeld.« (G. 8.)

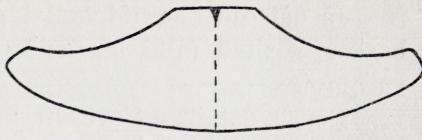
Qk'tâ Kârasjok-qlmuš, gutti læ gul'dâlâm dâm guok'tasâ, jærra:

»Mi læ dât suovän-gan'dä?«

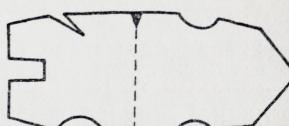
»Dât livçii sâmë-gillii suovvë-câg'ge, jâ dât âd'nujuvvu Suomâ-bæl'dë sadnen bælljë-mer'kii. Dât læ dâggar degö lud'distâk, muttö qlo gqwdeb . . . Mâggar mäerkâk din bæl'dë læk? Ålmâ dâl dqbbë læk oallë hoaňkâk? Jâ fâstek degö lad'delâžžâi mäerkâk, guovtë guowlöst ñup'pum ok'tii, degö gämââldâs, jâ juokkë lâggji billestuvvum boazö-riebo bællje.

. . . Mqñ mui'tâlâm dudnji jieččâm mäerkâ: guok'të cæk'ka goabbâsiin belliin qwdâld, cækkës, sârgâldâk mâñeld gurot bælljëst, sârgâldâk cæk'ka bâja-bæl'dë. (G. 9.) Orro-gq hubâk-mær'kâ?«

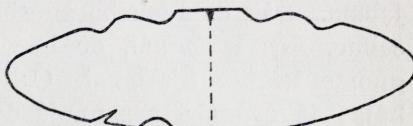
»Diet dâl læ juo gæžö-pællje!«

Gqvva 7.

Gqvva 8.

Gqvva 9.

Njuovâdæbme. — Slakning.

»Diedak-gq dqn, mäq lâvijik bqc'cuid njuovâdit?«

»Diedam mqñ gâl, jâ gâl mqñ dâl dâm juo mui'tâlâm ciel'gasit.

De âd'nujik vuost guok'të ql'bmü, gq qqd'det gâl'ga.

Nub'be val'da law'žai, jâ nub'be dqp'pi čoar'vai, jâ de bqnjâstâ vællot. Gq vællot læ ož'žum, de boatta dât gutti lawžest læi, jâ duolmâstâ čoarvë âlâ jâ val'da vela giedâiguim čqrviidi jâ doalla dâst giddâ.

Jâ dât gutti bqnjái vællot, gæssa niibes doppâst jâ har'či bâggjél bqc'cu — siidö ál'dě læ vael'lamin dâlle boazo —, jâ de ēug'gi áidö vai'bmui.

Boazo, dât al'ga cievčâdit, muttö gqsâ-bât dâl dietta sâd'dât? Dâst-dât-hâl fer'ti qrrot, guovtë ál'bma pârâst.

Jâ gq nii'be læ qrrum oaněkâssii bqc'cu sis'të, de rq'ti fâst érit jâ bal'kistâ mæl'gâdii érit muot'tâgii sisâ, âmâs boazo, gq cievčâdæmën læ, râbâstít dâm niibe ql'bmui njæi'gâ.

Jâ de čar'vo jieš dâm raige, âmâs vârrâ gq'gât. Goabbâšâgâk fer'tibâ doallât giddâ, dâssažii-gq jabma. Dâm fer'tibâ fak'tit, goas jabma.«

»Mq fak'tit? Äbä-hâl læk dâst?«

»Dâst dâk gâl lâbâ, muttö i dât læk nu al'ke fuobmašit, goas jabma. Dâk dæd'delæbâ suorbmain câlme, vai oai'dnebâ, râw'kâl-gq câlme. Jqs i râw'kâl, de læ jabmam. De gal'gâbâ cqd'dâg, âmâs guomo boattet njal'bmai. Čallebâ gaibë-vuolë jâ rqg'gâbâ cqd'dâg bâjas jâ câdnâbâ arpoin, jâ de câs'kebâ vel râs'ta qwdâ-bælë arpo, gqoggö câdnâm lâbâ. Čqddâ-gal'gâmii âd'nu duššë qk'tâ qlmuš, muttö mun dâggjim -bâ, dâinâ-gq guovta lâbâ dâst.

Jâ gq cqd'dâg lâbâ gal'gâm, de biggjâbâ gavvot dâm bqc'cu, nu âttë buok juolgek bâjas cæg'gânik, jâ de mânnâbâ jiežâ støppui kâfi jukkât. Diet'tâlâs-ge, lâbâ juo bâr'gâm!

Tiimâ dâhjé moaddë tiimâ gæžest, de boatta fâst nub'be dâm guovtost njuovvât. De gaw'lo vuost, jâ de ccalla mietta dâm bqc'cu čoawjë-vuolë. Qw'dâ-jülgiid dât gâl čuop'pa luovos, muttö mâññë-jülgiid dik'ta dâst, duššë gaw'lo. Jâ de al'ga njâl'det. I dât ânë qlost niibe: giedâiguim njâl'da nu ædnâg gq nâgâdâ. Muttom sâjii dât gâl câskëstâ niibiin cuožžâ râs'ta. Jâ gq buok læ luv'vim duollje, gq i læk šât giddâ, áidö bieččâmist vel, de val'da dâm duollje cæbë-gæččai, jâ de jorgâstâ mâññas buok, jâ dâl de râw'gi nu ædnâg gq nâgâdâ, bieččâmist luovos. Jâ de leb'bi dâm duollje gâl'bmuit. De al'ga rit'tidit: vuost ccalla čoaw'jë-oažže jâ val'da čoawje jâ cqliid érit; cqliid guod'da sqn støppui jâ âd'da ak'kasis dâhjé æra nissunii, gutti dâid læ gâl'gâmin sap'pusiid čuog'got. Dâm čoawje dq'i'da sqn jieš gâl'bmâ cæžest [cæžiin], lei'ki vuost gub'muid érit, jâ de dq'i'da. Jâ gq dq'i'dam læ, de râppa vuowdâ jâ goai'vo dâst vârâ čoawjë sisâ. Jâ gq vârâ læ gqi'vum, de val'da vuoi'vâs qžžiin. Jâ de val'da cæppatâ érit qk'tâni qiviin jâ sar'golâ guovtë bælë cielge, vai luovvânik dâk értigdak'të-gæžek. Luv'vi vel čoar-bæliid érit cielgest, biggja gqbmot dâm gqrodâ, val'da sâvõ-suonâid, jâ gq dâid læ val'dam, de de gâg-gâstâ dâid értigiid luovos cielgest. De læ bqd'ðim buok, muttö jqs læ buoi'de, log'gi dâm buoide čoar-bæl' ál'dě értigii giddâ. Jus dat'to, de câs'ka čoamötâsâid-ge luovos. Gq buok læ gær'gâm, biggja sqn buok rûwjiid čab'bat muot'tâg álâ, vai gâl'bmujik. Gq gâl'bmum læ(k), biggja sqn rissiid ai'tai, bâr'da dâi rissii álâ dâid biergoid.

Gq læ gær'gâm vuost dâm mud'dui, val'da sqn stoppuí cielge, mайд ai'go vuos'sât, sâvö-suonâ, jûlgiid já obove. Sâvö-suonâst fâs'ko sqn buok dâm biergo érit, jûlgiid njuovva, sud'ni, lâðastâd'da, muttö i' cuoppâ âidö bqdoi gal. Obove mайд njuovva, dâm gallo érit, cærgëtâ, val'da vuoi'gñâsiid érit, biggja dâid garrai, — bæssa vuoinâsgakkoid cærvotit dâi-guim. Sqn han'ki suonâid buok qvtâ sâggjai, sâvö-suonâ maida, — biggja qlgus goi'kât. Gâbmâsiid vuolâtâs'ta, hængâstâ hql'gii. Gallo cág'ga dâhjé spii'li sœi'dnai. Gq sqn læ gær'gâm, de vuos'sâ sqn cielge já mar'fo. Já de bqrра vel.«

Goattë-râkkâdæme birrâ. — Om gammebygging.¹

Vuogâs vis'të-sâggje læ, gq duol'bâ dær'bmë-çqrro læ. I' müst læk vuogâs sâggje. Mu akkast læi goatte dâm sæmmâ sâjest qw'dâl, mqn dusshâ lâsetim dâsâ. Buorrë gal læ, attë læ cæcce lâkkâ, muttö dulvë-ägiin læ hir'bmâd bâha, gq dât sâggje læ nu vuollégâs já duolbâs.

Dât gal'ga læt lai're, dât læ buok tæt'tasâmös ædnâm. Lai'rë-ædnâmist val'dujuvvujik dâk loaw'dem-lâwnjek, gq dâk læk buok tæt'tasâmös lâwnjek. Gq gæd'gas ædnâm læ, de læ râses lâw'dnje. Gq vis'të-sâje val'lji, de dusshâ gæc'ca dâm baike, mâggar dât ædnâm læ, læ-gq jâl'gâd, gqsâ viste sat'ta biggjât. Jqs læ dâggar rassë-bai'ke, de læ' diet'tâlâs, rasse val'dujuvvu éri qw'dâl, — i' æra(id) mikkege.

Dât sæmma bai'ke, gqst mqn dâl qrom, dât læi boarës aigëst qk'tâ stuorrâ vuow'de. Gq ai'gu sâmek dâsâ goades râkkâdit, de fer'tijeggji vuost njas'kât dâid muorâid érit, já de vel dâid rut'kušiid qk'tânâgâ buok fæddaiguim éri gâi'kot.

Uk'sâ-rai'ge bæn'tâ vestërii læ buorëmus, dâm dittii gq dât i' læk dâggar bieg'gâ mi cær'gâd muottâgâ nu mëndu sâggâ. Gal dât-ge bieg'gâ sat'ta læt sæmmâ gârâs gq æra bieggâk, já mângâ gærdë vela gârrâsâb'bo, dal'veg muttoniin nu gârâs attë vistiid bæn'tâ gâikud, muttö sūst læ muottâ dibmasâb'bo, sqn i' cær'gâd muot'tâg nu gârrâsit.

Qwstâs livëii muddag, muttö dât læ dâggar bieg'gâ dât, attë muot'tâg buk'ta qllo viste duokkai, nuvt attë mânnna bâggjél dqr-dno-ge vela.

Müst læ gal uk'sâ maddas, muttö i' dât læk buorrë, gq muottâ bqr'ga bâggjél goade. Fer'ti goai'vot câdâ, gqggö nâvët-uk'sâ læ. Dât rai'ge gqç'çujuvvu muottâ-strup'pon, gq muorâk big'gjujuvvujik, já sæk'kâ læ qlgu-bæl'dë muorâi vuos'tai. —

Gq goatte gal'ga râkkâduvvut, de rqg'gjujuvvujik njæll'ljâ stâfâl ædnâm sisâ, já de njæll'ljâ vuoggjem dâi stâfâlii âlâ big'gjujuvvujik. De dât ceg'gjujuvvujik muddâr-muorâk birrâ, já de big'gjujuvvujik lâwnjek cæg'got dâi muorâi vuos'tai, já de qlgu-bæl'dë dâi cæggö-

¹ Trollfjord i Tana.

låwnjii læk muddâr-låwnjek, jâ dât diet'tâlåssii big'gjujuvvu bâg-gjalâgâi, dâs'sa-gq qvtâ dassai boatta dâinâ vuoggjemiin. Jâ gq muddâr læ qlles giddâ vuoggjemii dassai, de spâ'r'rok (njæll'ljâ spâ'r'ro, guok'te goab'bâg bællai) big'gjujuvvujik dâin vuoggjemiin bâjas. Suorre râkkâduvvu nubbii spâ'r'roi gæc ai, jâ de n k tuvvu nubbii gæc e dâs  dâm suorrai (gq m n d l râkk d m  lcim viste, de aig m biggj t spâ'r'roid nug  d rok; d k l k buok n nnus m s spâ'r'rok, d k spâ'r'rok, — spikkar hu 'kujuvvu   d ). Jâ de spâ'r'roi g s'kii qk't  val'do(-muorr ) big'gjujuvvu goab'bâg bællai,¹ jâ de med s emma big'gjujuvvu m idai  iek - aw'g ne spâ'r'ru giddâ, jâ de g s'k - aw'g ne mi m nna qp'pitii-ge spâ'r'ru giddâ, spâ'r'roi gæc ai, jâ d t  aw'g ne l e dqrdno b ja-b l'd , jâ s emm  lakkai boa 's -g c e râkk duvvu. De  esk  goatt -muor k big'gjujuvvujik birr , qp'pitii birr  buok, d m g s'k -valdo raggjai, jâ de mur'rijuvvvu birr  buok visut. Jâ gq birr  l e mur'rijuvvvum buok, de al'ga loaw'det l wnjiiguim, dâs'sa-gq boattam l e d m raggjai, g s  mur'rijuvvvum l e. Jâ gq l e g r'g m d m raggjai, de big'gjujuvvujik d t guok'te b j mus val'do-muor  goab'bâg bællai, jâ gq d t guok'te valdo l k big'gjujuvvum, de al'ga f st goatt -muor id biggj t, d m g s'k -valdo j  d m r  pp n-valdo g s'kii, j  de al'ga f st qp'pitii l wnjiiguim loaw'-det. J  gq d t l e l w'dujuvvvum q'l s i, de bacca r b s d t oall  b j eld s, j  de biggja f st goatt -muor id m k m nnik duol'b sii b j eld, j  de f st d k mur'rijuvvvujik, j  de big'gjujuvvu lei'r - is'to b en't  guow'do, j  de  esk  f st l wnjiiguim l w'dujuvvvu b j eld. De l e qlles d ll  d t vis'te, l w'dn - goatte.

Gq l e g rr  bieg'g , de d t dat'to g i'kot d id q d d  l wnjiid erit. De d m dittii bij m m n g dgiid l wnjii g z i  l  (garv s goad   l ), dâs'sa-gq d k gid'duk d k l wnjek j  d r'vanik qk'tii. Qvt  j ge d k qrruk dq bb , d k g dgek.

Far'rist ll m birr . — Til seters.²

Gidd g gq muott  sud'da j  rasse al'ga, de l vijik sabm l    k muttom s jiin far'rit  miiguim  era bai'kai, vai dal've-baik st gieddek j   ra laggj -s jek bal'l jik   d t, j  qrruk dq bb  dâs'sa-gq s iniid l (k) r  ggj m dal've-baik st. D ll  far'rijik si f st- in ruok't t d llui.

Gq far'rimin l (k), de g l'g k muttom k m nn t  m ii f rost j  muttom k f dn siin galvoid fiewredit. D k val'dik f rrui buok d lo bier'g siid, j  qk't  oasse d in( ) l e juo bier'g s k m k qrruk   d g g ss -s j est, m id  i vald  f rrui, gq ruok't t far'rijik, mutt  dik'tik nubb  j kkai, dâs'sa-gq f st far'rijik dq kk .

 lmai-ql'bmuk l (k) d k m k g l'g k galvo fiewredit, j  nissun-ql'bmuk f st gus id vuoggj lit, j  m nak s aw aid.

¹ Ogs  p  tverveggen, men lenger ned enn p  langveggen, er der gjerne en forbindelsesstokk mellem sperrene (kalt val'do el. g s'k -vuoggjem). ² Karasjok.

Dābalāžžāt âd'nujik guok'tē ql'bm̄u qvtā fâdnâsist, gq gâl'gik goar'gn̄ot jā sukkât, muttō mânna dât gâl qk'tâ-ge, gq juo vuost vuol'ga.

Jâ gq dqkkō læ(k) boattam, de fer'tijik suw'det q̄miid râs'ta jogâ, gq dul've læ jâ čacce râddâs, æi-ge girtâ vuoggjât. Dâllé biggjik guok'tē fâdnâs bâldâlâgâi, jâ de biggjik oanekis āuoime goabbâ-ge gæccâi doarras râs'ta dâm guovtē fâdnâs. Qw'dâ-gæccâi biggjik nubbe āuoime, mânja-bællâi qw'dâ-siesse, jâ mânq̄e-gæccâi fâst nubbe, qwdâ-bællâi mânq̄e-siesse, jâ de câdnik bâddiguim bâggjel cūimii rag'gui giddâ, jâ de biggjik vel biddiid dâhjě fielloid goabbage fâdnâsii guovtē bællâi luŋkâi, âmâsek oamek duol'bm̄ot fâdnâsâ cuowkâs.

De sukkik nub bællâi, gqst oamek læ(k), jâ de divvuk mietta gaddé dâid fâdnâsiid, jâ de lai'dijik gusâid dâhjě sâwzâid fâdnâsii, guok'tē dâhjě gq'l'bm̄a gusâ ain hâvalâssii, jâ sâwzâid gâl nu qlo gq cäkkik dâm guovtē fâdnâsii, jâ de sukkâlik râs'ta jogâ, qk'tâ qlmuš goabbage fâdnâsist sukka ai'rõ-peliin, jâ qk'tâ qlmuš goabbage fâdnâsist mânq̄e-gæccen stiw'ri, vai râs'ta mânna, jâ muttomâk âd'nujik doallât dâid gusâid, âmâsek jøkkii mânna. Dâk oabmě-vuoggjel-læg'gjek dât døllik-ge dâid gusâid, — sin dât læ-ge ammat dât. Jâ gq nub bæl  gad'dai læ(k) boattam, de divvuk fâst fâdnâs mietta gaddé, vai gad'dai bessik. Jâ jus læ æmb , de viž'zik vel dâid-ge sæmm  lakkâi. Dâid mâk læ(k) baccam, fak'tijik muttomâk dâm bqddâ gq ærak læ(k) suw'demin, âmâsek vuoggjâlit. Jâ gq buok læ(k) suw'dam, de cqw'dik si fâst dâid fâdnâsiid guovtē sâggjai, jâ de al'gik qr'dnit dalo. Muttomâk vul'gik duorgâid cÅuop'pât, jâ muttomâk bâssik stqbo.

Q̄miid vuoggjelik si vuost stqbo lusâ jâ âd'dik gusâidi sâltiid jâ sâwzâidi guol -dâvtiid, vai bai'ken val'dik, — dât fer'tijik oamek oaž'zot f r râ m id n  g ss -ge, vai baike ec'cik . . . Jâ de dik'tik gâl m nn t guottot.  Ekk dist b ttik dâk fâst ruok't t, jâ d ll  b cc k gusâid jâ biggjik n v t i. Jâ sâwzâid biggjik sâwz i-goattai (d t oaž'zo gâl l t hir's -vis'te-ge, mutt  d k g cc udik liika goatten¹⁾).

I( )d  dist b cc k si fâst- in gusâid, jâ de  esk  lui'tik qlgus n v -tist, — d ll  q z'zuk m nn t gos  dat'tuk.

De l  far'rim nqkk m. Mutt  d k jøttik g ss -s je jâ dal'v -baike g sk  juokke Ibm l b ive, jâ d ll  fiewredik mi  in d rb shuvvu, — d s'sa-gq lag'gjim al'ga. D m nj l'lj  v kko gq lag'gjim l  dal'v -baikest j  oamek g ss -s jest, d ll  i l k q mii lut't   era gq laggj -b d-q r'ro.

D ll  gqr'gn k juokk  l vv rd k- ekk d g ss -s aggjai milkiid vie z t, j  qrruk dqbb  ij  j  b ttik fâst ruok't t sqdn b ev  oalle miel'k -l st ig um.

¹⁾ I Kt brukes alm. ordet *l edi*, se grm. § 63.

Jâ gq ruok'töt-far'rim lâkkânâ, de suw'dik nu ðædnâg gq goas'-tâdik fâst ruok'töt, vai gqs'tik qvtâin fâdnâsiin far'rit.

Dât far'rim ruok'töt, dât læ væha ærâ lakkai. Dâllé val'dik dusshë dâid mайд giðdâg læ(k) goargnötâm bâjas, — i læk dâm birrâ mikkege, âttë mi vel âd'nu jâ »mайд vel gâlgâm val'det?«. Jâ dâllé lik'kik tii'bmâ gqlmâst ik'ko jâ dqbmk nu hir'bmâdit, — æi âstâ balljö qbbâ bqrrât-ge, jâ tii'bmâ njælljest dâhjë bæl-vîdâst juo gâl'gik vuol'get. Buok læ(k) ækkedist râkkâdâm juo garvesin, æmbö-gq guod'det i(d)ðedist gq lik'kik. Tiimâst gâl'gik ql'lit guod'det buok galvo(id) jâ suw'det qmiid râs'ta jâ bâr'det fâdnâs. Jâ gq ruok'töt bøttik, de guod'delik galvo bâjas, jâ de doabmâlik lag'gjît dâllan. Gâl væggja nû læt, âttë muttom nii'to læ lag'gjikætta qmii jülgii vuol'dë, jâ de fer'tijik doabmât dqkkö, âmâsek oamek guottot jâ biledit suoine

Gq sî far'rijik, de val'dik buok mielke mieldesek, loap'pë-mielke biggjik an'kârii sisâ, jâ cie'l'gâ-mielke spannjai sisâ, mайд sî biggjik fâst âskii sisâ, gq bøttik ruok'töt, — vai lqp'pi. Loap'pë-mielke biggjik kællârii, dâs'sa-gq âdneqqtik

Laggjöbqd-qr'rök læ(k) dâbalâžžât niei'dâ-mânak, gqlmâ-nubbë-lqk jâge râjest ciežâ-nubbë-lqk jâge raggjai, jâ boarës akkok maida, gudik æi nâgâd šât laggjö-bârgo bâr'gât. Dâk dât læ(k) vuok'kâs vel laggjöbqd-qr'ron, gq juo læ(k) dâm mâdë âttë sat'tik gusâid bâcçet

Čuov'vovâš bittast vel mui'tâluvvu dâi sâgâi birrâ, mайд dâllé hällik, gq far'rijik:

»Goas dâl gækkâbëttit far'ridit?«

»Nâ, boat'të vâkkost, dâllé dâl juo al'ga dâm mâdë guottom âttë ellik oamek.«

»Ik-gq (dq)n dâl gaddë vel læt dâm mâdë guottom âttë ellik?«

»Dâl im gaddë gâl læt vuost, âidö rât'ta, — i dâl læk nu ai'ga muottâ sud'dâm.«

»Gâl dât dâl i vâejë læt vuost guottom. Muttö dâk cui'gu læm nu ruodnâs gæssë-sâje.«

»Gâl dât âidö dâk jâl'gâ cqrrok læ(k) ruodnâs, mайн(â) ai'ga juo læ sud'dâm muottâ, jâ vâkkâ-ædnâmâk; muttö im mun gaddë rqđoin læt bærë ruodnâs vuost. Dâk cqrrok gâl lâvijik rûniidit, qw'dâl-gq jiegnâ mânna.«

»Jâ-a, nâ de gâl'gâp dâllé far'rit boat'të vâkkost. — Guði muddöst mi far'rip?«

»Oai'dna dâl vuost, mâggar dalkek læ(k). Jus læ(k) liehmös dalkek, de oaž'zo far'rit vuoss-ârgâ, muttö jus cœas'kemâk læ(k), de i læk vârâ far'rit qw'dâl loappâ-gæccäi vâkko.«

De bôđii far'rim-bæ'i've.

Ised: »Cqk'ki dâl dâid bier'gâsiid cœak'kai, vai mun bæsâm guod-det miellë-vuolläi. I dâl læk šât dille qrrot, gq juo læž'žâp far'rimin qd'në. Jqgö âskiid læk cqg'gâm sækkâ sisâ?«

Āmed rieppo: »Im læk, die læ(k) dâk askek; nakket dâl sek'kii, jâ de guoddë vuost dâid! — dâssa(gq) mun ēqk'kim ãera bier'gâsiid.«

»Nâ goal sæk'kâ læ, mâtâ cqggâm?«

»Gæ dâq læ dâst, gq'l'bmâ sæk'kâ bâggjal(âgâi); valdë dâst qvtâ!«
»I dâid ãskiid gâl gæsë qk'tâ sæk'kâ.«

»Cqggâ nubbe sek'kii vela! Die læ dâst vel nub'bë sæk'kâ, jâ vel goalmad-ge. Jâ gq ain ânižâk, gâl mun ain viežžâm, vaikö lqge-ge. Sãkkâk-dât-hân gâl læ(k) vârrâ, vaikö mân qollo.«

»Nâ, gâlgâk ēqk'kit ūoak'kai buok: ruitoid, giwniid, stämpaid, lak'kiid jâ buok šlam'bur-lqgâ . . . Gusâi miel'dë-gq (dâ)t dqn mânâk?«

»Nâ, mün dât gâl mânâm gusâi miel'dë.«

»Gâlles dât sâwzâi miel'dë sâd'dik?«

»Nâ guovtes.«

»Dqn-gq (dâ)t aigok qk'tô gusâi miel'dë?«

»Im mun sâddâ qk'tô. Ammâ mi far'rip duoinâ dâloin qvtâst. Gâl dâk mânnik qvtâ fârost, mîn oamek, — dâllë æi dârbâs moad'dë ql'bmü qvtâ dâlost; gq qk'tâ læ goabbastge, de læ nqk'kâ.«

»Ēppit-g(q) dî sâwzâid bijâ qvtâ fârrui?«

»Biggjâp mi gâl dâid-ge. Muttö dille dâl læ mânain mânât, gq juo læ nu hâlo. Åei dâl dâk-ge âd'nuši nu qlo(k), muttö gâlë dât læ dille, gq juo vig'gik nu hir'bmâdit.

• • • • •
»Nâ, joqgö læk ēqk'kim buok?«

»De mun dâl læm vig'gâm ēqk'kit. Gawnek dâl læ(k) vel cqg'gât. Jusgö bq'l'dum kâfik æi læk vel fârost! Dâid gâl âdna. Vai've dâllan kâfid boal'det, gq dqkkö boatta.«

»Nâ, læk-gq sqk'kâr biggjâm bum'bai?«

»Læm mun gâl. Kâfid dâl vel biggjâlâm, de oažžök dâm bum-ba-ge val'det miellë-vuolläi.«

• • • • •
»Goab bælë dî ai'gobëttit far'rit?«

»Dâm bælë mi ai'gop. Vuol'gep vâha mânñelâs gq ãrak, âmâsæp [âmâmek] dâidâ sæk'kânit.«

»Ammâ dâk læ(k) juo mânâm ai'ga.«

»Mânâm-bâ (dâ)k læ(k) juo?«

»Årrâ(d) iðed juo. Dâk gâl læ(k) dâl juo mëndu.«

»Nâ dille gâl læi buorrë mânât. Dqkkö-dât-hân qd'në mi-ge boattep. Im dâl gaddë gâl kir'ko cæk'kâstít dâid-ge dâm bqddâst, qw'dâl-gq mi joaw'dâp. Bier'gö-bitta mun gâl gâlgâsim mui'tet qccii val'det, — bæsâm gaskëstit, gq næl'ge qgddëstâ.«

»Mânaidi mайд gâlgâk câskëstit bier'gö-stukkâ. Ammâ dâl juo dâidâ-ge sâd'da næl'ge. Bessik dâk-ge borâstít, vai gillajik ain njâl'det.«

»Câskam-bâ diet'tâlâs-ge. Åei-hân dâl manna-riebok gill'laši-ge borâkæt'ta dâm gâskâ, mât læ(k) har'janâm qvtô suos'kât.«

»Mi vel bacca? De læm guod'dam āskiid, bumba, ruitoid, giwniid, stāmpāid, bāccēm-æb'bariid, gāwniid, jaff'oid jā riwniid. Åmmâ (d)âl i læk šât mikkege. Dâl mun læm garves goar'gñolit dal'lanâgâ, gq dâl di de gārgâšeidék vuol'get dâi qmiiguim.«

»De mi dâl læp gær'gâm mi'-ge. De dâl aigom vuol'get luoi'tet gusâid qlgus, — bæssâp vuol'get. Åmmâ-(dât) dâk lak'kek vel læ(k), mâk gusâi cævahist [cæppatist] læ(k). Dâid vel gâlgâk val'det, gq mun luoitam gusâid qlgus. Gâlē (dâk) dâl ar'vedik gusâk juo, âtté far'rimin dâk læ(k), gq nu gukka ved'dujik nâvëtist. Dâk lâvijik šuw'gât nu duoðâst bâjas, gq dâm dqw'dik, âtté de læ(k) far'rimin. . . Muttö gal'bë-rieppö, āuovvo-gq (dât) dât qd'në gusâid? Badde dâl gâl boadam val'det, — nâgô de i višâ āuovvot. Bâsâm mun bad'dai gin'câlit, jus jqr'gâlit vig'gâgoatta.«

»I-gq (dât) dâm liv'ci buorëmus fâdnâsii biggjât?«

»De i dârbâš, boarës galbe. Dille læ ruot'tât, vai har'janâ gusâid āuovvot. I dât læk buok goargñotæmëst-ge. Gan'dâ-rippui šâd'da nu lqssâd . . . Jqgô læp'pe fâdnâs bâr'dam?«

»Led'ni moai (g)âl juo muttom oase biggjâm fâdnâsii. Gukka-bâ (dât) dâm læ bâr'delæmën, gq juo vuost al'ga?«

»Im mun āera, muttö goas'tâdæp'pe-gq buok?«

»Goas'tâded'ni-gq buok? Mi dât-gis sâgâid? Moai dât gâl goas'-tâded'ni vaikö mâñ qollo, bærë juo dat'tu.«

»Mi dât gâl vuol'gep. Gâl'gâbæt'te dâid lak'kiid val'det.«

»Vuol'gët fâl! Gâl moai val'di buok mi (g)âlgâš.«

De vul'gi.

»Câggâ dqbbë dâid gusâid, âmâsek duom gied'dai mânnât! Mun vuolgam qw'dii, vai āuovvolik. Sâwzâid mâid oaž'žo vuost gusâi miel'dë luoi'tet, dâs'sa-gq vuost mar'kân sis'të erit bessik. Al'keb læ mânaidi vuoggjëlit, gq gusâi fârost læ(k). . . Doajë risse, mânâ vuoggjélâk! Æi dâk gârø, gq i læk ris'se. Dâk duššë jorrik. Ik dârbâš bærë hoappost gâl girdetit, âmâsek cœawjëk-gusâk rei'tut. Çab'bat gâlgâk vuoggjëlit. Alë mëndu bâggjalâgâi jâgi dâm šâl'dë âlâ, divtë cabbat mânnât! Æi dâk dar'ran qbbâ šâl'dë âlâ-ge boattet, gq mëndu hoappost jâgijuvvujik. . . Divtë cabbat balgës-raigë mânnât, âmâsek doarës-bêlii al'get mânnât! Dâllë læ nu vai've dâid viegâtâllât birrâ mies'tâgii. Ik gâlgâ mânnât nu jqtteleit! Gal'be juo bâžâdišgâdii. Sivvâdâb'böt jqtteit, vai dât-ge āuovvo!«

»Im mun mâi juo qrö jqtteleit mânnâmin. Åmmâ (dâl) jqr'gâlâm-mielâ læ qž'žum, gq bâžâdišgâdii.«

»Jqr'gâlâm-mielâ gâl i læk qž'žum. I dât viggâ mâñas gâl, muttö nuvta bâžâdišgâdii.«

»I dâl mâi liv'ci šât guk'ke, gq dâl gill'ašii āuovvot.«

»Jqgô fâdnâsii gaddâk læt boattam?«

»Ai'ga juo. Moai dqbbē gālbārdeimē dāi jēggii cādā. Gāl dāk qž'žuk-ge lāet boattam, vai galvo læ(k) juo guod'dam jā fādnāsiid rākkādām. Gāl moai qž'žu dāst qrostās'tet, vai guodōstik, — dāggō læ hui buorrē guottom —, vai gal'be-ge ain gil'la ēuovvot. Mun aigōm biergo gaskētit, vai ēlam ain vaz'z̄et. Mun im læk vel bqrrām dām biergo māid leggjim val'dam.«

»Mūn gāl bqrrim juo dqbbē mēndu, vazzēdēddiin, gq nāel'ge gul'lugqdii. Mun im lām-ge bqrrām, im māi'dege qd'nē.«

»Im dāl mūn-ge lāem gāl qlost bqrrām. Muttō i qbbā dit'tu-stām-ge nāel'ge, qw'dāl dāl de gqddēstii. . . . De moai (d)āl qž'žu fār'gā vuol'get fāst, gq (dā)k dāl juo vāha guodōsteggji. Gālē (dā)k dāl juo ēlik. . . . Mun dāl vaz'zelām qw'dii jā ēuorvom. De gālgāk vuost biellō-gusā vuoggjēlit, vai fuobmašik ērak-ge ēuovvolit.«

De (dā)t dāl ēuor'vo-gis: »Bērjužām, Bērju!« Nub'be vuoggjēlā: »küš, küš! . . . Hei, gq nu nāw'gās de læ(k) vuol'get!«

»Spai'kol dqn būrist, vai vuost nal'gik!«

»Gq nū de njāmmāseggji dāsā, gq æi qbbā likkā-ge!«

. . .

»Dāsā (d)āl qrosted'ni, dās'sa-gq fādnāsiid cādnik. Oainam mun, æi læk vel cādnām fādnāsiid. Die dāl māi qidnujik nu doabmāmin.«

»Æm-gq moai jqk-gād'dai mānā dās'sa?«

»Æm moai mānā. Dqkkō æi bisan oamek, jā vai've dāid læ cāggādīt cādāg. Dāst juo guodōstik dām bqddā. . . . De moai (d)āl qž'žu vuol'get. Bqttik juo rās'ta fādnāsii-guim. Gæ, Girju dā mānāi dqkkō dqm roq'gai. Vuolgē (d)ām viež'žāt dqbbē!«

Nub'be læ viež'žām, jā de dāggja: »Il'a de sat'tim dām dqbbē erit vuoggjēlit. Nu cīddā dqkkō attē dqkkō.«

De bqdīgā jok-gād'dai. De dāggja ëmed: »Div'vōt buorēbut dām fādnās mietta gaddē, vai gusāk bēssik fādnāsii!«

Muttom, gutti fādnāsist læ: »I dāggō gqwdō gad'deliidā.«

»Ammā duo læ vuollēlist ciegñālāb; njieg'gjēt dāsā! Dāggō æi bāsā gāl oamek qbbā fādnās lusā-ge.«

Nā de læ(k) njieggjām vuollēliidā, jā de dāggjik: »Nā dāl bēssik. De lai'dijēkkit fādnāsii!«

Æra gutti fādnāsist læi vel: »Nub'be (d)āl fer'ti baccet gad'dai dāid gusāid pas'sit, amāsek vuoggjālit.«

Jærra fāst qk'tā: »Sat'ta-gq qk'tā qlmuš doallāt dāid gusāid fādnāsii?«

»De sat'ta vaikō mā. Æi-hān dāk nu jāllā læk, attē jokkii vig'gik, māk cādāg læk suwdāšuvvum.«

Māñēgæš-qlmuš dāggja: »Hq'gādæk'ke (d)āl faw'lai, jā de sukkālæk'ke, qw'dāl gad'dai vig'gāgqtik fāst! . . . Alē bājabæl-airoin sugā nu sāggā, amās vuolas jorgētit!«

Āmed, gutti læ doallâmin gusâid: »Divvolēkkit hoappost mietta gaddě, âmâsek jøkkii njui'kit! Nu vig'gik juo.«

Gaddă-bælĕ mânñegæš-qlmuš āūimiin cāg'ga, âmâsek qw'dâl mân-nât ācacai, gq mietta gaddě læ(k) fâdnâsâk. De câskéstâ âin njunnai, âmâsek vig'gât.

De dâggja āmed: »Alĕ nu bâhast gussâ-rieboid huškō!«

»Im mun læk bâhast, âidö dâm mâdě, âttě æi gâlgâ qw'dâl vig'gât, gq gad'dai boatta fânâs.«

• • • • • »Nâ (d)âk dâl ož'žuk mânñât gad'dai.«

De mânni gađdai. De dâggja muttom: »Vuoi, gussâ læ juo doaŋgës siw'dnadus!«

Āmed: »Mun boadam vuost vuoggjélâs'tet miel'lai dâid gusâid.«

Āmmâ (d)âl læ mēndu gukkas vuoggjélämén, gq fâdnâsist muttom āuor'vo: »Alĕ šât vuoggjél, boadě (d)âl fâdnâsii! — bæssâp vuol'get vel dqid viež'žât.«

De suw'di buok gusâid. De dâggja ised: »Nâ, æi-gq (dâ)k sâwžâk læk vel boattam?«

»Æi (d)âl dâl mattě læt vuost dâk boattam.«

»Dik'tét dâid fâdnâsiid qrrot dâst nū, dâs'sa-gq dâk-ge bættik! . . . Bættik juo sâwžâk-ge. Vuol'gët dâl dâi fâdnâsii-guim!«]

De bætti dâi fâdnâsii-guim sâwžâi lusâ, jâ de dâggjik: »Vuoggjé-lekkit dâl dâid sâwžâid fâdnâsii!«

Manna-riebok lqkkik, âttě: »æi dâk gärö.«

Dâggjik fâst dâk gæk fâdnâsist læ(k): »Dop'pi biellö-sâwžâ jâ lai'di vuost dâm, vai ærak-ge njui'kuk, jâ suop'pol vel dâid lab'-baid-ge! . . . De râwgâi qk'tâ labbes; vuolgë câg'gât dâm! . . . Njui'-kolêkkit dâl fâdnâsii jiežâ-ge! — bæssâp mi câggâstít faw'lai.«

De val'da airoid, jâ de dâggja fâst dât sæmmä qlmuš: »Hei, hei, dâm riejâ, âb'mijik de!«

De bætti nub bælĕ gad'dai.

• • •

»De divvolæk'ke dâm mânñé-gæžé gad'dai, vai mânnik erit, qw'dâl-gq äibâs âb'mijik.«

»Āmmâ (d)âl dâl oaž'žo čoaw'det dâid fâdnâsiid? De-hân dâl i læk šât suw'damuš dâm havvai.«

De āur'vuk dâidâ mânaidi: »Dik'tét dâl qrrot dâst! Gâl dâk jiežâ bættik stqbo lusâ, gq ger'gik. Mân'nët dâl bærë jiežâ stoppu!«

Lag'gjim birrâ. — Høionna.

Gq suo'i'dne šâd'da aw'gus mânno algost, de al'gik lag'gjít. Juw'lii mânno loappâst al'gik juo hällât, mâggar suo'i'dnë-šâd'do læ dâm jâge. Lag'gjít al'gik vuost qwdemus'ta stqbo lut'te jâ de æra giddiid.

Gieddek gâl'gik vuost qwdémus lag'gjijuvvut, jâ de ãeskâ dâk lâgâmus mæc'cë-niitok, mâk զmii jülgii vuol'dë læ(k). Gq զmii jülgii vuol'dë læ(k) qž'žum buok ērit, de gâl'gik vuost dâk niitok mân(â) rassë-suoi'dne læ, lag'gjijuvvut, âmâsek gq'l'dnât. Buok mânëmus'ta¹ ãeskâ bâggjusâk², mâk muttomiin dal'vujik-ge. Muttomiin gâl lâvijik cäredit, gq gâl'bma jëggiid nû attë i muottë.

Gq lag'gjijik bæivâdâkkâñ giddiid, de biđ'gijik dâdest dâid sùniid, vai gqi'kik, jâ ækkëdist räppuk fâst lâgokin³. Nubbë ided, gq ãnâ gqi'ka (gq suol'dne læ ik'ko læmâš), de biđ'gijik fâst dâid lâgo-kiid luokkon, jâ lag'gjijik fâst lâse. Ækkëdist fâst räppuk biđ'gi-juvvum luogoid vuost-âin jâ biggjik dâid stuorrâ-lâgokin⁴, jâ dâid sùniid mайд mânq'el læ(k) lag'gjim, gq biđ'gidämëst ger'gi, dâid biggjik uccâ lâgokâž'žân.⁵

Goalmad bæivë, gq bæivâdâk læ, de biđ'gijik fâst buok sùniid, gq ãnâ læ gqi'kâm. Qw'dâl-gq ãnâ gqi'ka i(d)đëdist, de lag'gjijik, dâs'sa gq biđ'git de al'gik. Gq gq'l'bmâ gqi'kõ-bæivë læmâš⁶, de læ(k) dâk suoinek mâk al'gõ-bæivë læ(k) lag'gjijuvvum, lâttui biggjâmist. Muttö jqs gqikok æi læk, de fer'tijik hâšii⁷ âlâ biggjât, jâ dâid mâk hâšii âlâ æi cägâ, dâid fer'tijik lâgokin biggjât, jâ gq bæi've idestâ, de biđ'gistik, muttö gq bâl'vâ fâst itta, de dqbmk rappot. Gâl dâk man'gii juo njuos'kâdât'tik-ge gqi'kë luogo, gq æi hap'pit rappot, jâ mutte-miin æi qbbâ jakkë-ge, attë árve dâkka. Gâl dâin(â) duonâin læ dâggar fak'timus juokkë bâlvâ, gqsâ dât jqtta.

Mæc'cë-suoinek æi dârbâš aidô nû gukkës aigë gqi'kât gq gied'dë-suoinek, i-ge septâem'bér mânost qbbâ læk-ge nu bak'kâ bæivâdâgâk gq aw'gus mânost. Dâllë læ juo ai'ge cqs'kum. Muttem suoinek bijâtik juo, gq qvtâ bæivë læ(k) gqi'kâm. Mæccest æi læk lâðok; dqbbe fer'tijik biggjât staw'rai⁸. Gq læ(k) buorrë dalkek, de lâvijik gqi'kâdit nû, attë duol'bmot qž'žuk stawraid⁹, muttö gq ârvek læ(k), de dâllë gâl fer'tijik biggjât hâši-staw'rai, âmâsek kuoccâgit.

Gq jqgâ âl'dë læ(k) gær'gâm, de mânnik bâggjusiidâ. Dqkkö i bæsâ fâdnâsii-guim nugõ jokkâ-raigë. Dâllë fer'tijik biggjât noade sael'gai, sii'bi-lišša oalgë âlâ jâ hârabâ¹⁰ gittii, ak'šo boakkan vuolläi, jâ de vaz'zelik duod'dârii. Gâl dât i læk al'kes bâr'go, lqssâ nqdiiguim goar'gnot dâidâ âllâ luokkaidi. Jâ gq dqkkö læ boattam, de læ gâl muttem sâjiin goatte, muttö muttem sâjiin fer'tijik râkkâdit miekkâr jâ dâlustâd'dât qlgõ qwdâst. Câdâ bêivii čuž'žuk cäzest, gq lag'gjijik dâid jëggiid. Muttem sâjii læ nu qllo cäcce, attë bâja-bælläi cibbii.

Gq dqbbe læ gôllum njælljâ vit'tâ dâhjë gut'tâ bæivë, de mânâ-žâssii juo sqlduk gäbmâgâk, æi-ge šât jægë cäze. Dqbbe æi gqi'kâd

¹ Kt mânëmus. ² Kt bâggjë-lag'gjîtâgâk. ³ Kt soat'ton. ⁴ Kt stuordâ-soat'ton.

⁵ Kt smâvvâ-soat'ton. ⁶ Kt læk læmâš. ⁷ Kt âsii el. as'soi, indiv. aš'soi. ⁸ Kt suovvai el. stak'kai. ⁹ Kt sùviid el. stakkaid. ¹⁰ Kt riifo.

sūniid, muttō gud'dik njuol'gâ staw'rai dâid āaccē-luk'tiid māid āzest roggâsteggji bâjas. Dâk læ(k) nu njuos'kâs âttē šnjørrusii vel gq'l'ga ācce.

Gq lag'gjimist læ(k) gær'gâm, de al'gik nissunâk jægeldorf¹, jâ jægeldorfik nu gukka go²gæsse bis'ta, dâs'sa-gq dal'va, gq muot'ta jâ gq gâl'bma. Ål'bmak² fâst al'gik njas'kât dâhjë hir'sâ-bârgoid³ bâr'gât.

»Goas dâl gækkâbëttit lag'gjit al'get?«

»Nâ boat'te vâkkost mi gâl al'gep; muttomâk læ(k) juo al'gam.«

»Dâl al'gam! ï-hân dâl læk vuost suo'dne qllës šâddost.«

»ï gâl mâi læk. Muttö dâk lâvijik-ge qvtö⁴ al'get âivë qw'dâl. Liššaid dâl læ guod'det raw'de lusâ, vai gal'lîtâ. Dâl dâl æi læk mëndu⁵ qollo liššak vuost raw'de lut'te, gq æi læk vel al'gam lag'gjit.«

»Gqst dâl liš'sâ-nâdâk læ(k)? Mun bâsâm njâddet liššaid, — bâsâm mun dâl al'get livšâdit.« De njâdii.

»Vuol'get læ aitö gæð'çâlit, hei'vi-gq dât liš'sa qbbâ ãdnâmii-ge.

. . . Buvtëst munnji dâm dâwžâna⁶! — bâsâm mun dâwžâstít vel . . . ï-hân dât læk dâwžân bqddâin. Dqn boadak sâggjem-gædgë vel buk'tet, — bâsâm mun sâggjet . . . Gâl dât liš'sa læi sættet šlii'pit, muttö gq i læm šlii'pa. Gâl dât liš'sa læi nu jqlâšuvvâm⁷ dii'bma. ï (d)âl dâinâ bâstet gâl šlii'pikætta. . . . Q hâ, mëndu roak'kai de læ. Âmmâ matta! Dât læ juo qlo roak'kab gq sâger-mâddâ. Dât læ qđdâsist njâddet. . . . Nâ dât dâl gâl bâs'ta.«

Čaccégad-ql'bmui guollë-biwdo birrâ. — Elvelappenes fiskeri.

Sâmek læ(k) boarës aigest ællam ænâs biwdoin: naw'dë-biwdoen, gqd'dë-biwdoen, lqd'dë-biwdoen jâ guollë-biwdoen. Jâ dâl mâid biw'dik âin, jqs juo dât i læk stuoramus ælatus, biw'do.

Guollëbiw'dem-bier'gâsâk leggji mângâ sqrtâst.

Giddâg gq luossâ goar'gno dëdnui dâhjë jqqkii, de râkkâdik buodoid. Huš'kuk çuoldâid jqqkii jâ dëdnui dâhjë biggjik bøkkaid [rënkuid]. Dâk biggjik vuost doarës-çaccai faw'lai bællë-mud'ui, jâ de jqr'gâlik miettë-çaccai dâhjë çuolo râkkâdik, jâ de ris'sijik dâm doarrings jâ dâm çuolo. Jqd'doid râkkâdik dâbalâs luossâ-fierbmest, dâhjë læ juo qjd'đujuvvum jqd'dö-fier'bme. Guok'te fierbme ged'-nujik qk'tii jâ çâd'nujik møkkeld, vai jqd'dö-mqk'ke šâd'da, — de læ garves jqd'do. Qvtâ dâhjë guok'te jqd'do sup'puk vûlu-bælläi doarrings jâ biggjik vel qvtâ dâhjë guok'te mærde doarrings.

¹ Kt jækkaliid bør'det ² Kt diewdok. ³ Kt dimbâr-b. ⁴ Kt ålõ. ⁵ Kt bærë.

⁶ Kt hæina. ⁷ Kt dâm liš'sast læi nu jorbusdâm dât aw'jo.

Nub'be biw'dem-vuokke læ oag'gom. Qs'tik rullâ oag'gom-arpo jâ vuoggâid, oag'gom-staggo räkkâdik jiežâ. Gq guovtes læ(k) qvtâ fâdnâsist, de læ goabbastge oag'gom-stag'go, jâ vuoggâk lui'tujuv-vujik guovtë bælläi fâdnâsâ, jâ de sugâdik râs'ta åttê râs'ta. Gq luossâ dop'pi, de rul'listâ qw'dâgæs-qlmuš dâm nubbe staggo, jâ mâññégæs-qlmuš val'da dâm stag'gui mât luossâ læ, jâ gur'ritâd'da dâm, dâs'sa-gq vai'ba dát luossâ. Gq vai'ba, de buk'ta gad'dai (gaddë vuolläi), jâ de qw'dâgæs-qlmuš læ juo fak'timin ruokkâniin. Dâ'l'lanâgâ gq ruok-kâstâm-mud'dui boatta, de dâ'l'lan ruokkâstâ jâ girdetâ mëndu gqi'kasii, âmâs ban'cârâs'tet fâst joikkii, jus bæssa vuoggâst.

Goalmad biw'dem-vuokke læ: Gq jøkkâ coakkô, de al'gik firbmii
guim biw'det. Dållé fer'tijik maŋ'gâ fâdnâsâ sær'vât, jâ de bud'dijik
firbmiid, — firbmiin læ(k) juo luowdek bâggjë-bæl'dë¹, buddoid biggjik
vuolle-bælläi —, bødnjik bud'dö-bësdâgäid jâ vâ33âtik dâid bud'dö-gëd-
giidi, jâ de çâdnik fier'bmai, gëdnik dâid firbmiid qk'tii, nu gâ'lë
fierbme gq guðige biw'dö-sâggjai âd'nujik. De sup'puk dâid firbmiid
jøkkii, væha joqdetik vûlus joqgâ, jâ de joq'gâlik gad'dai. De sâd'dik
dâk guolek garde sisâ, mâk dâggö læ(k). De gëssik dâi firbmii nubbë
gæžë fâdnâsii, dâs'sa-gq gar'žo, de al'gik čuozetit, d. l. skurbâstít dâid
gûliid, vai rut'tik fier'bmai. Qk'tâ nub'be luossâ ruott'a fier'bmai.
Gq æi læk sât guolek firbmii sis'të, de gëssik fâdnâsii buok dâm
biw'dus.

Nuot'tē-biw'dus dâkkik säämmä lakkai, duşšē dât åttē nuot'te læ bâskeb, vai smävvâ güliid-ge fid'nijik, jâ nuottest læ bâttâ, nuot'te-bâttâ, jâ dâst val'dik vuollë-bêliid, vai goar'vanâ, — goarvetik nuotte, jâ nû gëssik gad'dai qk'tân güliiguim; guolek læ(k) nuot'te-bâdâst.

Já de læ sāimâstâd'dâm. Sai'bmâ læ gqd'ðjuvvum finâ arpoiguim, dâst læ bâggjě-bæl'dě¹ goarvěkâk já vuolle-bæl'dě² givtâk. Sâimâid sup'puk goadneliidâ já jåwriidi. Ækkëdist sup'puk já i(d)dëdist fidnik oap'pâmin.

Boarës aigë lävijeggi jâk'câg qđo aigë duhâstít. Dâin(â) læi pârrâl, mайд vâzzâteggji fânâs-staw'dnai, jâ bik'kâšiid lüddudeggji, biggji dâid pârrâl âlâ, jâ de cakkiteggji, gq sêwnjudii, jâ de mânni gqddö-sâggjai. Luossâ dât vûlgii čuowgâ lusâ, jâ gq bôđii lâkkâ, de čug'gii qw'dâgæš-qlmuš har'sigiin jâ rq'tii fâdnâsii. Dât biw'dem-vuokke læ dâm aigë gil'dujuvvum, jâ gil'dujuvvum læ gq'l'dem-ge, muttö liika bâr'gujuvvu dât-ge muttomiin, dâddëke i daw'ja.

¹ = *bâggjě-bælest.* ² = *vuolle-bælest.*

Rievsâk-biwdo birrâ Kârasjogâst. — Rypejakt i Karasjok.

Mâñqel dâi sew'dnjis jâ gukkës cák'câ-ijâi, gq dal've gqk'ca ædnâmâ su ñes'kis gqk'câsiines, jâ gq bæivek vela læ(k) oadnomin, nu âtté i qrö mikkege bârgö-äigiid sât-âin, de al'gik ql'bmuk ar'vâläd'dât gar'dot vuol'get. Dâk gulâskud'dik, gqst dâl bæg'ga rievsâk, muttö æi gulâ mâydege. Ålmâke vul'gik dâk siidii fiew'rö-hërgiid viež'zât.

Dâk littudik gqlmâs dâhjë njælljes sær'valâgâi jâ al'gik rak'-kânit, muttö æi diedé vel, gqsâ (g)âl'gik vuol'get, muttö muttom guw'lui ålmâke fer'tijik vuol'get. Muttomâk ar'vâlik dâvas, muttomâk maddas, jâ muttomâk fâst oarjas, — nuortâs fâl i qk'tâge ar'vâl: nuortâ læ degö jâbmâ guow'lo.

Gq sî mâñemus'ta ar'vâlik vis'sâ, gqsâ gâl'gik, de rak'kânik dâk garvesin jâ gârrik gerrisiidâ buok galvo.

Gq buok læ garves, de viž'žik hërgiid, jâ go hërgiiguim læ(k) boattam jâ kâfi læ(k) qž'žum, de al'gik goallöstâd'dât. Vuost goallöstik ñoanötâsâ, jâ de ñeskâ lii'(gë)geris-gæs'se. Gæsëstik dâm, jâ de vel vuojanâ. Gq dâinâ læ(k) gær'gâm, de cqg'gik gis'taid gittii, jâ de gissik lawže birrâ giedâ.

»Bac'cet (d)âl dær'vân buokkâk!« ñur'vijik vel, lai'distik vuost-âlgöst, dâs'sa-gq mâdii âlâ bøttik, jâ de duw'delik vuojanâ qw'dii. Dâst æi læk aisak æi-ge suitékâk; dât qž'žušii jorgëtit, goas jies dat'to, muttö gq læ riek'tâ dâmost, de i jorgët balljö goas'sege.

Dâk vüggjik qvtâ dâhjë guok'te bæivé, qw'dâl-gq jqw'dik dqkkö gqsâ læ(k) vuol'gam. Gq dqkkö læ(k) joaw'dâm, de i læk kaf'fi âidö vuostâs. Muttomâk al'gik baike râkkâdit, muttomâk lâgedik hërgiid guottomii, jâ muttomâk ñui'gik birrâ gæc'cât, læ(k)-gq rievsâkâk viekkâm.

Gq buok læ dât dâk'kujuvvum, de ñeskâ vuš'šujuvvu kaf'fi. Gq kaf'fi læ šâd'dâm, de bqrâdik, jâ gq bqrâmist læ(k) gær'gâm, de fer'tijik muttomâk âin qr'dnit dâlo, dâm muot'tâgiin dievvâ uccâ goadažâ, mайд sî læ(k) gaw'dnâm âllâ jâl'gâ-duod'dârii gâskâst muttom jqkkâ-røggest, lâgišii gâskâst. Jâ muttomâk vul'gik gavvédâgâid ñuop'pât. — Gq dâid læ(k) bâr'gâm, de njas'kik gavvédâgâid jâ ñul'bmik gielâid, jâ jus læ vel dâm mâtë bæi've, âtté muttom gar'dë-uvssâ râkkâdit dâsâ lâkkâ . . . , muttö jus i læk bæi've, de râkkâdik dušsë garvesin gavvédâgâid, dâs'sa-gq bæi've šâd'da. Biergo duoldâtik, jâ gavvédâgâid njas'kik. Gq mâles læ šâd'dâm, de bqrrik dâm, jâ de vællanâd'dik.

Væha qw'dâlâš guk'su lik'kik dâk fâst bâjas, vuš'šik kâfi, bqrrik jâ jukkik. Gq guovso al'ga, de vul'gik mæc'cai gavvédâk-nqđiiguim. Dqbbë bâr'gik cådâ bæivé, giddâ dâssažii-gq sêwnjudâ fâst. Gq dâk garvës gavvédâgâk nqkkik, de râkkâdik dâk gavvédâgâ dâst goggö uvssâ ñup'pik.

Vaikō Finmárko jqt'te-páppák cāllik áttē sabmélâžžák læ(k) laike(k), dát i qrō mū mielâst gál áidō vuoi'gâ: sabmělažžák læ(k) viššál(ák), já muttomák mēndu viššál(ák); dák bár'gik nuorrân nu qlo, áttē boarësvuodâ bæ'i'vai rumâš šâd'da nu lâmes áttē i gierdâsi æmbö bár'gât, muttö dák bár'gik álmâke vel dâllë-ge. Dát lëkkus dál dâinâ nugö læ, — muttö gardödëddiin, gq sêwnjudâ, de bøttik dâm uccâ goadaš lusâ, mi læ birrâ buok raigeld, vai'bâm já bak'kânâm bæive bár'gât já éuoi'gât vela ækkëdist ruok'töt.

De fer'tijik dák dál'lanágâ vuost val'det ak'so já vuol'get muorâid viež'žât, já gq dqbbé læ(k) boattam, de læ mur'rit já guod'det goattai; muttomak vul'gik cäze qžžudit dâm allâñ âso gál'bmum jawrest dâhjé jøgåst.

Gq buok læ(k) dâid bár'gâm, de al'gik dolâ qžžudit dâi gál'bmâ muottâ-søgiiguim. Gq dolâ læ(k) qžžum, de gál vuš'sik kâfi, børrik já jukkik. Gq (d)âst læ(k) gær'gâm, de biggjik mallas, já gq mâles læ big'gjujuvvum, de al'gik dâm hæjös éuowgâ qwdâst, mайд dák njuos'kâ soakkë-rissek âd'dik, njas'kât dâid gavvédâgâid mайд dâllë éup'pi, gq ruok'töt éui'gi. An'gerit bár'gik dák ækkëd-bqddâ, njas'kik gavvédâgâid, já gielâid éul'bmik.

Muttoniin jad'da dát ris'se-dollâ aibâs. Dák fer'tijik bqssot dâm dolâ nu ædnâg gq nágâdik. Suovvâ mânnna dievvâ câlmii, — il'la qžžuk sât câlmiid râbâs, gâdnjâlâk gq'l'gik nierâi miel'dë vuolas, degö cierromin livci.

Dqbbé dák dál dollik dâlo njælljä vit'tâ dâhjé gut'tâ vâkko, já vel gukkeb-ge, jqs nü-ge šâd'da. Dâm fiewro mâinâ dqkkö vüggji, sad'dijeggji dák ruok'töt dâst nubbé bæivé gq dqkkö bøtti. Gq dál ruok'töt gál'gik vuol'get, de fer'tijik dák éuoigâ mânnât, dâhjé qk'tâ vuol'ga fiewro viež'žât, dâm bqddâ gq nubbek vela biw'dik. Já gq dál dát hær'gë-viež'že boatta hërgiiguim já buk'ta vela nieste dâmmâdë gq ruok'töt ellik, gál dâin(â) dál vâdnum gál læ juo nies'te. De pak'kijik dák buok rievsâkiid sækkiâ sisâ, éuode dâhjé væha bâggjelâs juokkë sek'kii, já de gârrik gerrisiidâ buok mi læ, já de vul'gik ruok'töt guwlui jøttet.

Qw'dâl-gq ruok'töt bøttik, hällik dâm birrâ, mq mui'tâlit gál'gik, gq jérrik ærak: »ollo-gq lëppit fid'nim?« Dâm gál buokkâk guttig guoimesek gil'dik, áttë æi gâlgâ mui'tâlit, qollo-gq læ(k) fid'nim.

Dák æi læk juokkam dâid rievsâkiid vela.

Gq ruok'töt bøttik, de mânnik vuost dâm bai'kai, gutti qlgomusâst qrro, já biggjik dâm ai'tai rievsâkiid.

Gál dâin(â) dál gqžo-hâggjâ gál læ, gq dâi bik'tâsii sis'të læ(k), mài-guim dqbbé læ(k) qrrum, — dâs'sa-gq mq'suk æra bik'tâsiid.

Gq hir'bmâd bûrist læ(k) fid'nim, já gq qk'tâge jærra: »mq dât mânâi?«, de fas'tedik: »mânâi dât qbbâ bûrist.« Já gq fâst jærra: »ollo-gq gqddiidek?«, de fas'tedik: »gqddiimek mi væha.« »Gâllë

čuođě?« »Moad'dě čuođě«, fâs'tedik. — Muttō jus dâbalâžžât læ(k) fid'nim, jâ de jérrik: »mäg dât mânnna?«, de fas'tedik: »hæjot dât mânnna.« »Máid, eppit gqd'dam mäi'dě?« — »Äp dâl juo balljö gqd'dam.« — »Gqddiidek-gq guok'te duhat?« — »Höh! vai de vel guok'te duhat! Nâ, guok'te čuođě.« Vaikö læ(k) gâl gqd'dam muttom čiežâ gavce čuođě, muttō dât qlmuš lækâst järâi dâm: »gqddiidek-gq guok'te duhat«, gq ar'vedii åtté nuvvâmin dât læ.

Gq Bqssëgqp mar'kân ai'ge šâd'da, de vuol'ga muttom dâid rievsâkiid vuow'det. Dâk sad'dijik bâggjë-ql'bmui miel'dě dâid rievsâkiid Bqssëgqp'pai. Jâ de vuw'dik dqbbë ruttan, jâ jükkik dâm ruðâ jâ qs'tik galvo: kâfiid, sqk'kâriid, lii'dnë-vârâ, jaf'foid, riwniid jâ buok mi dârbâšuvvu.

Gæd'gë-rastes. — Stentrasten.

Dqkkö lâvi guod'det, nâvët-nurkiidi; gq dâggar guow'dnjë-muorâk læ(k), de čagŋa dâi sisâ jâ dqkkö guod'da, dât gæd'gë-rastes.

Dqbbë mîn boarës nâvëtist læi vûlist buok nqkkâm dât siskuš, nu åtté stuorrâ rai'ge læi šâd'dâm dâm gæcçai. Dqkkö dât diidii guod'dem-gawne¹. Mi sirdiimek dâs'tö dâm, gq boarasmii, gæssë-nâvëtin dqkkö gied'de-râw'dii. Dât lqd'de mäid sirdii dqkkö, bârgâi dâm sæmmä fidno ain, rakkâdiib bæse ain dqkkö dâm raigë sisâ jâ gûddii dqkkö.

Jâ giiddâg, gq čiwgâk šâd'dik, de mqn lâvijim ain gâk'cot² dâm sæine mel bâjas, vai bæsâm dâid oai'dnet. Jâ nu câggâs njalmii dqbbë râssik! Dât læi hui suottâs munni gæc'cât. De fâst gir'deliš-gqttik. De diedost-ge algöst æi sattë dâl'lan gir'det. De gâc'cik dqbbë vuolas erit vidnjâlåssii. Vig'gik al'get viekkât ãdnâm miel'dě; viikkik, dâs'sa-gq gir'det sat'tegqttik. Dâm dâk bâr'gik.

Bqssëgqp mar'kân. — Bosekop marked.

Guovtë gærdë jâgest læ Bqssëgqp³ mar'kân, märs(i) mäno algost jâ desæm'bér mäno algost. Ai'ga qw'dâl gq dât bæi've boatta, de al'gik juo järâdit guttig guoimestässék: »vuolgak-gq dqn mar'kânii?« Muttö muttomâk æi diedë vis'sâ, vul'gik-gq vai æi, muttomâk æi diedë qw'dâl gq dâm qwdeb bæive, gq vul'gik. Dâk æi šâddâ vuol'get raidoin, gq æi læk diettam aigest rak'kânit. Dâk vul'gik luovös-vuojë. Çâk'câ-mar'kân aigë æi læk nu qllö luovös-vuog'gjek gq giiddâ-mar'kân aigë, æi-ge qbbâ læk-ge dâllë nu qllö ql'bmuk. Skâbmâ sew'dnjis

¹ Kt g.-awke. ² Kt giž'žot. ³ Kt Bqssögqp, forkortet genitiv av Bqssëgop'pe, resp. Bqssögqp'pe, -pp-.

ijâk, børgâk jâ buollâšâk het'tijik ql'bmuid, dâid guðik juo mân-ge lakkai bir'gijik mar'kânist finâkæt'ta.

Gq dâl gâl'gik vuol'get, de luoikâtit bier'gâsiid nubbiin, gerrisiid, lâwžiid, vuottâ-râipiid, lêngkiid jâ buok mi vai'llo âldestæsék [âldesek]. Nubbek mâi lui'kik, vaikö i gâl boaðe luoikâs-biergâs dær'vân æigad gitii. Dâk dittik juo dâm, muttö dâk lui'kik liika. Čaccégad-ql'bmuk fer'tijik luoikâtit vel vuojanâ-ge âlcisæsék. Dâin(â) æi læk gâl'lasist bqc'cuk. Dâm qwdâst mak'sik laigo; Æra bier'gâsii qwdâst gâl æi mavsé mâi'dege, æi bâggjë-ql'bmuk æi-ge ĉaccégad-ql'bmuk. Čâk'câmar'kân gâl lävijik muttomâk hæstain vuoggjet, gq i læk mëndu qlo muot'tam.

Gq dâk vul'gik, de muttomiin læ(k) lossâ raidok. Dâk læ(k) gar'-rujuvvum ēqmeld buok gerrisâk, biergoiguim, rievsâkii-guim, njoam-melii-guim, guolgâiguim, gallökii-guim jâ dülljiiguim, jæ læ(k) vel væha jækkalâk-ge miel'dë. Lqssâ-rai'dölâžžâk fer'tijik vuol'get qw'dâl gq ærak.

Vuostâs mar'kân-bæi've læ qvtö gâs'kâ-vâkko âl'dë, duorâstâgâ nub'be jâ bær'jâdâgâ goalmad. Sqdnâbæivë vul'gik vuostâmužžâk jâ mâ(n)njeb-ârgâ mânemužžâk. Dâk mâk mâ(n)njeb-ârgâ læ(k) vuol'gam, dâk æi boaðe qw'dâl duorâstâgâ Bqssëgop'pai.

Raidoi guk'kudâk læ njælljâ hærge räjest guovtë-nubbë-lqk hærge raggjai. Dât dâl i læk šât oanëkis rai'do, gq guok'të-nubbë-lqkkai læ(k) hærgek mânqalâgâi.¹ Gq mar'kân-sâggjai jqw'dik, de vuw'dik vuost buok dâm galvo mi fârost, æi-ge oastë vuost mâi'dege, qw'dâl-gq buok læ(k) ruttan jqr'gâlâm. Mânemuš mar'kân-bæivë Æeskâ qs'tik dar'bâšiid.

Gq gaw'pâššemest læ(k) gær'gâm, de vul'gik fâst ruok'töt guw'lui jøttet. Dâk fer'tijik vuol'get nu dâllan gq ger'gik, qw'dâl-gq hær'gë-riebok nel'guk jâmas. Dqbbë i læk guottom hërgiidi, jâ dât gâl'bmâ-jægél-lim'po mâid miel'dë læ(k) buk'tam, dât i bistë gukka. Gq dâl guok'të miilâ læ(k) jøttam ruok'töt guw'lui, de luoitâlik guodötit jâ orruk ijâ.

Qw'dâl-gq mar'kân-sâje læ(k) guoddam, de læ qvtâst dâhjë nubbest suoladuvvâm færâ mi (nū): muttemist læ suoladuvvâm hær'ge, muttemist geris, law'že dâhjë vuottâ-rai'pe, jâ Æra galvok mâid, mâid leggji oas'tam, nugö kâfik jâ sqk'kârâk jâ dâl dâggar diwrâs galvok. Dâk lävijik val'det buok mâid fâttijik.

Gq dâl moaddë bæive matke mânqel jqw'dik ruok'töt, de læ(k) dqbbë vuor'demin sâgâiguim. Buokkâk dittik dâm qw'dâl juo, âtte dqbbë læ dappatuuvvâm mq dâl.² Gq dâl de bqtik ruok'töt, de mui'-tâlik gawpe birrâ jâ dâm, mâid gutti³ læ suoladât'tam. Mâidai læ(k)

¹ En Kt-mann bemerket hertil: *muttö æi gâl'lasist dâk læk-ge; gâl muttomiin soi'tik.* ² Kt færâ mi. ³ Kt guttige.

væha sāgāk mui'tálit matke birrâ, jâ dâm birrâ, gutti gqsâ læ baccam. Vuoss-ārgâ gq al'gik boattet, de giddâ lāvvårdâkkii cādâ vâkko de gurgestik raidok Álåtaimâdii-raigé.

Måtkii ál'dë littudik æmbök qvtâ fârrui, jâ gq bøttik dâidâ duoddâr-stqboidi¹, de lui'tik hërgiid luovös guottot. Ollës ællo šâd'da, jâ i(d)dëdist fâst vuojëtik stqbö lusâ jâ val'dik giddâ. Muttö jqs buokkâk æi læk gær'gâm vuol'get, de val'dik mæccest juo giddâ dâk gudik vuol'get ai'guk. Jâ nû jøttik câdâ matkë. Luovösruog'gjeriebok mài lui'tik vuojaniidesek muttem hær'gë-ellui; vaikö jiežâ qvtâ fârost jøttik, æi gil'la raidoi mânest cøk'kat. Jâ æi qbbâ rai'dö-lâžžâk suovâ-ge luovös-vuog'gjiid jiežâsek mânest cøk'kat, dâinâ-gq dittik, dâk álmâke gâwnjâstâd'lik² jâ sqrâtik raido. De læ juo buorëb, gq dâk mânnik qw'dii. Bâggjë-ql'bmuk æi læk daw'ja luovös-vuojë. Muttem nissunâk læ(k) boadnjai fârost, jâ gq i læk gukkës rai'do boadnjast, de dât læ dâllë luovös-vuojë. Gq guk'ke læ rai'do, de fer'ti dât nissun raido oanedit, val'det nubbë lâkke raidost jiežâs mâññai. Dât læ ænâš caccëgad-ql'bmui bâr'go luovös-vuojë jøttet. Luovös-vuog'gje mânnna jøttelâb'böt gq rai'dölâš, jqs læ mållis-ge vuojan. Muttö gq riek'tâ laikës vuojan læ, dâllë dât gâl giit'a, gq raido-ge cnuovotâ. Dâllë dât i læk gâl gæigö-jülgii miewžâdit gerrisist, muttö de læ spid'dit nu ædnâg gq nágâdâ, jâ ram'skot jâ juokkë lakkai mænnodit. Muttö buok qrro bærë duššas: hær'ge, gq dât læ lai'ke, dât læ rivtës-ge lai'ke, nu åttë i njqlgiid, vaikë mäq râsâsii qlmuš-rieppo.

Gq ruok'töt dâhjë sii'dii bøttik sikkë rai'dölâžžâk jâ luovös-vuog'-gjek, de læ(k) vuor'demin kâfin.

Dât gutti boatta ruok'töt, dâst gâl'ga læt juogâ dul'lijâš, vuost jâ qwdemus'ta njâlgâ-lai'be, jâ de æra smâvvâ tingâk.

Satto birrâ — Om skyss.

Gq mat'kai gâl'ga vuol'get, de fer'ti satto biw'det, gæst i læk hæstâ æi-ge læk hærgæk. Gæsë-aigë diedost-ge læ fânâs-sat'to: gq bâjas læ jøttemin, de læ(k) guok'të ql'bmum goar'gñomin goab'bâg gæccen fâdnâs, jâ gq vûlus læ jøttemin, de læ qw'dâgæš-qlmuš sukkâmin jâ mâññegæš-qlmuš mëliin stiw'rimin. Bâhas guoikâin gâl fer'tibâ goabbâšâk val'det cnuime vûlus luitedin [luitededdiin], âmâsæbâ [âmâskâ] fâdnâs ribâtit gædgë álâ.

Dâl læ diedost-ge buok diwrâs, jâ ql'bmuk læ(k) šâd'dâm nu bâggjél-mæralâž'žân. Dâk raw'kik nu mëndu qollo, gq sat'tui gâl'gik vuol'get, jâ nubbek-ge læ(k) šâd'dâm nu van'tâ tig'git vuollëlii.

Dâst duw'lë vûlgii qk'tâ álmai satto biw'det. Nâ, oažžoi gâl loppai, muttö »nâ qlo bal'ka?« jærrâlii álmai. — »Gâl moai dâl balkast

¹ Kt -viesoidi. ² Kt gâw'dnjijik.

gâl sôppi«, ar'vâlâstii nub'be. — »Sôppi moai gâl, muttö gâl dât læ buorëmus juo dâl soappât. Qlo-gq dqn jurdâsâk bæi'vai, gq viðâin hërgiin vuolgak?«

»Nû qlo hërgiid-bâ dqn ânak?«

»Nû qlo mun ânam. Mûst læ(k) guok'të lii'g-geris, jâ dqn jieš diedak, guok'të vuojanâ, dudnji vuojan jâ munnji vuojan, jâ  oanotâs vel âd'nu, gq læ nu qlo âllâ cækkek dqbb .  Em moai âlmâke bir'gi dqbb   oanotâst g -ge. Moai sqr'bmânuvvi [sqr'bmâned'ni] dâidâ fâstes luokkaidi. Nâ qlo-gq dqn dâl ar'vâlak?«

»Nâ vit'tâ-goalm d kruwnâ.«

»Vit'tâ-goalm d kruwnâ! I meinig-ge! Gâl dqn viðâ-nubb -lqk kruw'dnii gâl vuolgak.«

»Im mun satt  viðâ-nubb -lqk kruw'dnii gâl vuol'get viðâin hërgiin. Liv i vel du     nj    lj     h    erg  ... Ik-gq dqn nj    lli     h    ergiin bir'gi? Mûst a     l    k juo qbb  d    ggar h    ergek-ge, m    i-guim vuolgam. Qk't     l    e ud    m    g.«

»Ud    m    g    ist-d    t-h    n gâl boatta fiew'ro, b    r    k l    (k) l    jes h    ergek. J     d    all     d    t buor    but gannet    -ge dudnji vuol'get viðâ-nubb -lqk kruw'dnii: b    sâk d    m ud    m    g     vel d    bm    t jq-b     gerris    -ge g    sset.«

»Gâl d    t l    e     ib    s duott    , att     vidâ-nubb -lqk kruw'dnii mun juo im satt  gâl vuol'get, im m    aggar-ge. Mutt     gâl mun oa    j    m guovt    -lqk kruw'dnii gâl vuol'get, gq juo d    m     ddij    k, jâ gq ik     addi    , de qr     d    st!«

»Gq nu m    ndu diwr    s l    k, de dqn ik b    s         t goas'sege m     sat'tui.«

»Nâ juo, mun g    lg    m nuvta d     g    esat    d    t, vai f    st b    s    m nubb     h    av     nuvta du sat'tui. D    m mun im d    g     goas'sege.«

»    m moai vi    sâ dâl du    siid h    ll    t. Jie     mun leggjim du    s     l    ek    st    em    n.«

»Jie    -d    t-h    n m    n-ge leggjim.«

»D    t l    (k) nu qlok f    ll    m¹ sat'tui viðâ-nubb -lqk kruw'dnii, mutt     mun valda    m d    , d    in    -gq dqn l    k nu buorr     sat't    l    s.     id dudnji mun gâl     ddam gut't    -nubb -lqk kruwnâ, mutt         raidi im     dd     gâl.«

»Nâ gâl-    -h    l oa    j    o gâl vuol'get guðâ-nubb -lqk kruw'dnii d    m h    av    .     mm     (d)    l d    st l    e     ldad gerris    k, l    nkik jâ vuott    -raipek.«

»D    k gâl l    (k) vaik     m    n qlo. F    ttik-gq it'ta    ii h    rgiid gidd    ?     mm     (d)    l d    st l    (k) luovos?«

»Luovos diedost-ge l    (k). Gu    di muddo-b    t dqn vuol'get     igu    k?«

»Qvc     aig     i(d)d    dist.«

»Im ei'sige qvc     ai'gai gâl f    tti.«

¹ = f    l    d    m.

»Nâ de guovtě gølmâ ai'gai.«

Mâñeb bæive boatta sat'tolâš gudâ aigë ækkëdist hërgiiguim.
Jærra dât hær'ra:

»Mânnë dqn nã mânjned boadak? Dâl læ juo tii'bmâ gut'tâ.«

»Im mun fættim dâid hërgiid qw'dâl. Dâk læ(k) juo nu mënu-dâkkas dâk hærgæk, jâ qk'tö leggjim, i-ge læm bænâ-ge. De gierdâi ñuoigâtâd'dât, jâ mun læm bivâstuvvâm: bik'tâsâk læ(k) bæn'tâ ñâccum, vuolâtâs'temist-dât-hân læ(k). Dâi-guim gâl gâl'bmum, gq dâi-guim gâl'ga mat'kai vuol'get.«

»Mq dâl gâl'ga fërit?«

»Mânnë moai i(d)đëdii æm qrö, vai bæsâm gqi'kâdit? Dâi bik'-tâsii-guim gâl gâl'bmum, jâ nâvvalik buok dâk galsökâk jâ gäbmâgâk jâ vel dât bæs'kâ-ge.«

»Í müst læk dille qrrot. Qdna bæivë juo sâd'dim aggjanit.«

»Dâsâ i læm mû suggjâ, gq im fættim hërgiid qw'dâl. Im hërgii-tâgâ mat'tam boattet.«

Dât sâddâi dâl nû, âttë i gar'tâm vuolgâ dâm bæive. Mâñeb bæive bqdii sat'tolâš hërgiiguim tii'bmâ qvce i(d)đëdist. Hær'ra i læm vela lik'kâm. ñuožžoi ñqk'kai jâ gâl'bmui dâsâ vuor'det. Í qidnu vel hær'ra ql'gon.

De viimâg bæl-ќ'k'tanubbélqk aigë idii qlgus loabak-gäbmâgii jâ gâppérât'ta. Muttem tiimâ dâhjë bæl-nub tiimâ gæžest de gärgâigâ vuog'gjat.

Gq læigâ vuoggjam qvtâ miilâ, de dq'liliigâ hërgiid gužžâstâttet jâ muot'tâgiid bqrâstâttet. Hærra vuojan læ viekkâ ruoinâs. De ar'vâlâ dât hær'ra, âttë: »dainâ hërgiin i livcî loppe qbbâ vuoggjet-ge, gq nã ruoinâs læ; dqn gâlgâk dal'lanâgâ gqd'det.« Sat'tolâš mâsa næwrëtii, gq fiewro gqd'det dat'to matkest. Dâggja âttë: »ik dâl bûidiiguim gâl læk dqn-ge ñeletuvvumin; gâl dâl dqn-ge livcik ai'ga juo gqd'dum, gq buok gâlgâsii gqd'det, mi ruoinâs læ.« — Dainâ dât læi sat'tolâš nu hær'ke dâm sânest, gq dât bâlái dâm âttë dât gur'žitii dâl sū hærge. Muttem sâmiin læ oainâk dât tii'dâ, âttë jus njuovvâm birrâ hällik dâhjë læikâstik-ge dâggar bqc'cu dittii, mайд æi læk njuovvâmin, de dâk gur'žijik dâm bqc'cu, jâ dât boazo suoladuvva dâhjë ærâ lakkai duš'ša.

Gq boattebâ iggjâ-sâggjai, de læ sat'tolâžžâst, gq hërgiid luoi'ta lénkiin, de viežžât ñacce jâ ñuollât muorâk, jâ dqlâ biggjât, jâ de ñeskâ doal'vot hërgiid mæc'cai guottot.

Jqs ñarrâ-bæivëst læbâ boattam, de fer'ti fidnât hërgiid sir'demin, qw'dâl-gq nqk'ka. I(d)đëdist, dâl'lan gq ided-kâfi læ jukkâm dâhjë vel qw'dâl kâfi-ge, de fâst fer'ti hërgiid fidnât sir'demin, vai guodostik dâs'sa-gq gær'gâbâ vuol'get.

Digge birrâ. — Om tinget.

Dig'gě-bqddâ lāvijik sabmēlāžžâk ēoag'gânit juokkě guowlöst. Muttomâk læ(k) stew'dnijuvvum, jâ muttomâk bøttik gawpe dittii. Mærrâ-gæddiin-ge lāvijik ql'bmuk boattet, dâstgö dâk ar'vedik, âttë dâllë læ(k) qollo bâggjë-ql'bmuk boattam dig'gai. Bâggjë-ql'bmuk diedost-ge buk'tik dâllë gâbmâsiid jâ biergoid, jâ muttomâk vel bqc'-cuid-ge, jâ mærrâ-ql'bmuk fâst gag'gas, râno, dørkâ, gavte, vuod'dâ-giid, vuoidâs-fatte, jâ muttëmiin mærrâ-güliid jâ guolë-vuojâ, vârâs sâlleddiid mâid, jqs dâk dei'vik¹ læt.

Bâggjë-ql'bmuk læ(k) muttemâk stew'dnijuvvum qbbâ bærrâšiin². Dâk fer'tijk val'det sii'dâ-doal'le dâm bqd'dii gq jiežâ læ(k) diggest. Muttëmiin læ(k) stew'dnijuvvum buokkâk vittânin jâ nubbë vuorö fâst aâšsalâžžân, buok qbbâ bærâš, muttö aâšsalâžžân i šâddâ qbbâ bærâš³ æra-gq suolâ-aâšest; sak'kö-aâšsiin læ dusshë ised aâšsalâžžân, jâ dâsâ æi læk dâlô-ql'bmuk vittânin.

Æi dâk læk buokkâk gâl mëndu vii'sa, muttö dâin(â) læk forsvârarâk, mâk qlgu-bæl'dë dig'gě-stqbo⁴ bâgâdik, mq gâl'ga fas'tedit. Dâk smâvvâ forsvârarâk ćqk'kajik dig'gě-stqbost ćâdâ bêivii. Dâid i diedë fal'de i-ge qk'tâge, i aâšsalâš-ge. Dâk æi læk biw'dum ćqk'kat, muttö dâk ćqk'kajik liika 'gullâm dittii, mq dât mânnna, jâ vai qp'pik. Gq qlgus bøttik dig'gě-stqbost, de mânnik aâšsalâš lusâ jâ hâllik dâinâ jâ mui'tâlik, mq »livčik gâl'gâm dâggjât«, jâ bâgâdik, mq »gâlgâk dâggjât, gq dâk jâ dâk vittânâk bøttik qw'dân«. Gæk jier'bmai⁵ læ(k), dâk æi bijâ aibâs vuos'ta vittânâ, dâinâ-gq dâk ar'vedik, âttë vittân læ vuor'dnomin, jâ dât i awkot mâi'dege vittânâ gielesin aggjet; vittânii âlmâke jak'ku buorëbut. Muttö dât mânnna âidö vittân guorâ jâ bqdñja ærâ lakkai vittân oai'velâ, nu âttë vittân i šâddâ læt gielestæmën, muttö boas'tot læ ad'dim dâhjë gullâm dâhjë fâilâ oai'dnam: sqn læi gul nû jâ nû dâkkâmin, muttö vittân læ fâst gad'dam, âttë sqn læi dâm bâr'gâmin, mâid dât dâst mui'tâl(â). Jâllâs aâšsalâš fâst lâvi qvtö gq fal'de jærra: »læ-gq dûst mikkege dâm vittânii mærkâšit«, de dâggja: »læ«, jâ de al'ga: »gâl dât juo gielestâ! i de læk duottâ, i mikkege mâid mui'tâlâ, i qbbâ sullâ-ge, — dât læ nu ćap'pis gieles buok.«

Jâ mâid dât awkotâ vittânâ aggjegoattet gielesin, gutti læ vuor'dnomin? Gâl dât dit'tu, âttë vittân mui'tâlâ nu bûrist gq sat'ta, i-ge duostâ ćiekkât mâi'dege. Daw'ja dât dâm dittii nû dappatuvva, âttë dât gæppëdâ vittân, âmâs gid'dânit dât aâšsalâš. Gâl ȳât muttomiin dâm dittii sâd'da nû-ge, âttë lâsetuvvu, dâllë-hân juo, gq ȳbâ læk mëndu us'tebâžžâ vittân-guoh⁶ aâšsalâžžain. Gqst-bâ-hâl buok aigii âidö stappo mel sâd'da? Gâl-â-hân dâl dâm mailmest juo dappatuvva

dât

¹ Kt soi'tik. ² Kt buok joawkoin (også Kr, P.) ³ Kt joaw'ko (også Kr, P.). ⁴ Kt d.-vieso. ⁵ Kt jier'bmak. ⁶ = v.-guovtös.

vaikē mā, juo riek'tā jā boas'tot. Jā dāk ql'bmuk guðik gul'dálæmēn lær(k), dāk māid hälllik sín oai'velæsék; muttomák ar'vâlik átté dát ñil'gii boas'tot, nubbek fâst ar'vâlik átté dát ñil'gii riek'tā, áidō dát qk'tā lær-ge, gæst leggji njul'gus ságák¹. Jā hälllik juo qw'dál, átté dát gid'dánâ dát aßsalâš. Dâggjik nā, átté: »dát dát gâl vuog'gja.« Jā muttomák fâst dâggjik, átté: »æi dâgâ æi bâikâ-ge dâsâ.«

Juokkë vittân gutti gær'ga ñil'gimist, ćqk'kan gul'dálit, mq nub'be ñil'gi. Muttémiin lær dig'gë-stqppo nu dievvâ, átt' i ćagâ i juol'ge-ge sât. Dâk ćqk'kajik gæigö-jülgii lat'test. Muttemák Ȱđđik, nu átté skuhrrik² vel.

Gq buok vittânâk lær(k) dut'kum, de mânnik qlgus buokkâk, dâm bqddii gq duobmo dâk'ku, muttö æi dâk qskeld guodđet gâl dig'gë-stqbo. Dâk ćuž'žuk dâst qlgu-bæl'dě jâ hälllik, dâs'sa-gq duobmo lær garves.

Gq aßsalâš raw'kujuvvu sisâ, de sâvetik buokkâk sisâ. Dât aßsalâš bâicâ il'la qbbâ balli-ge sisâ boattet. Bêssik gullât, mäggar duomo dâl oaž'žo. Gq duobmo lær cel'kujuvvum, de mânnik fâst qlgus jâ al'gik hällât dâm birrâ, mā dât dâl lär, jâ gutti vittân dâl lær câdnâm. Aßsalâš diedost-ge, gq lær stuorab aß'se, i valdë vuos'ta, muttö hoq'gâdâ lâgâmansret'tii³ aßse jâ loppedâ æmbö vittâniid skap'put.

Gq dâinâ aßsiin lær gær'gâm, de raw'kujuvvu nub'bë aßsalâš-gis qw'dân, gi māid lær stew'dnijuvvum sæmmä bæivai gq dât qwdeb. Muttö dâinâ qwdeb aßsiin rássi⁴ guok'të gq'l'bmâ bæive, jâ de fer'tii nub'be vuor'det, dâssažii-gq dâinâ ger'gik.

Bâggjë-ql'bmuk lær(k) ænâš, guðik lær(k) dig'gë-stqbo lut'të jâ guðik lær(k) stew'dnijuvvum. Dât aß'se mi dâl lær qw'dân, lær suolâ-aß'se, mât lær ač'ee bârdniin jâ nieidâin aßsalâž'žân. Dâk lær(k) suolâ-dâm bqc'cuid. I qk'tâge læk oai'dnam áidö njuovvâmin gâl, muttö lær(k) biergoid jâ gâbmâsiid gaw'dnâm, mât ćajëtik átté dâk dât lær(k) dâm bâr'gâm. Jâ vela dât, átté vierrö-bqc'cuk leggji dâm siidâst qwdeb bæivë, jâ dâk lær(k) jaw'kâm, jâ i-ge qk'tâge dieđë gqsâ lær(k) sâd'dâm, æi-ge læk ittam gqsâge. Dâm bærrâs âlâ dât dâl lær(k) stew'dnijuvvum qlo vittânâk. Muttemák lær(k) oai'dnam bqc'cuid dâm mäerkâst dâm siidâst, jâ muttomák mângeb bæivë leggji vuol'gam viež'žât, muttö æi gaw'dnâm mâi'dege. Muttomák fâst leggji oai'dnam qlo biergo jâ qlo gâbmâsiid jâ galloid silljost, muttö æi duollje. Duolljest dât gâlgâsii lær mær'kâ, muttö dâm i læk oai'dnam qk'tâge. Muttö âlmâke i læk qk'tâge oai'dnam átté dâk lær(k) njuovvâmin vierrö-bqc'cuid. I sattë qk'tâge dâm mui'tâlit, átté sqn lær oai'dnam njuovvâmin.

Dâst dâk dâl ćqk'kajik, ač'ee bârdniin jâ nieidâin aßsalâš-bæñkâst. I dât dâl diedost-ge guð'ne-stuollo gâl læk, muttö i daidë lær qk'tâge dâm gq'l'bmâsist, gutti lær skoarún'ga-ge, átté vuostâs hâvë lær dâm

¹ Kt sâgâk njul'gusâk. ² Kt snuhrrik. ³ Kt lâgâman-dig'gai. ⁴ Kt bâr'gi.

bāñkāst čqk'kam. Buokkâk læmâš qw'dâl diggë qwdâst suolâ-aššest. Í dât læk imâš, jqs vel q'i'dnu-ge nū, áttë æi dâk ânë mânenge dâm. Juokkë vittâni fas'tedik, gq jer'rujuvvu: »læ-gq mikkege dâm vittâni mäerkâšit?«, vuost bar'dne, jâ de niei'dâ, ač'ce mânemus. Æi dâk qvtâg sâniid gâl fasted, jieš-gúttige qwdâstis, gâl-â-hân dâk gaw'dnik mайд fas'tedik. Mun jurdâsim áttë niei'dâ-rieppo dât i roakkâd qbbâ jienadit-ge, muttö dât læi ãeskâ buok gârrâsâmös.

Dâk qž'žu frii'jâ-duomo, gq i læm qk'tâge câlméoai'dno-vittâni, — i dâinâ gâl, áttë ansašâm livcî, muttö gq i sat'tam qk'tâge dâm âlâ vuor'dnot, áttë dâk læ(k) suoladâm. Dušše vârõteggji, — mайд dât vækketâ! Lâkkâ, dât dat'to câlméoai'dno-vittâni. Muttö jiežâ dâk æi qrrum mëndu mqvtâst-ge, jqs vel bëssi-ge frii'jâ! Dâk qrru degö dâggarâk, gæidâ dâgâi qvtâ, mō dât dál mânâi.

Gq dig'ge læ nqkkâm, de vul'gik buokkâk fâst sii'dii, gq læ(k) ris'titâd'dâm¹ vuost mänaid, dâid mänaid mák dii'bma læ(k) juo šâd'dâm, muttö æi læk šâd'dâm vel ristâšuvvut.

De læ(k) buok aššiid doaimâtâm. Dâl læ(k) gær'gâm dâm jâkkai. De männik fâst dâm vil'lâ-duod'dârii, dâs'sa-gq fâst šâd'da qddâ doaimâtâmös.

Suolâ-aš'se. — Tyverisak.

Guok'të ql'bma gâwnâdik šilljost. Jærra nub'be: »Læ-gq dât duottâ, áttë dqn læk qvtâ bqc'cu suoladâm?«

»Gi dâm dâggja?«

»Nū læm mqn gullâm.«

»Gqst gullâm?«

»Ql'bmuid šurrâme.«

»Gâl-â-hâl mail'bme lâvi šurrât vaikö mân giellasâ.«

»Gâl-â-hâl lâvi, muttö gâl dât lâvi vâhaš sullâ-nâi, gq juo ql'-bmuk šurrik.«

»Nâ, gâl si læk gâl lænsmán'nai guod'dâlâm jâ mu âlâ vig'gâme dâinâ aššiin, muttö im mqn læk sãekkâ sis'të vel dâinâ-ge.«

»Læk dqn gâl sãekkâ sis'të, jus læ câlméoai'dno.«

»Vaikö livcii lqge gær'dai câlméoai'dno! Muttö im mqn læk sin bqc'cu njuovvâm, jieččâm bqc'cu mqn læm njuovvâm. Åldam müst læk bqc'euk, im mqn dârbâš jiežai bqc'cuid njuovvât.«

»Jâ, ik dqn dârbâš gâl, muttö jus dât i læm du jiežâd, jâ vittâ-nâk læk oai'dnam, de gâl dqn de dâr'venâk.«

»Divtë dâr'venit! Jus mqn læžžâm læmâš nu ēuor'be, i dât læk dû mqrâs âl'dë.«

»Jâ, gq juo i læk, de gæč'čâl dâl'lë mielâidâd!«

»Gæč'čâlâm diedost-ge, jâ læm juo gæč'čâlâm. Jâ virge luod'dâ-

¹ Kt ristâšât'tam (også Kr, P).

rāigii¹ læk bapperák juo mānnâm sakförarâ rājest. De oažžok jak'ket, átté de ãem læk moai vas'tedæmě, gq sqn oažžo ašše visut diettet.«

Jâ nū áitõ gævâi. Aš'se sâddâi qw'dân, jâ lakkâ-hærrak čoak'kai.

Aš'se læi dâm-lâgan, átté suolâ læi vuoggjam qvtâ ãelo câdâ sæw'dnjâdin ik'ko, jâ diw'gâ-vuojaniin, jâ val'dam qvtâ bqc'cu ge(r)-risii. Jâ vûjii mæc'cai, gqst sqn dâs'tõ njuovvái dâm bqc'cu, jâ biergoid gârâi ge(r)risii, jâ vûjii ruok'töt qk'tân dâi biegoiguim, muttõ njuovvâm-sâggjai gâl bal'kistii dâid bêlljiid, mân læi mær'kâ. Sqn dâs'tõ vûjii goadë lusâ jâ bijâi biergoid luovvai, jâ gqvçâi. Muttõ de qk'tâ boarëslâgan ak'ko álgii vikkot átté dât læ suolâ: geris læi væhaš vârrânâgâ, jâ gulâi luovvai bqr'deme. De ak'ko, gq ided sâddâi, de guorâstii dâm geris-luoddâ, gqst dât læi boattam. Jâ gâwnâi njuovvâm-sâje jâ dâid bêlljiid, muttõ dâk leggji mânqâ bit'tai čuoppâ-duvvum. Sqn čok'kii dâid bæll'ljë-bittaid jâ vâldii miel'de ruok'töt jâ cäjëtii ql'bmuidi.

Jâ dât ak'ko læi vittânin, jâ dâk ql'bmuk mайдâ sqn læi dâid bæll'ljë-bittaid cäjëtâm.

Ašsalâs diggë qwdâst vas'tedii, átté: »vuoggjam mqn gâlë læm, jâ bqc'cu læm mайд njuovvâm, muttõ dât læi jieččâm boazo, mайд njûvvim, jâ jieččâm hær'ge, mânâ vûggjim. Jâ diw'gâ vel læi hærgé cæbëtist, jâ bæll'ljë-bittaid im læk mân bal'kum.«

Val'de jærâi, átté: »mân'në dqn mæccest njûvvik dâm bqc'cu, gq ik vuojë goadë lusâ jâ njuovâ goadë lut'të«, átte: »mi læi darboid mæccest njuovvât?«

Ašsalâs: »Dar'bo mûst læi, gq im goas'tâd dâm mindâr². Læi nu qbbâs. Í lai'ditâllâm. Í-ge hær'ge nágudâm gæsset dâm qb'bân; dâ'në i nágudâm, gq læi nu qbbâs. Mqn fer'tijim njuovvât, vai gæp'pâseb sâd'da. Dâinâ-gq goalmadâsâ gæp'po boazo, gq njuv'vuvvu. Dâst bæssa bal'kistit guomö-čoawje jâ sis'kelušâid jâ nu vii'-dasæbböt, vârâ mайд.«

»Æi-hâl vârâ lâvi bal'kistit.«

»Nâ, gâl dât fer'ti, gq i goas'tâd. . . Jâ vela dât, átté mqn bqc'-cuinâm dâgâm mайд jies dattom.«

Nâ, val'de jærra ašsalâžžâst, átté: »billestik-gq dqn märkâ dâm duolljest? jâ læk-gq dqn bal'kistâm dâid bæll'ljë-bittaid mайд læ dât ak'ko gaw'dnâm?«

Ašsalâs: »Mqn im læk märkâ billestâm duolljestâm, im-ge læk bal'kum im-ge bal'kistâm qvtâge bæll'ljë-bitta. . . «

Nâ de sakförar al'ga: »Dâl mi læp dâst gullâm buokkâk, mân vigetæbme sqn læ, jâ mân vuogâlâžžât sqn læ dâl jâ njuolgâlâžžât mui'tâlâm. Í mattaši suolâ nu rievtâlâžžât³ mui'tâlit, jâ i-ge suolâ gqid diwgâin vuojashi. . . Dât læ sikkâr, átté sqn læ aibâs vigetæbme. . . «

Aš'se mânâi gqbmot, i-ge bar'dnai sâd'dâm mikkege.

¹ Kr, P ammat-âl'bmai câdâ. ² Kr, P ãerä lakkäi. ³ Kr, P njuol'gâ jâ riek'tâ.

Vālgā birrā. — Om valget.

Val'gā-jāge lāvijik muttomiin ai'ga juo al'get ar'vālād'dāt vālgā birrā, jā erinoamažit ar'vālād'dāt dām, gāen si dāl gāl'gik qrdforarin valljít. Ar'vālik diedost-ge dām-ge, gæid hærrastūrii val'ljít, muttō dāt dāl diedost-ge i læk nu mēndu ai'ga gārrā ar'vālusā vuol'dē, āera-gq dāggar læ, gæn dāl æi ei'sige dāttuši šāt šād'dāt gieldāstiwbrijubmai.

Muttō muttomiin æi hālā māi'dege, qw'dāl-gq hui lākkā læ juo val'gā-bæi've. Dāllē dāl al'gik duodāst, jā nū hoap'po læ muttomiin, æi āstā qbbā oadđet-ge. Gq æi læk dām muddōst al'gam, åttē val'gā-listā hap'pitik pren'ttit, de fer'tijik jiežā čallet stāem'mā-sāddāliid. Gālgāšeggji hap'pitit sāddāliid čallet jā agētērit jā muttomiin raddā-dāllāt, mā dāk gāl'gik fērit nū, åttē sat'tik nar'rit nubbe partiijā jā qbbānāssii raddādāllāt, mā dāl gālgāšeggji vuoi'tet nubbe partiijā bāggjēl. Algost fer'tijik buok áivē suole ar'vālād'dāt jā bār'gāt, åmās nub'be pārtii diettet qbbā vārōtit-ge, æi-ge dāllē hālā diedost-ge buok-kāiguim, aidō dāi-guim gæid dittik åttē dāk æi ålmot vuos'tē-partiijāi, mā si læ(k) ai'gomin jā gæid si ai'guk listā ålā biggjāt dāhjē stāem'mā-sāddālii ålā. Dām dāl i gālgāši vuos'tē-pārtii diettet mēndu árrād, åmās dāt diettet dāid ål'bmaid al'get lai'tet valljijæg'gjii gullot.

Dāst væhaš mui'tāluvvu val'gā-sārdnudæbme:

»De dāl læ mist vuod val'gā-jākke. Muttō dāt læ imāš, gq dāl æi gul'lu vela vālgā birrā māi'dege hāllāmin, jā qwdiš jāgii lāvii dāggar val'gā-šurrā juo dām muddōst aige. Dāl læ nu jās'kād. I gullu i mikkege. Gāl dāl livčii juo ai'ge listā rākkādit jā biggjāt fqrfałdāid viežžāt. Mun bālām åttē duot nub'be pārtii læ dāl juo suole bārgost. De-hān qrruk mū mielāst fčqkkiidād'dāmin. Ik'tē-ge leggji Lāssi gæcčēn hāllāmin dievvā, muttō gq mūn bāttim, de qrosteggji. Mun vel jārādim: »māid di dāl hāllābēttit?« Muttō æi dāk jiednādām māi'dege. Mun ar'vedim åttē vālgā birrā dāl læ(k) hāllāmin, æi-ge læk dat'tomin mū gullāt. De mun vul'gim érit. Māsa mun čuožžāstām olgu-bællāi uvsā, uk'sā-gūrrii, gul'dālit. Muttō im mun dāddē viššām. Mun jurdāsim: gqsā.mun dāl dāinā-gis?«

»Vuoi, leggjik juo jā'lā, gq ik gul'dālām! Leiměk mī diettet, gæid dāk biggjik listā ålā.«

»Dām mun gāl oažžom gullāt dāl'lanāgā gq listā rākkādik.«

»Gqst dqn dām gulāk?«

»Gulām-hān muttom sājest. Im mun višā mui'tālit gāl.«

»Alē dqn fāl bættätālā, jus dāt læ muttom gavvel mi dām lakkai dākka vērdin dudnji, vai dqn mākka sudnji mui'tālivčik, jā jies dāddē i mui'tāl vuoi'gā.«

»Alē juo gaddē! Gāl dāt mūn gāl im læžžā æmbō-gq nar'ristit, i-ge dāt qbbā læk-ge dāi bālē i māggar-ge. Dāt lqgāi åttē sōn i

stem'mi dâm listâ miel'dë, vaikö mä de râsâšeggji, i-ge dattö sqn dâid bqr'rijâžžâid gieldâ-stiw'rijubmai. Âmmâ dâk gul dâkkik bæn'tâ álas gieldâ, gq dâk bessik gieldâ âlâ isedin. I-ge lqkkâm stem'mit jiežâs i qvtâge dâin(â) gæk dâm listâ âl'dë lež'zik. Sqn bâlla dain(â) æmbö gq bqrâ-spírii.«

Væhaš skuwlâ birrâ. — Litt om skolen.

»Dâl læ(k) sâggâ čuorbeb(uk) mânak gq dâlle gq dâk boarës skuwl-âl'bmak leggji. Dâllë matti mânak bittaid bâjeld já ditti, gq jer'rujuvvui: 'gi dû læ siw'dnedâm?'. Dâl'lan dâggji âttë Ibmel dât læ gul siw'dnedâm. Muttö dâla mânak æi mattë ãera gq rubbérubbë-rillaid væ'i'sedit. Dâroidut'tem-bâr'go læ diem lakkai biledâm skuwlâid . . .«

Nû hälâi qk'tâ sabmélâš čoag'gânæmest.

Qk'tâ dâžâ skuwl-âlmai čuož'zelii já vuos'talâstii dâm lakkai, âttë: »jus dârö-giellâ i gâlgâ âd'nut skuwlâin, de dâk bissuk dânen jâllân mâk juo læ(k)-ge, qw'dâ-mäerkâ dittii jus dâžâ raw'ka 'krakk', de æi dâk diedë mi dât læ 'krakk', muttö gq skuwlâst læ(k) oap'pâm dârö-gielâ, de dâk dâllë dittik âd'det dâm ql'bmui reñku, mân alâ čqk'kanâ.«

Müst šâddâi hui hâlo dâm guk'tui væha dâggjât, muttö ai'ge læi nu uc'can, gq luoikâs-stoppo læi, já gukka juo læi halluvvum.

Mun ai'gum dâggjât dâm qwdeb hal'lai, âttë dât læ din jiežâdek as'še, gq mânak æi oappâ. Mû mielâst qrro nû, âttë dâl qp'pik sâggâ buorëbut mânak gq dâllë gq mi leimék skuwlâst. Muttö gq di jiežâ pren'tibëttit juo mânai vai'bmui, dâlanâgâ gq ad'digqttik mâydege, âttë dâk skuwlâk æi læk mâkkege, gâl-â-hân mânak, gq vânheïin gullik âttë æi skuwlâk læk mâkkege, jak'kik dâm, já æi-ge bêrušt oap'pât: mi læ vel dâbbë-ge oap'pât? sqn læ ačcest gullâm, âttë i skuwlâst læk ãera gq joaw'délâsâk, dâggja manna, i-ge bêrušt diedostge dâst mi dqbbë oappâtuvvu. »Gqsâ vel dâi joaw'délâsâiguim-ge?«

Jâ mайд oappâtæg'gje dâst hälâi, — læ diedost-ge nû, âttë gq manna i šâddâ dârö-gielâ oap'pât, de dât i diedë mi krakk læ, muttö jus oappâtæg'gje daggja 'krakk', i-ge mui'tâl sâmë-gillii, âttë dât læ reñku, duššë čujotâ reñkus, mi lat'test læ, de æi mânak diedë mайд dât čujotâ já halla, jurdâšik vela: »mайд oai'dna dieggö-gis lat'test, gq nu čujotâ?« Mâst dâk dittik, âttë reñku dât læ krakk, gq æi šâddâ gullât sâmë-gillii? Muttö gq mui'tâlâ, âttë krakk læ reñku, de dâk dâlan al'gik bâjotit: »krakk—reñ'ku«, já nû mui'tui dâr'venâ.

Dâm dittii qrušii mû mielâst nû, âttë dârö-giellâ oappâtuvvu sâme-mânaidi, vai dâk-ge dittik mi maílmest dappatuva, gq mat'tik dârö-gielâ. Jâ sâmë-giellâ diedost-ge âd'nut væk'kë-giellân, vai mânak fârgâb bessik diettet, mайд dât já dât dârögeli-sadne mak'sa. De müst šât i læk mikkege.

Dái apqstó wlálâs lutteránalážžái dâhjé nüvt gqččujuvvum
lestaddiánalážžái čoaggalmás. — De apostoliske lutheraneres
eller såkalte læstadianeres opbyggelse.

De čoak'kâník dâk vuost čoak'kai já dærvâtâllik sâlâin. Jâ gq dât nub'be læ âidö boattam, de cæl'ka dærvuoðâid Ibmel mânain, já dât gæsâ cæl'ka, dât fas'tedâ: »giitos ædnâg!« Jâ de čqk'kanik hâllât Ibmel birrâ, já gq læ čqg'gum nu qollo áttë al'get, de law'luk sâlmâ. Dâk qccik jiežâ sâlmâ mайд law'luk. Sar'dnedæg'gje mайдai qcca muttomiin. Jâ gq law'lomist læk gær'gâm, de lqkka sar'dnedæg'gje Lestaddius [Læstadius] poas'talist qvtâ sardne. Gq suobmelâs læ, gutti i mattë sámë-gielâ, dât lqkka suomâ-gillii, já de tul'kutâ sámë-gillii, muttö sabmélâs, gutti suomâ-gielâ mat'ta, dât gâl lqkka njuol'gâ sámë-gillii dâm suomâgiel-poas'talist. Gq dâm læ lqkkâm, de law'luk fâst-ain sâlmâ, já de qcca sar'dnedæg'gje qvtâ kapítâl bii'bâlist, já de lqkka vuost dâm bâjas; de al'ga čil'git. Jâ gq sqn læ čil'gim dâm, de sar'dnedâ sqn vel arvo miel'dé návt:

Læk'két [lékkit] dál buorré dqrrost, buok vielljâk já oabbak! Hær'ramek Jesus læ mak'sam min suddo vælge. Oamâstékkit buokkâk sū vanhúrskesvuodâ vanhúrskesvuottânæddék! Nuvtgö sqn læ gillam já jabmam min suddoi dittii, nüvt læ sqn mайдai bâjas-čuož'-želâm min vanhúrskesin-dâk'kujume vâras, — nâmmâlâssii sqn, gæn hâvii bqk'té dí lëppit dâlkâstuvvum. Dí lëppit, rakkes vielljâk já oabbak, dâlkâstuvvum dâm álmalâs doak'tarist. Sqn læ dik'tam qvtâ vârrâ-goaikânsâ goaiketit dîn-ge vai'bmui, já dí lëppit dâl bâs'suuvvum buttesin lab'ba vârâi bqk'té. Sqn læ bâssâm buok dîn suddo duolvâid viel'gâdin já buttesin. Œ-q, œp-gq mi gâlgâši læt ilulâž-žâ(k), gq suddo noadde læ érit val'dujuvvum? Buorek læk arbmo loppadusâk, i læk aš'se æppedit. Mist læ dâggar Ibmel, gutti doalla su loppadusâidis suddulâžžâidi. Åidö min, suddulâžžái, dittii læ-ge sqn fer'tim guodđet su hær'vas álmes já boattet vuolas dâm billâsume lækkai gil'lat givse já jabmemâ, bæs'tem dittiii min, guðik suddoi-dâmék dittii livčiimek ansašâm âgalâs dub'mitusâ.

Qs'köt dál buokkâk, áttë Jesus læ suddulâžžái dittii boattam mail'bmai, sin bæs'tem dittii, guðik suddo stanže sis(té) vællajik. Já qs'köt suddoid an'dâgâssii Jesus nâmâst já vârâst! Læk'két [lékkit] dál roakkâsmât'tujuvvum qs'kot, all'let lægë argës-mielâlâžžâ(k)! Illo-dekkit já avvodékkit! dâstgö dîn bal'kadik læ stuores álmiin.

Gâl mist læ haw'ske, gq mist læ Ibmel sadne qwdâstâmék oappéstæg'gjen dâm rivtës gæino miel'dé já appasmât'tujubmen dâidâ vai'bâm sieloidi, guðik dâm mailme riðost já gârrâ dalkest læk vai'bâm já vuométuvvâm.

Val'dët dál mat'kë-soabbe giettâsæddék já vuol'gët qlgus Egúptën slâvâvuodâst já väggjulékkit dâm loppeduvvum Kânan ædnâmii!

Allt vāibā matkē âlā, allt-ge sāvā jiežāidæddēk ruok'tōt fāst Egūptēn bier'gō-bādii lusā, nāmmälāssii dām mailme haw'sku-dāgāidi!

Âmmâ di mui'tebēttit, rakkes vielljāk jā oabbak, mō gāvâi Israel mānaidi, gq si leggji nu vuos'tē-hāgulâžžā(k) Hærra vuos'tai? Hær'ra fer'tii rangaštit sín daw'ja sín vuos'tē-hāgulâšvuodâ dittii, nuvtgō sqn māidai divtii sín väggjulit njælljā-lqk jāge mæccest mirkulâš gær'bmâšii gåskâst. Dâddéke gqēcōi sqn Mqwsēsâ râkkâdit væi'kē-gær'bmâšâ jā biggjât dâm stag'gō-gæc̄c̄ai, vai, gq guttige gaskâfálai gær'bmâšii jā gäc̄c̄ai dâm væi'kē-gær'bmâšii, de bisoi sqn hæggâst.

Oai'dnebēttit-gq dâl, mq Hær'ra raŋgaštii dâid vuos'tē-hāgulâš Israel mānaid? Muttō siggjiidi, gudik qs'kuk Hærra âlā, râkkâdâttii sqn bes'tujume, nāmmälâssii væi'kē-gær'bmâšâ. Jā nū dât læ, rakkes vielljāk jā oabbak, dâl-ge. Hærra raŋgaštus qrro dâi gâttâmæt'tomii âl'dē, muttō Jesus Kristus læ hængâstuvvum muorâ âlā, vai buokkâk gudik qs'kuk su âlā, šâd'dik bes'tujuvvut.

Dât væi'kē-gær'bmâš muorâst, māid Mqwsēs ceg'gii, dât læi qw'dâgqvâ Jesus Kristusii. Bæs'te jies cæl'ka: »nuvtgō Mqwsēs bâjas bâjedii gær'bmâš mæccest, nūvt gâl'ga māidai Ql'bmu-bar'dne bâjas bâjeduvvut muorâ âlâ.«

Gæc'cēt-bâ dâl, mō dât gævva! Qs'kot dât fer'ti, jqs aw'dogâssân gâl'ga šâd'dât. I qskökæt'ta bâsâ âl'bmâi. Âmmâ di dâl duos'tâbêttit qs'kot suddoidæddēk an'dâgâssii? Dâstgō suddoi an'dâgâssii âd'dujubme læ dât qk'tâ ai'dno matkē-soab'be ællemii. Luttérus cæl'ka nā: »Mqñ ânam dâm âllâ bæi'ven, gq viel'ljâ vill'jii jâ oab'ba oab'bai cæl'ka: 'lægë buorrë dørvost! du suddok læk dudnji an'dâgâssii âd'dujuvvum'.«

Nâ nū dât læ, vielljāk jâ oabbak. Âmmâ di dâl lëppit duttâ-vâžžâ(k), gq suddok læk an'dâgâssii âd'dujuvvum, gq buok læk ērit val'dujuvvum dâk qollo jâ fâstes suddok, mâk leggji nuvtgō lqssâ noadde har'dö âl'dē . . .

Muttomiin de šâd'da stuorrâ likkâdæbme. Mâsa buok, qbbâ ðoaggälmâs, likkâdišgoatta. Muttomâk círruk jâ âdnuk, jâ muttomâk illodik jâ giedâid dqš'kuk qk'tii, njui'kuk jâ câi'bmik, jâ muttomâk hâllik. Dâk dâkkik muttomâk degō jukkâm ql'bmuk, jâ gq juo âitô læk-ge jukkâm dâm âlmalâš viinest . . ., muttō dâinâ  erutusâin, âtté jukkâm ql'bmuk gârrodk, jui'gik jâ d rruk, jâ dâkkik buok-lâga  bâhaid. Dâk gæk likkâtusâin læk, dâk law'luk vuoinâlâš salmâid jâ hâllik Ibmel jâ su stuorrâ dâgoi birrâ, jâ viggâtik buokkâid dâsâ âtté qs'kot suddoid an'dâgâssii.

Muttō æi buokkâk hâlâ ad'ditâ'te lakkai. Muttomâk hâllik âmâs gielâid. Dât gâl dqw'du, âtté hâllik, muttō i ad'di qk'tâge, māid dâk hâllik, dâinâ gæk æi læk jiežâ likkâtusâin, jâ æi vel buokkâk

dâinâ-ge, gæk likkâtusâin læk. Muttomâk gæk likkâtusâin læk, dâk gâl tul'kujik-ge ãeraidi, mайд nubbek hälllik âmâs gillii. Muttö dât i læk gâl daw'ja, attë tul'kujik.

Guðik ad'ditâtte lakkai hälllik, dâk hälllik nā: »Ibmel Ač'čai lêkkus gii'to! Gii'tet buokkâk Ibmelâ, gq sqn sad'dii miggjiidi bæs'te! Lâdes ač'čai lêkkus gii'to!« j. n. v.

Jâ dâk gæk suddo hættai šâd'dik, mânnik sar'dnë-âl'bma cævahii [cæppatii], jâ ãerai cævahii mайдai, adnot suddoid an'dâgâssii. Sar'dnë-âlmai jâ dâk ãrak, gæi cævahii mânnik, duodâstik suddoid an'dâgâssii nā: »Lægë buorrë dqrrost! Du suddok læk dudnji an'dâgâssii âd'dujuvvum Jesus nâmâst jâ vârâst. Buok du suddok læk vuojotuvvum arbmo mærâ cienâlvüttii.«

Jâ gq sqn læ ãdnum cævahist suddoid an'dâgâssii, de cnuor'vo sqn vel qbbâ sær'vegqddest suddoid an'dâgâssii. Sær'vegqd'de qvtâ njal'bmai duodâstâ sudnji suddoid an'dâgâssii. Gâl dâllë læ jiednâ jâ ruoggjâ gâl coaggâlmâs-stqbost. Muttö i sar'dnedæg'gje dâm laitë. Dât cai'bma jâ dâggja dâi-guim gæk likkâtusâin læk: »Gâl dât dâl mânnik ašsek bûrist, gq frii'jâvüttii læ bæssâm siello, — gq erit læ bæssâm biru šlâvâvuodâst. Gâl dât dâl arbmo cizažâk bessik illodit ællem-muor(â) qvsii âl'dë.«

Jâ buokkâk læk ilost, gq qk'tâge âin nágâdâ duol'bmot dâm værrë-gud'ne jülgii vuollai jâ læ bæssâm frii'jâvüttii

Gq nū læk šâd'dâm likkâtusâidi, attë i gullu šât sar'dnedæg'gje jiednâ, de cök'kanâ sar'dnedæg'gje jâ cakkita [câk'kitâ] biipo, jâ muttomiin fidna ql'gon jâ halla dâi-guim gæk æi læk likkâtusâin. Jâ gq jâskudâ fâst, de law'luk sâlmâ, jâ de al'ga fâst sar'dnedæg'gje sar'dnedit, jâ sar'dnedâ giddâ iggjii, jâ de mânnik ruovtoidi. Qk'tâ oasse gâl vel cnuovo sar'dnedæg'gje dqkkö gqsâ dât mânnna. Dât sar'dnedâ jâ cîl'gi dqbbë mайд, gqst qrro. Dât i vâibâ i goas'sege Ibmel sâne sar'dnedæmëst, i-ge skoabet lub'mii-ge tiimâ gæc'cât, dâllan gq al'ga

Nû dât mânnna bæive bæive mânest jâ vâkko vâkko mânest, dal'veg, goas coaggâlmâs-ai'ge læ.

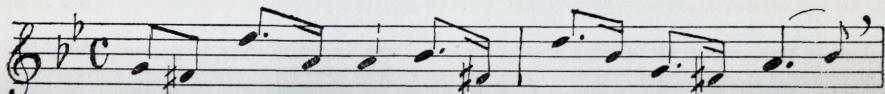
Gæsség æi lavi læt stuorrâ coaggâlmâsâk. Dâllë æi coag'gân ql'bmuk juokkë guowllost coaggâlmâsâidi, gq æi âstâ. I-ge læk nu gæppâs joqtet gæsség gq dal'veg. Dqllik gâl coaggâlmâsâid dâk gæk qvtâ sâjest qrruk.

III. Dolus mui'tâlusâk j. n. v. — Folkeminner.

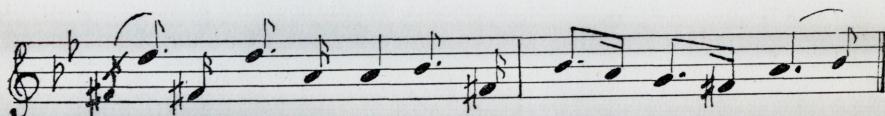
Juoigâm. — Jøiking.¹

Inga-Uwla luotte.

Hos fjell-lapper i Varanger.

Inga - nUwla lænna jo, lal la jā,

»Gql'lē - giewrâ« gēsii jo, lal lal lā.

Inga-nUwla lænna jo, lal la jā,
 »Gql'lē-giewrâ« gēsii jo, lal lal lā;
 Soanne-noaive vuollai jo, lal la jā,
 »Ar'bē-golle« gēsii de, lal lal lā.
 Ruosshā-næn'mii mânâi jo, lal la jā,
 nÆlle nilmai mânâi jo, lal lal lā;
 Bæzek bâacci ëierrot de, lal la jā,
 Soanne-noaive vuollai de, lal lal lā.

Oversettelse:

Det er Ingas Uvla,
 leiet han efter sig »Gullkjempen«;
 under Soanne-haugen
 leiet han efter sig »Arvegullet«.
 Til Russland reiste han
 i levende live;
 furutrærne står igjen og gråter
 under Soanne-haugen.

Anmerkninger:

Gullkjempen og *Arvegullet*, navn på kjøre-ren.

Soanne-haugen, furuklædd ås i Passvik-skogen på norsk side.

Ingas sønn Uvla flyttet til Russland, men døde etter nogen tid, drept ved de russiske lappers trolldom, — så tror vore lapper.

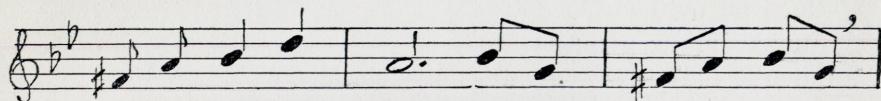
¹ De to jøikmelodier med tekst, som her meddeles, er optegnet og oversatt (med anmerkninger) av lærer ISAK SABA.

Gufittâr-niei'dâ juoi'ga:

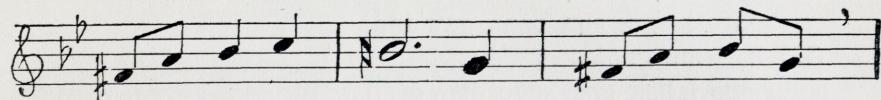
Reppen i Nesseby.

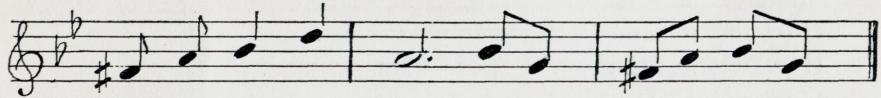
I mat'tam val' - det, jā - ā,

Gillē - giedde faw - ro, jā - ā.

I mat'tam val' - det, jā - ā,

Gillē - giedde faw - ro, jā - ā.

I mat'tam val'det, jā - ā,

Gillē-giedde fawro, jā - ā.

I mat'tam val'det, jā - ā,

Gillē-giedde fawro, jā - ā.

Oversettelse:

Ei forstod han å ta (til brud)

den skjønne fra Gille-engen.

Ei forstod han å ta (til brud)

den skjønne fra Gille-engen.

Anmerkning (datert 9/7 1918):

Tschoavva Samuls bestefar var flere ganger gjenstand for tilnærmelser fra en underjordisk pike. Han forstod imidlertid ikke å få henne til brud ved å kaste stål over henne. Engang han gikk i skogen, hørte han en underjordisk pike synge, like som bebreidende, ovenstående sang.

Denne sang (og melodi) er således av underjordisk oprinnelse.

Sadnē-vāggjāsâk jā aigē-ājānâs. — Ordsprog og »tidsfordriv«.

Sadnē-vāggjāsâk.

Dâgâ bædnâgii bûrist, gâl giit'usâ oažžok!
 Í qwdeb hætte mâneb hæðe mqrâst.
 Í vârrâ vuorka gâikö.
 Qr'ro ācacce i læk goas'sege buttes.
 Višsâl æletâ hæggâs ācacce-gædgë âl'dë.
 Æi juokkë bæivë lažžâ juowlâk.
 Qc'ce læ qvtô jâllâ.
 Juokkë lqd'de giellâsis law'lo.
 Juokkë lqd'de fer'ti guod'det su dølgiidis.
 Í-hân qk'tâge gaskë su jiežâs suorbmâ, dâstgö dât bâvčâgâ.
 Mi hoappost buoll'a, dât hoappost ēas'ka.
 Gqsâ oai've mânnna, dqkkö fer'ti bæccék-ge mânnât.
 Gâl bænâ bqrра, gq oažžo.
 Gi buore hil'go, sqn bâha gaw'dna.
 Gâl fier'bme guoles gaw'dna.
 Mail'bme i læk goas'sege dæw'demist.

Aigē-ājâna s.¹

Luoikâ munnji bisso!
 Mâid dâinâ bissoin? Gârânâsâ baččet.
 Gqst dât gârânâs? Hai'kâmuor'-gæžest.
 Gqst dât hai'kâ-muor'? Ak'šo dâm čuoppâi.
 Gqst dât ak'šo? Gæd'ge dâm nuorâi.
 Gqst dât gæd'ge? Dqlâ dâm bqlđii.
 Gqst dât dqllâ? Ár've dâm ēas'kâdii.
 Gqst dât ár've? Vuok'sa dâm jugâi.
 Gqst dât vuok'sa? Law'že dâm buvetii.
 Gqst dât law'že? Čæwres dâm bqrâi.
 Gqst dât ēæwres? Row'kui dât ēanjâi.
 Gqst dât roaw'ko? Bæivaš dâm sud'dâdii.
 Gqst dât bæivaš? Vârë duokkai jâwkâi.
 Gqst dât varre? Appai dât fierâi.

Njuovčâ-har'jitussâ:

Ciežâ cabbâ cap'pis uccâ cižažâ ēqk'kajik jâ ēukkik cāze.

Maidnâsâk spírii birrâ. — Dyrefortellinger.Riebâñ.²

Riebâñ læ gavvelis âlmai. Mânâigâ jaw'rai oag'got riebâñ jâ guow'žâ. Riebâñ gqd'da gûliid hir'bmâdit, muttö guow'žâ i gqddë i

¹ Optegnet av prost BALKE. ² Fra Trollfjord i Tana.

ālgâ-ge i. Jærra riebânist, átté: »m̄q d̄n qoddak dâid gūliid, jâ s̄qn i gâlgâ qd̄'det i qvtâ-ge?« Nâ, de gqç'co riebân (guowžâst læi sæi'be dâllé): »Bijâ dâl sæibad dqkkö jaw'rai, dâs'sa-gq guolek dâr'venik!«

Buolâs læi hir'bmâd, jâ riebân dietta dâm, átté i dât guukka gâl dârbâs qrrot, qw'dâl-gq sæi'be gid'dân jîgñii. De guowžâ sæi'be de gid'dânii dqkkö. Guowžâ rieppo gâi'ko jâ gâi'ko, muttö i oažžö luovos dâm sæibes. Nâ, de riebân ēur'vii: »Ammâ ál'bmâ-ql'bmuk de læk boattemin.« De guowžâ rieppo de bq't'kii sæibes dqkkö, jâ de šâddai sæibetâgâ. De guowžâ de puttâi riebân âlâ, ai'go vel bqrrât dâm riebânâ, gq gielestii sū sæibes biggjât jaw'rai gâl'bmut. Muttö riebân ruottâstii mat'kasis, guowžâ i juk'sâm sū gâl æmbö. De cāñâi riebân gædgë vuollai; guowžâ i jqttam dqkkö dâm gædgë vuollai, gqsâ riebân cāñâi hæggâainis, âmâs guwžili bqr'rut. Guowžâ rieppo mânâi muttom guwlui fâst. De riebân fâst dqbbë bqdii qlgus, jâ mânâi fâst dât muttom guwlui. De æbâ gâwnâdâm dâinâ guowžâin æmbö.

De al'ga guole bâsset, mайд qod'dam de læi jawrest dât riebân, jâ dât njuos'kâ guolle dqbbë dqlâst šnjierâid. I ânë riebân buorren dâm, gq šnjierâid guolle. Ar'vâl, mайд-sqn dât dqw'da dât guolle, gq šnjierâid. De ar'vâl jies, átté ál'bmâ-ql'bmuid dât dâl dqw'da lâkkâ gâl. De val'da dâm bak'kâ guole jâ vâdst gædgë vuos'ta. De bqlđii câlmiidis, jâ de šâddai câlmiitâgâ dât riebân.

De vuol'ga muorâin álcis câlmiidis biw'det. Muorrâ dâggja: i sqn lii'god câlmiidis, i sqn dqk'ki æmbö ql'bmuidi boal'dem-muorrâ dâhjë áwnâs-muorrâ dâhjë mânen nû, dâllé gq câlmiidis mâs'sa erit; i sqn mattë câlmiidis mâs'set erit. — De oažžoi subest erit fil'lit câlmiid álcis. Muttö æi læm dât buorrë câlmek, æi læm dâk mайд subest oažžoi.

De boatta njoammel lusâ, de jærra njoammelist: »Buorek-gq dû câlmek læk?« Njoammel fas'ted: »Gâl dâk læk dâm mâdë buorek, átté bir'gi dâi-guim gâl.« Muttö riebân dâjái: súst læk dâggar câlmek, átté il'la-bâi bir'gišii dâi-guim; dâk læk nu hir'bmâd cùow'gel, dâi-guim oai'dna câdâ vârii. Ar'vâl dâinâ njoammeliin, átté: »gæð'câl dqn sû câlmiid val'det, vai sqn fâst val'da dû câlmiid, oai'dnet mâggar dât læ.« Nâ de njoammel rieppo fil'lítâd'da.

De fil'lii njoammelist buorëb câlmiid álcis, jâ njoammelii fâst âddii dâid gælbörtis câlmiid mайд subest de læi fid'nim. Jâ de læ dâl njoammel rieppo nu câlmætbme, mæs'tâ degö mqn. — Nâ de ar'vâl riebân dâinâ njoammeliin: »Hei hei, stuor'ra-bâi læ-ge ál'bmast bælljek.« De njoammel fas'ted: »Mайд bâr'ga, gq bælljek læk stuor'ra jâ vai'bmo læ uc'ce?«

Dât gavvelis riebân gulâi átté vai'bmo læ uc'ce njoammelist, de riebân nû dqppii jâ bqrâi dâm ál'bmâs, gq gulla átté vai'bmo læ uc'ce, — diđii átté i dât duostâ vuos'talâs'tet. De bqrâi dâm njoammel eri dqkkö.

Jállás gum'pi.¹

Dālō-isedit ləi sāwžānak-dqr'kâ bāggjēlist jā ləi luokkast mūrjiid bqrrāmin. Gum'pi qinii dām jā dqp'pii isedā. Ised dājāi: »Fus ēri, bānā!« Gum'pi suor'gānii jā dājāi: »Âddě an'dāgāssii! gad'dim saw'zān.«

Njoammel skip'par.¹

Juokkē dalve, gq buolāš ləe, jā njoammel fer'ti ruot'tât nu ādnāg gq væggja, rad'nō-raigē, de dāggja juokkē aigē: »Gq dāl gæsse šād'da, de aigom mqn dākkāt goađe juokkē miestā-mad'dāgii.« Muttō gq čāk'čā-gæsse šād'da, de dāggja njoammel: »Í dāt dal've-ge læk gārrāsāb gq mānnām dal've.«

Dām dittii vær'deduvvu juokkē qlmuš gutti hoakka māi'dege dākkāt jā i goas'sege qllāšuttē, njoammelin, dāhjē sqn gqc'ēujuvvu njoammel skip'parin.

Har'rī-njal'bme.¹

Guolek raddadād'di, mā si gāl'gi ciekkāt mæđđemiidesek jā gqđđō-sājjidāsēk ql'bmū qwdāst.

Qlmuš jārāi hāwgāst: »Gqst dū gqđđō-sāggje ləe?« Haw'gā i fas'tedām māi'dege, muttō njuolāstii ērit. Dās'tō jārāi luosāst: »Gqst dū gqđđō-sāggje ləe?« Luossā čāskii bæcc̄kiin čāže jā vuoggjālii ērit. Jā nū jārāi juokkē guolest jieš-gúđige gqđđō-sāje, muttō i qž'žum diettet. Viimāg qinii har'rī [soavvel] vuoggjāmin gad'dē-guorā, jā ālgii hällāt dāinā jā dājāi: »Dqñ, gæst nu stuorrā gāl'bā ləe sælgest, diedak gāl mān'gā mui'tālusā.« Har'rī liikui dāsā jā ālgii sārdnudit ql'bmuin, gutti jārādii buok gūlīi gqđđō-sājjid. Har'rī mui'tālii buok gūlīi gqđđō-sājjid. Muttō i jāerrām qlmuš har'rī jiežās gqđđō-sāje birrā. Har'rī, gæst ləi hālo mui'tālit buok māid dietta, i māssām mui'tālāmēst jiežās gqđđō-sāje jā dājāi: »Mū gqđđō-sāggje ləe jogāš-njalmest.«

De puttāigā haw'gā jā vūskun jā vāldiigā har'rī giddā jā rāigāigā njuok'čām dām šlāddārvuodā dittii. Åin dāl-ge ləe har'rist uccā raigaš njuok'čāmist.

Dām dittii vær'deduvvujik buok šlāddārdæg'gjek har'rīn, jā ad'nujuvvu dāt sadne: »dqñ læk har'rī-njal'bme.«

Gqđđek jā bqc'cuk.¹

Leggji guok'tē boarēs akko, jā soai læigā fāttim giddā goab'bage gqđđē-miese jā doalāigā dāid čādnāgāsāst lutteskā jā biebmāigā dāid. Nub'be ak'ko divtii mieses qrrot åin hui gukka qvtā vuottānist, nu åttē dāt gil'lai qllo nälge jā gqiko, nub'be ak'ko fināi mieses lut'tē māngā gärdē bæivest, doalvoi dām viššālit caccāi jā sirdii dām daw'ja

¹ Fortalt av klokker M. ISAKSEN, Karasjok. Optegnet av prost BALKE.

jâ âddii vela lai'bě-bittažiid, njäwkâdii jâ lak'kudii dâm, nu âttē dât sâddâi äibâs loggje, jâ cūvudii akko, gq læi luovos.

De gäwnâdæigä dât guok'të mieße qk'tii, gq muttomiin læigä luovos goabbâsâk, jâ älgiiigâ sar'dnot æigadiideskâ birrâ. Dâm fuolâtis akko miesse dâjâi: »Mqn im boadë æmbö goas'sege mu æigadâm lusâ, dâstgö dât âdna mû nu gukka qvtâ vuottânist, âttë mqn fer'tim näl'got man'gâ jan'dur, jâ im oažžö cäze goas'sege.« — Dâm fuolâlâs akko miesse dâjâi: »Mqn im vuolgë goas'sege érit mu æigadâm lut'të; dât divšud mû nu bûrist, sir'da mû daw'ja, doal'vo jøgâžii jâ âd'da laibe jâ cummastâlla mû.«

Dâm guovte miesest læ(k) sâd'dâm qqddek jâ bqc'cuk.

Guow'žâ, naw'de jâ riebân.¹

Guowžâst, nawdest jâ riebânist læi bæl'do qvtâst. Jâ gq cùp'pi, jâ gq de gâl'gi cab'met, de dâggja guow'žâ: mqt si dâid juokket gâl'gik? De dâggja riebân: nâ, mqt si dâllë jükkik, jieža âttë stuoremus gâl'ga stuoremusâid oažžot, jâ unnemus unnemusâid?

Nâ de oažžoi guow'žâ oalgâid, naw'de sâdoid, jâ riebân gôrdniid. Jâ gq mälîm leggji, de vuol'ga guow'žâ riebânâ guos'sai. De jærra guow'žâ: »Mân'në dû buw'ro læ nu viel'gâd, jâ mû nu cäp'pâd sâd'da?«

De dâggja riebân: »Ik-gq dqn diedë dâm? Sqn lâvi bâssât dâm qw'dâl.«

Nâ de gâlgâi guow'žâ-nâi bâssât, jâ mânâi jâ lei'kii jøkkii visut. Jâ diedost-ge dâk mânni jøkkâ-raigë visu visut, i dât qž'žum mäi-dege dâin.

Cuk'câsâk jâ mai'dnâsâk ql'bmui, jiettânâsâi jâ stâloï birrâ. — Eventyr og fortellinger om folk, jetter og stalloer.

Mâinâs.²

Mun leggjim boattemin duod'dârist ruok'töt jâ bqttil qvtâ awže râs'ta. De älgii bæccë-vuw'de jâ hir'bmâd qlo soarvek. De mun al'gim kâfistâd'dât. Äidö gq mun dqlâ biggjim, de gäccâstîm mun âttë vit'tâ guow'žâ bøttik mu luod'dâ-raigë, jâ nû gürrik mû, njunne vel ædnâmist. Mun viekkâlim érit dqlâ lut'të, jâ guow'žâk bøtti dqlâ lusâ. De mânni lieg'gâdit jiežâsek dqllast, njune vel dqlllik bâjas, vai dqllâ cqd'dâg-ge goar'da. Jâ dâk guow'žâk geç'cik munnjai, jâ ain doš'kijik rabmaid qk'tii. Mun ar'vedim âttë dâk læ(k) mû dat'tomin boattet dqlâ lusâ. De mun mânnim dqlâ lusâ nubbë bællâi dqlâ, jâ guow'žâk læ(k) nubbë bæl'dë. Mun diedost-ge bâlâm hir'bmâdit, muttö im duostâ juo érit-ge vuol'get.

¹ Fra Salangen. Normalisert. ² Fra Karasjok.

Dâst læi mu guorâst hir'bmâd stuorrâ gqi'kë-soar've mât leggji oavsek giddâ ðednâmii, jâ dâinâ qvsiin leggji hui qlo lâppok. Mun njägâtim dqlâ dâidâ lâppoidi, jâ de algii buullet dât soar've. De guowžâk njui'kijeggji érit, gq de ruoççâgqdii, muttö de jqrgeteggji fâst jâ al'gi doas'kot rabmaiguim dâm dqlâ. Qrru ai'gomin jad'dâdit, muttö dqlâ vii'danii ðeskâ vel jqttelâb'böt dâm bæccë-vuow'dai, jâ al'gi vel jiežâ-ge buullet dâk guowžâk. Guolgâk juo gur'bi, muttö ðeskâ nû de dqš'kuk nu qlo gq hap'pitik, jâ dâsâ bûlli buok guowžâk.

Mun vul'gim bâloiguim viekkât. Im stâdâ qbbâ važ'zet-ge. De boatta boarës ak'ko mu qwdâld. Dâst læ kirdnu jâ æbber giedâst. Čuor'vo munnji, âtté: »alë mâñâ!« Muttö mun ðeskâ viekkâlim vela jqttelâb'böt. Ak'ko viekkâlii mu mâññai, jâ mun vikkim jâ bøttim qvtâ uccâ jqgâžâ lusâ. Mun njui'kijim dâm râs'ta. Ak'ko i boattam dâm râs'ta, muttö bisanii dâm duokkai jâ čuor'vo munnji: »Alë mâñâ! Valde dâm kirdnu! Dqn oažžok mûst dâm.« — Mun mài bisanim, jâ lqgâm âtté mun im višâ guod'det dâm kirdnu, i-ge mûst læk âdno dâsâ. Muttö ak'ko lqkka, âtté: »viežžâ fâl! i dât læk nu lqssâd.« Mun dâjâm ak'kui nu: »Bal'kist râs'ta jqgâ!« I sgn gul ql'git bal'kistit, dâggja ak'ko. Mun dâjâm: »Gâl mun bal'kistâm badde râs'ta jqgâ, jâ dqn cänâk dâm kirdnu dâm bad'dai, jâ de mun gæsam râs'ta jqgâ dâm kirdnu.« — »Bal'kist fâl!« dâggja ak'ko. Gq mun badde bal'kistim, jâ ak'ko cänâi kirdnu giddâ, de jieš liwketii kirdnu sisâ, jâ mun im oai'dnam dâm, muttö gëssim kirdnu jqgâžâ râs'ta. Gq mun qžžum dâm râs'ta jqgâžâ, de bødii fâst qlgus kirdnust jâ dqp'pii mû jiežâs sâllii, jâ de vülgii viekkât muinâ. Mun adnodim luoi'tet, muttö dât dâjâi: »Sgn i luoitë, gq læk sū bârdniid boal'dam.« Dât viegâi râs'ta vâðâi, c̄roi bâggjél jâ gukkës jâlgâžâ mietta. De bødii viimâg qvtâ stuorrâ jqgâ duokkai jâ algii gallet dâm râs'ta. De mün, gq de bødii guow'do jqgâ, njui'kijim nu qlo gq nágâdim, nubbë bâlë gad'dai, jâ de viekkâlim ruok'töt guw'lui. Mun leggjim viekkâmin qvtâ mârrâs bâggjél. De boatta boarës ag'gja-gis mu qwdâld jâ jærra mûst, âtté: »mânen læk dqn mû rængâid duš'sâdâm?« Dâm sæmmast dqp'pii mû giddâ jâ doalâi mû vit'tâ jan'dur dâst qvtâg sâjest jâ nu câw'gâ âtté qos-i bøt'ki gâs'ko. Gq mun dâst bêssim, de mun im væggjam sât viekkât. Il'la qos'tim važ'zet, jâ leggjim vai'bâm hir'bmâdit. Gq viimâg ruok'töt jqw'dim, dâllë mun ñðdim fâst mañ'gâ jan'durâ, jâ il'la væggjim qbbâ bqrrât-ge.

Qk'tâ jâllâs lun'tâ.¹

Dât læi qk'ti guok'të rannažâ; nubbest læi bar'dne, nubbest nieidâ. De gq sâddâigâ, de hubmi ql'bmuk, âtté dât sâd'da qk'tâ bârrâ, jâ de gq de qllës sâd'dui sâddâigâ, de dâggja luntâ æd'ne: »De dâl gâlgâk mânñât nieidâ bal'dii nqkkâstit . . .«

¹ Fra Salangen. Normalisert.

»Óh jál'lâ!« dâggja æd'ne, »mqn vuolgam dudnji akka qccât; daidam mqn jier'bmab.«

Nâ juo, de æd'ne mânâi jâ oažžoi dâsâ nieidâ. Jâ de gâl'gi hæják sâd'dât, jâ čoak'kânâm-ækkédâ de vai'lu muorâk. De gâlgái nieidâ ač'če vuol'get muorâid viežžât. De dâggja lun'tâ: »Álě-hál dqn, boarës qlmuš, vuolgë! gâl mqn vuolgam, gutti nuorâb läm.«

Nâ, de galles áddii vel dâm buorëb hæstâ dâsâ, jâ dât vuog'gjai mæc'cai. De vüjii nu gukka, gq gâwnâi stuorâ bæze. De álgii dâm čuop'pât, jâ čuoppâi sqn hæstâ nálâ, jâ hæs'tâ dâsâ dæk'čâsii.

Nâ de fer'tii vuol'get ruok'töt, jâ de boatta qvtâ ædnö-gaddë. De oai'dna čaccë-lqddiid mâk vuojâde. De jur'delii: »Jus mqn dâl qvtâ dâin ðžžulim, de galles dâl buorëbut miellâsuvâlii.«

De val'da jâ gurâst ak'šo dâidâ. Nâ, gqst dât dæivâi dâid? Dât ak'šo čulketii édnui. Muttö de oai'dna: i læk čienâl, gqst ak'šo læ bqne nál. Muttö i sidâ bik'tâsiides gas'tâdit. De val'da jâ nuolâd ric'cot, jâ de galla dqkkö ak'šo lusâ. Dâm gâskâ-gis boatta suolâ jâ suolad dâid bik'tâsiid.

Nâ, i dâl dâst læm jieža radđe, jieža njágâi dâllui, jâ de mânâi nâvët-fæs'karii. Boatta bii'ga. Jâ de bâl'la, viekka nâvëtii jâ gâl'ga čiekkadit. De njui'kii muttem far'pâl sisâ, muttö de gulâi, dât læi gâlmâs; de bëgii dqbbë bâjas jâ mânâi jieža far'pâlii. Nâ dqbbë læi gâl lines.

Nâ de gq bii'ga læi vuol'gam, de njágâi qlgus. De oai'dna áttë læ dqł'gen-gis. De oai'dna æs'kâ, áttë læmâš bik'kâ-far'pâl sis'të jâ dqł'gë-far'pâl sis'të.

De njakka dâl dâinâ hâmiin dqkkö stqbo lusâ oad'dadâm-aigë. Nâ juo, dât goit njakka stoppuí nû, gq æi oainë. Jâ de mânnâ muwrâ duokkai. Jâ de gâl'ga bii'ga čuow'gâlit bâsâldâgâ muwrâ duokken, mâinâ ækkédist littiid bâssa. De boatta čuowgâin dqm njæi'gâ, buoll'a sqn. De dât vülgii viekkât uk'sâ-raigë qlgus jâ gied'dë-raigë. Jâ dqbbë de bâlii. Jâ ql'bmuk dq'i vu, biru dât læi.

Vit'ti.¹

Dât læi qk'tâ lun'tâ, mân nâmmâ læi Vit'ti. Jâ de leggji qvtâ dâlost guok'të nieidâ qvtâ gal'last. De vuol'ga Vit'ti dâidâ irgastâl-lât. Muttö hir'bmâd hæjot dât mânâi.

De dât lun'tâ vülgii bâttârit. De boatta muttem bak'të-guorâ. De čqk'ka dqbbë qk'tâ boarës galles, mâst læi gqlmâ állân njunne. »Buorë bæive, aggjažâm!« »Ibmél âdde! I læk vel qk'tâge mû gqç-

¹ Fra Salangen. Normalisert.

čum aggjažin. Jqs mqn sattam dâkkât qvtâge aggja-bârgo dudnji, de gâlgâm vækkëtit. Nâ qst dqn, aggjažâm, boadak?«

»Mqn boadam aččam bal'gai . . .«

Jâ gq vülgii lun'tâ, de oažžoi gal'last qvtâ ak'šo mi læi dâggar: mâsâ čuolâstii, de dât fierrâlii; jâ qvtâ miekke mi læi dâggar: mâsâ vuokkâldâttii, de dât jämii; jâ qvtâ gielka mi læi dâggar: gq nälâ čqk'kidii, de dât jieš ruottâi degö ruot'te hæs'tâ.

De vülgii lun'tâ dâl mätkušt. De bqdii muttem bal'ga miel'de mätkuše, qst læi qk'tâ stuorâ ruol'lâ mäst bâlai juokkë qlmuš. Nâ gqnâgâs læi loppedâm nieidâs dâsâ gutti dâm gqd'da. Nâ juo, de boatta lun'tâ, jâ de huikad juo, âttë: i dâggö qllinge boattet! muðoi de læ hæg'gâ érit.

De dât vâldii bærë jâ vuokkâldâttii mikkii, de læi dât jabmam. Jâ ak'šoin čuoppâi qvtâ lâvâ jâ naw'lii čæbëtâ bâggjél, jâ jülgiid čânâdii giddâ bëssudâgâiguim sôgiidi. De boatta gqnâgâs vuaje, de oai'dna ruollâ čânâduvvum sôgiidi. De jærra: »Gutti dâm læ bâr'gâm?« Nâ de lun'tâ bâllastud'da, âttë juo dâl læ værrot dâkkâm. Sqn dât meðdii dâkkât dâm, dâjâi lun'tâ. »Nâ de dâl gâlgâk sū miel'de boattet,« dâjâi gqnâgâs. Nâ, sūst læ giel'ka, »fer'tik dâm mâid val'det miel'de.« Nâ juo, de dât vâldii, luntâ jâ gielkâ jâ visut. Gq vuog'gjajik, de gulla lun'tâ hur're, gq hurâdâ luokkast. De sitta dqkkö vuol'get. Nâ i gqnâgâs sittâm vuol'get, muttö lun'tâ mânâi liika. Bærë siðâi gqnâgâsâ vuor'delit, dâs'sa-gq boatta. Jâ lun'tâ dât mânâi, jâ hur're dât gir'delii dqbbé-dqbbebui, i-ge gqnâgâs gillim vuor'det. De gurâstii bærë gielka dâsâ, jâ de mânâi. De gq lun'tâ bqdii, de gâwnâi bærë gielkas. De dât čqk'kidii bærë gielkas nälâ, jâ de dât vülgii. Nâ juo, dât jqvsâi fâst muttem sâjest, qw'dâl-gq gqnâgâs-dâllui bqtte, gqnâgâsâ. Nâ de gq dâl de bqtte gqnâgâs-dâllui, de bijâi gqnâgâs luntâ muorâid viež'žât. Jâ dâjâi: »Jqs hes'tii vâhagâ dâgâk, de gâlgâk hæstâ fâst ruok'töt skap'put dâggarâ.« Jâ mâid lun'tâ bâhast dâkka, vüjii hæstâ bâggjél bavte, jâ sqrb'manii hæs'tâ diedost-ge. Nâ de gq gqnâgâs-dâllui bqdii, de læi hæstâtâgâ. De suttâi gqnâgâs jâ dâjâi: »Jqs it'en i læk dâm bqddâst sæmmâlagân hæstâin dâst, de læ hæg'gâ érit.«

De vülgii lun'tâ gal'la qccât sæmmâ bavtest qst qw'dâl læi lêmâš. De gq dât bqdii bak'tai, de bqdii galles olgus jâ jærâi: »Mi, aggjažâm, vai'lo?« De muitâlii lun'tâ, âttë sqn læi lêmâš gqnâgâs-dâlost jâ læi gqnâgâsâ hæstâ gqd'dam, gq læi gâlgâm dâsâ muorâid viež'žât, jâ gqnâgâs læi dâggjâm: jqs hæstâ i buvté it'tažii, de læ hæg'gâ érit.

»Oh, i læk hætte, aggjažâm, muttö čiežâ jâge fer'tik dâbbé qrrot, gâlgâk rivtës hæstâ de oažžot.« — Nâ juo, de lun'tâ qroi čiežâ jâge dqbbé jâ oažžoi hæstâ mi læi čiežâ allân âlo.

Nâ de dât vūlgii dainâ gqnâgâsâ lusâ. De bqdii gqnâgâsâ qwdâld bal'gă âl'de. De jærra gqnâgâsâst: »Mi ql'bmaid læk dqn, mi boadak varsain rii'dimiin? Í-gq din riikâst læk qllêssâd-hæs'tâ?«

De biw'degoatta gqnâgâs luntâst oas'tet dâm hæstâ. Í oainâ gqnâgâs dqw'dâm, âtté dât læi dât lun'tâ. »Im mqn vuowdë, qw'dâl-gq varsa gurâstâk gqr'zai, mайд læk biledâm.« — Nâ, gqnâgâs læi nu jál'lâ, gurâstii hæstâs gqr'zai, já de oažžoi dâm hæstâ, muttö lun'tâ fâl sidâi ræn'gân læt. Jâ de mânâigâ gqnâgâs-dâllui, muttö de i læm stall'jâ nu stuores gqnâgâs-dâlost, âtté dât hæs'tâ sisâ mânâi.

Devûlgii lun'tâ mæc'cai dim'bâriid ēuop'pât, mái-guim stâlljâ big'gijik. De ēuoppâi lun'tâ ciežâ-nubbë-lqkkai duolto já las'sii qk'tânâgâ nálâ já vuog'gjai de gqnâgâs-dâllui. Jâ dât bqdii dâggar jâmâin já dâmâin, âtté gqnâgâs doaivoi âtté riððo dât boatta. Jâ dâk vul'gi bâttârussii.

De gq lun'tâ dâllui bqdii, de leggji bâttârâm visut. Jur qk'tâ vaivaš-ak'ko læi baccam. De jærra dâst, gqsâ dâk ql'bmuk læk sâd-dâm. De mui'tâl, âtté dâk læk vuol'gam bâttârussii, gq gulli riððo boatteme.

De vûlgii lun'tâ doarredit, bærë lâssâ cqwddii éri, já de doarredii. De jok'sa de muttem gâskâst de gqnâgâsâ. De jærra: »Gqsâ dqn læk vuol'gam?« — De dâjâi gqnâgâs, âtté riððo bqdii dâllui, já de fer'tii bâttârit. De mui'tâl lun'tâ, âtté sqn dât læi, gutti lâssâin bqdii, i dât læm riððo. »Mâccâ bærë!« — Nâ juo, de dât mâccâi, já lun'tâ vâldii hæstâ nálâ jiežâs mânâ-bællâi, já vûlgii ruottâtít.

De dâjâi gqnâgâs, âtté i sqn bisð dâst, sqn jur gâc'ea. De bijâi lun'tâ jiežâs qwdâ-bællâi, harje nálâ. De dâjâi gqnâgâs, âtté i gævâ dâst sú qrrot: dâk cug'guk su bâdâ. De vâldii lun'tâ já bijâi gqnâgâsâ njal'bmë-rûwdii gâs'kii já vûlgii ruottâtâllât. De dâjâi gqnâgâs, âtté i sqn dâst, — dâst læ nu gârrâ dal'ke. Nâ, i súst læk jieža radðe, »fer'tik mânest viekkât,« já sqn bærë badde âd'da. De vâldii law'žé-mqkke já gurâstii birrâ cæbëtâ, já de vûlgii ruottâtâllât. Jâ gq bqdii gqnâgâs-dâllui, de læi gqnâgâs buvvanâm.

Jâ de sâddâi gqnâgâssân lun'tâ, já oažžoi gqnâgâsâ nieidâ, já hæjâid dqlili guok'të njælljë-nubbë-lqkkai bæive. — Jâ de im læm miel'de gukkeb.

Jiettânâs já ræn'gâ.¹

Qvtâ hâvë læi jiettânâs val'dam qvtâ ql'bmu-bardne. Dât gâlgâi degð ræn'gân læt, muttö dât dattoi dâm gæc'câlit, læi-gq dât nu giew'râ gq sqn. Læi dât gâl qqd'dem-mielâst læmâs, qw'dâl-gq gæc'-câlišgqđii, muttö de aigoi vuost dâm gæc'câlit.

De læi dât gæc'câlæmë dâm ræn'gâ giw'rudâgâ. Vuol'gebâ sukkât faw'lai. Sitta ræn'gâ sukkât. Ræn'gâ gæc'câdâ dâid airoid, lqkka:

¹ Fra Alta. Fortalt av forhenværende Kt-lapp.

jqs sqn gâl'ga dâi-guim sukkât, dâk gqit dqg'gjujik, mânnik gâs'kât. Dâggja ised: »Âlë juo, rængâžâm, doajë sū airod! gâl sqn jieš sukka.«

De læbâ dâl ql'lim faw'lai dqkkö. De sitta ised oag'got al'get dâm rængâs. Jâ ræn'gâ gæccâdâ dâm ruow'dë-gædge jâ ar'vâlå: »Ruow'dë-gæd'ge-gq dât dâ læ? Gq guolle dâr'vanâ, sqn râw'gi gqit gâs'kât dâm vâdo.« — »Âlë juo, rængâžâm, sud'nu bier'gâsiid duš'sâd! gâl sqn jieš biw'da.«

Jâ de âitö biw'da jieš jâ dâr'vitâ guole, bqssø, gqd'da dâm, jâ de vuol'gebâ gad'dai. Jâ gq boattebâ gad'dai, de vuos'sâ ised guole. Jâ gq bqrrâbâ dâs'tö, de vikko ised, âttë i qrö ræn'gâ læmë nu giew'râ bqrrât gq sqn; vârotâ, i daidë læt nu giew'râ gq sqn, ânök.«

De gâl'gâbâ fâst qddâsist al'get bâr'gât. De læ stuorâ væžer mайд gâl'gâbâ ai'bmui bal'kistit, bâjas dqkkö, goab'ba nâgudâ bâggjëlii bal'kistit. Ised gâl 'diet'télâs bal'kistii nu bâjas, âttë i balljö qidnu-ge, jâ de gâlgâi ræn'gâ-gis bal'kistit. Muttö ræn'gâ i nâgud likkâstât'tet jieža-gq nâdâ dušsé nâ cæg'got bqdnja, dqbbë ãdnâmist bâjas. Jâ gæc'ča bâjas. Ised jærra: »Mâid dqn gæccâk bâjas?« »Dâm mqn gæccâm, goabba bâl'vii mqn gâlgâm bal'kistit, duom qr'ro bâl'vii, vai jqt'te bâl'vii-gq mqn gâlgâm bal'kistit.« Ised dâggja: »Âlë juo, rængâžâm, sud'nu [mun'nu] vaečcerâ dqkkö bal'kist!« Nâ de i sâd'dâm bal'kistit. Mq-bâ duot sâddâi, mi i nâgâd, — mi gavvel-vuodâin bæré bâr'ga!

De gâl'gâbâ vuol'get guod'det äikâ (muorrâ dât læ). De mânâigâ dqkkö mæc'cai. Jærra ised dâm rængâst, âttë goabbâ gæžé ræn'gâ guod'da — gâl'gâbâ qvtâst guod'det —, gierrâgâ vai mad'dâgâ. Ræn'gâ lqkka, gâl ised oaž'žo gierrâgâ guod'det, gâl sqn mad'dâgâ. Mânai ræn'gâ dqkkö vuow'dai, ēuolâi guovtë-suorâ muorâ. Ised jærra: »Nâ mайд dqn dâinâ aigök?« Ræn'gâ dâggja: »Mqn aigöm čug'git du câl'bmai, jqs gæccâstâk mânas, muorrâ-guoddedin.«

Val'da ised dâm gierrâg-gæže dâm muorâst guod'det, jâ ræn'gâ gâlgâšii mad'dâgâ guod'det. Muttö ræn'gâ čqk'kidâ dâm mad'dâg âlâ, jâ de guod'da jiettâna dâk ruok'tot dâm muorâ, jâ qw'dâlâs gq vel luoi'telit gâlgâi ãdnâmii dâm muorâ, de njui'ki ræn'gâ ērit dâm muorrâ-mad'dâg âl'dë. De luoi'ta ised dâm muorâ ãdnâmii, — i dât læk duos'tâm gæccâstít mânas, gq gulai, câl'bmai dât ai'go čug'git. Jâ dâggja dâs'tö juo ised: »Hq hqh!« Ræn'gâ dâggja: »Dqn dâjâk hq hqh, gi gierrâg-gæže gud'dik, jâ mqn im dâjâ vel ha hah-ge, vaikö mad'dâg-gæže gud'dim.« Ised læ dâl bâllâme, gâl væggja, dât læ giewrâb gq sqn. I-hân dât diettam, âttë ræn'gâ læi čqk'kam dqbbë dâm mad'dâgist, jâ de læi isedist dâl dât vârotus, âttë giewrâb dât dai'da læt gq sqn.

Jâ de gâl'gâbâ biškadit, goab'ba æmbö nâgâdâ biškadit. Jâ gq ised gâl'ga biškadit, ræn'gâ doalla mies'tâgiin giddâ, âmâs lqk'tânit bâjas, gq ised biškadâ. Ised jærra: »Mâid dqn dqbbë qzâk?« —

»Mqn qzâm gir'dusiid; aigöm du oaive gir'dudit, âmâs dât mânnât guow'dât, gq mqn-gis gâlgâm biškadit.« Ised dâggja: »Âlë, rængâžâm, mū oaive lud'di!« Jâ i dât sâd'dâm diet'télâs biškadit.

De šâddâi bal'ka-mak'sem ai'ge; ræn'gâ luoppât aigoi. Ised jærra dâm balka: »Qlo-gq dqn siðâk balka?« Goabba noade, isedâ dâhjé dâm rængâ noade ruðâid, rængâst jærra. Ræn'gâ dâggja, gâl isedâ noadest læ juo nqk'kâ. Dâsâ ised lii'kui, jurdâsii, unneb læ gul val'deme, gq dušsé sū noade val'da. Ræn'gâ siðâi guod'det dâm isedâ dâid ruðâid dqkkö, im diedë mân gukkas. Dqbbé gâlgâi fâst ræn'gâ val'det âlcis jâ fiewredit ērit. De fâst-ain fuomašii ised, âttë i qrö-ge vai'lodæmë, i væha-ge, dâm noade. De læi fâst oaiveldæmë: i dât daidë goit læt giewrâb, i-ge nū-ge giew'râ, gq sqn.

De sitta qrrot vel ijâ, qw'dâl-gq vuol'ga. Bâlost dâl læi ræn'gâ: gâl dâl ai'go gqd'det goit-ge. Fer'ti mânnât gied'deġiš-akkost râde jærrât. Gied'deġiš-ak'ko næv'vo diedost-ge, âttë: »gq dâl nqk'kât sitta, de ik gâlgâ nqk'kât dâm sen'gii gosâ sitta nqk'kât (âlmâ dâl sierrâ lâdnjâ dqbbé læmâš), muttö val'det jâ guod'det dâm sen'gii muorrâ-strângâ jâ gqk'cât dâm dqkkö, jâ jies mânnât nubbé cikkii.« — Jâ de âitö iggjâ læi sâd'dâm, jâ ræn'gâ nû læi dâkkâm. De boatta gâsk-ijâ aigë ised dqkkö, doai'vo âttë ræn'gâ læ oaddeme dâm sængâst, jâ de cœulâstii dâm straŋ'gii mi dqbbé læ, jâ mânnna fâst ēri. Idëdist boatta fâst gæc'cât dâl âitö, mävt læ gævvâm. Ræn'gâ læ dqbbé, i-ge læk mikkege hêdiid. Ised jærra: »Mâid dqn gulâk?« Ræn'gâ dâggja, i sqn gulâ mäi'dege. Gâsk-ijâ aigë dik'ke gaskëstii sū vaimo guow'do. Ised jurdâsii: »Í ânë mânenge diem-ge, æmbö degö dik'ke gaskëstii, gq sqn cœulâstii.«

De sitta vel qrrot ijâ. Nâ qrro dât gâl ræn'gâ, i dât vuol'get-ge duostâ. Dqkkö fâst nqk'kât mâniâ dâm sen'gii, muttö gq ised mâniâ ēri, de mânnna ēri sængâst. Gâsk-ijâ aigë bqdii fâst ised jâ cák'kitii dqllâ dâm sængâ vuollai, nu âttë dât bülî visut. De boatta idëdist fâst gæc'cât ised dâm ræn'gâ, mävt dât dâinâ mânnna. Ræn'gâ læ dqbbé. Jærra: »Mâid gulâk?« — »Im mqn gulâ mäi'dege, æra-gq gâsk-ijâ aigë gâikudii bieg'gâ mu sængâ visut.«

De gqlla dât bæi've, jâ ised fâst sitta dâm ijâ qrrot. De fer'ti mânnât dâm gied'deġiš-akko lusâ râde jærrât, bâlostis diedost-ge, dâl i diedë sât mäi'dege, mävt bæssât gâl'ga. Gied'deġiš-ak'ko næv'vo dâs'tö: »Gq dâl nqk'kât biggja, de gâlgâk, gq dûst læk lii'gë-bik'tâsâk, râkkâdit dâin degö ql'bmü jâ biggjât dâm sen'gii, jâ de vuolgë jies bâttârussii! Gql'bmâ dingâ dqn gâlgâk val'det miel'dë, gq vuolgak: cœkkomâ jâ dino jâ riššâ. Jâ gq jqvsâtâllâgoadak, de gâlgâk vuoc'cân dâm cœkkomâ bal'kistit, jâ gq fâst jqvsâtâllâgoadak, de bal'kistit dino, jâ de goalmäd gærdë gq fâst jqvsâtâllâgoadak, de bal'kistit dâm riššâ!«

De dâl de fuomašii ised idëdist, dât ræn'gâ læ fal'skim, dât læ mânnâm juo. De vuol'ga doarredit. Í-ge læk-ge gukka, qw'dâl-gq

jqk'sâgoatta q'i'dnusii dâm rǣngâ. Rǣn'gâ mây fuomašii, doarredæm  l  . De bal'kist  d m  qk'kom  m n ai. J  s d'da vuow'de d ggar m id i b s  c d , i-ge l k g r'vemist. De fer'ti vuol'get ised vie     d lostis ak' o m in   uolla guje. J  g  l k g r'g m  uoll m st, a'i'go guod et d m ak' o. De b ttik ciza  k, vizz rdik j  l kkik: »Guod , guod  d m ak' o d s ! g l s  val'dik.« Jiett n s d ggja: »B ik , d  n g d ppit val'det d m!« — »S  n g d k, s  l k nu qllok.« De fer'ti f st guod'det d m ak' o ruok't t, i duost  guod et. J  g  d m l  dq'l'vum ruok't t, de vuol'ga ain m n ai, doarredit d m r n g . De a'i'ca vuost r n g ,  tt  f st jqk'sâgoatta. De bal'kist  d m dino m n ai. De s d'da bak'te d ggar mi i l k g r'vemist, i-ge b s  b aggj l. De fer'ti vuol'get vuodd n n vie     d m stuor  v cc r  j  bak't -n bar  m id diet't l s fer'ti. J  g  d id l k vie    , de rai'ga d m bavte, nu  tt  b ssa c d . J  g  l i g r'g m rai'g m st, de aigoi guod et d m v cc r . De b tti f st d k ciza  k, ciw'kik j  l kkik: »Guod , guod  d s  d m v cc r ! g l s  val'dik.« Jiett n s d ggja: »B ik , d   ppit n g d  d m val'det.« — »G l mi n g d  p, mi l p nu qllok.« De fer'ti doal'vot f st ruok't t d id bier'g siid, j  de f st vuol'get doarredit d m r n g  ain. De r n g  oai'dna: d l f st jqk'sâgoatta. De fer'ti bal'kistit d m ri s  m n ai. De s dd i ri s -s -jaw're mi i l k g r'vemist, i-ge b s  r s'ta. De d t jiett n s fer'ti v ekkiid vuol'get vie    : vie    ai vuovsa j  nieid , im muit  le -g   raid vie    . J  d k g l'g k gur'rit jawre v k'ken. Jie  jiett n s jug i d m jawre, j  niei'd  g lg i doall t b tt - oale b niiguim,  m s d l gurgiudit qlgus d t. Mutt  boatta rieb n j  liv s d  d m nieida njun  qwd st. J  niei'd  nistetii b kkusit j  rib tii d m b tt - oale njalmest, j  de d t gur'gasii buok, j  de s dd i f st jaw'ren, j  d k du s'hi buokk k. R n g , d t b s i mat'kasis. J  m n vul'gim d st  ri.

St l i birr .¹

Gutti stallon ai'go d g t t jie    , d t g l'ga vaz' et g lm  g erd  gir'ko birr , vuos't -b i'vai. Juokk  g erd  g  boatta al'tar duokkai, de g l'ga g rrodit riegad m-b ives, g st s litto j  buok burist-siw'-dnadus  m id l  q    . Goalmad g erd  itta jie  b hak s, rak'ka — unn  b dn g s — gurot b l  giett -g v st. De d k s rdnu d b  qvt  g sk , j  biru  d'da rakka d m  l'b mai, j  d t val'da d m gurot giett -g v sis. Biru  d'da m idai g ll -boakkan( ), m id  lmai c d na bir s. De d t l  garv s stallon juo j  m n na g d et d m ql'bm , g en d ttii l  stallon d g t m jie     d h j  muttom  ra qlmu  buorr  balka qwd st l  q     s  d m b r'g t. Qw'd l-g  h i'bot has'ta, de biggja  rit g ll -boakkan( ) j  ru d aid, m id rak'ka f k'ti. G  stallon g c' a ql'bm  vuollai, de falla ql'bm  jie     niibe, vai d in  g d da

¹ Fra Trollfjord i Tana.

sū. Jqs qlmuš dâm val'da, de nii'be jqrgetâ giedâst, já qlmuš jieš qoddatâlla. Qw'dâl-gq stallo qod'dujuvvu, mui'tâlâ ql'bmui qost su davver læ, já âd'da dâsâ dâm, bæré qlmuš loppedâ, âttë i qodde dâm rakka. Muttö jqs rak'ka i qod'dujuvvu, de dât njoallo isedis hâviid, já stallo ælla fâst-âin.

Duššé qk'tâ sabmělāš, bâggjé-qlmuš, dit'tu ställui gqddatâllâm. Åidö dâm dittii gq stallo i sattë qllásut'tet dâm maid ai'go, de læk ql'bmuk dâm aigë hæ'i'tam-ge stallon dâgâtäremest jiežâsek.

Aigom dâl mui'tâlit væhaš stâloï birrâ.

Sukkâlîi dât ruok'töt bai'kai, dât stallo bâzji dôkkö dâm êqrrui
êqk'kat, já de dât âlmai nqkkâi ækkëdist. Jâ idëdist gq gqc'cai, de
læi ai'te jorgetâm nubbë guwlui uvsâi, já de vâzzii dâm aites lusâ
jieš, já de bâjedii dâm aites fâst dôkkö uvsâi, qost læi qw'dâl. Dât
didiî jâ ar'vedii, stallo læ boattam dâl su âlâ gâl. Jâ šâddâi nub'bë
iggjâ. De nqkkâi. Jâ de læi fiervast stuorrâ gæd'ge vâgest, hir'bmâd
stuorrâ bak'të-gap'palâk. Jâ gq gqc'cai idëdist, de læi boattam aite
uk'sii dât gæd'ge. De jurdâs dât âlmai: »Gâl dât læ giew'râ dât stallo
gâl læ, gq dâggarâs gædge fiewred já aite nubbus uvsâi jor'gâl.« De
šâddâi goalmad iggjâ, já de mânâi êqk'kat dâl suole fak'tit dâl dâm
stalo. De oai'dna, âttë de boattemin de læ dâl, já de oai'dna, âttë
gâbmâgâk leggji nu stuor'ra âttë leggji jiežâs mâttašâžžâk dâk gâb-
mâgâk, gq êqk'ka.

De stallo mânâi dâm gæðge lusâ fâst, mâid dât læi fiewredâm dâm aite uk'sii, muttö qw'dâl jurdâs dât âlmai, âttë giew'râ dât lægâl, jâ i dâl diedë mайд bâr'ga, fierât-gq vai guod'da — jies dât guod'da bûrist-ge dâm stuorrâ gæðge dât âlmai —. De mânâi stallo dâm gæðge lusâ. Dât âlmai gæc'ca dâl suole, mайд bâr'ga dâinâ gëðgiin, guod'da-gq vai fierât. De álgii stallo fierâtit, i nágâd guod'det. De éur'vi dât âlmai: »Álë fierât gâl, muttö guoddë! guod'da de sqn-ge, i-ge sqn lâvi fierâtit.« De suor'gânii stallo, de viekkâlii mæc'cë-raigë. Nû mânâi stallo bâttârussii, jâ dqbbë læ dâl. De, de nqgâi, de i sâd'dâm sât mikkege. Mânâi bâttârussii dât stallo, i-ge æmbö duos'tâm lâkkânit dâm âl'bmas lusâ. Nû giew'râ læi dât âlmai, jâ dâst læi námmâ vel Vuolab. Dobbë muttom vuonâst dât âsâi. —

gq sqn gul mānna dqkkō, de gāl'ga ræn'gā mānest boattet suole, nu attē stallo i gālgā fuomašit attē væk'ke sūst læ. Jā de boatta dqkkō hæi'bom-sāggjai jies dāt álmai, jā stallo māi læ juo dqbbē, de gāw-nādæigā.

Ræn'gā vel i dit'tum gqs'tege, jā de jærra stālost, i-gq sqn biipo vel oažžō jukkāt, qw'dāl-gq soai al'gebā hæi'bot. Nā de stallo suovāi nu būrist, attē: »oažžok gāl jukkāt.« Nā de bōldii dām biipos, dās'sa-gq nqgāi, buok-rāk guorrāni. I dit'tu ræn'gā. Nā de jārāi, attē i-gq sqn nubbe vel oažžō jukkāt, nubbe biipo vel boal'det. Stallo addii lqbe, attē: »oažžok gāl.« Nā, nqgāi vel dāt-ge, muttō ræn'gā i qidnu; de bālla, attē gqd'dam læ dāl stallo sū gāl. Adno vel goalmad biipo jukkāt. Stallo luoi'ta vel dām-ge. De nqkkāgqđii vel dāt-ge, de āicāi rængās, de livcii dāl boattemin gāl. Jā de ēuož'želii gulold bājas dāt álmai, jā de ar'vālii dāinā stāloin, attē jus soai mākka gæd'cālæbā hæi'bot dāl.

Jā de læi bāgādām dām rængās, attē goas soai al'gebā hæi'bot, de sqn dāl doalla stālo dqkkō sēlgii, gqst dāt ræn'gā boatta, āmās stallo oai'dnet. Jā de viegái ræn'gā nu jofttelit mq læs buk'tam, jā de ēug'gii dām stālo guow'do sælge. De buvtii gāl gqd'det dām stālo. De stallo vel dājāi nā, attē: »gq sqn livcii diettam, attē ræn'gā dūst læ, ik livcii jukkām goalmad biipo vel dāllē.« — Dāt læi mānemuš sadne stālost. Jā de mqn važ'zelim dqbbē erit — mqn leggjim dqbbē dāllē — jā vul'gim ruok'töt. De bācci dāsā gqlmās: dāt gqd'dum stallo jā dāt álmai vel ræn'gāinis.

Sierrälägas tiidák jā jakkok. — Forskjellige slags overtro.¹

Ārdnā-haw'de

læ dāggar bai'ke, gqsâ sil'bā-rudāk læk vur'kijuvvum ædnām sisâ boarës āigiin. Gq arvo mel 100 (ēuottē) jāge læ(k) dievvām, de al'ga dāt buollet juokkē jonsuk-ijā. Jā gq dāt suovvå qidnu jonsuk-ijā bōrgestämēn, de āigušeggji gāl ædnāgāk mānnāt dqkkō jā oažžōt dāid rudāid. Muttō dāsā gai'beduvvu stuorrā roak'kādvuottā jā jallo-vuottā, dāstgō mān'gālāgas gqbmutād'dāmāk gul'lujik jā qidnujik dām buol'le ārdnā-hawde lut'tē. Muttō māid sqn vel gulās jā qiniš, de gāl'ga sqn qrrot jāskā, i gālgā jienadit māi'dege, i hällät, i boagostit, i vela mqg'gjít-ge, jā i ei'sige suor'gānit.

Gq sqn læ dāst ēqk'kamin, de oažžō sqn oai'dnet maŋ'gā āmās tingā. Vuost boatta gum'pi cāggās njālmiin; gq i suor'gān, de dāt mānna mædda. De boatta guow'žā bājeduvvum rabmain, degō dqš'kit

¹ Fra Karasjok. Optegnet av prost BALKE. Om det første av stykkene er det uttrykkelig oplyst at det er meddelt av klokker ISAKSEN.

āigušii jāmas. Dâs'tō boatta gērbmâs degō gier'do, mi āigušii gies-sâlit su birrâ. De boatta goas'kem cāggâs gâzzâi ēuolâstâm dittii oai'vei.

De buollegoatta ārdnâ-haw'de hir'bmâdit, jâ dqllâ-njuok'câmâk njiw'žuk su âlâ, jâ de dâs'tō mâida vâre-lâgân stuorrâ cāzek firrik su âlâ.

Gq buok dâi qwdâst i læk suor'gânâm, de boatta sappan jâ gæssa storrrâ suo'i dnë-hékki, jâ dât læ vad'dasâmös aš'se sat'tet jiežâs doallât bøkkusæmest erit. Gq i bøkkusâm i-ge mqg'gjim, de bøttik vuovsak doarödëddiin, degō sū âlâ boadašeggji. Gq i mur'delâm erit, de boatta mânemus'ta qk'tâ hirbmos stuorrâ cāp'pis vuok'sa, mi bargödëddiin boatta su âlâ gei'gijuvvum c̄qrviin doarostâm dittii sū jāmas. Dâm cōar'vei gâl'ga sqn dqpit bâlotâgâ, jâ de jāmalgâ. Jâ gq fâst ælaskâ, de sqn læ doallâmin ruttâ-giisa cōaw'dâgist.

Bâra.

(Sadnë-vâjâs: Dât cōk'ki degō bâra).

Āmed râkkâd álcis bâra nā: Dât val'da snal'do jâ giessa laige gâs'ko dâm birrâ jâ bøsso laige sisâ, — dât gâl'ga læt vai'bmo. De al'ga biebmâdit jâ law'lo: »Sullë lullë lullë lullë lullë, — -juvvum, bâle hæggâstâm âddam.« De njui'ki bâra æll'en jâ jærrâlâ: »Mi bâr'gon gâl'ga?« Dâllë oaž'zo āmed mærredit, mайд dat'to bâr'gon, jâ dâggja: »Cōk'kit vuojâ.«

De læi muttom āmed râkkâdæmën bâra, jâ æra qlmuš læi guow'-lamin ræppen-raigë jâ fak'timin, dâs'sagq bâra æll'a. Dâm i diettam āmed. Dâll'an gq bâra æll'ai jâ jærrâlîi: »mi bâr'gon gâl'ga?«, de fas'tedii dqt ræppen âl'dë: »Cōk'kit bâikâ jâ lužâ.«

Bâra i mattë dâkkât ærâ lakkai gq vuostâs sâne miel'dë, jâ bâra cōk'kii nu ădnâg bâikâ jâ lužâ, attë āmed ăibâs hæðastuvâi, jâ i sqn diettam, mq gâlgâi bir'git.

Giettâ-šiellâ¹

læ dât, mайд sqn gutti gâl'ga garvötit jab'me, gâl'ga câdnât gittii, âmâs giettâ gal'dnât dâhjë šâd'dât gqluš. Dâggar ſiellâ i dqk'ki læt nakkest, liiest dâhjë gag'gasist dâhjë mân-ge bivtâs-bittast, muttö gâl'ga læt jqgö ruttâ dâhjë suorbmâs dâhjë nallö-goatte dâhjë guod-dâtak dâhjë skierâk jâ mi æra læž'ža ruowdest, væikest dâhjë mëssigist.

Dâm aigë æi ânë qlok dâm; âlmâke gaw'dnujik soabmasâk, erinoamažit boarrâsâmös ql'bmuk, guðik æi dattö garvötit jab'me giettâ-šielatâgâ.

¹ Sml. câl'bmë-šiellâ 'finnelønn': »Gø dât gutti gaw'dna, i oaž'žo câl'bmë-šielâ, de i sqn æmbö mattë gaw'dnât . . .«

Goaradus — guoržo.

Gq qlmuš læ nuotte gæssemin, já lqddě-čiw'gâ boatta nuotte sisâ, de dâggja qlmuš: »Däl i boadě mikkege, gq duot goaradus bqdii nuot'tai.« — Sæmmâ lakkai, gq qlmuš læ rak'kânæm n luos id biw'det, já cuobbo boatta f rbmii  l , gq qlmuš læ g  n  s  m n. De dâggja qlmuš: »I l k v r't  sup'pit, gq duot goaradus bqdii f rbmii  l .«

Muttom  l'bmak K rasjog st qidni stuorr   cuow'  -spierro, j  de d k ar'v leggji nuotte sup'pit. Gq sup'pim leggji nuotte, de idii goals - iw'g  siedg  vuol j  vuoj i nuotte sis , i-ge vuol'gam d st  rit, gq moad'd  f dn s leggji birr  nuott   l'd  duogg  d gg . Muttom k d ggjik: »Hei, d t guor o bqdii nuotte sis !«   rak a i jiedn d m i'dege. Gq nuot't -b tt  l i juo l kk n m 5-6 (vit t  gut't ) s l   rit gaddest, de v wd i nuot't  nu n nnusit, att  i b ess m   r  lakkai gq fer't jeggji g i'kot vuoll -b liid b jas, nu att  nuot't  sh dd i  ib s lqk't sii   z -oai'vai. Gq nuot't  l i ges'sujuvvum gad'dai, de i l em  emb  qk't -ge  cuow'  . De d j i  era  l mai: »I l k im s, att    p fid'nim m i'dege, gq d t goaradus bqdii nuot'tai.«

**D lu  m anoi-n m k j  m rk -b ivek. — Gamle
m nedsn v og merkedager.**

D lu  m anoi-n m k.

1. Q�d�j�ge-manno.	8. �njil'��-manno.
2. Guovv�-	9. B�r'��-
3. Njuk'��-	10. Vuot'ked-
4. G�r�n�s-	11. R�g�d-
5. Cuo�s-	12. G�lguk-
6. Miess�-	13. Juow'l�-
7. G�ss�-	

M r'k -b ivek:

1. jan.: q d j ge-b i've el. q d  -b i've.
6. jan.: loap'pa -b i've.
2. febr.: gin't l -b i've².
24. febr.: M tti-b i've.
25. mars: Marja-b i've³.
14. april: g ss -b i've⁴.
1. mai: Val'bur-b i've⁵.

¹ Ogs  kalt *G ss -b r'ge* el. *G ss b r-manno*. ² D ll  jqr'g l guow'   nubb  b ll i. ³ Gq d ll  muot'ta, de s  d  luoss -j kke. ⁴ D ll  al'g k suvv'-ij k, m k l k qv ce. Buok d i ij i gq g l'bma, de l e gukk s g rr  g dd . Jqs nj zod qw'd l g lm  m n mu s ij i, de l e vel muttom mud'dui  ieg  g dd . M n mu s suvv'-igg j  l e Ir'jan. ⁵ D ll  boatta  onje.

3. mai: (k)ruosmēs¹.
 16. mai: boarēs (k)ruosmēs.
 18. mai: Ērki-bæi've.
 25. mai: Ur'banus el. Ur'ban-bæi've².
 31. mai: boarēs Ērki-bæi've³.
 24. juni: jqnsuk-bæi've el. miccāmar-bæi've⁴.
 25. juli: Jāgab-bæi've⁵.
 24. aug.: Bar'dē-bæi've⁶.
 29. sept.: mikkālmās el. mikkālmis.
 1. nov.: hallēmās el. hallēmis⁷.

Q b m e l - v â k ' k o [qbmer-vâk'ko] læ vuostâs vâk'ko septæm'bér mānost. Dâllé jaw'ka guolle jogâin jâ jâwriin, nu âtté aei jaw'rë guolek bâñâ, aei luosâk njuikö, i-ge qlmuš fid'ni guole. Ql'bmuk nâw'dik âtté caccë-hal'dijâžžâk læk qž'žum buok gûliid ãdnâm-vuolaš râigiidi sikkë joggâin jâ jâwriin.

Septæm'bér mâno loappâst læ ruške ai'ge.

IV. Sāmē-giel brēvâk. Lappiske brev.⁸

Hr. N. N.

Buorë bæive jâ dârvâ, mu us'tebâm! Mqn hâlâdâm duinâ dâm bâber-bitta bôk'té. Mqn ãlam dær'vân, jâ mu dallo. Mqn ãlam dudnji erinoamažit dâm birrâ: ik-gq livçî nu buorrë âtté sad'dik munnji 2 kilu kâfid, 1 kilu sqk'kâr, 2 marke duppak, jâ sad'dik ačce miel'dé, jos læ vêjulâš.

De ãlél dær'vân, mu us'tebâm! Mu ãmedist dârvuodâk dqđ'nuidi, du ãmedii jâ dudnji.

N. N.

Her N. N.

Buore bæive ja dierva mu usttebam! mon halladam duina dam babbarbitta bokte. mon ãlam dârvan ja mu dallo. mon ãllam dudnje erenoamažet dam birra ikko livçé nu buorre atte saddek munje 2 kilo kafid 1 kilo sokar 2 markke dubak ja saddek Ačce mældde jos læ vejjolas. de æle dârvan mu usttebam! mu ãmedest dârvuodak dodnoidi du ãmedi ja dudnji.

N. N.

¹ Dâllé al'ga al'do guod'det. Val'dö-guoddëd bis'ta boarës ruosmës raggjai. ² Urbek ittegöttik sôgjidi jâ siedgâdi. ³ Dâs'sa gâl'ga qmii-bieb'mo bis'tet. Dâm dítii rav'vi ač'ce bardnes: »Bardnažâm, muité boarës Ērki-bæive vitko!« — Jqs mân vânes læ qmii-bieb'mo, de fer'ti álmâke ses'tujuvvut dâm aï'gai, nu âtté juokkë ūbet oaž'zo vitkužâ-ge, jqs i gâlgâ jabmet nælgest; dâstgö dâllé læ vis'sasii čoaskes. Gq dât bæi've læ mædda mânnam, de i dârbâs ãmbö bâllât dal'vë-dalkest jâ čoas'kemist. — Er'ki jies dâggja, gq boatta: »Dâl læm mqn vel dqrkâin, muttö Ur'banus (ɔ: efter gammel stil) gq boatta, de læm qvtâ baisted.« ⁴ Dât læ bik'kâboal'dem-bæi've. — Čuoikâ al'ga, jâ bis'ta Jägab raggjai dâhjë dâm mânñëlli. ⁵ De bôdii läjö-aï'ge. ⁶ Dâllé gâlgâsii læt garves laggiö-bâr'go, muttö . . . Måggar dal'ke Bar'dë-bæivë læs, de læ qbâ čâk'ci, — dâm læm oai'dnam mqn-ge. ⁷ Dâllé lâvi njâzodit. Dât læ golguk-njacco.

De fleste av disse noter er etter optegnelser av prost BALKE.

⁸ Av prost BALKE's samling. Originalortografien er gjengitt med petit.

Mqn im mattē boattet val'gii, dainâ-gq mūst læ loawdékæt'ta vistek.
Mqn fer'tim vuol'get bâjas bêssiid lqg'got. Dâm im mattē mânedit,
dainâ-gq bæs'se-njâlle i læk æmbö-gq qk'tii jâgest.

Karasjok 14/7 88.

N. N.

Mon im matte boatte valggi, dainago must læ loavdekætta vistet. Mon fiercen
vuolget bajast besid loggot. Dam im matte mannedit dainago bæsse njalle i læk
æmbogo okti jâgest.

Karasjok 14/7 88.

N. N.

. . . vuonâst dâm 21, 8, 88.

N. N.

Mu rakkes mield-lqnestuvvum viel'ljâ! Ar'bmo jâ rafe lëkkus
duinâ, jâ Bâssevuoingâ sær've, d. l. qk'tâvuottâ, aigest jâ âgalâžžât!

Mqn ãlam dær'vân buok-vægâlâžžâ giedâ bâjas-doalâtusâ bok'te,
jâ dâm sæmma diwrâs arbmo sâvâm mâida digjiidi-ge.

Mi læp bai'kai boattam dâm 5. aw'gus dâhjë lqgad gæssé-sqdnâ-
bæive, jâ læp fid'nim 26 roagga fâdnâs vuollai.

Jâ dâl âin baeg'ga vãestâ-bæl'de hir'bmâdit guolle, jâ mûst læ
gârrâ miellâ dqkkö vuol'get moaddë vâk'kui, muttö i læk skip'par.

Di gâlgâbëttit ãinâs çoak'kemii boattet. Coak'kem-ai'ge læ, d. l. gâl-
gâsii læt al'bmug gai'badussâ miel'de, 16. gæssé-sqdnâbæive. Jâ dainâ
lägiin gâlgâsii al'get 14, 15. septæm'bër, bis'ta 17, gan'skë 18. raggjai.

Jâ de ãle dær'vân! Vâimulâs dærvuodâk æd'nasâd jâ aëcasâd jâ
viel'ljâsâd jâ oabbað-guk'tui jâ Qwla ed'nud dâllui. Mqn livcim gâlë
qw'dâl juo ãcallam diggjidi, muttö dille i læk læmâs.

Us'teblâžžât

N. N.

Jâ jqs døn aigok boattet, de ãälë dâm birrâ munjni! Gqlost ik
gâlgâ bâllât; mqn valdam din vuos'ta dâdë miel'de gq sattam.

Us'teblâžžât. Ælë dær'vân!

. . . vuonast dam 21, 8, 88.

N. N.

Muo rakis mieldlonestuvvum vielja, armo ja rafe lekos Duina, ja basevuoinga
særve d. l. oktavuota aigest ja agalaçat!

Mon ãlam dærvan buok vægalača gieda baijas doaladusa bofte, ja dam sæma
divras armo savam maida digjidige. —

Mi læp baikai boatam dam 5 August daihe logat gæse sona bæive, ja læp finim
26 roaga fanas vuolai.

Ja dal ain bæga væstabælde hirmadet guole, ja must læ gara miela doko vuolget
moade vakoi, mutu i læk skipar.

Di galgabet ainas çoakemi boatet. Coakem aige læ, d. l. galgaši let albmuk
gaibadusa mielde 16 gæse sonabæive. Ja daina lagein galgaši alget 14. 15 September,
bista 17 ganske 18 ragjai.

Ja de æle dærvan. Vaimolas dærvuodak ædnasat ja Aëcasat ja Vieljasat ja
oabat guoftai ja Ola enot daloi. Mon lifcim gale oudal jo ãalam digjeidi, muto
dile i læk læmas.

Usteblaçat

N. N.

Ja jos don aigok boatet, de ēale dām bira munje, golost ik galga balat mon valdam din vuosta dedemieldego satam

Usteblačat. Æle dærvan.

N. N.

Us'teblāžžāt ēal'lujuvvum Hærra sis'tē. Mqn mui'tálām dqbbē gost mqn læm, oanékâš mui'tálusâ, dâm áttē mqn ælam dær'vân Ibmel vække bqk'tē, jâ æra ql'bmuk mайд éllik dær'vân dabbē gost læm. Jâ mui'tálām biwdo birrâ, mōvt dát læ. Dát læ lai'témæt'tom. Guolle læ aibâs buorré jâ vâl'lje, muttō sæk'te i læk vâlljest, muttō læ dâm værdë, áttē mærâ al'dé bæssa ællet ain. Jâ mui'tálām dâm birrâ, mайд mi læp dast mânna biw'dam, gq éllim baikest. Mi læp biw'dam dâm guovte vakkost 22 roagga jâ bæle. Jâ im šât diedë mui'tálit nu qlost mài'dege. Buok ql'bmuk biw'dik bûrist jâ éllik dær'vân, jâ mi mайд ællep dær'vân buokkâk dâm raggjai. Mqn ælam dær'vân, jâ dâm sæmma dudnji mайд sâvâm, áttë dqn-ge mайд ællašik dær'vân dâm fâmulâš Ibmel vække bqk'tē. Jâ muite mû-ge du väggjulus-bœiviidâd sis'tē! Muttō ik gâlgâ ád'det lqkkât æraidi dâm fâstës cällâg. Jâ de ælë dær'vân Hæ'r'a Jesus nammii. Amën.

N. N.

Usteblačat ēalojuvvum Hærra sist Mon muittalam dobbe, gost mon læm, oanekas muittalusa dam, atte mon ællam dervan Ibmel veke boft, ja æra Olmuk maid ælik dervan dabbe, gost læm. Ja muittalam Bivdo birra, moft dat læ; dat læ laittemetom. Guole la aibas buorre ja valje mutto sëvte i læk valjest. Mutto læ dam verde, atte mera alde bessa ællet ain. Ja muittalam dam birra, maid mi læp dast mânna Bivdam, go ællim Baikes: mi læp Bivdam dam guote vakkost 22 roaga ja bele. Ja im šât diedde muittalæt nu ollost maiddege. Buok Olmuk Bivdik Burrist ja ællik dærvan, ja mi maid ællæp dervan Buokkak dam ragjai. Mon allam dervan, ja dam sæmma dunji maid savvam, atte dongæ maid ællašik Dærvan dam famolaš Ibmel vekke boft. Ja Muitte muge du vagjolus bœividad sist. Mutto ik galga addet lokat ærradi dam fastes cälal. Ja de ælle dærvan Hærra Jesus nami Amen.

N. N.

Mайд vuos'tai-valdak dqn, ânë luttad dâm, jâ lêkkus diettémæt'tom ærrasiidâ, mi dâm sis'tē læš.

Dqn rak'kasâm!

12/6 85.

Mu bisövâš jâ vâjaldâttékættés us'tebâm, niei'dâ N. N. sdatter, mqn aigom duinâ vâhaš us'teblāžžât jâ rak'kasit sârdnudit dainâ bâber-bittažžin, dâm mайд mqn læm mu vaimostâm jurdâšâm, jâ dast aigom mqn dudnji oanékâžžât (callet) jâ vâhaš âlmotit mu jur'dâgâm. Mqn læm jurdâšâm jur'dâgistam, i-go-sqn dát livcî hêivulâš dudnji, mайд âlmotâm mqn dast. I-gq dát livcî hêivulâš, áttë moai algašeimë ar'vâlit qk'tâvuodâ birrâ, jqs Ibmel dâm læš oai'dnam nüvt buorren mqn'nuidi? Dâsâ mqn vuordam düst qvtâ hui oanékis vas'tadusâ us'teblâš vuollégâšvuodâin.

Dû sârdnutâlâm mqn us'teblâšvuodâin; âlë, rak'kasâm, værran dâm mu qk'tâ-gær'dan jæraldâgâst, mайд juo læžžâm du qw'dii b iggjâm! Im læk mqn ccallam dâm du bil'kedâm vâras, muttô mqn

sardnom duodâi, mайд juo мон сáрднуžам njalmalážžát já maidai čállágå bok'té duinâ. Mu vaimost læ rakkessuottâ du vuos'tai, já dâm díttii sardnom, im bil'kedéddiin dû, im-ge bággjél-gæc'čâmiin. Dâstgö ik dqn læk nu hæggjo já dqk'kimæt'tom, átté мон дû gâlgâm ádnet bil'kon já nárrâ-sájest. Im ei'sige dâm dâgâ. Dásâ dqn oažžok roak'kâ, rakkess us'tebâm, jak'ket, maid мон dâst dudnji cêlkijâm. Cælkam vel: álë dqn dâm gaddë já jurdâš, átté mi dædnö-gadde bardnek æp fuolâ dist, já maidai átté mi bággjél-gæc'čâp din. Jqs ærak dâm dâgâžik, de im мон dâm dâgâ; dâstgö diedë dqn, átté i læk gæsâge mærredum, gutti qost val'da akka, dâhjë boadnja fâst nissun-olmuš. Cælkam: jqs læs oai'dnam Ibmel dâm, átté moai gâl'gi duinâ sâd'dât qk'tân olmužin, nuvtgö Hæ'r'ramek cæl'ka naitös-litto ásâteddiin, átté álmai já nissun, soai gâl'gâbâ lët qk'tâ oaž'že já vârrâ —. Vârotâm мон, átté æi dârbâš dâm oaž'žot qk'tâge diettet, qw'dâl-gq dât dappatuvvâgoatta. Čâlë vas'tadusâ dásâ fâr'gâ, gq læs vêjulâš! Dærvuodâid müst.

N. N.

Maid vuostaivaldak don ani luttag dam ja
lekos diettetmættom ærrasida mi dam siste læs.

Don rakkasam.

. . . 12/6 85.

Mu bisovaš ja vajaldattekkættai usdibam nieida N. N. sdatter, mon aigom duina vehaš usdiblažat ja rakkaset sardnodik daina babbar bittasin, dam maid mon læm mu vaimostam jurdâsam, ja dast aigom mon dudnji oanekâžak ja vehaš almotik mu jurdagam. Mon læm jurdâsam jurdagistam igoson dat lifce heivolaš dudnje, maid almotam mon dast. Igo dat lifce heivolaš, atte moai algaseime arvalik oktavuoda birra, jos Ibmel dam læs oaidnam nuft buorren monnoidi. Dasa mon vuordam dust ofta hui oanekeis vastadusa usdeblaš vuollegašvuodain.

Du sardnotalam mon usdeblašvuodain, ale rakkasam værran dam mu oktagærdan jæraldagast, maid jo læcam du ovdi bidjam! im læk mon čallam dam du bilkedam varas mutto mon sardnom duodai maid jo mon sardošam njalmalažat ja maidai čallaga bokte duina. Mu vaimost læ rakkessuotta du vuosdai, ja dam ditti sardnom im bilki-dedin du imge badjelgæc'čamin. Dastgo ik don læk nuft hædjo ja dokkemættom, atte mon du galgam adnik bilkon ja narrasajes, im eisige dam daga, dasa don oažok roakka rakkis usdeban jakket maid mon dast dudnji celkésam, cælkam vel: ale don dam gadde ja jurdâš atte mi dædnogadde barnik æp fuola dist ja maidai atte mi badjelgæc'čak din, jos ærak dam dagašik de im mon dam daga, dastgo diede don, atte i læk gæsâge mærredum gutte gost valda akka, daihe boadnja fast nisson olumuš. Cælkam: jos læs oaidnam Ibmel dam, atte moai galge duina sâddak oktan olmošin, nuftgo Hærramak cælka naiduslitto asatedin, atte almai ja nisson soai galgaba lët okta oaž'že ja varra. Varotam mon, atte æi darbaš dam oažok oktage diettik ovdalgo dat dappatuvvâgoatta. Čale vasdadusa dasa farga, go læs vejolaš. Dærvuodâid must.

N. N.

Rakkess us'tebâm M . . . !

Dâl мон fer'tim qp'pitii dudnji girje čallet, gq dqn ik čâlë munnnji girje, vaikö dqn leggjik ai'gum čallet munnnji girje. Já мон læm vuor'dam düst girje, muttö im læk qž'žum. De dâm díttii мон algam jies čallet, gq мон læm qw'dâl oai'dnam átté dqn duššë loppedâk, já ik-ge čâlë.

Dqn gâlgâk čallet munnji girje, jqs dqn aigok læt mu moar'se; dâstgö dât læ haw'ske munnji, gq mqn oažžom dûst girje, nugö dqn jieš læk cælkam. Jqs dqn ik ēajét munnji dâm vuollégâšvuodâ atté čalak munnji girje, de ik dqn qbbâ rakkest-ge æmbö mū, jâ im mqn-ge dattö dâggarâžžâ, gutti dušše čalmii-bælæ læ moar'se, jâ sælge jqr'gâl, de læ ãera lakkai, jâ dâllæ læ(k) buokkâk buorek. Jâ rak'kasâm, ik dqn dârbâš mailme gul'dâlit, maid dât hâlâš. Mqn im bérust dâst im væhaš-ge, dâstgö dât læ nu gieles gq læš vêjulâš. Ik dqn dârbâš dâm jurdâsit, atté mqn aigom du hil'got. Dâm mqn im aigö ei'sige bâr'gât; dâstgö mqn qk'tii læm dudnji cælkam, atté mū bælest gâllæ læ mqn'nu ar'vâlus nânos. Muttö mqn aigom fâr'gâ boattet gûssiguim du lusâ, jqs dqn læk . . . , dâhjë jqs dûst læ dâggar miellâ gq qw'dâl læ.

Rakkes us'tebâm, im mqn diedë dudnji mui'tâlit. Min ql'bmuk gâllæ ellik dær'vân, ãerak, muttö mqn im læk dâl oallé dârvâs: læm il'la-véjii nuorvö-dâwdâst. Mqn aigom mui'tâlit, rakkes moar'sažâm, mq ql'bmuk hâllik jâ læ(k) mui'tâlâm ač'čai, atté mqn læm nai'tâlâm N. N. Marjain; jâ dâl sâkkâ læ mietta buok qbbâ gaw'pugist jâ Ånarist maid. Ač'če læ dâm munnji mui'tâlâm, muttö im mqn gaddë dâm sâd'dât; jqs dqn valdak mû, de dqn oažžok mu qw'dâl. Gâlgâk ãinâs čallet munnji girje, atté aigok-gq val'det mû. Mqn aigom jieš boattet du lusâ sâgâidi, jqs Ibmel suovâš dârvâs-vuodâ, — atté bâlâk-gq dqn dâl müst, nugö dii'bma dâkkik, atté mânnik qbbâ baikestâd erit mu qwdâst; degö vâšalâžžâ qwdâst mânnik bâttârussii. Jqs mqn dâl oainam, atté bâttârâk müst erit, de oažžok mû dittii mânnât qost buoreb(u) gâwnâk, — mqn gâllæ im dâllæ æmbö bérust dâggarist, gâllæ mqn gâwnâm dâggar(â) gutti i bâlâ irgestis. Dâstgö dât i læk riek'tâ, atté jieš âd'da lqbe irgastâllât, jâ fâst bâttârâd'dât. Im mqn dâm dittii læk næw'rë-mielâst du alâ, muttö mqn dušše mui'tâlâm dudnji, atté i dâl nû hei'vi ællet dâm mailmest. Dâhjë læžžâk dqn, dâhjë mqn, — guk'tuk moai gâl'gi læt rakkeslâžžâk goab'bâg guoi'bmasâmë, goas moai oai'dnâled'ni.

Min ql'bmuin gâl i dârbâš bâllât. Dâk gâllæ læ(k) buokkâk mielâst dudnji. Muttö din ql'bmuk, mqvt dâk lež'žik, — gi dâm dietta? Jqs dâk æi suovâ munnji nieidâsek, . . . de dâm dittii mqn dattom dâm vis'sâ diettet, atté aigok-gq val'det vai ik. Dâl dqn gâlgâk čallet munnji vis'sâ, atté læm-gq mqn dûst vâimulâš ir'ge vai im.

Í æmbö dâm hâvë, rakkes moar'sažâm. Älë dær'vân Hærra nammii!

. . . 13/4 88.

N. N.

Rakis ustebam M . . . !

Dal mon fertem čalet oppeti dunje girje go don ik čale munje girje vaiko don lejik aigom čalet munje girje. Ja mon læm vuordam dust girje mutto im læk ožžom, de dam dite mon algam ješ čalet go mon læm ovdal oainam atte don dušše loppetak

ja ikge čale. Don galgak čalet munje girje jos don aigok lær mu moarse; dastgo dat læ havske munje go mon oažžom dust girje nugo don ješ læk cælkam. Jos don ik čajjet munje dam vuolegašvuoda, atte čalak munje gírje de ik don oba rakistge æmbo mu ja im monge dato daggarža gutte dusé čalmibæle la moarse ja sælge jorgal de læ æra lakai ja dalle læ buokkak buorek. Ja rakasam ik don darbaš maijleme guldalet maid dat halaš mon im berost dast im vegašge dastgo dat læ nu gieles go læš vegjolaš. Ik don darbaš dam jurdåset atte mon aigom du hilgot, dam mon im aigo eisege bargat; dastgo mon okte læm dunje cælkam, atte mu bælest galle læ monno arvalus nanos; mutto mon aigom farga boatet gusiguim du lusa, jos don læk daihe jos dust læ dagar miela go ovdal læi. Rakes ustebam im mon dieðe dunje maidege muitalet. Min olmuk gale elek dærvan ærak, mutto mon im 'læk dal oale diervas læm illa vegje nuorvo davdast. Mon aigom muitalet rakis moarsačam moft olmuk halek ja læ muittalam aččai atte mon læm naittalam N. N. Marjain; ja dal sakka læ mieta buok oba gavpugest ja Anarest maid. Ačče læ dam munje muitalam, mutto im mon gade dam šaddat, jos don valdak mu, de don oažžok mu ovdal. Galgak ainas čalet munje girje, atte aigokgo valdet mu. Mon aigom ješ boatet du lusa sagaidi jos Ibmel suovaš dærvasuoda. Atte balakgo don dal must nugo dima dakkek atte manek oba baikested erit mu ovdast dego vasalaž ovdast manek batrussi. Jos mon dal oainam atte batarak must erit de oažžok mu diti mannat gost buoreb gavnak mon gale im dalle æmbo berost dagarist, gale mon gavnam dagar gutte i bala irgestis, dastgo dat i læk riekta atte ješ adda love irgastallat ja fast bataraddat. Im mon dam ditti læk nævre mielast du ala, mutto mon duše muitalam dunje atte i dal nu heive ælet dam majilmest; daihe læžak don daihe mon guktuk moai galge læt rakeslažžak goabag guoimsæme goas moai oaina ledne. Min olmuin gal i darbaš ballat dak gale læ buokak mielast dunje, mutto din olmuk mov dak ležžek gi dam dieta. Jos dak æi suova munje nieidasek de damtiti mon datom dam vissa dietet, at aigokgo valdet vai ik. Dal don galgak čalet munje vissa atte læmgo mon dust vaimolasž irge vai im. I æmbo dam have rakis moarsačam. Æle dærvan Hærra nammi.

... 13/4 88

N. N.

V. Sāmē-giel girjiin jā aviisāin val'dujuvvum. — Utdrag av lappiske böker og avisar.

Bittak J. Turi mui'talusåst sāmii birrā. — Utdrag av Johan Turi's beretning om lappene (»Muittalus samid birra«).

1. Mqñ læm qk'tâ sabmélâš gutti læm bâr'gâm visut sāmii bârgoid, jā mqñ dqwdâm visut sāmii dile. Jā mqñ læm ibmerdâm, åtté Ruotâ hal'litus hâliidâ min vækkëtit nu qlo gq sat'ta, muttö si æi oažžo riek'tâ čiel'gásâ jur gqvt dát læ min ællem jā dille, dâinâ-gq sabmélâš i satté jur jus'te čil'git nū gq (dâ)t læ. Jā dâsâ læ dát sivvâ: gq sabmélâš boatta mqskos-gammërii, de sqn i ibmerd balljö mâi'dege, gq i bieg'gâ bâsâ bqssot njune vuos'ta. Su jur'dâgâk æi gqlgâ, gq læ(k) sæinek jā mqskos oaive nâl'dë. Jā i læk-ge buorrë sudnji qrrot suk'kis vûwdii sistë, gq læ lieg'gâ il'bme; muttö gq sabmélâš læ âllâ vârii nâl'dë, de süst læ qbâ čielgás jier'bme; jā jqs dqbbë livčui čoaggam-bai'ke soamës âllâ vâre nâl'dë, de vâjalii sabmélâš čil'git qbâ bûrist su jiežâs ásijiid. Mqñ læm jurdâšâm, åtté dát livčui buorëmus, jqs livčui dâggar gir'je mâsâ læ visut čal'ljuvvum bâjas sāmii ællem jā dille, vai i dârbâš jærrât: »gqvt læ

sāmii dille», jā vai æi bæsâ bqdnjât nubbē läggji dâggarâk gudik hâliidik sāmii nälâ gielestit jā bqdnjât visut bærë sāmiid sivâlâž'žân, gq læ(k) riidok dälulâžžâi jā sāmii gâskâst Nqrgâst jā Ruotâst. Jā dâsâ fer'ti čallet visut dappatusâid jā čil'gitusâid, vai boadalii čielgâs, nu âtté ibmerdik juokké qlmuš. Jā læ dât nubbiidi sāmiidi-nâi haw'ske gullât sāmii dile birrâ. —

Med originalortografién:

Mon læm okta sabmelaš, kuhte læm barkan visot sami bargoid, ja mon dovdam visot sami deli. Ja mon læm ibmerdam, ahte Ruoda halehus halida min væhkehít nu olo, ko sahta, muhto si æi oēčo riektâ čielgasa jur kot dat læ min ælin ja dili, deinago sabmelaš i sahte jur justi čilget nu kot læ. Ja dasa læ dat siva: ko sabmelaš boahta moskos kameri, de son i ibmir i baljo maidike, ko i biega bæsa bosot njuni vuosta. Su jurdakat æi kolga, ko læ seinit ja moskos oaive nalde. Ja i lække buore sutni orot suhkis vuvdit siste, ko læ liega ilbmi; muhto ko sabmelaš læ ala varid nalde, de sus læ oba čielgas jerbmi; ja jos dobe livčoi čoagan baiki soames ala vari nalde, de væjali sabmelaš čilget oba bures su ječas asjít. Mon læm jardašam, ahte dat livčoi buoremus, jos livčoi dakar kirje, masa læ visot čalojuvom bajas sami ælin ja deli, vai i darbaš jærat: kot læ sami dili, ja vai æi bæsa botnjat nube lagje, takarat, kuðet haliðet sami nala kielisti ja botnjat viso bære sami sivalačan, ko læ ridot talolačait ja samit kaskas Norkas ja Ruodas. Ja dasa fertijuvo čalat visot tapahusait ja čilgehusait, vai bodali čilgas nu, ahte ibmirtit juohke olmos. Ja læ dat nubide samidenai hauski kulat sami tili pira. —

Rat'kâmâ birrâ.¹

Gq al'ga rasse gq'l'dnâgoattet, de boazo hâliidisgoatta jækkalâ borrhât, jā mærâ-riikâst læ vânes jægel, mærâ-riikâst læ ðenâs sâjiin bærë rassé-ædnâm. — De sâmek al'gik râtkâšit dâggar biiriin qst i soabâ jøttet qvtâst, dâggar biiriin qst læ 5 dâhjë 8 duhatâ ar'vusâš ællo. Jâ boarës aigest æi læk âdnam gârdiid, muttô dußsé jâl'gis dievast læk si rat'kam, jâ jqs læ lâkkâ jaw'rë-njar'gâ, dât læ hui buorrë. Jâ de dâst al'gik nubbe oase bqc'cuid bâl'dâlit, čug'gijik sâbbiin bqc'cu bâttii, jâ dât mânnna érit, jâ dâm nubbe oase bqc'cuid gûddik livvâdit, jâ nû mânnik nubbe râw'dii ðelo, jâ de bqc'kijik gâs'kât. Jâ dât lâk'ke mi læ baccam, gq nubbek læk bâl'dâlâm bqc'cuidæsék ðâdâ, dât baccam lâk'ke læ dâl jur čielgâs, jâ de dât vuojétuvvu érit dâm mærë gukkas, âtté i qidnu, vai æi mâtâ².

Jâ dât nub'be lâk'ke læ ein sær'vë-ællo; dâk livvâdât'lik dâst, jâ al'gik dâm nubbe lâkke bqc'cuid bâl'dâlit sæmmâ läggji, čug'gijik bqc'cu bâttii, jâ muttom boazo mânnna qk'tâñagâ³ nubbé râw'dii, jâ muttom boazo læ nu jallo âtté vig'ga mâñas i-ge bâl'du⁴, vâikô čâskalii⁵, jâ dâm fer'ti viegâtâllât, dâs'sa-gq oažžo érit dqbbé, jâ dât dâkka qlo bâhast, dât bâl'lajik dâk bqc'cuk mâk leggji guð'dujuvvum, jâ jqs vela læi hil'bis qlmuš viegâtâllâme, dât bâl'da qlo bâhabut. Jâ dât râtkâ-goan'stâ læ dâggar, âtté dât i ábot âtté læ giew'râ dâhjë

¹ S. 5, under overskriften: Čakča kæsi bira. ² = amásek mâs'tât. ³ = qvtâ mânno. ⁴ = bâl'la. ⁵ = čâskalii.

fâlle viekkât, muttö gutti læ ðæp'pe rat'ket, jâ dâm ðep'pudâkkii gulla ðenémus, gutti læ sii'vui jâ i viggâ hoappost likkâdit. Dâk guðik sut'tik jâ al'gik viegâtâllât jâ vela gil'ljot bædnâgii-guim, jâ de bqc'cuk rut'tik jâ sækkanik, jâ de šâd'da qđdâ bâr'go. Jâ dâm sivâst daw'ja puttâdik, jâ gqst læ hil'bis-sqrtâg ql'bmuk, dâst læ vaives râtkâ jâ qlo ðen b bâr'go, muttö gq læ ðæpp s rat'kek, dâl'l  læ b le jâ vela ðen b al'keb râtkâ.

Jâ gq dâl dâk nubbek-n i l k  uol'dam s emm  l aggji jie  sek bqc'cuid, dâl šâd'da f st b t'kim-a'i'ge, jâ de dâl f st b t'kijik, jâ dql'vuk dâm baccam binna f st nubb  guw'lui j awkut kkii, jâ jqs b i've vela l , de guod tik v eha , jâ de livv d tik jâ al'gik f st s emm  l aggji  uol'det nubbe oase boc'cuid s k. Jâ gq l k f st q  z um v eha   qrr g , de f st vuoj tik dqkk  gqsa l k vuost s   qrr g  dql'vum.

Jâ de dâl nqkka b i've, jâ de  oag'g nik ised k  oak'kai ar'v lit, gqsa soappa bigg t gudige l kke¹  lost, jâ gq l k soapp m, gqsa g l'gik gudige l kke bigg t, de vul'gik r in r k² juokk  l k'kai. D t l k d l 3 l kke, 1 l k'ke l e s er'v -l k'ke, jâ s er'v -l k'kai g l'ga³ m ida r add uvvut⁴ r in r k goabb shii l kkii ql'bmuin, jâ d t d k'ku m id n .

Jâ gq l e buorr  dal'ke, de d l'l  g l r in r k d llik  elo, jâ gq i d d  âd'da, de f st r in r k b ttik  eloin, jâ de al'gik f st rat'ket s emm  l aggji gq vuost s  b ive;  ul'dik nubbek vuoc'  n, jâ gq l e un'num  ello, d t bit'ta mi l e s er'v -l k'ke, de al'gujuvvu guovt  guowlost  uol'det, jâ de  âd'da g s'kii d t s er'v -bin'na  lost, jâ d t l e b hamus a'i'ge. Jqs d l'l  l k siivot jâ   pp k, de d l'l  m nnna b rist jâ hoappost; mutt  jqs l k hil'b d k jâ  uerbek, jqs al'gik vieg t ll t nubbek, de fer'tijik vieg t ll t nubbek-n i, jâ de rut'tik summ l d h j  s akk -bqc'cuk, jâ d l'l  l vijik gil'ljogoattet b dn g -guim, jâ de rut'tik muttomiin qk'tii-n i, jâ jqs sqi'tik vela soam s m rk t g k⁵ d h j  d gg r bqc'cuk m k l k g ss g mer'kijuvvum, nubb i bqc'cuk nubb i mer'kii, jâ gq nubbek d w'dik bqc'cuid s k, de  âd'da r i'i'do, jâ de vieg t ll k nu qlo gq n kk k⁶, jâ billestik rat'k m , jâ  âd'dik d k vela doar-rot-n i d i n l'd ; de  âd'dik qlo  en b bâr'g t: d k s akk eggji n ,  tt  f st lei q d d  bâr'go nubb  b ive, jâ putt deggji n ,  tt  al'gi njuv d it nubb i bqc'cuid. Mutt  d olu  ql'bmuk d lli nu  qr'g  siid d ,  tt   i l em boazo nubbe siid st; jqs m n i nubbe siid ii, de vi  j i si d gg vid  f st  rit.

Bqc'cu-d awd i birr .⁷

Vuost s  l e  lub'bo jâ 2) g r'dne, 3) njunn -vikke, 4) ruod'n , 5)   g r-vikke jâ d gg r vikke mi d kka b tt n it s tt s je, oaivest jâ  ielgest jâ  oar-b lest. Jâ liv -vikke jâ oai'v -

¹ Der kan v re tre eller flere »l k'ke«. ² = guod t g jek el. boaz -v  zek. ³ = g l'gik. ⁴ = ar'v luvvut el. big'gujuvvut. ⁵ = god'd -b c'cuk. ⁶ = n g d k el. n g d k. ⁷ S. 14.

vuorre, jâ dâsâ læ goan'stâ êuop'pât bêlljiid érit. Jâ qk'tâ vikke læ dâggar, i læk nu vuométæbme-ge, muttö jorrra birrâ áttë birrâ alö, muttö i ruottâ, muttö va3'za birrâ jor'bâdâssii.

Cil'gitus væhaš dâi qw'dâlist mui'tâluvvum bqc'cuivikke-sqrtâi birrâ. — Šlub'bo læ dâggar, dât bqttânâ gâ3'zâ-gâs'kâ, jâ de al'ga sieggjot. Jâ njunné-vikke læ dâggar, dât ruob'bo njunne, jâ dât al'ga njuok'câmii jâ njal'bmai, jâ mânnna cqd'dâgii jâ de gæp'pâidi, jâ de gqd'da. Jâ gær'dne læ dâggar, áttë dât ruob'bodâ ruovse jâ bqt'titâ, jâ de sieggjodâ nü, áttë gâc'cik érit qlles ruovsek, jâ de al'do njoallo, jâ de dâr'venâ njal'bmai jâ mânnna gæp'pâidi jâ gqd'da. Jâ cágâr-vikke læ dâggar, áttë dât bqt'titâ cákkrârâ nü, áttë læ nu stuores jâ fâste. Jâ ruod'nõ-vikke læ dâggar, áttë dât boazo cæg'ho alö, degö livcui gož'žâme, muttö i boadë i mikke, jâ dât vikke al'ga gož'žâ-oarest jâ mânnna sisâ gož'žâ-rak'kui, jâ al'ga sieggjodit visut sis'kelusâid, jâ de gqd'da. Livcâ-vikke læ dâggar, áttë boazo læ muttomuin hui dârvâs oai'dnet, muttö guoirâdâ, jâ muttomuin boatta¹ dâggar, i bisö êuož'žot bâdâ-gæcće bqc'cust, dušše oaivé-gêžin gæssa bâdâ-gæže, jâ dât vikke læ dal'veg-nâi, muttö jieža vigek nqkkik dal'vai. Muttö šlub'bo bista muttomuin qlles² dalve, muttö i nu bâha læk gqit gq gæssëg, dâinâ-gq i læk gq muttom bqc'cust. Bak'kâ gësii lävi(jik) qlo bqc'cuk cálmetuvvât, — dât læk dâggar lqddek mâk bâs'tik cálmiid bqc'cust. Jâ sâd'da dât dâinâ-nâi cálmetæbmen, gq vai'ba giđdâg nü, áttë nqkka cál'bmë-buoi'de visut cállest érit, jâ de rqggâgâ cál'bme degö jâbmâ bqc'cust. Jâ jqs câs'ka nis'kë-suonâ nälâ, de mäida dii'gik cálmek. Jâ læ ák'tâ vikke bqc'cu-cálmiin, mi sâd'da daw'ja, mi gqc'cuduvvu diei'gë-câl'bme, jâ de dâsâ læ dâlkâs: dik'ke big'gujuvvu cál'bmai, jâ muttomuin riš'sâ. Jâ bak'kâ gësii læk dâggar diwrek mâk njui'kuk, jâ gq dâk læk qlo, de lâvijik boarës ql'bmuk lqkkât áttë dâllë sâd'da šlub'bö-vikke.

Bqc'cu bqrâm-³ jâ livvâdâm-äigii birrâ.⁴

Boazo livvâdâ idëdis-guk'su sâddâdëddiin, jâ dâk gqé-éujuvvujik guovsö-livâk, jâ de guotto gâs'kâ-bæivé raggjai, jâ de livudâ gâs'-kâbei-livvii⁵, jâ de guotto ækkëdâ raggjai, jâ de livudâ guovsö-vuoggjom-livvii⁶, jâ de vuol'ga jâ guotto gâs'k-ijâ raggjai, jâ de livudâ gâs'kiggjâ-livvii⁵. Dât i læk gqit jieža-gq⁷ buore guottom aige nu visses livâk qk'tânâgâ, dâi qw'dâlist mui'tâluvvum äigii, dâm sivâst gq næl'gë-jâgii æi bqc'cuk oaž'žo biebmo qk'tânâgâ, jâ dâinâ sivâin sâd'dik livvot dâllë, gq guttige oaž'žo biebmo, jâ i boazo ástâ dâhjé ælë guukka livudit næl'gë-jâgiin, jâ vâikô læ-ge guottom, muttö gq læ hæjös jægel, de i boazo ælë guukka livudit; muttö gq læ buorrë jægel, de livudâ nu guukka, áttë ræinar oaž'žo oaddet nu qlo áttë vuoinjâstâ

¹ = sâd'da. ² = gæžösl el. câdâ. ³ = guottom-. ⁴ S. 16. ⁵ = g.-livâid.

⁶ = guovsöcas'kâm-livâid. ⁷ Kr, P gâl æra-gq.

būrist, jā gq læ gæppâs nqk'kât¹, de gulla dâggâvidě, gq vuostâš boazo lik'ka. Gq al'gik lik'kât livâin, de miesek al'gik ruow'gât, jā dâll'lë i vâibâ dâggar qlmuš. Jā læk dât qlo lqjeb(uk)-nâi bqc'cuk, gq læ buorré jægel, jā læ fier'to. Muttö dâggar qlmuš, gi læ lqssâd nqk'kât, sqn gâlē bacca nqk'kât livvâ-sâggjai, jā gq viimâg mqriidâ, de i diedě gqsâ læ ællo mânnâm, jqs læ biew'lâ; muttö gq sqn mânnâ vuos'te-big'gii, dâhjé gq son dietta gqsâ dâm bakest hâliidâ boazo, de sqn mânnâ jâ gul'dâlâ, jâ dâinâ goanstâin gaw'dna ãlo. Jâ jqs ãllo læ mânnâm visut qvtâ guw'lui, de gâl oaž'zo fâst ãlo ãoak'kai, gq læk guok'te ql'bm, nugõ lâvijik; jâ gq soai læbâ gaw'dnâm ãlo, de soai vuol'gebâ guovtë bælë važ'zet birrâ ãlo, qlgomuš bqc'cui qlgu-bælë, i-ge fâl luoi'tet bædnâgâ rqk'katit! Muttö jqs læ soamës oasse mânnâm jieža guw'lui, de gâlë sqn lap'pu. Muttö gâl dât soamës hâvë lap'putik dâggar ræinarâk, gq læ âr've jâ gârrâ bieg'gâ. Dâll'lë i gulâ i-ge oainë; dâll'lë læ nu sæw'dnjâd âttë i oainë i mài'dege, i-ge dâll'lë livud boazo gq jur vâhaš, jâ læ hui mân'ne. Muttö gq læk buorek ræinarâk, gâl²dâk dqllik ãoakkest ãlo jâ vuojëtik goadë lusâ guovsö-livvii, muttö dât gâl'ga vuojëtit sæw'dnjâdin, vai q'l'i goadë lusâ, gq jur al'ga guovso, — dâll'lë læ dât livâ-aï'ge. Jâ gq cüwgudâ vâhaš-ge, de al'gik bqc'cet aldoid, jâ gq læk gær'gâm bqc'cemist, de vul'gik fâst nubbek ræinarâk jâ guodðtik bæive, jâ ækkëdist fâst buk'tik goadë lusâ, jâ de fâst bqc'cik, jâ dâk sæmma ræinarâk læk nqk'kâm bæi'vëg, jâ sî dâl vul'gi fâst ræinedit². Jâ gq nû læ dâk'kujuvvum, de dât gqc'cujuvvu bællë-vuorron.

Muttö gq læ muottâga-aigë ræinedämë, de læ olo cüuw'gâdæb'bo iggjâ ræinedit, jâ jqs nqk'ka livvâ-bqddâ, jâ bies'ta³ mânnât ãlo, de læ al'ke guorrât muottânu luoddâid. Jqs i læk gârrâ guol'do, gâl dâll'lë jqk'sa. Muttö gq i gâwnâ ãlo, de læ nu âkked ræinarii; jqs vela læ mammalâš, sqn viekka jâ cierro, jâ i diedě gqsâ gâl'ga mânnât, jâ dâggar i gâlë gâwnâ ãlo, sqn lap'pu jieš-šâi daw'ja.

Jâ gq sâmek q'l'lijik lula-bællai duod'dârii, de al'gik qrudit dâggar bâikiin gqst læ bqc'cu-bieb'mo⁴, vâikö læ hæggjo muorrâ. Muttö æi sî qrö qvtâ-læggji juokkë jâge. Jâ gq sî q'l'lijik dâm raggjai, gqst sî lâvijik giððâg qrrot jâ guodðdet dal'vë-sûjiid jâ jieža dal'vë-bier'gâsiid, biebmoid, gerisiid, de sî bisanik dâi lâkkâ, vai bessik lqnotit sûjiid, dalve val'det jâ gæse guodðdet. Jâ de dâin lâkkusiin sî qrruk râgâd-aige.

Jâ râgâd al'ga Mik'kâlâ-aigë⁵, jâ val'dö-râgâd i læk ãnëb⁶ gq guok'te vâk'ko. Val'dörâgâd-aigë æi rigges sâmek vuojët qlo, æi-ge hâliid vuojëtit gar'dai, dâinâ-gq dâll'lë sâr'vak læk hil'bâdâk; jqs ællo ãoak'kânâ ila ãoak'kai, de al'gik sâr'vak ruot'tât jâ hâs'kât⁷ jâ doarrot,

¹ = oadðdet. ² = guodðtit. ³ = nistetâ el. ribâtâ. ⁴ = boazö-guottom. ⁵ = Mikkâl-mis-aigë. ⁶ = œm'bo. ⁷ = sâs'kât el. njui'kot.

juokkě unā sâr'vaš, jâ dâll'le lävijik sqr'bmit bqc'cuid, jqs læ un'ne gar'de jâ qlo bqc'cuk.

Jâ dâm aigě sâmek lävijik sâr'vaid gas'ket, qw'dâl-gq râk'kajik. Dât gas'kemuš¹ læ nâ — dâk sâr'vak mайд æi hâliid guoi'rât râkkâ-muin, dâid gas'kik —: Vuost njoaröstik giddâ, jâ de bqdnjik vuollai, muttö dâk læk dâll'le nu giewrâk jâ hil'bâdâk; dâst læ hæggâ-vârrâ, — dât gâl'ga hap'pel jâ câw'gis-giedâg. Jâ gq læ vuollai ož'žum, de nub'be doalla oaive, jâ nub'be mânnna bâdâ-bællâi jâ cqg'gâlâ oaive guovte mârnë-juolge gâs'kâl balloi raggjai, jâ giedâiguim doalla birrâ bâdâ, jâ de gaskëstâ bâniiguim ballo vuoč'čân gâs'kât; muttö gâl'ga vârotit, âttë i fâdnâl² bal'lö-suodnâ. Jâ gq læ ballo ož'žum gâs'kât, de gâl'ga čar'vot suorbmâiguim, dâssazii-gq šâd'da nu lið'bmâd degö juk'câ. Jâ de cällik gul'gii mäerkâ,³ âttë dât læ gas'kum. Muttomâk cällik jiežâsek nâmâ jâ muttomâk cälëstik duššë gq'l'bmâ cäzo⁴ cäbëtii mær'kân, dâhjë dâggarâ gq jieš-gúttige ânii, muttö æi dâk læm busstâvâk-ge.

Râgâd-aigě læk sâr'vak hui hil'bâdâk, muttom sâr'vak bqtтик ql'bmü nälâ, jâ mæc'cë-çqrâgiin læ buok bâhamus boattet ql'bmü nälâ; jqs i bësâ muorâ dâhjë gædge duokkai, de læ hæggâ-vârrâ: dât gâl'skuol'jo ql'bmü cuowkâs, jqs vela læ gænöti⁵ qlmuš.

Jqt'tam-ai'ge dâvas ērit dal'vë-qrutâgâin.⁶

Jâ sâmiin i læm hoap'po qw'dâl jqt'tat gq vâk'ko qw'dâl Val'burâ, jqs i qw'dâl njäzodâm jâ fâst gâl'bmam, jâ de boatta cuoqo. Dâm ditti læi hoap'po qw'dâl Val'burâ, gq Val'burâ-aigě al'gik vuostâš aldok guod'det (guod'dem gqc'čujuvvu dât, gq al'do riegadât'ta miese), jâ dâll'le gâlgâlii⁷ bëssât guoddëd-bai'kai, gq aldok al'gik guod'det, jâ dâinâ læ hoap'po jqttet qw'dâl Val'burii guoddëd-bai'kai.

Jâ gq læ cuoqo, de i læk-ge bæccë-vüwdiin boažö-ælag, jâ de fer'tijik jqttet ijäid bëiviid jâ giddâ dâssazii-gq ql'lijik duod'dârii. Jâ duod'dârist læ gquit-ge guottom dâhjë-ge biew'lâ. Dât læ maida gârrâ ai'ge sabmëläžžâidi, gq šâd'dik gqccet gqlmâid jan'duriid. Jâ muttom gârrâ gidâi šâd'dik gqccet vâk'koid, jâ muttomâin — gq vela læ daw'ja —, gq ql'lijik duod'dârii, de læ fak'time naw'de maida.

Muttö gq i læk naw'de, jâ læ guottom duod'dârist, de læ haw'ske sâmiidi jâ al'ke, jâ bëssik vuoinqâstit jâ jqttet siivot dâm bai'kai, gqst guðikge lävijik guoddëtit. Jâ gq jqt'tajik dâin siidâin guðik læk læmâš sargin jægël-räjest, de ællo læ nu vuoimest, dâl hâliidâ duod'dârii su qw'dâlâš vieros miel'dë. Jâ gq dâl læk bëssâm mat'kai, hærgek gid'dâ, jâ visut välmâsin⁸, de sî vul'gik, jâ ællo jâ hærgek læk degö gir'de lqddék, degö livču bâllâme; sî rut'tik, jâ gq bëssik

¹ = gas'kem. ² = vâdnâl. ³ = biggjik guol'gâ-mäerkâ. ⁴ Kr P sar'ga. ⁵ = hæjöš.

⁶ S. 28. ⁷ = gâlgâšii. ⁸ = garvesin.

vuoč'cān ērit muorâi sis'tē, jā de boatta jāl'gād jā madijāk, de sī vūggjik gārrâ njqlgii, jā ālo qwdâst māida vug'gjujuvvu, jā dât gāl'ga buorrē hær'ge, mi mānna ālo qwdâst, muttō gāl dât lāggar-râi. Jā de vūggjik qvtâ ijâst man'gâ miilâ. Jā gq læ cuoŋo, de sī fer'tijk qvtâd mânost jqtet duod'dârii; soamës ābest¹ væhaš guodö-stattik, jā jiežā-nâi dārbâšik bqrrâlit; jā gq læk bqrrâlâm, de sī fâst jqt'rajik, jā vūggjik sæmmä lâggji gq vuostâš gærdë, giddâ dâs'sa-gq ql'lilik duod'dârii. Jā buqidës ællo læ qlo giewrâb cuw'kit muot'tâgâ, väikö læ gârâs-sâi muottâ. Muttö dât læ duod'dârist goit sæggeb muottâ c̄qroin, gqst bieg'gâ bqssø ērit. Jā buoidës ællo bivva duod'dârii, väikö boatta gârrâ guol'do²-nâi; muttö ql'bmuidi læ bâhab, gq læ un'nâan muorâk, jā jqs læk nawdek. Muttö jqs æi læk nawdek, jā læ guottom duod'dârii, de læ nu al'ke, âtté i læk jieža gq nqk'kât jā bqrrât jā sir'delit ein væhaš nubbe sâggjai.

Muttö gq læ hæjös giđdâ, de vuostâš vai've al'ga jur dâll'le, gq giđdâ-dalvē njäzodâ; de sâd'da dâggar, âtté i jqdë sâbek i-ge guoddë sâbekâ, gq læ dibmâm muottâ nû, âtté mânnik sâbekâk jur³ muot'-tâgâ vuollai. Jā de læ nu lqssâd, âtté jur⁴ suonâk boat'kânik, jā sâd'dik nu bak'câsâk, muttö i læk dille vuoinâstât'tet jülgiid. Dâll'le læ boazo hui mân'ne, gq læ muottâ soaw'len; dât læ nu vai've bqc'cui dâll'le guottot, jā dâinâ dât læ nu mân'ne. Jā gq læ muðoi dimes muottâ degö caccë, — jā dâll'le juo lâvijik bies'tet⁵ vuostâš bqc'cuid. Jā gq gâl'bma, de æs'kâ sâd'dik bqc'cuk degö soajagâk⁶; dâk rut'tik juokkë guw'lui, dâinâ-gq læ gâl'bmum muottâ degö jiegnâ; i læk bieb'mo, i mikkege jieža-gq jëggiin bqw'dnâ-ooivek, jā gq gâl'gik dâin oaž'zot biebmo, de læ hoap'po, gutti ql'lili⁷ qwdëmus oaž'zot biebmo. Jā gq dâll'le gâl'ga doallât c̄oakkest, de i læk dille i nqk'kât i-ge bqrrât; dâll'le gâl'ga c̄uož'zot jā bqrrât, jā i læk dille nqk'kât jieža-gq soabbë vuosta c̄uož'zot, jā de sâd'da viimâg, degö livcui jier'bme sækkanâm, i-ge sattë bqrrât i-ge sât sattë nqk'kât-ge, jā muttomiin sækkanâ jier'bme, jqs æi oaž'zö nqk'kâm-dile

Bædnâgâ birrâ.⁸

Bænâ læ læmâš mâida mæccë-ælle. Jā sqn álgii ádnet vai'ven qccât biebmo mëcciin, gq dât læi muttomiin hui næl'ge, gq i gaw'-dnum bieb'mo, gq i læm naw'de bqc'cuiguim qvtâin bâikiin. Gq naw'de jā bqc'cuk læk qvtâin bâikiin, de læ gâl'le bieb'mo visut mæccë-el'liidi, jā dâll'le læk c̄oakkest visut mæccë-ællek: gætkek, riebânâk, gârjak, goas'kemâk jā bædnâgâk. Jā dâll'le gâl læi bieb'mo. Muttö dâll'le-nâi læi hoap'po jā bâllo, jā boatta naw'de dâhjë gæt'ke, mâk læbâ giewrâbuk, soai rippâbâ. Jā jqs i bâlla gænötæb'bo ērit, de

¹ = jæggest el. vâdâst. ² = bør'gâ. ³ Kr, P giddâ. ⁴ Kr, P bæn'tâ el. vel. ⁵ = nistetit el. luoi'tet. ⁶ Kr, P soajalâžžâk. ⁷ = ql'lisii. ⁸ S. 57. Overskriften er tilføjet.

sqn gøddatálla; naw'de gqd'da daw'ja gænøteb el'liid, riebâniid, njälâid, njoammeliid já bædnâgiid.

Jâ bænâ jurdâšišgødii: »Mqn vuolgam sabmélâž'žii bal'van.« Sqn muiitii, gq sqn læi qk'ti mænnâm sabmélâž'žâ siidâst: Vuoc'cân sabmélâš læi ælo cøk'kime, já bænâ gæccâi já gul'dâlii, gq sabmélâš læi ælo cøk'kim. Jâ gq sabmélâš læi vuorradusâst, gq i oaž'žo ælos çoak'kai, de sqn râgoi, já riežâs sâddâi, já biškoi, já de mâtii ciellât degð bænâ. Jâ gq bænâ dâm gulâi, de sqn álgii ciellât já vülgii ruot'tât dqkkö sâme¹ guw'lui, já de bqç'cuk bâl'laje já rutti çoak'kai. Jâ de sabme lii'kui bædnâgii já siðâi al'get álcisis ræn'gân, já sqn dâl'lë siðâi boattet guos'sai, já sqn áddii sudnji liemâ çuokkât, já bænâ lii'kui çuokkusii, já sqn qinii átté loaidost leggji qlo davtek já bier'gö-binnak, já hâliidii dâid oaž'žot bqrrât; muttö i sqn duos'tâm, — sqn bâlái væhaš, jqs dât gqd'da sū. Sqn vülgii ein mæc'cai já mætkuštii dqbbë já qzâi biebmo dqbbë já gäwnâi nawde luoddâ, já guorâi, dâs'sa-gq gäwnâi, gq læi naw'de gqd'dam njoammelâ, já qzâi sqn dâst, muttö i gaw'-dnâm æmbö gq qw'dâ-juolge, já dâm sqn gäskii; já gq læi gær'-gâm, de vülgii sqn fâst guorrât. Jâ de sqn gäwnâi bqç'cu-rabbe, já dâst leggji qlo jieža el'lii luod'dâ. Jâ læi dâs(t)-sâi qk'tâ juol'ge já davtek, já de sqn vâldii já bqrâi já gûddii mieldes já mânâi dâggö gøggö leggji qlo jieža luoddâk. Jâ sqn gäwnâi dqbbë, gq læi riebân gqd'duvuvum já bqr'rum, nu átté i læm jieža gq sæ'i'be. Jâ sqn gâl lii'kui, gq naw'de dâm gøddii erit, mi lâvi álð bqrrâme juokkë sâjest gøst læ bieb'mo. Jâ gq sqn ein guorâdii, de sqn gäwnâi, gq læi gqd'dum su guoi'bme já bqr'rum, duššë læi oai've já sæ'i'be; muttö sqn dqwdâi vis'sasii, átté dât læ su rad'nâ. Jâ de sqn bâllâ-gødii, »gqt² dât gqd'da mû-nâi.« Jâ gq sqn gulâi nâwdiid boatteme, de sqn bâl'lai já ruottâi qvtâd mânost sabmélâš lusâ.

Jâ gq bødii, de sqn dâjâi: »Valdë dâl mû ræn'gân! im mqn hâliid sât mæccë-æll'en qrrot.« Sabmélâš jærâi: »Mâid dqn siðâk bal'kan?« Bænâ vas'tedii: »Im mqn siðâ jieža gq liemâ já snug'-gâmušâ, já i cab'met dâm sivâst gq im vâjé ænëb bâr'gât.«

Jâ de soai soabâigâ, já bænâ álgii ræn'gân. Jâ dât læi sabmai hui buorrë. Jâ de dât sabme bijâi dâm bædnâgis viež'žât lâse bædnâgiid, já dât viežžâi lâse. Jâ qk'tâ læi dâggar bænâ, mi dîdii qw'dâl juo, goas nawdek bøttik, já sqn mu'i'tâlii isedâsâs átté nawdek læk lâkkâ, já ised álgii cøk'kit ælos já ræinedit gârrâsit. Jâ læk vela dâl-lâi soamës bænâ dâggarâk, mâk læk varrogâsâk já dittik, goas naw'de boatta. Muttö æi dâl sât sattë hubmât bædnâg-gielâ qk'tâge, já dâinâ æi ibmerd mайд bænâ mui'tâlâ; muttö muttom bænâ gâl ibmerdâ mайд qlmuš hubma. Jâ boarës aigest læk hubmâm visut æl'lek já muorâk já gædgæk já visut mi gaw'dnu ædnâmâ nâl'dë, já nû gâl'gik hubmât mânëmuš duomo aige-nâi.

¹ = sabmélâž'žâ. ² = nâgö.

Muttō bænâ læ sittâm vel qvtâ ãsijâ, âttē gq sqn boarasnuvva, de su gâl'ga hârcâstit; i gâlgâ jieža läggji gqd'det sū. Jâ gâl'ga hâr'cit sæggâ bâddiin, mi fârgâ cåw'ga, vai i sqn šâddâ bii'dnâhuvvât. Jâ gi bædnâgâ siivot hâr'ci, jâ læ sii'vui lämâš, dâll'le gq bænâ læi gârrâ bârgost jâ læi vai'bâm, de dât oaž'zo buorë bænâ-likko; jâ gutti i læk nû dâkkâm, gq læ soabâd, de sûst læ hæjös bænâ-lik'ko. Jâ mânemuš bæive læ bænâ vuostâš nälâ-guod'de — jâ de mânqel jieža luondö-gap'palâgâk mâk læk ql'bmuhaldatusâ¹ vuol'de —, dâi nälâ, gæk læk bârgâtâm liigas gârrâsit dâhjë lqssâ gûrbmiid biggjâm jâ de cab'mam vela. Jâ ælêb-rieppo, gæst i læk njal'bme dâggjât, âttē i sqn nâgâd gæsset, jâ dâinâ sqn fer'ti gæsset jâ guod'det nu lqssâdâ-nâi, âttē goas-i hæg'gâ mânna, jâ nû, âttē qlmuš-šâi gulâi dâm sur'gis jienâ, mi læ muttomiin degö ſuok'kem-jiednâ, jâ gqit ein dâggar sur'gis jiednâ mi mânna goas-i câdâ dâvtii ql'bmust, gq i læk juo ila râgâ-lündug² qlmuš. Dâm gâl gâlgâlii mui'tet juokkâhâs, âttē i læt ila gârâs su vülužiidasis³, læk-gq⁴ ql'bmuk dâhjë luondö-gap'palâgâk.

Nqidi bîrrâ.⁵

Dât læi qk'tâ noai'de-biergâs, dât mæwrës-garre, jâ dât dâk'kui nâ: dâm sisâ biggji riggiid⁶ jâ ačcîsâne law'žë-gippoid 9 binna, jâ de al'gi cab'met væi'kë-dâhjë ſcoar'vë-væcceriina, jâ njur'gu, jâ muttomuin bâniid gas'ki. Jâ de si dâll'le leggji noaidastâllâme. Gq noaidek læk noaidastâllâme, de si bql'dik riggiid jur ruok'sâdin, jâ de si spid'duk⁷ bîrrâ jiežâsek nu qlo gq nâgâdik, jâ bâniid gas'kik mайд, nu qlo gq nâgâdik. Muttō æi gârrodâm æi-ge suoladâm dâk noaidek.

Dâggar noaide bîrrâ, mi læ oap'pâm noai'de, jâ læk ein bânek, de dâst læ ein dièvâs vuoi'bme. Jâ dqluš noaidek læk lämâš dâggarâk, âttē dâk læk gir'dam, jâ muttomâk vuoggjam nâwdiin gir'kö-ræisost, jâ gq læ ql'lim gir'kö-bai'kai, de læ luoi'tam, jâ dât læ lap'pum. Jâ gq læ fâst vuol'gam ruok'töt, de læ fâst boattam sæmma naw'de, jâ sqn læ vuoggjam mæd'del visut jieža vug'gjii.

Jâ dâggar noaidek læk lämâš dâggarâk, gq si læk noaidastâllâme, de si læk guoddam rubmâšâ jab'men, jâ hæg'gâ læ mânâm biru en'gelii-guim bâr'gui, dâkkât bâhast soamës ql'bmui. Jâ jqs dâll'le likkâstât'tik su rubmâšâ, de dât vuol'ga, jâ de æbâ šât boadë goas-ge. Jâ dâggarâk gqççuduvvujik muorrâ-mies'kâdæg'gje noai'den.

Jâ noaidek geččik viinest maida, jâ q'i'dnik visut ãsijiid jâ dâm gi læ suoladâm. Jâ jqs læ soabmasâ nälâ big'gjujuvvum mannélâžžâk⁸, jâ sqn boatta qvtâ noaide lusâ jâ sitta ábo⁹ sûst, de sqn jærra: »læ-gq dûst buollam-vii'dne?«, jâ jqs sûst læ, de sqn âd'da. Jâ de

¹ = *rad'dijume*. ² = *gârrâ-lündug*. ³ = *vuolëbužžâidâsâs*. ⁴ = *lêkkusek*. ⁵ S. 73. Overskriften er der: Mævres-kari bira. ⁶ = *rieg'gaid*. ⁷ = *spid'dijik*. ⁸ = *bijâdâk* el. *bijâgâk*. ⁹ = *vække*.

sqn gæc'ēa, gqt dák læk big'gjujuvvum, jâ de dât al'ga. Jâ jos dât oai'dna, gqt dák læk big'gjujuvvum, de sqn gâlē jqr'gâlā qk'ti; muttö jqs læ qlo giewrâb, de dât biggja fâst, muttö de mânnik daw'ja dâm nqidutâllâm ql'bmü sqgâi nälâ. Jâ jqs jqr'gâluvvu fâst dâst, de mânnik fâst soamës sæmmä sqgâst soabmasâ nälâ. Muttö jqs læ qlo giewrâb, de mânnik dâm nälâ, gi læ biggjâm dâhjé bijâtâm sæmmä ql'bmü nälâ. Jâ jqs dât læ vela giewrâb, de dât biggja ruok'töt gir'kô-ædnâmii. Muttö dât gâl'ga dâggar, mi læ Ibmelist noai'de dâhjé dâkka Ibmelâ vüimiin. Jâ dât hubma dâllé âmâs gielâin, jâ sqn læ mайд dâl'lé degö jukkâm — sqn læ likkâtuśâin, jâ sqn oai'dna dâl'lé visut noai'de-bijâgiid. Jâ sqn gâlē bitta, vâikö livcû mân giewrâs noaidek biggjâm, dák mâk læk biru vüimiin biggjâm.

Jâ dák biruk big'gjujik æl'le lqdde miel'dë, jâ dât lqd'de boatta jur dâm ql'bmü lusâ, gqsâ læ sad'dijuvvum. Gâr'ja læ dât, mi læ-ge biru lqd'de, dât buk'ta dâggar boastâ mайд læk sad'dim biru en'gélâk; æi dâggar ql'bmuk læk jieža gq biru en'gélâk. Jâ gq æi læk lqdde oappesin, de si gürrik luoddâ, muttö bâggjél masælge læ bâha bæssât dâhjé čaccë-juokkâmâ bâggjél. Jâ jqs dák bëssik dâm bâggjél, de gâl mânnik dqkkö qst læ dât qlmuš. Jâ gq bøttik, de dák sur'gitik¹, jâ gq qz'žuk suor'gânit, de dák bëssik dâr'venit dâggâvidë. Muttö jqs læ nu roak'kâd âttë i suor'gân, de dák æi bâstë dâr'venit; de dâr'venik vigetis ql'bmui jâ al'gik dâm givsedit, muttö æi dák qoddë, muttö dußsë givsedik. Muttö dâid læ gæppâs jqr'gâlit érit.

²Jâ qk'tâ noai'de-goan'stâ læ dâggar, âttë val'dujuvvu jâbma ql'bmü njalmest vai'gâ-čacce, jâ de big'gjujuvvu lâsi sisâ. Jâ de âd'dik dâm ql'bmui. Jâ de dât qlmuš jabma. Jâ dák læk dâggarâk, âttë gi læ dâm goanstâ al'gam âdnet, dât fer'ti âlõ âd'det ein soamës ql'bmui, qw'dâl-gq læk guok'té jâge gollâm. Jâ jqs i bæsâ juokkë guovtë jâge gæžest âd'det soamës ql'bmui, de al'gik jiežâs givsedit, jâ viimâg qod'dik. Jâ dâinâ dât fer'ti hæggâs bæs'tet nû, âttë âd'da sattë-ql'bmui. Jâ dâm sat'ta dâkkât, vâikö mân vigetis ql'bmui âd'det.

— Jâ âd'nujik dât jämehâ³-bânek-nâi jâ gir'kô-muol'do dâhjé -saddo. Jâ dák læk maida sæmmälâgažâk, jâ sæmmä lâggji âd'nujik, gq dât qwdeb qoan'stâ. Jâ dâinâ lâgiin dák goanstâk læk bâhak jâ vâralâžžâk, gq dât šâd'da qod'det dâm-nâi, mайд i haliividci-ge, jâ dâinâ dât læ vâralâs goan'stâ. Muttö dák âd'nujik vela dák-nâi dâbbë sâmiin, dâm sivâst âttë læ al'ke, i-ge sattë mâccâtit qk'tâge noai'de. Muttö jqs dât bæssa dâggâvidë vuovsâdit visut qlgus, de gâlē bæssa ællet dât qlmuš mi læ jukkâm dâid qw'dâlist mui'tâluvvum goanstâid.

Nub'be fâstës goan'stâ læ: Vai bûrist gævva juokkë lâggji, qlo ællo šâd'da jâ qlo ruttâ čq'gu, dâm ditti si loppedik riet'tasii

¹ = suorgâtit. ² S. 75. ³ = jämisi-.

jiežāsek jā muttomiin mānaidāsēk. Jā dāt i læk boarēs ai'ge, gq læ vela mānēmus dāt gul'lum, attē læk riet'tasii loppedām jiežāsek. Jā gq ai'ge læ dievvām, de biru læ boattam jā dq'l'vum. Muttō læ soames qgit bāessām ērit birust, gq læ mui'tālām ql'bmuidi, jā ql'bmuk læk âd'dam diedo bap'pii. Jā bap'pā læ al'gam appon jā vel nub'bē ristāhās qlmuš, gi læ rammat-lqk'ke¹. Jā gq biru boatteme gulli, de mānni qwdāld rammatiin jā lqkki muttom binnaid. Jā de biru i qž'žum vuome, de sqn mānāi ērit dāst. Muttō gqlmā gāerdē sqn bqdii, jā dāt guovtēs dāgāigā sāemmā lāggji ein, gq biru bqdii, jā de viimāg fer'tii guodđet dām ql'bmū. Muttō jqs æi livēu dāggarāk, de læi doal'vot biru. Qk'ti læ oai'dnam qk'tā qlmuš, gq biru doalvoi ql'bmū. Jā dāt doalvoi lqk'tāsii dām mādē, attē jur muorrā-gierrāgiidā guoskādii soames sāje. Jā i læm giddā gq nubbe giedāst gāzzāin roakkotām giettā-vai'bmusii, jā læi dāggjām biru dām ql'bmui, mān lākkā mānāi, attē dāt qlmuš šād'da dām dilest lækket mailme loappā raggjai, jā de æs'kā gullāt qk'tāsāš duomo mi dāll'le boatta.

Ruoššā-čudiī birrā.²

Sabmēlāžžā buorēmus dqr'vo læ, gq bæssa bâllat jā ciekkadit ērit ql'bmuin. Jā dām ditti sāmek læk dqliin dākkām ādnāmvuolēs-gqđiid-dāi jā ciekkadāllām dqkkō. Sāmiin læk læmāš qlo vâshulâžžāk, nugō ruoššā-čudek-nāi, māk læk gq'l'gām mietta sāmii ādnāmā jā gqd'dam visut māid læk gaw'dnām, jā qbmuđāgāid val'dam visut māid læk gaw'dnām. Jā dām ditti si māida læk ciekkām silbāid jā ruđāid ādnāmā sisā. Jā dāk læk vela dāl-lāi qlo dābbē ādnāmā sis'tē. Jā læk dāk ruoššāk-nāi ciekkām ruđāid ādnāmā sisā, sāmii ādnāmā sisā. Jā viimāg sāmek al'gi jurdāšit, gōt si gālgāle sqr'bmīt ruoššāid. Jā si viimāg gaw'dni goanstāid, nu attē sqr'bmije qlo ruoššā-čudiid.

Bittak »Bæivve-Alggo« girjest, čālii A. Larsen. — Av A. Larsen's bok »Bæivve-Alggo.«

S. 7—8.

Allā cæggō rii'de nuortā-bæl'dē. Spālčās, i skierraš-ge. Duššē soamēs ræt'ka-bq'to duoggō dāggō.

Vuw'de ālgii bâjebuin vuomest.

Qvtā skur'čas lække-raige bqršoi jqkkā vuolas. Riide vuol'dē uccā jâl'gâdâš, jā fâst dærbmaš, qw'dâl-gq mærrâ bqdii. Dærbmaš al'dē qrrom-vis'te.

Dâva-bæl'dē áivē appe, nu gukkas čâl'bme qinii. Hui oainos bai'ke.

Mân čabbes læi dāt gæssēg, šiegā-dalke bæive! Qbbâ dāt stuorâ âlek appe læb'ba čâlmii qwdâst.

¹ = biibâl-l. ² S. 82.

Duſſe soamēs skip'pā dâhjē jqt'te-vânâs dal'du guk'ken, dâhjē sai-lqddek sei'vuk jâ riggjik sai'de-coakkasii bâggj l.

D l'l  l i d t suott s  q k'kadit ql'gon b ivad kk n. Hui haw'ske   l'bmai duot  eg'gjis, j s'kis m rr , m n b aggj l  l'bme gqb'ma j  s r'r .

Dqbb , g f d guk'ken, m nn b   l'bme j  app  qk'tii. De   l'bme i s t qlat gukkebuid .

Mutt  jur'd g k j   ib s mek saddat lik  in gukkebuid . D id i c gg st mikkege, i app  i-ge  l'bme.

Mutt  vuoi g f d, m n issur s d t s emma app  l i dal'veg, g  dal'ke l i g r s! Doaggjemiin j  viel'g din m r i d t gadde  l . De l i jubm m j  d ebm m, mi b ellj tutti juokk h z .

Bieg'g  njurgoi j  v ldii nu g rr sit vieso  l ,  tt  d t lib idii j  doargetii. D l'l  i bal'lim qlmu  oad et-ge. De l i deg  qbb  mail'bme liv ii qgbman m n. Gqs-i deg  mailme loap'p  juo liv ii boattam.

D gg r l i Ab  s d'd m-bai'ke.

S. 18—19.

L vv rd g  m n l l  g s'k -b iv  g lg i muttom b aggj -sabm l s sar'dnedit gir'kost. Sqn jqd i sar'dn -qlmajin s m i g sk st, vuolg -tuuvvum bismast  l des. Sqn l i q z um l be sar'dnedit gir'kost. Qlo ql'bmuk,  n s s me-b lle, m r i gir'kui. Juokk h s d l duom vul'gi gul'd lit. I d t l em juokk  b iv  d gg r sar'dn -qlmai gir'kost.

Al't r guor st  uo z i Anti-Biedd . Sqn l i juo  urgud m vuor s, sierves ag'gja. R nes guw'gis gak'te b aggj list, j  i g l'g m g l s u gak'te l em luoskotuvvum. Su b stelis  almek b lli a gervuod st. Ql'bmuk r k ge ci gud'n -b lul s vuod in su  l . Su habme l i d gg r,  tt  ql'bmui gqs-i sivvui m n i.

Mqr sl s doarget m-jien in sar'dnedii sqn s er'vegqd'dai g tt -mu s  j  jie -bi t l me birr . Sqn  ergoi, nu  tt  gir'ko vel g m idii.  ier'ro-jien in nuk't l add i sqn ql'bmuid, g  leggji nu du sal z k j   ew'laj k¹. »D t s er'vegqd'de fer'ti d kk t buoradus   ew'lasvuod ² suddoi ditti, du sal   in i ditti, d i gi - -skuov i ditti.« D s't  bij i sqn  in s v nh m i miel  vuollai,  tt  si g l'g k b errai g c - t d id nuor id,  m sek d k  ib s d r'vanit gidd  mailmal s h rv idi j   in idi. D hj  Ib mel moarre boatta sin b aggj lii. V nh miin l e qlo vas'tedit duobm -b eve.

Likk tus k gul'lujeggji gir'kost,  ierrom j   uok'kem.

D m  ekk d sar'dnu gir'k -baik st juokk  s jest Anti-Biedd  birr .

S. 36—40.

Ab  v el'l i buoc'cen. S ust l i giett  b tt n m. D gg r gippo,  tt  i q z um oad et. Su a d'ne  q k'kai su s eng  guor st j  sardnotii s u:

»Ik-g  vuolg  d gg r ql'bm  lus , gi satta 'g c - t' j  m cc tit ruok't t, qw'd l-g  de b r  v es'sa b essa?«

¹ =  ew'lak. ² =  ew'laivuod .

Ābō i jak'kam dâggar diet'tes nissuniidâ gudik guwlarušši. Sqn læi bâjas-šâd'dâm dâggar gad'dö-qsko sis'te; muttö dâl læi sqn āibâs æppë-qskulâš dâm harrai.

Sqn i dat'tum ēdniinis naggatâllât dâm birrâ; dâm ditti qroi sqn jāvôtâgâ. Muttö gq sqn dâl væl'lai, de bâggjanii sudnji mui'tui, mqvt gad'dö-qsko dâhjë dai'gä-qsko rað'dii su sii'dâ-guowllo ql'bmui gâskâst, dâl'lë gq sqn læi mannan.

Sqn muitii nu bûrist, mqvt Skoal'pâ-Mag'ga Goal'sémqkkest viež-žâtuvvui, gq ql'bmuk dâhjë oamek buoc'cajeggji

Æd'ne âin sardnotii Ābō vuol'get giedâs gæccâtit. De jurdâshii Ābō: Gâl-hâl duom oaž'žo gæc'čâlit; ar'tig oai'dnet, m̄qvt dâk dâl fêrijik. Sqn aigoi vaz'žet Joawnâ-Gista lusâ, muttö su æd'ne ar'vâlii:

»Vuolgë buorëb Jussa-Ēlli lusâ. Ī-hâl Joawnâ-Gis'ta dâl šât satté ila qllo. Sqn læ dâl juo njalmastuvvâm, já sqn læ mâidai juo mâs'egoattam bâniidis.

Ābō vûlgii Jussa-Ēlli lusâ. Gq sqn bôdii Ēlli viissui, de læi ak'ko gâbmâgiides dâllâstâd'dâmin qmmân-gaddest.¹ Boarës ak'ko. Vuovtâk fâl áldes nu čap'pâdâk degö buldögâs-dolgek. Ābō buorestii¹ akko, já gq sqn læi væhaš sârdnudâm, de jærái sqn:

»Mûst læ giettâ bøttânam, — ik dqn gqit dieðaši râde dâsâ?«

»Nâ gaddak-bâ dqn mû læt dâm mâdë qlmužin?² ar'vâlastii Jussa-El'li. »Dât læ gus'tö čägest boattam«, cêlkii sqn, gq dq'l'lii Ābō gittii já gæccâstii.

De bøtti muttom ærrasâk sisâ. Jussa-El'li čuož'želii bâjas. Čâskii Ābui čâlmiid boattet miel'dé.

Jussa-El'li vûlgii Āböin fier'vei. Soai mânâigâ vuollel ul'lë-râje. De čæg'ñadii² El'li já riemâi bql'tot smâvvâ gêðgiid bâjas, dâssâžii-gq sqn bôdii dâi gêðgiid raggjai, mайд čacce i likkâtâddâ, gq âcca já coakk. Ābō gæccâi visudit³, m̄qvt dâl ak'ko féri. El'li vâldii qvtâ gæðge, bâjedii já þuitii dâm fâst. Sqn duottâi⁴ dâinâ gêðgiin Ābō giedâ já humâdii njalme sis'te. Ābō dârvetii dusshë dâid sâniid: »Jqs læk állâg degö varre, de gâlgâk šâd'dât vuollégâš degö ædnâm« El'li férii sæmmâ lakkai gûvtiin ðera gêðgiin. De bijâi sqn dâm gq'l-bmâ gæðge sæmmâ sâggjai gqst dâk algost leggji, já râboi gêðgiid bâggjeli.

»Mâid dqn vaivestâd sidâk?⁵« jærái Ābō.

»Im mâidege.«

»Im mqn nuvta gæccâ du dâkkât. Dâ oaž'žok qvtâ kruwnâ. Dâm mâdë, oaž'žok duppakâ bii'pusâd,« cêlkii Ābō.

»Giičös ædnâg! Vârë âin nâgâdivčik bâ'r'gât!«

»Diem kruwnâ mqn ik'te qž'žum Joawnâ-Qwlast,« dâjâi Ābō, gq El'li ak'ko cqggâi dâm râd'dé-læp'pasis.

¹ = buorastâttii. ² = čeg'ñidii. ³ = visut. ⁴ = guoskâttii . . . gittii.

»Nâ ruttâ lǣ-ge degō fuorra. Dât mânna ol'bmust ol'bmui, jâ i dât bissan gukka gudige lusâ,« lækâstâddâi Jussa-El'li. Åbô himatâlai jâ dâjâi:

»Bazē dær'vân!«

»Mânâ dqn-ge dær'vân!«

Gippo gæp'panii, jâ bøttânæbme coagoi miedâi miedâi. Guovte bæive gæžest læi Åbost giettâ āibâs dærvâs.

Læi-gq-sqn dât Jussa-El'li gi buoredii su giedâ? Åbô fer'tii gqs-i jak'ket dâm, vaikö dât i bâstestuvvâm su jier'bmai.

Sqn bijâi dâm færâna mui'tui qk'tânâgâ ðera dâm-lâgaš færâniigim, mäid sqn i mattam i-ge vig'gâm-ge cil'git.

S. 68—69.

Muttom ækked, gq bæivaš læi luoi'tadæmén vâre duokkai, cök'kai Eira Akkobavte guorâst. Akkobak'te læi dqluš sâmii gæd'gë-ibmel. Gq si vul'gi qoddiid važzedit dâhjë suk'kajeggji faw'lai, de loppe-deggji si dâm gæd'gai oase. Däl læi gæd'ge mässam bal'vâleg'gjiidis. Dußsé soamës bâggjë-sabmélâs âin ânii dâm jâvôtâgâ »lik'ko-gæd'gen«. Giðdâg gq sqn bqdii vuolas, vellidii sqn gædge gûrrii, gæd'câlit mäid dál niegâdâ. Sqn sättii suollémâsât guod'det gædge gûrrii vârâs bqc'cubier'gö-bitta, vai boazö-likko oaž'žo. Däl læi dât boarës gæd'gë-ibmel šâd'dâm oarbesin. Eira cök'kai, jâ sqn jurdâsii, mqvty moad'dë cüode jâge dâst qw'dâl læi, gq ækkedis-bæivaš luoi'tadii. Däl'lë bøtti biw'dek, jieš-güttige giitös-oaffâriines, gâl¹ guolest, gâl¹ biergost, dâm gæd'gë-ibmelâsék lusâ, gq biw'dö-mqkkest læi bûrist mânna. I læm däl'lë dâm gædge birrâ ækkedii nu jâs'kâ gq däl. Jâ Eira gqs-i arbmašii Akkobavte, mi däl læi baccam dâsâ nu āibâs qk'tö. Sqn læi jieš dqw'dâm, mân bâvçâs dât læ millii, qk'tö baccet.

Bit'ta »Muottačalmit« girjest, câlii Pedar Jalvi. —

Av Pedar Jalvi's »Muottačalmit«.²

(Jyväskylä 1915).

Sâmii mqrranæbme.

Vassam cüottë-jâge gâskâ-muddoin, dâm sæmma aige gq suomâ-al'bmug sqgâ-dqw'do mqrranii, jâ dât algii gai'bedit vuoi'gâdnuodâ giellâsis jâ bâjas-čuw'gitussâsis, mqriidâ mäidai sâme-al'bmug. Sin mqrranæbme i læm naššúwnâlâs; dât læi religiunâlâs bâjas-bâggjanæbme. Duot lojes sâme-al'bmug-ge dqw'da vârâs dul'dimin, mi câdâg læmâslæm nu jâs'kâd. Ai'bmo duod'dâriin læi juo sükum, muttö däl dât al'ga fâst cüwgudit fak'kistâgâ. Dâm sat'ta ai'ga(i) L. L. Læstadius, duot bæggam sâmii proféttâ.

¹ = Kt fârgâ . . . fârgâ. ² Også diktene på s. 199 er derfra.

Jugišvuottâ jâ dâm êuv'vo gælbötis mænok leggji sāmii gâskâst dâm aigë cāl'bmai êuoc'ce. Si leggji gâl qž'žum Ibmel-sâne gullât juo sâggâ qw'dâl Læstadiusâ, Thomas von Westen bok'te, gutti, dâm dittii gq sqn vuostâs gærdë sar'dnedii sâmiidi, gqç'êujuvvui »sâmii apq's'talin«. Muttö sâmek leggji fâst jor'gâlâm sælgesek kristálâš-vüttii jâ algam mac'cât ruok'tot bakkenvüttii.

Gq Læstadius boatta jâ oai'dna duom âc'ce billâšume, de dat'to sqn gævâtit sâne fâmo, aitârdâm vâras talæntâs ruok'tot Hær'rasis. Sqn dub'mi sabmélâžžaid sârdniin buok an'gerâmös lakkai. Muttö vai njalme sadne livcii »gaw'dnâm vaimoid«, gævâtii sqn sârdniinis buok gârrâsâmös sâniid, mâk degö æl'len-dâkki câlmii qw'dii værré-dâgoid. Jâ nû aítö duok an'geris lâkkâ-sardnek jâ goaves sânek mайд sqn jâgii mietta Pajala gir'ko bâimân-stuolost sar'dnedii, jâ dât gilvâ mайд sqn buorrë ai'gomušâst dattoi sâmii vaimoidi gil'vet, i gâč'câm-ge gæd'gas ædnâmii; dât bâjas bqvtii oad'ðe oaggjebâs al'bmugâ, gutti dâl álgii an'gerušsât buore guw'lui. Duššas i sqn áldes dâjâ: mun læm êuor'vo jiednâ mæcceste. Dât sqn læi. Su jiednâ bâjas bqvtii qbbâ dâvve-guowlo; cielgâsin jâ âllâgin êuojâi dât birrâ sâmii ædnâmâ. Vela dâm-ge bæive dæw'da dâm sæmma jienâ skâgjâ dâm guowlo jâ bâjas doalla sâmii mqriidusâ jâ var'jâl sin ædnâg bâhast.

Bit'ta, cālii H. O. Heika. — Avisartikkel av H. O. Heika.

(»Nuorttanaste«, nr. 15, 1925).

Mqvt Sâmæædnâm cäppudât'tujuvvu bakkenlâš iwniiguim.

Mi læp soamës gérddi lqkkâm bittaid dârö-giel aviisâin, cäl'lujuvvum Sâmæædnâm jâ sâmii dilalâšvuodâi birrâ. Dât læ(k) qwdemus'ta sar'dnë-âl'bmak, guðik buorrë oai'veliin, muttö álma jur'delkæt'ta al'gik cîl'git vii'dat jâ gqw'dâgit, mággar bakkenvuodâ dille Sâmæædnâmist dâddë læ, jâ mân fuodne bâjas-êuw'gitus dqbbë áin læ.

Dâst muttom jâgii gæžest¹ jqtâlii qk'tâ sar'dnë-âlmai Sâmæædnâmist. Gq sqn dâs'to mânâi Amerikai, de cālii dqbbë qvtâ dârö-giel blaððai jâ gqv'vidii issurâs gqvâguim Sâmæædnâm dile: Ql'bmuk nel'gu jâ gil'lajeggji hirbmos hæðe. Soabmasâk leggji juo nælgest jabmam, mui'tâlii dât sar'dnë-âlmai.

Jâ dâdestâgâ læ jâgii miel'dë qk'tâ jâ nub'be diðulâš oar'jan mui'tâlâm jâ ccallam dârö-giel aviisâin, mân bir'gitmæt'tom fuodne Sâmæædnâmist læ, — diedost-ge sâmii gâskâst, guðik »âlô læmâš sud'do-bqkkak«.

Mânnâm dalve êuožžoi qvtâ Haugesund-aviisâst, âttë dqbbë gâlgâi basârâ dq'lujuvvut êoag'gem dittii ruðâid dâm vâras, âttë muttom

¹ = qw'dâl.

miššun-sær've sättii¹ doal'vot Ibmel sâne — »bakkeniidâ« Sämē-āednâmist².

Dât bit'a sâddâi val'dujuvvut sisâ mайдай æra aviisâidi, mài særvest læi qk'tâ Oslo-bladde jâ guok'te Sämē-āednâm därögiel-blâde. Redaktörâk dâinâ blâdiin leggji — nuvtgö vuor'demist læi — sâggâ ed'dum dâggar vuolas-njæi'de dâjâtusâi gæželd.

Dâggar çalemâk — mân buorrë ulmest dâk mudöi lež'žik — æi satté æra gq moaratut'tet Sämē-āednâm ql'bmuid jâ vuostâmus'ta min, sâmiid, gæi dille daw'ja sâd'da bik'kâduvvut ila fâstes iwniiguim. Nuvt qollo vær'rabit, gq mi gâl'gâp mui'tet, âtté ql'bmuk Sämē-āednâmist læk sâggâ mqriidâm, mi bâjas-çuw'gitussii guos'ka.

Dâm dittii læ dât sikk'e fâs'te jâ hæppâdlâš, âtté dâggar çalemâk gâl'gik sad'dijuvvut mietta Norgâ jâ vela ql'gö-āednâmii, mâk âd'dik nuvt jorgo hâme min rakkes Sämē-āednâmist, mi i qbbâ læk tillâge.

Ain æmbö hæppâdlâš læ dât, gq dât læ(k) vela sar'dnë-âl'bmak, gudik çälllik kristâlâš blâdiidi, mân bakkenlâžžâ sâmek ain læk, — mân »dur'dâs jâ nuoske si læk juokkë lakkai«.

Dâggar çalemâk miedoštuvvujik »njuorâs awžotusâin« dâžâidi, âtté si gâl'gik doabmât vækkëtit dâid vardnotis sâmiid ruttâ-oaffârii-guim miššun-sêrvii bøk'te.

Æp mi diedost-ge aigö dâm erit çil'git, âtté hætte i gaw'dnu Sämē-āednâmist, jâ âtté i dârbâsuvvu miššun-bâr'go qwdeduvvut sâmii, dâžâi jâ suobmelâžžâi gâskâst. Dât læ guk'ken erit min oai'vel. Mi ai'gop læt qwdemus'ta dâk, gudik biggjâp stuorrâ mavso miššundoaimâtsâ âlâ, lèkkus gutti læž'ža, sâtté-fâl dât læ Kristus rakkes-vuottâ, mi sin bag'gi doal'vot Ibmel sâne Sämē-āednâmii.

Muttö gq dât mânna qlgu-bællai duottâvuodâ râjii, de dâllë mi æp gierdâ dâm. Dâstgö mist læ vuoi'gâdvuottâ gai'bedit, âtté si gudik joqtik dâbbé moad'dé jâge nuvtgö Kristus sadnë-doal'ven, læk duottâvuodâ âl'bmak. Mudöi si æi juvsâ goas'sege æi sâmii æi-ge dâžâi lii'kujume. Jâ kristâlâžžâk Sämē-āednâmist âdnik dâggar âl'bmaid vui'gistâgâ værranussâ.

Mqn valdam dâst qvtâ qw'dâ-märkâ. Jqs dâm blâde qlgus-âd'de, gutti læ qbbâ dqwdos oai'vë-gaw'pug bir'gim-dile harrai dâi gæfës ql'bmui gâskâst dqbbé, algašii mui'tâlit duššë-fâl suoppatâmös jâ vær'-ramus dile birrâ, mi gaw'dnu dqbbé, de mqn læm visses dâm âlâ, âtté dât sâddâsii hirbmos çap'pis gqv'vidæbme . . .

. . . de dâllë fer'tišeggji buok jier'bmâs ql'bmuk cæl'ket: Duot sabmélâš i dâgâ æra gq duššë gielestâ dâžâi birrâ jâ bik'kâdâ sin dile buok çap'pâdâmös gqv'vidëmiin.

Æi dâllë ber'riši ql'bmuk ei'sige luottet mu sâni âlâ, jâ ain uccebut mu persúwnâ âlâ.

¹ = vai . . . sattasii. ² = Sämē-āednâm »bakkeniidâ«.

Us'tebâk! Di gudik lëppit oar'jen ērit, muttō jqttebëttit Ibmel sâniin dâbbë Sâmëädnâmist, mqn âddam diggjiidi dâm rav'vitusâ: Lëkkit varrogâsâ dîn çalemii-guim Sâmëädnâm birrâ! Allët mui'tâl dusshë-fâl dâm mi læ fuodne jâ gæfe, muttō mайдai dâm çuw'gis bæle! Dâstgö mqn läm visses dâm âlâ, âttë Sâmëädnâmist gaw'dnujik liika arvost-âd'nujuvvum ql'bmuk gq gudige ãera guowlöin Norgâst.

Mqn im sattë mu bælestâm duoðâstít ãera, gq âttë mqn läm dæi'vâm dusshë-fâl ârvâs jâ siegå ql'bmuid dqbbë qost mqn läm joðâ-šâm, sikkë dâžai jâ sâmii gâskâst.

Divtë duottân dâm, âttë mi læp sâmek, muttō æp mi dâm dittii læk bakkenâk dâhjë âbmâsâk kristâlâšvüttii.

Dâm dittii ber'rjik sar'dnë-jqt'tek lët dâm mädë ibmel-bâlulâžžâ, âttë gaw'dnik juogâ buorë mайдai sâmii lut'të.

Mui'tët dâm nubbë hâvë!

Sâme-sqgâ lâwlâ, câlii Isak Saba. — Lappisk nasjonalsang av Isak Saba.

(»Sagai Muittalægje«, nr. 7, 1906).

Guk'ken dâvven Dawgai vuol'dë
Sâb'ma suolgâi Sâmeädnâm:
Duoddâr læb'ba duod'dâr duokken,
Jaw're sæb'ba jawre lâkkâ,
Côkkâk cîlgiin, cqrrok cäeroïn
Âllanâd'dik âlme vuos'tai;
Sâvvik jogâk, sâvvik vuowdek,
Câkkik cæggö stallë-njärgâk
Mârâidæg'gje mærâidi.

Dal'veg dâbbë buolâš-bieggâk,
Muottâ-bqrgâk mæretämek;
Sâme-sqkkâ sieloin mielâin
Æc'ca dâddë ädnâmiides:
Matkalâžžii mänötäbek,
Giðdodæg'gje guovsâkâsâk, —
Ruoškâs, ruowgâs rqđoin gul'lû,
Juccâ jâwriin, jâl'gâdâsâin,
Geris-skâllâ mädii meld.

Jâ gq gæssë-bæivaš qollot
Mêcciid, mærâid, mærrâ-
gâddiid,
Qolle sis'të guollë-biwi'dek
Sui'luk mærâin, sui'luk jâwriin,

Gql'en çuw'gik caccë-lqddek,
Sil'bân šqvruk sâme-dænok,
Sel'guk çuoimek, šleð'guk ai'rok,
Lui'tik âl'bmak lâwludëmiin
Gæw'gñaid, guoikâid,
goadneliid.

Sâmeädnâm sqkkâgqd'e —
Dât læ gier'dâm dqg'gjukæt'ta
Gqd'e ñudiid, gârro-gâwpiaid,
Viekkes værre-værroval'diid.
Dârvâ dudnji, sit'kis sqkkâ!
Dârvâ dudnji, râfe ruottâs!
Æi læk doarok dqr'rujuvvum,
Æi læk vielljâin vârâk vâr'dam
Sâme si'i'vo-sqgâ sist.

Mâddâr-aggjak mist læk dqw'lë
Vuoi'tam værre-dâk'kii bâggjël;
Vuos'talâs'top, vielljâk, mi'-ge
Sit'kâdvuoðâin soar'diidämëk!
Bæive bârdnii nânâ nalle!
Æi dû vuoitë vâsalâžžâk,
Jqs fâl gat'tik qolle-gielâd,
Muitak mâddâr-maddoi sâne:
Sâmeädnâm sâmiidi!

Divtâk, cālii Pedar Jalvi. — Dikt av Pedar Jalvi.**Muottâ-čâlmek.**

Saddatâlâ aimoi câdâ
hilljet gâc'cik muottâ-čâlmek,
gâc'cik gêdgii, skirrii âlâ,
viel'gâdin dâk gqk'cik ãednâm.

Vaikö dâin' læ gqrod smâves,
miljqnâk gq qk'tii bqtik,
divvik roggek, lâgek, muorrâ-
bqttužiidâ itta skal've,
gêdgii duokkai cõq'gu cãstâs.

Giiddâ-bæivaš muodoi qwdâst
sud'dik smâvvâ muottâ-čâlmek
sel'gis caccë-goaikânâssân.
Goaikânâsst cõq'gujik dâk
âjân, dædnon, jaw'ren, mærrân;
stuores dâll'le læ dâi fabmo.

Bardnažii.

Dudnji, uccâ bardnaš,
mun dâm divtâš câlam,
nuorrâvuodâd mui'ton
dâm law'lâg oamâstâm.

Ædne dqn læk doai'vo,
açce ai'dno illo.

Älë, manna, al'bmugâsâd,
älë šâd'dâm-äednâmâsâd!

Mannavuodâ qsko
doalâ bisõvâžžât!
dât mi kruwned nuorrâvuodâ
jâ læ cõuwgâs ællem câdâ.

Vikkim jienâ guw'lui.

Vâriid viegâm, duod'dâr duolmâm,
âllâ gaisai âlâ goargñom,
vûwdiid vazzam, gêdgii gæcçâm,
dqbbé cõk'kam, smiettâm, muitam
hær'vas mannavuodâ-ai'gam.

Mëcciid vazzam, mûrjiid cõaggam,
râsiid qzâm moar'sam râd'dai,
giegâ jienâ lâgest gullim,
niei'dâm juoigosin dâm gad'dim,
vîkkim jienâ guw'lui, — vai'bim.

Sal'bmâ, cālii H. O. H. — Salme av H. O. H.

(«Turtelduvva», nr. 129, 3—6 v.).

Ilost mi dâl fâtmâstæp
qđdâ-jâge buorastât'tet,
buorrë doaivost doamâstæp
mi dâm luoddâid guorâstât'tet.
Jqs dâm fârost lik'ko boatta,
de min ællem cõuw'gâgoatta.

Ibmelist mi anotæp
doallât âin min dârvâsvuodâ,
jâ sût maidai vainotæp
ar'bit gærde hær'vasvuodâ.
Jesus læ min ællem lik'ko,
gi buok mqrrâš-gâdnjâl sik'ko.

Vârë Ibmel âddašii
râfe mängâ vai'bâm sillui,
jâ sin oap'pâlâddâšii
arbmoinis, vai sâd'dik illui!
Ad'dus son dâl juokkë vaivaš
guow'do bai'tet ar'bmô-bæivaš!

Hær'ra, sad'di cõuw'gâsâd
dâm min sew'dnjis ãednâm âlâ,
divte ar'bmô-bæivačâd
cõuw'gât nuvtgö Bâsse Câlâ,
vai dû buokkâk qp'pik dqw'dât
jâ du lusâ aigest joaw'dât!

Rettelser.

- S. 15, l. 10 ndfr., *viež'žāmin* les: *viež'žāmin*.
 - 16, l. 15 ndfr., og flere steder, *mai'bme* les: *mai'bme*.
 - 21, l. 17 ovfr., og flere steder, *hei-hei* les: *hei hei*.
 - 26, l. 7 ovfr. hører til linje 6.
 - 26, l. 13 ovfr., *luovok* les: *loabak*.
 - 30, l. 16 ndfr., *håwséstā* les: *håvséstā*.
 - 31, l. 13 ndfr., *ided ballai* les: *ided-bællai*.
 - 34, l. 21 ndfr., *mäddå-pieg'gå* les: *maddå-pieg'gå*.
 - 38, l. 19 ndfr., *Lēmit guovtō* les: *Lēmit-guovtō*.
 - 44, l. 13 ovfr., l. 14 og 12 ndfr., *sat'tulâš*, *sat'tulâž'žii* les: *sattō...*
 - 54, l. 10 ovfr., *goase* les: *goas-i*.
 - 57, l. 4 ndfr., *Mun-gis* les: *Mün-gis*.
 - 63, l. 20 og 21 ovfr., *bägguted'n'i*, *bäggutâm* les: *baggöted'n'i*, *baggötâm*.
 - 65, l. 14 og 13 ndfr., *jäfö-sækkâ*, *-sækkâst* les: *jäfö-sækkâ*, *-sækkâst*.
 - 70, l. 4 ndfr., *væl'gě-gärhâkin* les: *væl'gě-gähhrâkin*.
 - 71, l. 19 ndfr., *čuk'čâ-* les: *čuk'čâ-*.
 - 77, l. 2 ovfr., *müttō* les: *muttō*.
 - 80, l. 6 ndfr., *-gæččen* les: *-gæččen*.
 - 86, l. 1 ndfr., *šiégå* les: *šiegå*.
 - 93, l. 6 ovfr., *doavkës* les: *doawkës*.
 - 96, l. 16 ndfr., *j* les: *jâ*.
 - 105, l. 8 ndfr., *suwledišgoatta* les: *suwliidišgoatta*.
 - 106, l. 2 ndfr., *bisövâž'žân* les: *bisövâž'žân*.
 - 107, l. 10 ndfr., *jápoas'tâ-* les: *já poas'tâ-*.
 - 118, l. 19 ovfr., *vier'rō-* les: *vierrō-*.
 - 119, l. 1 ovfr., *æi-gq* les: *æi-gq*.
 - 121, l. 16 ndfr., *buok-sqrtâg* les: *buok-sqrtâg*.
 - 147, l. 17 ndfr., *gaw'pâsämest* les: *gaw'pâsämest*.
 - 148, l. 3 ovfr., *Älâtaimädi-* les: *Älâhaimädi-*.
 - 151, l. 6 ndfr., *dât* les: *dât*.
 - 155, l. 17 ndfr., *mielâs tēqkkiidâd'dâmin* les: *mielâst čqkkiidâd'dâmin*.

Merket ' falt ut: s. 25, l. 1 o. *ei'sige*; s. 32, l. 7 og 10 o. *oai'v(ě)-*; s. 64, l. 5 n. *vik'kit*; s. 134, l. 10 o. *gås'kâ-*; s. 141, l. 9 o. *ik'ko*; s. 144, l. 2 o. *gqk'ča*; s. 145, l. 11 n. *Qw'dâl-*; s. 146, l. 9 n. *Ai'ga*; s. 148, l. 21 o. *spid'dit*, l. 16 n. *gâl'ga*; s. 150, l. 17 n. *hær'ra*; s. 151, l. 11 n. *čap'pis*; s. 152, l. 2 o. *oai'velâsěk*.

Merket ^ mangler: s. 120, l. 3 o. *nieidâ*; s. 129, l. 5 n. *gås'kât*; s. 151, l. 3 n. *šâd'da*; s. 187, l. 13 n. *gqlmâid*; s. 192, l. 7 n. *qvtâ*.

7.50

qL
Nielsen, K.

Lærebok i lappisk
B.2

Ex 1

UTGÄTT AV
RANA BIBLIOTEK

Depotbiblioteket

98sd 34 018

卷之三

三